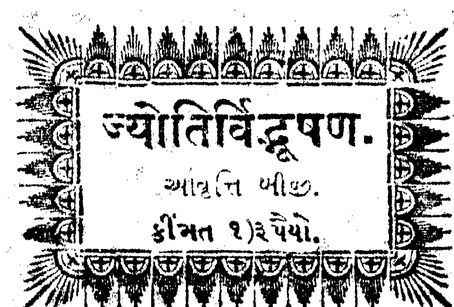

ज्योतिर्विद्भूषण.
આવૃત્તિ બીજી.
કીંમત ૧)રૂપૈયો.

॥ श्री ॥

ज्योतिर्विद्भूषण.

ગુજરાતી ભાષાંતર સહીત બનાવી પ્રસિદ્ધ કરનાર

કરૂણાશંકર વિ. ગણેશજી રાવલ.

લીંબડી—નિવાસી.

આવૃત્તિ બીજી.

અમદાવાદમાં

મામાની હવેલીમધ્યે યુનાઈટેડ પ્રિન્ટિંગ અને જનરલ
એજન્સી કંપની "લિમિટેડ" ના પ્રેસમાં
રણછોડલાલ ગંગારામે છાપ્યું.

શકે ૧૮૧૧ સને ૧૮૮૯

કીમત ૧) રૂપીયો.

अर्पण पत्रिका.

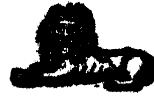

जनेशालोकेस्मिन्यदपिबहवःसंतिब
लिनो । यशस्वत्सिंहत्वंतदपिसकले
भ्योवरतमः ॥ स्वनामार्थख्यातोयद
सिभवतेस्वर्पितइह । प्रकर्षमेग्रंथोल
भतुसहभावत्कयशसा ॥ १ ॥

અર્થ—હે માહારાજાધિરાજ યશસ્વતસીંહજી સાહેબ આ જગતમાં બળવાળા ઘણા રાજાઓ છે તો પણ આપસાહેબ પોતાના નામના અર્થ મુજબ વિખ્યાતછો જેથી તે સઘળાઓ કરતાં શ્રેષ્ઠછો માટે "જ્યોતિર્વિદ્ભૂષણ"નામનો આ ગ્રંથ મેં નમ્રતા પૂર્વક આપસાહેબને અર્પણ કર્યોછે તે મારો ગ્રંથ આપસાહેબના યશ સાથે આ જગતમાં ઉત્કર્ષ પામો.

ग्रंथकर्त्ता.

ક. ગ. સ.

अनीतिध्वांतौघमलयविधिमध्यान्हमिहिरः ।
स्फुरद्विद्याभ्यासोनृपमुकुटसंघृष्टचरणः ॥
गुणानामावासःपरिचरितबालेंदुमुकुटो ।
यशस्वत्सिंहोयंजयतिभुयथार्थाभिधनृपः ॥१॥
कवींद्राशापूर्तौघनजलधरश्चारुनयनः ।
प्रतापाग्निज्वालाज्वलितरिपुरानंदनिबिडः ॥
नृपाधीशश्रेणीस्तुतनयगुणौदार्यविभवो ।
यशस्वत्सिंहोयंजयतिभुयथार्थाभिधनृपः ॥२॥

અર્થ—અનીતિરૂપ અંધકારને નાશ કરવા માટે મધ્યાન્હના સૂર્ય સરખા સ્ફુરણાયમાન વિદ્યાભ્યાસવાળા રાજાઓના મુકુટોવડે સ્પર્શિત ચરણારવિંદવાળા સદ્ગુણોના આવાસરૂપ અને મહાદેવના ઉપાસક યથાર્થ નામવાળા રાજા આ યશસ્વત્સિંહજી મહારાજા સર્વોત્કર્ષ વડે વર્તે છે ॥ ૧ ॥ કવીંદ્રોને ઇચ્છિત પરિપુરણ કરવામાં ધનના વરસાદ સરખા સુંદર નેત્રવાળા પ્રતાપરૂપ અગ્નિની જ્વાળાવડે શત્રુનો નાશ કરનારા આનંદરૂપ અને રાજાઓના રાજાઓએ સ્તુતિ કરેલ છે ઇનસાફ, ગુણ, ઉદારતા અને વૈભવ જેમનો એવા યથાર્થ નામ વાળા રાજા આ યશસ્વત્સિંહજી મહારાજા સર્વોત્કર્ષવડે વર્તે છે. ॥ ૨ ॥

SIR JASVATSINGJEE, K.C.I.E.
THE THAKORE SAHEB OF LIMBDI.

प्रस्तावना.

ચઉદ વિદ્યાઓમાં જ્યોતિશશાસ્ત્ર એક વિદ્યા છે.

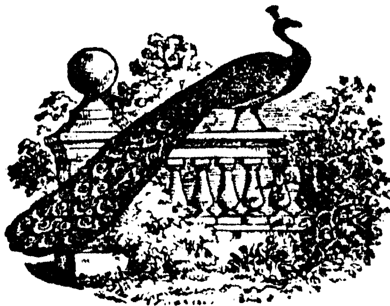
ચઉદ વિદ્યાઓનો ક્રમ, વેદનાં છ અંગ, ચાર વેદ, મીમાંસા, ન્યાય, ધર્મશાસ્ત્ર પુરાણ, વેદનાં છ અંગોનો ક્રમ, છંદ (પગ) કલ્પ (હાથ) જ્યોતિશ (નેત્ર) નિરૂક્ત (કાન) શિક્ષા (નાક) વ્યાકરણ (મુખ) એ પ્રમાણે છ અંગોમાંના શ્રેષ્ટ અંગ, નેત્રરૂપ જ્યોતિશ શાસ્ત્ર ઘણું ઉપયોગી હોવાથી તે શાસ્ત્ર સંબંધી ગર્ગ, ભૃગુ, ગૌતમ, જૈમિનીય આદિક રૂષિઓના રચીત ગ્રંથોના આશ્રયથી મોટા મોટા વિદ્વાનોએ જાતક તથા તાજીક તથા મુહુર્ત એ ત્રણે વિષયો ઉપર જુદી જુદી રીતે એકેક વિષયનું અવલંબન કરી ઘણી સુંદરતાવાળી કૃતીથી ગ્રંથો રચેલા છે જેથી જેઓ આળસ્ય રહીત માહા પંડીતો છે તેઓ તો પૂર્વના ગ્રંથો જોઈ કૃતકાર્ય થાયછે તેથી મારો આ ગ્રંથ કરવાનો ઉદ્યોગ તેમને અર્થ નથી પણ આ ક્ષુદ્રિક સમયમાં જેઓ અલ્પાભ્યાસી અને તે વિષે અનભિજ્ઞ હોઈને જ્યોતિશશાસ્ત્ર સારી રીતે જાણવાની ઈચ્છા રાખતા હોય તેઓને માટે કેટલાએક સારા સારા પેહેલાના તથા હમણાંના બનેલા ગ્રંથોનો આશ્રય લઈ “ ज्योतिर्विद्भूषण ” નામનો આ સુબોધ લઘુ ગ્રંથ જાતક તથા તાજીક તથા મુહુર્ત એ ત્રણે બાબતોનું અવલંબન કરી સુત્રરૂપે રચી ગુજરાતી ભાષાંતર સાથે બહાર પાડ્યું. આ ગ્રંથ જે જે વિદ્વજ્જનોને ત્યાં મોકલેલો તેમણે આદ્યંત વાંચી તેની યોગ્યતા વિષે પ્રસન્નતા પૂર્વક પ્રમાણપત્ર આપેલ છે તે આ સાથે દાખલ કરેલ છે.

ग्रंथकर्त्ता.

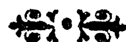
बीजी आवृत्तिनी प्रस्तावना,

આ ગ્રંથ બનાવી છપાવી પ્રથમ પ્રસીધ કરો તે વખતે નકલ ૨૦૦૦) કઢાવી હતી તે તમામ ખલાસ થઈ રહેવાથી તેના કેટલાએક ગ્રાહકો હોવાથી અને મારા કેટલાએક મીત્રોનો તે ગ્રંથની બીજી આવૃત્તિ કઢાવવાનો આગ્રહ હોવાથી કાંઈક સુધારા સાથે આ બીજી આવૃત્તિ છપાવી પ્રસીદ્ધ કરીછે પેહેલી વખતે તે ગ્રંથની કીમત રૂ૩) રાખી હતી પણ તે વખતે તે ગ્રંથ તૈયાર કરવામાં મુને શ્રમ પડો હતો અને તે ગ્રંથ તે વખતે મારા બીજા ઉદ્યોગના રોધરૂપ થઈ પડેલો હતો તેમજ તે ગ્રંથ નીમીતે બીજા સહાય ગ્રંથો માટે જે મુને ખરચ થયો હતો એ વીગરે કારણોથી તેવી કીમત તે વખતે રાખવા જરૂર પડી હતી અને આ વખતે તેમાંનાં વીશેષ કારણો નથી તેમજ સસ્તી કીમત રાખવાથી ઘણા લોકો તેનો લાભ લઈ શકશે એમ ધારી આ વખતે દર નકલ ૧ કીમત ફકત રૂ૧ રાખેલ છે. ધારૂંછું કે રૂ૧)થી મળતો જાતક, તાજીક, અને મુહુર્ત એ વિષય ત્રય અવબોધ કરનાર ગ્રંથ લેવામાં સુજ્ઞ જનો તક નહી ચુકે.

દ. કર્તા.

अनुक्रमणिका.

प्रमाण पत्रं. १

ज्योतिःशास्त्रेस्वधीतीनिशिततरमतीरावलोपाङ्हदैवज्ञो निश्रीमद्गणेशाङ्गजनिरधिवसन्निम्बिकाख्यांपुरीयः ॥ ज्योतिर्विद्भूषणं प्राकृतविवृतियुतं सर्वलोकोपकृत्यैग्रंन्थंप्रारीरच द्भूपतिमतकरुणाशङ्करोविप्रवर्य्यः ॥१॥ प्राचीनज्योतिषोक्ति प्रातिकृतिरचनोहक्पथंप्राप्तएषग्रन्थःसाद्यन्तमालोच्यमुदितम नसाशास्त्रिणाभानुनाम्ना ॥ आध्यासीनेनभावंनगरमघनिपा लाश्रितेनप्रकामंश्लाघंश्लाघंमयासादरमपि सहसासुप्रमाणी कृतोस्ति ॥ २ ॥

शास्त्री. भानुशंकर वि. हरिशंकर सही.

प्रमाण पत्रं. २

ज्योतिर्वित्कर्मेष्टोलोकेख्यातोगणेशशर्मेति ॥ तस्यात्म जोतिनिपुणोज्योतिःशास्त्रेयथाऽपरोगर्गः ॥ १ ॥ करुणाशं करशर्मातेनविरचितोग्रंथोमेदृष्टः ॥ ज्योतिर्विद्भूषणइतियोग णकानांसुरतरुरिवभूमौ ॥२॥ एतादृशोनसद्योभूमौग्रंथोऽस्ति लोकविख्यातः ॥ सत्संवदामिसत्यंवैरघुनाथप्रसादशर्माहं ॥३॥

पंडितः रघुनाथप्रसाद सीताराम सुकल.

निर्विवाद सद्धर्मप्रकाशक सभाध्यक्ष सही.

ज्योतिर्विद्भूषण.

श्रीगणेशायनमः ॥ श्रीमद्देरंबवर्हीश्वरागुरुभानुशिवान् चपितरौप्रणम्यप्राचीनार्वाचीनग्रंथसारमुद्धृत्यज्योतिर्विद्भूषणंकुर्वे ॥१॥ शीर्षमुखबाहुहृदयोदरकटिवस्तिगुह्योरुजानुजंघाचरणसंज्ञाःकालनरावयवा मेषादिराशयः ॥२॥ अरुणसितहरितपाटलपांडुविचित्रकृष्णपिशंगपिंगलकर्बुरबभ्रुकमलिनवर्णा मेषाद्याः ॥३॥

ટીકા—શોભાયમાન ગણુપતી, બરહીશ્વરા, ગુરૂ, સૂર્ય, શીવ, એઓને તથા માત પીતાને નમસ્કાર કરીને પહેલાના અને હમણાના થએલા જ્યોતીષશાસ્ત્રના ગ્રંથોનો સાર લઈ જ્યોતિર્વિદ્ભૂષણ નામનો ગ્રંથ બનાવુંછું. ॥૧॥ મેષાદિક રાશીયો, કાળ પુરૂષનાં અંગછે તે આ રીતે કે મેષરાશી માથું છે, વૃષભ મુખછે, મીથુન હાથછે, કરક હૃદયછે, સિંહ ઉદરછે, કન્યા કેડછે, તુળા નાભીની નીચેનો ભાગછે. વૃશ્ચિક ગુહ્યછે, ધન ઉરૂછે, મકર જાનુછે, કુંભ જંઘાછે, મીન ચરણુછે. ॥૨॥ મેષ કાંઈક રાતો, વૃષભ સફેત, મીથુન પોપટીયો, કરક સફેત રાતો, સિંહ ધુમાડીયો, કન્યા ચીત્રવિચીત્ર, તુળા કાળો, વૃશ્ચિક સોનેરી, ધન કાંઇક કાળો મકર મીશ્ર, કુંભ કપિલ, મીન માછલાને રંગે, એ પ્રમાણે મેષાદિક રાશીયોના વર્ણુછે. ॥૩॥

पुंस्त्रीक्रूराक्रूरौचरस्थिरद्विस्वभावाश्चमेषादेः ॥ ४ ॥ राशिक्षेत्रभवनगृहर्क्षभान्येकार्थवाचकानि ॥ ५ ॥ मेषवृषकर्ककुंभमीनधनुर्मकराः पृष्ठोदयाः ... ॥ ६ ॥ मिथुनसिंहादिचतुष्ककुंभाः शीर्षोदयाःमीनश्चोभयोदयः शेषाःपृष्ठोदयाः ॥७॥ त्रिमिथुनशीर्षोदयादिनबलाख्याःशेषारात्रिबलाख्याः ॥८॥ मेषवृषमिथुनकुलीराःसत्रिकोणाःप्रागादीशाः ॥ ९ ॥ तनुधनसहोत्थमात्रात्मजारिपत्निमरणधर्मकर्मलाभव्ययाख्यालग्नाद्भावाः ॥ १० ॥

ટીકા—મેષાદિક રાશીયોમાં પુરૂષ અને સ્ત્રી એ સંજ્ઞા તથા શુભ અને પાપ એ સંજ્ઞા તથા ચર, સ્થિર અને દ્વિસ્વભાવ, એ સંજ્ઞા મેષથી અનુક્રમે ગણુતાં જાણવી. ॥૪॥ રાશી, ક્ષેત્ર, ભવન, ગૃહ, ૠક્ષ,

અને ભ, એ તમામ શબ્દો રાશી વાચકછે. ॥૫॥ મંગળ, શુક્ર, બુધ, ચંદ્રમા, સુર્ય, બુધ, શુક્ર, મંગળ, ગુરૂ, શની, શની, અને ગુરૂ એ પ્રમાણે ક્રમ પૂર્વક મેષથી મીન સુધી રાશીયોના સ્વામીછે. ॥૬॥ મીથુન, સીંહ, કન્યા, તુળા, વૃશ્ચિક, અને કુંભ એ માથાના ભાગથી ઉદય પામનારાછે, તેથી તેમની શિર્શોદય એવી સંજ્ઞાછે. મીનરાશી બંને બાજુથી ઉદય પામેછે તેથી તેની ઉભયોદય એવી સંજ્ઞાછે, કરક, ધન, મકર, મેષ ને વૃષભ, એઓ પાછળના ભાગથી ઉદય પામેછે તેથી તેઓની પૃષ્ટોદય એવી સંજ્ઞાછે. ॥૭॥ મીથુન વીનાના સિર્શોદય રાશીયો દીવસે બળવાળા જાણુવા, બાકીના રાત્રીએ બળવાળા જાણુવા ॥૮॥ મેષ સિંહ અને ધન એ પૂર્વ દિશાના સ્વામીછે. વૃષભ, કન્યા અને મકર એ દક્ષિણુ દિશાના સ્વામીછે. તુળા, મીથુન, કુંભ, એ પશ્ચિમ દિશાના સ્વામીછે. કરક, વૃશ્ચિક, મીન એ ઉત્તર દિશાના સ્વામીછે. ॥૯॥ તનુ એટલે પહેલો ભાવ, ધન એટલે બીજો, સહોત્ય એટલે ત્રીજો, માતુ એટલે ચોથો, આત્મજ એટલે પાંચમો, અરી એટલે છઠો, પત્ની એટલે સાતમો, મરણુ એટલે આઠમો, ધર્મ એટલે નવમો, કર્મ એટલે દશમો, લાભ એટલે અગીયારમો, વ્યય એટલે બારમો, એ પ્રમાણે લગ્નથી આરંભી બારે ભાવોની સંજ્ઞાછે. ॥૧૦॥

गृहहोराद्दष्काणसप्तमांशनवमांशद्वादशांशात्रिंशांशाद शांशषोडशांशषष्ट्यंशा दशवर्गाः ॥११॥ ओजेतरर्णीद्वोःसमे व्यत्ययेनहोरा ॥ १२ ॥ स्वेषुनवमपानांद्दष्काणाः ॥१३॥ समविषमयोःसप्तमस्वभाभ्यांसप्तमांशाः ॥१४॥ चरस्थिर द्विस्वभावेषुस्वनवमेषुभान्नवांशाः ॥ १५ ॥

ટીકા—જન્મકુંડળી, હોરા, દ્રેશકાણુ, સપ્તમાંસ, નવમાંશ, દશાંશ, દ્વાદશાંશ, ષોડશાંસ, ત્રીંસાંશ, શષ્ટીઅંશ, એઓ દશ વર્ગછે. ॥૧૧॥ વીશમ રાશીમાં પનર અંશ સુધી સૂર્યની હોરા જાણુવી ઉપરાંત ચંદ્રની જાણુવી, સમરાશીમાં પનર અંશ સુધી ચંદ્રની હોરા જાણુવી, ઉપરાંતના અંશોમાં સૂર્યની જાણુવી. ॥૧૨॥ રાશીના પેહેલા દશ અંશ સુધી પોતાથીજ દ્રેશકાણુ જાણુવું, દશથી વીશ અંશ સુધીમાં પાંચમા રાશીથી જાણુવું, વીશથી છેવટ સુધીમાં નવમા રાશીથી જાણુવું. ॥૧૩॥ વિશમ રાશીમાં પોતાથી સપ્તમાંશ ગણુવા, સમરાશીમાં પોતાથી સાતમા રાશીથી ગણુવા. ॥૧૪॥ ચર રાશીમાં પોતાથી નવમાંશ ગણુવા, સ્થિર રાશીમાં નવમા રાશીથી નવમાંશ ગણુવા, દ્વિસ્વભાવ રાશીમાં પાંચમા રાશીથી ગણુવા ॥૧૫॥

स्वभादर्काशाः ॥ १६ ॥ विषमेभौमार्कीज्यज्ञशुक्राणांपंचबाणाष्टनगेषवस्त्रिंशांशाः समेन्यथा ॥ १७ ॥ ओजे स्वभाद्युग्मेनवमभाद्दशांशाः ॥ १८ ॥ स्वभात्कलांशाः ओजेक्रमाच्चतुर्मुखविष्णुहरदिनेशाःयुग्मेव्यत्ययेन ॥ १९ ॥ स्वभात्षष्ट्यंशाः ॥ २० ॥ षष्ट्यंशपास्त्वोजेघोरराक्षसदेवकुबेररक्षोगणकिन्नरभ्रष्ट कुलघ्नगरलाग्निमाया प्रेतपुरीशवरुणदेवगणेशकलाहिभागामृतांशुचंद्रमृदुकोमलपद्म लक्ष्मीशवागीशदिगंबर देवार्द्रकलिनाशक्षितीश्वरकमलाकरमंदात्मजमृत्युकालदावाग्निघोराभयकंटकसुधामृतपरिपूर्णेंदु विषमदग्धकलिनाशवंशक्षयोत्पातकाल रूपसौम्यमृदुसुशीतलदंष्ट्राकरालेंदुमुखप्रवीणकालाग्निदंडायुद्धनिर्मल शुभाशुभातिशीतलसुधापयोधिभ्रमणेंदुरेखाःयुग्मेव्यत्ययेन ॥ २१ ॥

ટીકા—તમામ રાશીયોમાં પોતાના રાશીથી દ્વાદશાંશો કરવા ॥૧૬॥ વીશમ રાશીમાં મંગળ, શની, ગુરૂ, બુધ, શુક્ર, એઓના, પાંચ, પાંચ, આઠ, સાત, અને પાંચ, એ ત્રીંશાંશ જાણવા, અને તેજ સમરાશીમાં વિલોમ રીતે ત્રીંશાંશો જાણવા. ॥૧૭॥ વીશમ રાશીમાં પોતાના રાશીથી દશાંશો જાણવા અને સમરાશીમાં નવમા રાશીથી જાણવા. ॥૧૮॥ પોતાના રાશીથી શોડશાંશો જાણવા તેમાં વીશમ રાશીમાં ચતુર્મુખ, વિસ્નુ, હર, અને દિનેશ, ક્રમે જાણવા, અને સમ રાશીમાં અવળી રીતે જાણવા. ॥૧૯॥ પોતાના રાશીથી ષષ્ટિ અંશો જાણવા. ॥૨૦॥ વીશમ રાશીમાં ઘોર ૧ રાક્ષસ ૨ દેવ ૩ કુબેર ૪ રક્ષો ગણ ૫ કીંનર ૬ ભ્રષ્ટ ૭ કુલઘ્ન ૮ ગરલ ૯ અગ્ની ૧૦ માયા ૧૧ પ્રેતપુરીશ ૧૨ વરૂણ ૧૩ દેવગણેશ ૧૪ કળા ૧૫ અહીભાગ ૧૬ અમૃતાંશુ ૧૭ ચંદ્ર ૧૮ મૃદુ ૧૯ કોમળ ૨૦ પદ્મ ૨૧ લક્ષ્મી ૨૨ વાગીશ ૨૩ દીગંબર ૨૪ દેવ ૨૫ આર્દ્ર ૨૬ કલીનાશ ૨૭ ક્ષીતીશ્વર ૨૮ કમળાકર ૨૯ મંદાત્મજ ૩૦ મૃત્યુ ૩૧ કાળ ૩૨ દાવાગ્ની ૩૩ ઘોર ૩૪ અભય ૩૫ કંટક ૩૬ સુધા ૩૭ અમૃત ૩૮ પરિપુર્ણેંદુ ૩૯ વીશપ્રદગ્ધ ૪૦ કલી ૪૧ નાશ ૪૨ વંશક્ષય ૪૩ ઉત્પાત ૪૪ કાળરૂપ ૪૫ સૌમ્ય ૪૬ મૃદુ ૪૭ સુશીતલ ૪૮ દંસ્ટ્રાકરાલ ૪૯ ઇંદુમુખ્ય ૫૦ પ્રવિણ ૫૧ કાળાગ્ની ૫૨ દંડાયુધ ૫૩ નીર્મળ ૫૪ શુભ ૫૫ અશુભ ૫૬

અતી શીતળ ૫૭ સુશ્રાપયોગી ૫૮ અમણુ ૫૯ ઈંદુરેખ ૬૦ એ રીતે ક્રમે કરી ષષ્ઠી અંશો જાણવા અને સમરાશી ને વીશે એઓજ વીલોમ રીતે જાણવા. ૨૧

स्वोच्चमूलत्रिकोणाधिमित्रभगः पारिजातोत्तम गोपुरसिंहासनपारावतदेवलोकदेवलोकैरावत वैशेषिकसंज्ञः क्रमात् ॥ २२ ॥ कुलिरालिझषांत्यभागोऋक्षसंधिः ॥२३॥ लग्नांबुसप्तखानिकेंद्राणि ॥ २४ ॥ स्वसुताष्टमायस्थानानि पणफराणि ॥ २५ ॥ त्र्यरिधर्मांत्यानिआपोक्लीमानि॥२६॥ त्र्यायारिखान्युपचयानि ॥ २७ ॥ सुतधर्मभवनेत्रिकोणे२८

ટીકા—જે ગ્રહ પોતાનું ઉચ્ચ, મુળ ત્રીકોણ, અધિમિત્ર, અને પોતાની રાશીનો હોય એઓમાંથી દશે વર્ગમાં જોતાં બે બળ પામ્યો હોય તે પારિજાત જાણવો, ત્રણ પામ્યો હોય તો ઉત્તમ જાણવો, ચાર પામ્યો હોય તો ગોપુર જાણવો, પાંચ પામ્યો હોય તો સીંહાસન અંશ જાણવો, ૭ પામ્યો હોય તો પારાવતાંશ જાણવો, સાત અને આઠ બળ પામ્યો હોય તો દેવલોકાંશ જાણવો, નવ પામ્યો હોય તો ઐરાવતાંશ જાણવો, દશેમાં બળ પામ્યો હોય તો વૈશેશીકાંશ જાણવો, એ રીતે દશ વર્ગથી ગ્રહોનું બળ જોવું ॥૨૨॥ કરક, વૃશ્ચિક, અને મીનનો છેલ્લો નવમાંશ, એઓની ઋક્ષસંધી એવી સંજ્ઞાછે. ॥ ૨૩ ॥ લગ્ન ચોથું, સાતમું, અને દશમું એની કેંદ્ર સંજ્ઞા જાણવી ॥ ૨૪ ॥ બીજું, પાંચમું, આઠમું, અને અગીયારમું, એઓની પણ ફર સંજ્ઞા જાણવી ॥૨૫॥ ત્રીજું, છઠું, નવમું, અને બારમું એઓની આપો ક્લીમ સંજ્ઞા જાણવી ॥૨૬॥ ત્રીજું, છઠું, દશમું, અને અગીયારમું, એઓની ઉપચય સંજ્ઞા જાણવી ॥૨૭॥ પાંચમું અને નવમું એની ત્રીકોણ સંજ્ઞા જાણવી ॥૨૮॥

तुर्यनिधनेचतुरस्रे ॥ २९ ॥ स्वास्तेनारकसंज्ञे ॥३०॥ स्वास्यनेत्रसंज्ञे ॥ ३१ ॥ षष्ठाष्टमांत्यानित्रिकसंज्ञानि ॥ ३२ ॥ मंदक्षौकीबाख्यौ ॥ ३३ ॥ चंद्रशुक्रौस्त्रीसंज्ञौ ॥ ३४ ॥ शेषानराख्याः ॥ ३५ ॥ क्रियगोमृगांगनाकुलिरांत्य तुलाः सूर्यादुच्चभानितदस्तानिनीचभानि ॥ ३६ ॥ दशरामाष्टा विंशघस्रेषुसप्तविंशनखांशाः सूर्यादीनांपरमोच्चनीचभागाः

॥ ૩૭ ॥ सिंहगोमेषकन्याचापतौलिकुंभाः सूर्यादीनांमूल त्रिकोणभानि ॥ ३८ ॥ स्वराशिनवांशकोवर्गोत्तमः ॥३९

ટીકા— ચોથું અને આઠમું એની ચતુરસ્ત્ર સંજ્ઞા જાણવી ॥૨૯॥ બીજું અને સાતમું એની મારક સંજ્ઞા જાણવી ॥૩૦॥ બીજું અને બારમું એની નેત્ર સંજ્ઞા જાણવી ॥૩૧॥ છઠું, આઠમું, અને બારમું, એઓની ત્રીક સંજ્ઞા જાણવી ॥૩૨॥ બુધ અને શની એમની નપુંશક સંજ્ઞા જાણવી ॥૩૩॥ ચંદ્ર અને શુક્ર એમની સ્ત્રી સંજ્ઞા જાણવી ॥૩૪॥ સૂર્ય, મંગળ, અને ગુરૂ એઓની પુરૂષ સંજ્ઞા જાણવી ॥૩૫॥ મેષ, વૃષ, મકર, કન્યા, કરક, મીન અને તુળા, એઓ સૂર્યાદિક ગ્રહોના ઉચ્ચરાશીયો જાણવા અને ઉચ્ચરાશીથી સાતમો રાશી નીચ જાણવો ॥૩૬॥ દશ, ત્રણ, અઠાવીશ, પનર, પાંચ, સતાવીશ, અને વીશ, એઓ સૂર્યાદિક ગ્રહોનાં પરમઉચ્ચ અને નીચના અંશો જાણવા ॥૩૭॥ સીંહ, વૃષભ, મેષ, કન્યા, ધન, તુળા અને કુંભ એઓ સૂર્યાદિક ગ્રહોનાં મૂળ ત્રિકોણ જાણવાં ॥૩૮॥ પોતાનોજ રાશી નવમાશમાં આવેતો વર્ગોતમ જાણવો ॥૩૯॥

कुंभादिचतुष्कंह्रस्वंसिंहादिचतुष्कंदीर्घंशेषाःसमाः ॥ ४० ॥ केंद्रेषुक्रमेणनरांबुचरकीटपशवोबलिनः ॥ ४१ ॥ क्षीणेंद्वर्क यमारराहूशिखिनः पापास्तैर्युतोबुधश्च ॥ ४२ ॥ रक्तश्या मवर्णःपिंगलनेत्रःपित्तप्रकृतिः समगात्रसत्वगुणाधिकोल्पक चोर्कः ॥ ४३ ॥ गौरवर्णोवर्तुलांगोवातकफात्मामेधावीमृदु वाक्शुभदृक्सत्वाधिकश्चंद्रः ॥ ४४ ॥

ટીકા—કુંભ, મીન, મેષને વૃષભ એઓની હ્રસ્વસંજ્ઞા જાણવી, સીંહ, કન્યા, તુળા અને વૃશ્ચિક એઓની દીર્ઘસંજ્ઞા જાણવી. મીથુન, કરક, ધન, અને મકર એઓની હ્રસ્વ અને દીર્ઘના મધ્યની સમસંજ્ઞા જાણવી ॥૪૦॥ ચારે કેંદ્રોમાં અનુક્રમે કરી નરરાશી. જળચરરાશી, કીટરાશી, અને પશુરાશી, એઓ બળવાન જાણવા ॥૪૧॥ હીનબળી- ચંદ્ર, સૂર્ય, મંગળ, શની, રાહુ, અને કેતુ, એઓની પાપસંજ્ઞા જાણવી, અને એઓમાંના કોઈની સાથે બુધ રહેલો હોય તો તેની પણ પાપસંજ્ઞા જાણવી ॥૪૨॥ રક્ત શ્યામ વરણવાળો, પીંગળ નેત્રવાળો, પીત પ્રકૃ- તીવાળો, સમ ગાત્રવાળો, સત્વ ગુણના અધિકપણાવાળો અને થોડા વાળવાળો, સૂર્ય જાણવો ॥૪૩ ગૌર વર્ણવાળો ગોળા અંગવાળો વાત

ને કફની પ્રકૃતીવાળો, બુદ્ધિવાળો કોમળ વાણીવાળો, શુભ દ્રષ્ટીવાળો સત્વ ગુણના અધિકપણાવાળો ચંદ્ર જાણવો. ॥૪૪॥

रक्तगौरक्रूरदृक्तरुणकृशमध्योदारपैत्तिकचपलस्तामसश्चारः ॥ ४५ ॥ दुर्वाश्यामोपित्तमारुतकफात्माश्लिष्टवाग्घास्यशीलोरजोधिकोज्ञः ॥ ४६ ॥ गौरस्थूलांगः पिंगलकेशनेत्रःश्रेष्ठधीकफात्मासत्वाधिकोजीवः ॥ ४७ ॥ श्यामसुखीकांतवपुः सुनेत्रःकृष्णकुटिलकेशः कफानिलात्मारजोधिको भृगुः ॥ ४८ ॥ कृष्णदेहोलसःकपिलदृक्कृषदीर्घगात्रः स्थूलद्विजोरुक्षतनुरुहोवातात्मातामसश्चार्किः ॥ ४९ ॥

ટીકા—રક્ત ગૌર વરણવાળો ક્રૂર દ્રષ્ટીવાળો, યુવાવસ્થાવાળો, પાતળા કટીભાગવાળો, ઉદાર, પીત, અને ચપળ, એવી પ્રકૃતીવાળો અને તમો ગુણના અધિકપણાવાળો મંગળ જાણવો ૪૫॥ દુર્વાના સરખા કાળા વરણવાળો, વાત, પીત, ને કફ એવી પ્રકૃતીવાળો, ગદ-ગદ ભાષણ કરવાવાળો, હાસ્ય સ્વભાવવાળો અને રજો ગુણના અધિ-કપણાવાળો બુધ જાણવો ॥૪૬॥ ગૌર વરણવાળો સ્થુળ અંગવાળો અને પીંગળ કેશ અને નેત્રવાળો, શ્રેષ્ટ બુદ્ધિવાળો, કફ પ્રકૃતીવાળો અને સત્વગુણના અધિકપણાવાળો, ગુરૂ જાણવો ॥૪૭॥ સ્યામ વર-ણવાળો, સુંદર શરીર અને નેત્રવાળો, કાળા અને વાંકા કેશવાળો, વાતને કફની પ્રકૃતીવાળો રજોગુણના અધિકપણાવાળો શુક્ર જાણવો ॥૪૮॥ કાળાવરણવાળો, આળસવાળો, કપીલ દ્રષ્ટિવાળો, કૃશ અને દીર્ઘ ગાત્રવાળો, સ્થુળ દાંતવાળો, રૂક્ષ વાળવાળો, વાત પ્રકૃતીવાળો અને તમો ગુણના અધિકપણાવાળો શની જાણવો ॥૪૯॥

अस्थिरक्तमज्जात्वक्वसाशुक्रस्नायवोर्कादीनांधातवः॥५०॥ रवेःशनिसितौशत्रूज्ञःसमोन्येसुहृदः ॥ ५१ ॥ चंद्रस्यार्कज्ञौसुहृदौशेषाःसमाः ॥ ५२ ॥ भौमस्यजीवेंद्वर्काःसुहृदःज्ञोऽरिशेषौसमौ ॥ ५३ ॥ बुधस्यार्कसितौसुहृदौचंद्रोरिःशेषाः समाः ॥ ५४ ॥ गुरोर्ज्ञसितौशत्रूसौरीसमोन्येसु-हृदः ॥५५॥ शुक्रस्यज्ञार्कीहितौगुर्वारौसमौशेषावरी ॥ ५६ ॥ शनेःशुक्रज्ञौहितौजीवः समोन्येशत्रवः ॥५७॥

ટીકા— અસ્થી, રૂધીર, મજ્જા, ત્વક્, વસા, શુક્ર અને સ્નાયુ એઓ સૂર્યાદિકના ધાતુઓછે ॥૫૦॥ સૂર્યના શની અને શુક્ર શત્રુ જાણવા, બુધ સમ જાણવો, ચંદ્ર, મંગળ, ગુરૂ, મીત્ર જાણવા ॥૫૧॥ ચંદ્રના સૂર્ય અને બુધ મીત્ર જાણવા, મંગળ, ગુરૂ, શુક્ર, અને શની એઓ સમ જાણવા ॥૫૨॥ મંગળના સૂર્ય ચંદ્ર, અને ગુરૂ, મીત્ર જાણવા, બુધ શત્રુ જાણવો, મંગળ, અને શની સમ જાણવા; ॥૫૩॥ બુધના સૂર્યને શુક્ર મીત્ર જાણવા, ચંદ્ર શત્રુ જાણવો, મંગળ, ગુરૂ, અને શની સમ જાણવા ॥૫૪॥ ગુરૂના બુધ અને શુક્ર શત્રુ જાણવા, શની સમ જાણવો, સૂર્ય, ચંદ્ર અને મંગળ, મીત્ર જાણવા ॥૫૫॥ શુક્રના બુધ અને શની મીત્ર જાણવા, મંગળ અને ગુરૂ સમ જાણવા, સૂર્ય અને ચંદ્ર શત્રુ જણવા ॥૫૬॥ શનીના બુધ અને શુક્ર મીત્ર જાણવા. ગુરૂ સમ જાણવો, સૂર્ય, ચંદ્ર, મંગળ શત્રુ જાણવા ॥૫૭॥

अन्योन्यस्यपार्श्वेत्रयगास्तत्कालाद्दितान्योरिपवः ॥ ५८ ॥ उभयथाहिताधिहिताःशत्रवस्त्वधिशत्रवोमित्रशत्रवसमामित्र समसुहृदोरिपुसमारिपवः ॥ ५९ ॥ त्रिदशत्रिकोणचतुरस्र सप्तमानिग्रहाःपादवृध्यापश्यंति ॥ ६० ॥ तेष्वेवशनीज्यारा विशेषतःपूर्णपश्यंतिक्रमेण ॥ ६१ ॥ ओजेक्रमाद्बालकुमार युवद्वृद्धमृताख्यावस्थासमेव्यत्ययेन ॥ ६२ ॥

ટીકા—ગ્રહ થકી બે બાજુના ત્રણ ભુવનને વિશે રહેલા ગ્રહો તત્કાળમિત્ર જાણવા બાકીના ભુવનોએ રહેલા ગ્રહો તત્કાળ શત્રુ સમજવા ॥૫૮॥ તત્કાળ મૈત્રીમાં મિત્ર હોય અને તેમજ નીસર્ગ મૈત્રીમાં પણ મિત્ર હોય તો અધિ મીત્ર જાણવો, તેમજ શત્રુ, શત્રુ, મળતાં, અધિ શત્રુ જાણવો, શત્રુ મિત્ર મળતાં સમ જાણવો અને મિત્ર સમ મળતા મિત્ર જાણવો અને સત્રુ સમ મળતાં શત્રુ જાણવો એમ મૈત્રી કરવાનો નિયમ છે. ॥૫૯॥ ત્રીજું, દશમું, અને પાંચમું, નવમું, અને ચોથું, આઠમું અને સાતમું, ગ્રહો પાદ વૃદ્ધિ વડે જોવેછે ॥૬૦॥ તેઓમાં શની, ગુરૂ, અને મંગળ, ક્રમે કરી વિશેષમાં પરીપૂરણ જોવે છે ॥ ૬૧ ॥ વીશમ રાશીમાં ક્રમથકી બાલ, કુમાર, યુવાન વૃધ, અને મૃતક એવી અવસ્થાઓ જાણવી અને સમ રાશીમાં વિલોમ રીતે અવસ્થાઓ જાણવી ॥૨૬॥

ग्रहनक्षत्रसंख्याग्रहसंख्याहतापुनः ग्रहांशसंख्यागुणिताइष्ट जन्मनक्षत्रलग्नसंख्यायुतार्कतष्टाशेषाशयनाद्यवस्था ॥६३॥

शयनो १ पवेशन २ नेत्रपाणि ३ प्रकाश ४ गमना ५ गमन ६ सभा ७ गम ८ भोजन ९ नृत्यलिप्सा १० कौतुक ११ निद्रा १२ वस्था ॥ ६४ ॥ उच्चगोदिप्तः स्वभगः स्वस्थोऽरिभगोहर्षितः शुभवर्गगः शांतः स्फुरद्रश्मिः शस्तोमूढोलुप्तोनिचगोदीनः पापशत्रुभगः पीडितः ॥६५॥

ટીકા—ગ્રહના નક્ષત્રની સંખ્યા ગ્રહની સંખ્યાએ ગુણવી પછી ગ્રહના અંશની સંખ્યાએ ગુણવી, પછી તેમાં ઈષ્ટકાળ જન્મ નક્ષત્ર અને લગ્નની સંખ્યા યુક્ત કરી બારે ભાગ લેતાં શેષ રહે તે શયનાદિકમાંની અવસ્થા જાણવી ॥૬૩॥ એક રહે તો શયન, બેએ ઉપવેશન ત્રણે નેત્રપાણી, ચારે પ્રકાશ, પાંચે ગમન, છએ આગમન, સાતે સભા, આઠે આગમ, નવે ભોજન, દશે નૃત્યલિપ્સા, અગીયારે કૌતુક, બારે નિદ્રા, એ પ્રમાણે અવસ્થાઓ જાણવી ॥૬૪॥ ઉચ્ચરાશીને પામેલો ગ્રહદીપ્ત જાણવો, પોતાની રાશીનો ગ્રહ સ્વસ્થ જાણવો, શત્રુરાશીનો ગ્રહ હર્ષિત જાણવો, શુભરાશીનો ગ્રહ શાંત જાણવો, દીપ્તકિરણ ગ્રહ શસ્ત જાણવો, અસ્તગ્રહ લુપ્ત જાણવો, નીચરાશીનો ગ્રહ દીન જાણવો, પાપ અને શત્રુ રાશીનો ગ્રહ પીડિત જાણવો ॥૬૫॥

गर्वितमुदितलज्जितप्रक्षोभितसंक्षुभिततृषार्ताः ग्रहाणांषड्भावाः ॥ ६६ ॥ कोणेतुंगगृहगतोग्रहोगर्वितः ॥ ६७ ॥ मित्रर्क्षेगुरुयुतोपिमित्रेक्षितयुतोमुदितः ॥ ६८ ॥ पुत्रस्थानगतोगुभौ मरविजार्कयुतोलाज्जितः ॥ ६९ ॥ पापारिरविविक्षीतप्रक्षोभितः ॥ ७० ॥ मंदारियुतेक्षितोरिभगः संक्षुभितः ॥ ७१ ॥ पापारियुतेक्षितःशुभाद्दष्टस्तृषार्तः ॥ ७२ ॥ दिनेवारप्रवेशाद्स्तकालोनिश्यस्ततोवारारंभकालांतः स्ववारखंडेनहतोष्टभक्तोलब्धंगुलिकेष्टकालः ॥ ७३ ॥

ટીકા—ગર્વિત, મુદિત, લજ્જિત, પ્રક્ષોભિત, સંક્ષુભિત, તૃષાર્ત એવા ગ્રહોના ૭ ભાવ જાણવા ॥૬૬॥ પાંચમે ઉચ્ચરાશીનો ગ્રહ ગર્વિત જાણવો ॥૬૭॥ મિત્રરાશીને વીષે ગુરૂ યુત, અથવા મિત્રે યુત અથવામિત્રે જોયેલો મુદિત જાણવો ॥૬૮॥ પાંચમે મંગળ, સૂર્ય, શની, અને રાહુ યુત ગ્રહ લજ્જીત જાણવો ॥૬૯॥, પાપગ્રહ અથવા શત્રુગ્રહ અથવા સૂર્ય એઓએ જોએલો પ્રક્ષોભિત જાણવો ॥૭૦॥

શત્રુની રાશીને વીશે રહેલો શત્રુએ તથા શનીએ યુત અથવા જોયેલો હોય તો સંક્ષુભિત જાણવો ॥૭૧॥ પાપ અને શત્રુગ્રહે જોએલો અગર યુત અને શુભ ગ્રહે ન જોએલો ગ્રહ તૃષાર્ત જાણવો ॥૭૨॥ દીવસે વાર પ્રવેશ થકી અસ્તકાળ પરીયંત અને રાત્રીએ અસ્તકાળ થકી વારારંભકાળ પરીયંત જે ઘટી પળ થાય તે પોતાના વાર ખંડકે કરીને ગુણવા પછી આઠે ભાગ લેતાં જે લબ્ધ આવે તે ગુલિકનો ઈષ્ટકાળ જાણવો ॥૭૩॥

तत्काललग्नसमोगुलिकः ॥ ७४ ॥ रविवारादौदिनेसप्ततुशरवेदत्रिद्विकुमिताःरात्रौत्रिद्विकुसप्ततुशरवेदमितागुलिकखंडाः ॥ ७५ ॥ चतुर्धासंबंधोऽत्रगंतव्यः ॥ ७६ ॥ अन्योन्यदृष्टौ ॥ ७७ ॥ एकतरदृष्टौ ॥ ७८ ॥ अन्योन्यस्थानस्थितौ ७९ एकत्रस्थितौ ॥ ८० ॥ अंशशब्देनात्मकारकनवांशः ८१। दशवर्गबलाप्तोबली ॥८२॥ अधिकांशादिकोग्रहःसर्वेषामात्मकारकः ॥८३॥ तन्न्यूनांशादिकाःक्रमेणामात्यभ्रातृमातृपुत्रज्ञातिदारकारकाः॥८४॥ इतिश्रीगणेशजीदैवज्ञात्मजकरुणाशंकर विरचिते ज्योतिर्विद्भूषणेसंज्ञाध्यायः प्रथमः॥१॥

ટીકા—તત્કાળ ઉપરથી લગ્નની પેઠે ગુલીક વરતવો ॥૭૪॥ રવીવારાદિક દીવસને વિશે સાત, છ, પાંચ, ચાર, ત્રણ, બે અને એક, એવા વાર ખંડક જાણવા અને રવીવારાદિ રાત્રીને વીશે ત્રણ, બે, એક, સાત, છ, પાંચ, અને ચાર, એવા ગુલિક ખંડક જાણવા ॥૭૫॥ ચાર પ્રકારે સંબંધ જાણવો ॥૭૬॥ સામસામી દ્રષ્ટીમાં ॥૭૭॥ એક દ્રષ્ટીમાં ॥૭૮॥ સામસામાના સ્થાનમાં રેહેવામાં ॥૭૯॥ એક સ્થાનમાં રેહેવામાં ॥૮૦॥ અંશ શબ્દે કરીને આત્મકારક નવાંશ જાણવો ॥૮૧॥ બળી શબ્દ આવે ત્યાં દશ વર્ગ બળ પામેલો જાણવો ॥૮૨॥ સર્વે ગ્રહોમાં અંશકળાદિકે અધિક હોય તે આત્મકારક જાણવો ॥૮૩॥ તે થકી ન્યુન અંશકળાદિકવાળા અનુક્રમે કરીને અમાત્યકારક, ભ્રાતૃકારક માતૃકારક, પુત્રકારક જ્ઞાતીકારક, અને દારકારક એમ જાણવા ॥૮૪॥ ઇતીશ્રી ગણેશજી દૈવજ્ઞાત્મજ કરૂણાશંકર વીરચીતે જ્યોતિર્વીદ્‌ભૂષણે સ્વકૃતાયાં ગુર્જર ભાષાયાં સંજ્ઞાધ્યાયઃ પ્રથમઃ ૧॥

स्त्रीजन्मराश्यनुपचयस्थाब्जोभौमदृष्टोगर्भग्रहणार्तवकृत्॥१॥ अस्तराशिमिथुनवत्मिथुनंशुभोक्षितयुतेस्तेसविलासंपापैः सरोषं ॥ २ ॥ स्वनवांशगैरर्केंद्वारासितैर्गर्भसंभवः ॥ ३ ॥ लग्न त्रिकोणस्थेनगुरुणाच ॥ ४ ॥ सूर्यादस्तगौशन्यारौपुरुषगदप्रदौ ॥ ५ ॥ स्वांत्यगौमृत्युकरौतदेकोर्कयुतोन्यदृष्टश्च ॥ ॥ ६ ॥ चंद्रात्स्मरगौकुजार्कजौस्त्रीगदप्रदौ ॥ ७ ॥

ટીકા—સ્ત્રી જન્મરાશીમાં અનુપચયસ્થાનને વીશે રહેલો ચંદ્ર મંગળે જોયો હોય તો ગર્ભને ધારણ કરનારા ઋતુનો કરવાવાળો જાણવો ॥૧॥ સાતમી રાશીના મીથુનની પેઠેની ક્રીયાવાળું મીથુન જાણવું તેમાં શુભ ગ્રહે યુક્ત અથવા જોએલું સાતમું ભુવન હોય તો વીલાસયુક્ત મીથુન જાણવું અને પાપગ્રહે યુક્ત કે જોયેલું હોય તો રોષવાળું મીથુન જાણવું ॥૨॥ સૂર્ય, ચંદ્ર, મંગળ અને શુક્ર પોતાના નવમાંશમાં રહેલા હોય તો ગર્ભનો સંભવ જાણવો ॥૩॥ ગુરૂ, લગ્નમાં અથવા ત્રીકોણમાં હોય તો પણ ગર્ભનો સંભવ જાણવો ॥૪॥ સૂર્યથી સાતમે શની, અને મંગળ હોય તો પુરૂષને રોગ થાય ॥૫॥ અને તેઓજ બીજે કે બારમે હોય તો મૃત્યુ કરે અને તેમાંથી સૂર્યયુક્ત એકને બીજો જોતો હોય તો પણ મૃત્યુ કરે ॥૬॥ ચંદ્રથી સાતમે મંગળ, શની, હોય તો સ્ત્રીને રોગ કરે ॥૭॥

द्विद्वादशस्थौमृत्युकरौतदेकश्चंद्रयुतोन्यदृष्टश्च ॥ ८ ॥ व्ययस्थपापैश्चशुभैरदृष्टलग्नेगर्भिणीनाशः ॥ ९ ॥ लग्नस्थेर्कजे क्षीणाब्जारदृष्टेपि ॥१०॥ पापद्वयगशुभादृष्टलग्नेंदूगर्भिणीनाशकरौ॥११॥ चंद्राच्चतुर्थस्थैः क्रूरैरष्टमस्थकुजेनगर्भिणीनाशः ॥१२॥ चतुर्थास्तगारार्कयोःक्षीणेंदावपि ॥१३॥ मासेशपराजितेतत्कालच्युतिः ॥१४॥

ટીકા—અને તેઓજ બીજે, બારમે, હોય તો સ્ત્રીનું મૃત્યુ કરે અને તેઓમાંથી ચંદ્રયુક્ત એકને બીજો જોતો હોય તો પણ મૃત્યુ કરે ॥૮॥ બારમે પાપગ્રહ રહ્યા હોય અને શુભ ગ્રહો લગ્નને ન દેખતા હોય તો ગર્ભવાળીનો નાશ જાણવો ॥૯॥ લગ્ને રહેલો શની, ક્ષીણ એવા ચંદ્રે, અને મંગળે જોયો હોય તો ગર્ભવાળીનો નાશ જાણવો ॥૧૦॥ પાપના મધ્યમાં રહેલ લગ્ન અને ચંદ્રને શુભ ગ્રહો ન દેખતા હોય તો ગર્ભવાળીનો નાશ જાણવો ॥૧૧॥ ચંદ્ર થકી ચોથે પાપ

ગ્રહ રહ્યા હોય અને આઠમે મંગળ રહ્યો હોય તો ગર્ભવાળીનો નાશ જાણવો ॥૧૨॥ ક્ષીણ ચંદ્રમા, સૂર્ય, અને મંગળ, ચોથે અથવા બારમે રહ્યા હોય તો ગર્ભવાળીનો નાશ જાણવો ॥૧૩॥ જે માસનો અધિપતિ પરાજય પામ્યો હોય તે માસમાં ગર્ભનો પાત જાણવો ॥૧૪॥

लग्नेंदुत्रिकोणकेंद्रार्थगैःशुभैस्तृतीयलाभस्थैःपापैरर्कदृष्टोगर्भः पुष्टिमान् ॥ १५ ॥ विषमर्क्षनवांशस्थैःलग्नार्काब्जजीवैः पुंजन्मसमस्थैस्तैर्योषितः ॥ १६ ॥ ओजर्क्षगौगुर्वर्कौपुंजन्मकरौ ॥ १७ ॥ युग्मर्क्षगाशनिसितारास्त्रीजन्मकराः ॥ १८ ॥ अर्केज्यकुजेंदुसिताद्विस्वभावनवांशस्थाःबुधेक्षिताःस्वपक्षयमलकराः ॥ १९ ॥ विलग्नविषमर्क्षगार्किःपुंजन्मकरः ॥ २० ॥

ટીકા—લગ્નમાં અથવા ચંદ્ર રહ્યો હોય તે ભૂવનમાં અથવા ત્રીકોણમાં, અથવા કેંદ્રમાં અથવા બીજે સુભ ગ્રહો રહ્યા હોય અને ત્રીજે તથા અગીયારમે પાપગ્રહ રહ્યા હોય તો સૂર્યે જોએલા ગર્ભને પુષ્ટીવાળો જાણવો ॥૧૫॥ લગ્ન, સૂર્ય, ચંદ્ર, અને ગુરૂ વીશમ રાશી, અથવા વીશમ નવમાંશમાં હોય તો પુરૂષનો જન્મ કહેવો. અને એઓ સમરાશી નવમાંશમાં હોય તો સ્ત્રીનો જન્મ કહેવો ॥૧૬॥ સૂર્ય અને ગુરૂ વીશમરાશીના હોયતો પુરૂષનો જન્મ કરનારા જાણવા ॥૧૭॥ ચંદ્ર, મંગળ, અને શુક્ર સમરાશીના હોય તો સ્ત્રીનો જન્મ કરે ॥૧૮॥ સૂર્ય, ગુરૂ, ચંદ્રમા, મંગળ, અને શુક્ર દ્વીસ્વભાવ રાશીના નવમાંશમાં રહ્યા હોય અને બુધે જોયા હોય તો પોતાના પક્ષમાં એનો જન્મ કરે ॥૧૯॥ વીશમરાશીનો શની લગ્ન વીના ગમે ત્યાં હોય તો પુરૂષનો જન્મ કરે ॥૨૦

बलाबलानुमानमत्रसर्वत्रकल्प्यं ॥ २१ ॥ ग्रहलग्नगान्द्वयगांशकानिक्ष्यमाणोस्वांशस्थोज्ञोत्रिजन्मकरस्तत्रज्ञांशालिंगंयुग्ममामिश्रैःसमंच ॥ २२ ॥ स्वांशेधान्विलग्नेतदंशगबलिष्टग्रहैश्चबलिष्टेनज्ञेनार्किणादृष्टेकोषस्थबहूनांजन्म ॥ २३ ॥ ओजयुग्मर्क्षगौरवींद्न्यान्यंपश्यतस्तदाक्लीबजन्म ॥२४॥ तद्वद्बुधशनिभ्यांक्लीबजन्म॥२५॥ तद्वच्छुक्रार्काभ्यांक्लीबजन्म॥२६॥ विषमर्क्षगौलग्नेंदूसमर्क्षगारेणेक्षितौतदाक्लीबजन्म ॥ २७ ॥

ટીકા—સર્વ ઠેકાણે બળાબળનું અનુમાન કલ્પના કરવું ॥૨૧॥ પોતાના નવમાંશમાં રહેલો બુધ ગ્રહ અથવા લગ્નના દ્વીસ્વભાવ રા-

શીના નવમાંશને જોતો હોયતો ત્રણનો જન્મ કરે તેમાં બુધના નવમાંશના બીજાવાળું યુગ્મ કરે અને મિશ્રવડે સમ જાણવું ॥૨૨॥ ધન લગ્ન પોતાના નવમાંશમાં હોય અને બળવાન ગ્રહોએ જોયું હોય અથવા બળવાન બુધે કે શનીએ જોયું હોય તો કોશમાં રહેલા ઘણાનો જન્મ જાણવો ॥૨૩॥ વીશમ અને સમરાશીમાં રહેલા સૂર્ય, ચંદ્ર, એક બીજાને જોતા હોય તો નપુંસકનો જન્મ જાણવો ॥૨૪॥ તેમજ રહેલા અને જોતા બુધ અને શનીવડે પણ નપુંશકનો જન્મ જાણવો ॥૨૫॥ તેમજ મંગળ અને સૂર્યવડે નપુંશકનો જન્મ જાણવો ॥૨૬॥ વીશમરાશીને વિશે રહેલ લગ્ન અને ચંદ્રને સમરાશીને વીશે રહેલો મંગળ જોતો હોય તો પણ નપુંશકનો જન્મ જાણવો ॥૨૭॥

युग्मौजर्क्षगतौशशिबुधावंगारेक्षितौतदाक्लीबजन्म ॥ २८॥ ओजनवांशस्थाशुक्रोदयचंद्राःक्लीबजन्मकराः ॥ २९ ॥ प्रथममासेकललरूपोगर्भस्तस्याधिपःशुक्रः ॥ ३०॥ द्वितीयेकाठिन्यत्वंतस्याधिपोंगारकः ॥ ३१ ॥ तृतीयेंकुरोत्पत्तिस्तत्र सूर्योधिपतिः ॥ ३३ ॥

ટીકા—સમ અને વીશમ રાશીને વીશે રહેલા ચંદ્ર અને બુધને મંગળ જોતા હોય તો પણ નપુંશકનો જન્મ જાણવો ॥૨૮॥ વીશમ રાશીના નવમાંશને વીશે રહેલા શુક્ર, લગ્ન, અને ચંદ્ર હોય તો પણ નપુંશકનો જન્મ જાણવો ॥૨૯॥ પેહેલા માસમાં વીર્યરૂપ ગર્ભ હોયછે એનો અધિપતી શુક્ર જાણવો ॥૩૦॥ બીજા માસમાં કઠીણપણું થાયછે તેનો અધિપતિ મંગળ જાણવો ॥૩૧॥ ત્રીજા માસમાં અવયવની ઉત્પતી થાયછે તેનો અધિપતિ ગુરૂ જાણવો ॥૩૨॥ ચોથા માસમાં અસ્થીનો સંભવ છે તેનો અધિપતિ સૂર્ય જાણવો ॥૩૩॥

पंचमेचमसर्भवस्तत्रचंद्राधिपतिः ॥ ३४ ॥ षष्टेरोमसंभवस्तत्रशनिरधिपतिः ॥ ३५ ॥ सप्तमेस्मृतिसमुद्भवस्तत्रबुधोधिपतिः ॥ ३६ ॥ अष्टमेऽशनत्वंतत्राधानलग्नपोऽधिपतिः ॥ ॥३७॥ नवमेमास्युद्वेगस्तत्रचंद्रोधिपतिः ॥३८॥ दशमेप्रसवस्तत्रसूर्योधिपतिः ॥ ३९ ॥ सर्वेपुमासेषुमासेशसमंशुभाशुभं ॥४०॥ त्रिकोणगज्ञेनाबलैरपरैर्गर्भस्थोंगुलिद्व्यधियुतः॥४१॥ बुधर्क्षांशेशनिभौमौसरद्जन्मकरौ ॥४२॥

ટીકા—પાંચમા માસમાં ચર્મનો સંભવ છે તેનો અધિપતિ ચંદ્ર જાણવો. ॥૩૪॥ છઠ્ઠા માસમાં વાળ થવાનો સંભવ છે તેનો અધિપતિ શની જાણવો ॥૩૫॥ સાતમા માસમાં સ્મૃતીનો સંભવછે તેનો અધિપતિ બુધ જાણવો ॥૩૬॥ આઠમા માસમાં ખાવાપણું છે તેનો અધિપતિ આધાનકાળના લગ્નનો સ્વામી જાણવો ॥૩૭॥ નવમા માસમાં ઉદ્વેગ છે તેનો અધિપતિ ચંદ્ર જાણવો ॥૩૮॥ દશમા માસમાં પ્રસવ છે તેનો અધિપતિ સૂર્ય જાણવો ॥૩૯॥ સર્વ માસમાં શુભાશુભ માસના સ્વામી પ્રમાણે જાણવું ॥૪૦॥ બુધ ત્રીકોણમાં હોય અને બીજા ગ્રહો બળ પામ્યા વીનાના હોય તો ગર્ભમાં રહેલો જંતુ આંગળીની વૃદ્ધિવાળો જાણવો ॥૪૧॥ બુધના રાશી નવમાંશમાં શની અને મંગળ હોય તો દાંત સહીત જન્મ કરે ॥૪૨॥

स्वर्क्षोदयगाब्जेभौमार्किदृष्टेकुब्जः ॥४३॥ तनुगेझषेशाशिशनिकुजैर्दृष्टेपंगुः ॥ ४४ ॥ शुभदृष्टिहीनेसंधौपापेचंद्रेचबाधिरः ॥४५॥ मंदर्क्षांशेलग्नेतदस्तस्थशनाव्दत्रयेणप्रसवः ॥ ४६ ॥ चंद्रर्क्षांशेलग्नेतत्सप्तमगेब्जेद्वादशेब्देप्रसवः ॥४७॥ अर्काब्जयुतेंगेवक्रमंददृष्टेंधः ॥४८॥ अर्कयुतेमंदारदृष्टेसिंहेंगेदक्षिणाक्षिकाणः॥४९॥चंद्रयुगार्किभौमदृष्टेसिंहेंगेवामाक्षिकाणः ॥५०॥

ટીકા—ચંદ્રમા પોતાની રાશીનો લગ્નમાં હોય અને મંગળ શનીએ જોયો હોય તો કુબડો જાણવો ॥૪૩॥ લગ્નમાં મીનરાશી હોય અને ચંદ્ર મંગળ, અને શનીએ જોયો હોય તો પાંગળો અવતરે ॥૪૪॥ સંધીમાં પાપગ્રહ અથવા ચંદ્ર હોય અને શુભ ગ્રહ ન દેખતા હોય તો બેહેરો જાણવો ॥૪૫॥ લગ્નમાં શનીનો રાશી અથવા અંશ હોય અને તેનાથી સાતમે શની હોય તો ત્રણ વર્ષે પ્રસવ જાણવો ॥૪૬॥ લગ્નમાં ચંદ્રનો રાશી નવમાંશ હોય અને તેનાથી સાતમે ચંદ્ર હોય તો બાર વર્ષે પ્રસવ જાણવો ॥૪૭॥ લગ્નમાં સૂર્ય, ચંદ્ર હોય અને મંગળ અને શનીએ જોયો હોય તો આંધળો જાણવો ॥૪૮॥ સિંહલગ્નમાં સૂર્ય રહ્યો હોય અને મંગળ કે શનીએ જોયો હોય તો જમણી આંખે કાણો હોય ॥૪૯॥ સિંહ લગ્ને ચંદ્રમા હોય અને મંગળ અને શનીએ જોયો હોય તો ડાબી આંખે કાણો હોય ॥૫૦॥

तपनाब्जयुतेसिंहेंगेशुभाशुभदृष्टेपुष्पिताक्षः ॥५१॥ इतिश्रीगणेशजीदैवज्ञात्मजकरुणाशंकर विरचितेज्योतिर्विद्भूषणेनिषेकाध्यायोद्वितियः ॥२॥

ટીકા—સિંહલગ્નમાં સૂર્ય અને ચંદ્ર હોય અને શુભને અશુભ ગ્રહે જોયા હોય તો પુષ્પિત આંખોવાળો હોય ।।૫૧।। ઇતીશ્રી ગણેશજી દૈવજ્ઞાત્મજ કરૂણાશંકર વીરચીતે જ્યોતિર્વિદ્ ભૂષણે સ્વ-કૃતાયાં ગુર્જર ભાષાયાં નીશેકાધ્યાયો દ્વીતીયઃ ॥ ૨ ॥

क्रमात्सूर्यादिषुबलिष्ठानुसारिकाष्ठाढ्यंनवंदग्धंचित्रंदृढंरम्यं जीर्णगृहं ॥१॥ उदयाद्दीपवर्तिज्ञानं ॥२॥ शशांकात्तैलं॥३॥ शीर्षोदयेंगेंशेवामूर्ध्नाप्रसवउभयोदयेहस्ततोन्यथापादतः॥४॥ कंटकस्थस्यवाबलिष्टग्रहस्यादिशिगृहद्वारं ॥५॥ लग्नचंद्रस्थैश्च तदंब्वस्तगैःपापैर्मातुःकष्टं ॥ ६ ॥ मेषवृषोदयेगृहपूर्वभागेज न्म ॥७॥

સુર્યાદિ ગ્રહોને વીશે બળીષ્ટ ગ્રહને અનુસારે કાષ્ટનું નવું દગ્ધ થયેલું ચિત્રવિચીત્ર દ્રઢ, રમ્ય, જીર્ણ એવું ક્રમે કરી ઘર જાણવું ॥ ૧ ॥ લગ્નથકી દીવાની દીવેટ જાણવી ॥ ૨ ॥ ચંદ્રથકી તેલ જાણવું ॥ ૩ ॥ શિર્શોદય લગ્ન હોય અથવા નવમાંશ હોય તો માથેથી પ્રસવ જાણવો ઉભયોદય હોય તો હાથથી અને એ થકી બીજું હોય તો પગથકી જાણવો ॥ ૪ ॥ કેંદ્રમાં રહેલો ગ્રહ અથવા બળવાન ગ્રહ એઓની દીશાએ ઘરનું દ્વાર જાણવું ॥ ૫ ॥ લગ્ન, ચંદ્ર અને તે બંને થકી ચોથું તથા સાતમું તેઓને વિશે પાપ ગ્રહ રહ્યા હોય તો માતાને પીડા કરે ॥ ૬ ॥ મેષ અથવા વૃષભ લગ્ન હોય તો ઘરના પુર્વ ભાગમાં જન્મ જાણવો ।। ૭।।

मिथुनोदयेचाग्नेय्यां ॥८॥ कर्कसिंहयोश्चयाम्ये ॥९॥ क न्यायांचनैर्ऋते ॥१०॥ घटवृश्चिकयोश्चपश्चिमे ॥११॥ धनु षिचवायव्ये ॥१२॥ मकरकुंभयोश्चोत्तरे ॥१३॥ मीनेचैशा न्यां ॥१४॥ एषएवविधिशय्यास्वापि ॥१५॥ लग्नदिशिश य्याशिरः ॥१६॥ लग्नाब्जांतरगग्रहसंख्योपसूतिकाउदगर्द्धे भ्यंतरगाःदृश्येर्द्धेबाह्याः ॥१७॥ नीचास्तगैरर्द्धमिताःस्वभ त्र्यंशनवांशास्थितैर्द्विगुणावक्रोच्चस्थितैस्त्रिगुणाउपसूतिकाः १८

મીથુન લગ્ન હોય તો અગ્ની ખૂણે જન્મ જાણવો. ॥ ૮ ॥ કર્ક અથવા સિંહ લગ્ન હોય તો દક્ષિણ ભાગમાં જન્મ જાણવો. ॥ ૯ ॥ કન્યા લગ્ન હોય તો ઘરને નૈરૂત્ય ખૂણે જન્મ જાણવો.

॥ ૧૦ ॥ કુંભ કે વૃશ્ચિક લગ્ન હોય તો ઘરના પશ્ચિમ ભાગમાં જન્મ જાણવો. ॥ ૧૧ ॥ ધન લગ્ન હોય તો ઘરને વાય્વ ખૂણે જન્મ જાણવો ॥ ૧૨ ॥ મકર કે કુંભ લગ્ન હોય તો ઘરના ઉત્તર ભાગમાં જન્મ જાણવો ॥ ૧૩ ॥ મીન લગ્ન હોય તો ઘરના ઈશાન ખૂણે જન્મ જાણવો ॥ ૧૪ ॥ એજ રીતે શૈયામાં પણ પ્રકાર સમજવો. ॥ ૧૫ ॥ લગ્નની દીશાએ શૈયાનું શીર જાણવું. ॥ ૧૬ ॥ લગ્ન અને ચંદ્રના મધ્યમાં રહેલા ગ્રહોની સંખ્યા પ્રમાણે ઉપસુતિકાઓ જાણવી તેમાં ઉત્તર અર્ધમાં ઘરમાં અને બીજા અર્ધમાં બાહાર જાણવી ॥ ૧૭ ॥ તે ગ્રહો નીચના કે અસ્તના હોય તો અર્ધ જાણવી અને પોતાનો રાશી દૃક્કાણ નવમાંશમાં રહ્યા હોય તો બમણી જાણવી અને વક્ર કે ઉચ્ચના હોય તો ત્રગણી જાણવી ॥ ૧૮ ॥

चरास्थिरद्व्यंगार्कराशेसंचारितैकदेशस्थचालितोदीपः॥१९॥ ज्ञशुक्रांतस्थेचंद्रेपितुःपरोक्षंजन्म॥२०॥ शितांश्वदृष्टेंगेपि॥२१ मंदयुतेंगेच ॥२२॥ सप्तमस्थेकुजेपि ॥२३॥ चरर्केलाभांत्यां काष्टमस्थेचंद्रेणचादृष्टेंगेविदेशगेपितरिजन्म ॥२४॥ स्थिरर्के प्राग्वज्जातस्यस्वदेशस्थापितुःपरोक्षजन्म ॥२५॥

સૂર્યનો રાશી ચર હોય તો સંકોરેલો દીવો જાણવો સ્થીર હોય તો એક જગોએ મુકેલો જાણવો અને દ્વિસ્વભાવ હોય તો હાથમાં લીધેલો જાણવો. ॥ ૧૯ ॥ બુધ, શુક્રના મધ્યમાં રહેલો ચંદ્ર હોય તો પીતાના પરોક્ષે જન્મ થયો જાણવો ॥ ૨૦ ॥ લગ્નને ચંદ્રમા ન દેખતો હોય તો પણ પીતાના પરોક્ષે થયેલો જન્મ જાણવો ॥ ૨૧ ॥ લગ્નમાં શનિશ્વર હોય તો પણ પીતાના પરોક્ષે થયેલો જન્મ જાણવો ॥ ૨૨ ॥ સાતમે મંગળ હોય તો પણ પીતાના પરોક્ષે થયેલો જન્મ જાણવો ॥ ૨૩ ॥ ચર રાશીનો સૂર્ય આઠમે, નવમે, અગીઆરમે, કે બારમે હોય તો અને લગ્નને ચંદ્રમા ન દેખતો હોય તો પ્રદેશ ગયેલા પીતાના પરોક્ષે થયેલો જન્મ જાણવો ॥ ૨૪ ॥ સ્થીર રાશીનો સૂર્ય તેવીજ રીતે રહેલો હોય તો સ્વદેશમાં રહેલા પીતાના પરોક્ષે થયેલો જન્મ જાણવો ॥ ૨૫ ॥

द्विस्वभावेर्केप्राग्वज्जातस्यमार्गस्थस्यच ॥ २६ ॥ कुजत्र्यंशगे ऽजेपापलग्नेस्वायगैःशुभैरहिवेष्टितः ॥२७॥ मेषवृषसिंहांगेकुजेवासौरेभांशसमांगेनालवेष्टितः ॥२८॥ पापर्क्षगौवक्रमंदौ

सूर्यादस्तत्रिकोणगौजातस्यपिताबद्धः ॥२९॥ स्वभेपुर्णेंदौ लग्नगेज्ञेसुखस्थेज्येपोतजन्म ॥३०॥ जलजभोदयेस्तगेचंद्रेपि पोतजन्म ॥३१॥ सलिलभोदयेस्तेपुर्णेंदौजलेजन्म ॥३२॥

ઠી સ્વભાવ રાશીનો સૂર્ય પેહેલાંનીજ રીતે રહેલો હોયતો માર્ગ-ને વીશે રહેલા પીતાના પરોક્ષે થયેલો જન્મ જાણવો ॥ ૨૬ ॥ લગ્ન-માં પાપ રાશી હોય અને મંગળના ત્રીભાગમાં ચંદ્રમા હોય અને શુભ ગ્રહો બીજે અને અગીઆરમે હોય તો સર્પ વેષ્ટિત જન્મ જાણવો ॥ ૨૭ ॥ મેષ, વરખ, અને સિંહ એ રાશીમાંનો મંગળ અથવા શની હોય તો રાશી અથવા અંશના સમાન અંગે નાળ વેષ્ટિ-ત જન્મ જાણવો ॥ ૨૮ ॥ સૂર્યથકી સાતમે અથવા ત્રિકોણમાં પાપ રાશીના મંગળ શની હોય તો જન્મ પામનારનો પીતા બંધ-નમાં જાણવો ॥ ૨૯ ॥ પૂર્ણ બળી ચંદ્ર પોતાના રાશીનો હોય અને બુધ લગ્નમાં હોય અને ગુરૂ ચોથે હોય તો વહાણમાં થયેલો જન્મ જાણવો ॥ ૩૦ ॥ જળચર રાશી લગ્નમાં હોય અને સાતમે ચંદ્રમા હોય તો પણ વાહાણમાં થયેલો જન્મ જાણવો ॥ ૩૧ ॥ જળચર રા-શી લગ્નમાં હોય અને સાતમે પૂર્ણ ચંદ્ર હોય તો જળને વિશે થયે-લો જન્મ જાણવો ॥ ૩૨ ॥

जलर्क्षगावंगचंद्रौजलासन्नेजन्म ॥३३॥ जलभगेचंद्रेलग्नात्सुखस्थेजलासन्नेजन्म ॥३४॥ लग्नगाब्जांसस्थेसौरेपापदृष्टेबंधनागारेजन्म ॥३५॥ कीटाल्यंगेमंदेचंद्रेक्षितेश्वभ्रेजन्म॥३६॥ लग्नांबुराशिगेसौरेज्ञेक्षितेरसालयेअर्केक्षितेदेवालये ब्जेक्षितेसोखरावन्यांजन्म ॥३७॥ नृलग्नगेमंदेवक्रेक्षितेस्मशानेशुक्राब्जदृष्टेरम्यगृहेजीवेक्षितेग्निहोत्रेर्कदृष्टेनृपसुराघालयेज्ञेक्षितेशिल्पालयेजन्म ॥३८॥

લગ્ન અને ચંદ્ર જળચર રાશીના હોય તો જળના સમીપ ભાગમાં જન્મ થયેલો જાણવો ॥ ૩૩ ॥ ચંદ્રમા જળચર રાશીનો હોય અને લગ્ન ચોથે અને દશમે હોય તો પણ જળના સમીપ ભાગમાં જન્મ જાણવો ॥ ૩૪ ॥ ચંદ્રમા લગ્નમાં હોય અને શની બારમે હોય અને પાપ ગ્રહો દેખતા હોય તો બંધનના ઘરમાં જન્મ થયેલો હોય ॥ ૩૫ ॥ કરક વૃશ્ચિકનો, શની લગ્નમાં હોય અને ચંદ્રે જોયો હોય તો શ્વભ્ર-માં થયેલો જન્મ જાણવો ॥ ૩૬ ॥ લગ્ને અથવા ચોથે રહેલો શની

બુધે જોયો હોય તો રત્નાલયમાં થયેલો જન્મ જાણવો અને સૂર્યે જોયો હોય તો દેવાલયમાં થયેલો જન્મ જાણવો અને ચંદ્રે જોયો હોય તો ઉખર પૃથ્વીમાં થયેલો જન્મ જાણવો ॥૩૭॥ લગ્નમાં નર રાશીનો શની મંગળે જોયો હોય તો સ્મશાનમાં જન્મ થયેલ જાણવો શૂક્ર અને ચંદ્રે જોયો હોય તો સુંદર ઘરમાં થયેલ જન્મ જાણવો ગુરૂએ જોએલ હોય તો અગ્નીહોત્ર ઘરમાં થયેલ જન્મ જાણવો સૂર્યે જોએલ હોય તો રાજા અથવા દેવના ઘરમાં થયેલ જન્મ જાણવો અને બુધે જોયેલ હોય તો શીલ્પાલયમાં થયેલ જન્મ જાણવો ॥૩૮॥

वक्रसौराभ्यामस्तत्रिकोणेऽजेमात्रात्यज्यतेजीवेक्षितेतुचिरायुः ॥३९॥ लग्नगपापेक्षितचंद्रादस्तगेवक्रेमातृत्यक्तोविनश्यति॥ ॥४०॥ विलग्नपापदृष्टाब्जाल्लाभगारमंदाभ्यामपिमातृत्यक्तो विनश्यति ॥४१॥ लग्नगेंदौसर्वग्रहैरदृष्टेविजनेजन्म ॥४२॥ शुभेष्वंबुखगेषुसुखेनप्रसवश्चास्तत्रिकोणगेषुपापेषुकष्टतः ॥ ॥४३॥ सपापचंद्रेर्कयुतेजारजः ॥४४॥ लग्नगेऽजेजीवादृष्टे जारजः॥४५॥जीवादृष्टपृथक्स्थलग्नचंद्राभ्यांजारजः॥४६॥ लग्नेर्केहिबुकेतमेपितृव्यजः ॥४७॥

મંગળ અને શની થકી સાતમે કે ત્રિકોણમાં ચંદ્રમા હોય તો બાળકનો માતા ત્યાગ કરે અને ગુરૂ જોતો હોય તો દીર્ઘાયુ જાણવો ॥૩૯॥ લગ્નમાં રહેલા અને પાપ ગ્રહે જોયેલા ચંદ્રથકી સાતમે મંગળ હોય તો માતાએ ત્યાગ કરેલો બાળક વિનાશ પામે ॥૪૦॥ લગ્નને પામેલા અને પાપગ્રહે જોએલા ચંદ્રથકી અગીઆરમે રહેલા મંગળ અને શની વડે કરીને પણ માતાએ ત્યાગ કરેલો બાળક વીનાશ પામે ॥૪૧॥ સર્વ ગ્રહોએ ન જોએલો ચંદ્રમા લગ્નમાં હોય તો મનુષ વીનાનો થયેલો જન્મ જાણવો ॥૪૨॥ ચોથે અને દશમે શુભ ગ્રહો હોય તો સુખે કરી પ્રસવ જાણવો અને સાતમે કે ત્રિકોણમાં પાપ ગ્રહ હોય તો કષ્ટે કરી થયેલો પ્રસવ જાણવો ॥૪૩॥ પાપ ગ્રહે સહવર્તમાન ચંદ્રમા સૂર્ય ભેગો હોય તો જાર થકી ઉત્પંન થયેલો જાણવો ॥૪૪॥ લગ્નને વીશે રહેલો ચંદ્રમા ગુરૂ ન જોતો હોય તો પણ જારકર્મથી ઉત્પંન થયેલો જાણવો ॥૪૫॥ લગ્ન અને ચંદ્રમા જુદાં જુદાં પણ ગુરૂ ન દેખતો હોય તો પણ જારથકી ઉત્પંન થયેલો જાણવો ॥૪૬॥ લગ્નમાં સૂર્ય હોય અને ચોથે રાહુ હોય તો કાકાથી ઉત્પંન થયેલો જાણવો ॥૪૭॥

लग्नास्तषष्टाष्टमगैपापैसमातृबालस्यनाशः ॥४८॥ चतुर्थेवा स्पदेसूर्यारार्कियोगेजन्मतःप्राक्‌पितृनाशः ॥४९॥ उदयन वांशेशतनुःबलीग्रहतुल्यतनुश्च ॥५०॥ चंद्रयुतनवांशेशवर्णः ॥५१॥ यत्रावयवराशौसूर्यारौतत्रारक्तचिन्हं ॥५२॥ यत्रा र्कितमौतत्रशामचिन्हं ॥५३॥ यत्रबहुपापयोगस्तत्रव्रणादि चिन्हं ॥५४॥ सूर्यत्रिंशांशेशगुणभाक्‌ ॥५५॥ इतिश्रीगणेश जीदैवज्ञात्मजकरुणाशंकर विरचितेज्योतिर्विद्भूषणेजन्मवि धिकथनाध्यायस्तृतियः ॥३॥

લગ્ન છઠું, સાતમું, આઠમું, એઓમાં પાપ ગ્રહ રહ્યા હોય તો માતા અને બાળક બંનેનો નાશ જાણવો ॥૪૮॥ ચોથે અથવા દશમે સૂર્ય, મંગળ, અને શનીનો યોગ હોય તો જન્મના પેહેલાં પિતાનો નાશ જાણવો ॥ ૪૯ ॥ લગ્નના નવમાંશના તુલ્ય શરીર જાણવું તેમજ બળવાન ગ્રહના તુલ્ય પણ જાણવું ॥ ૫૦ ॥ ચંદ્રના નવમાંશ પતીના સરખો વર્ણ જાણવો ॥ ૫૧ ॥ જે અવયવ રાશીને વીશે સૂર્ય અને મંગળ હોય તે અંગમાં કાંઇક રાતું ચીન્હ જાણવું ॥ ૫૨ ॥ અને જ્યાં શની અને રાહુ હોય ત્યાં કાળું ચીન્હ જાણવું ॥ ૫૩ ॥ અને જે અવયવરાશીમાં ઘણા પાપ ગ્રહનોયોગ થતો હોય તે અવયવમાં વ્રણાદિક ચીન્હ જાણવું ॥ ૫૪ ॥ સૂર્યના ત્રિંશાંશપતીના સરખો ગુણ જાણવો ॥ ૫૫ ॥ ઈતી શ્રી ગણેશજી દૈવજ્ઞાત્મજ કરૂણાશંકર વિરચિતે જ્યોતિર્વિદ્‌ભૂષણે સ્વકૃતાયાં ગુર્જર ભાષાયાં જન્મવિધિ કથના ધ્યાય સ્તૃતિયઃ ૩

सार्कोदयपेनीचगेष्टमेसद्योशिशुनाशः ॥१॥ संध्यायांचंद्रहो रायांभांतगैःपापैःशिशुनाशः ॥२॥ कंटकेषुप्रत्येकस्थाब्जपा पैरपि ॥३॥ कर्काल्युदयेपूर्वार्द्धेपापैःपरार्द्धेशुभैश्च ॥४॥ ल ग्नांत्यास्तगेसपापेंदौशुभदृष्टियुतिहीनेपि ॥५॥ सपापोदया स्तौसपापाब्जेशुभादृष्टेपि ॥६॥ पापांतस्थोदयास्ताभ्यामपि ॥७॥ व्ययेक्षीणेंदौलग्नाष्टमगैःपापैःकेंद्रबाह्यगैशुभैश्च ॥८॥ क्रमात्सितासितपक्षाहोरात्रजन्मनिषष्टाष्टमगेचंद्रेपापदृष्टे स द्योमृतिः शुभैरष्टाब्दैःमिश्रैर्वर्षचतुष्टयेन ॥९॥ षष्टाष्टमेशुभेव क्रग्रहेक्षितेमासेनमृतिः ॥१०॥

ટીકા— સૂર્યે સહવર્તમાન લગ્નનો સ્વામી નીચ રાશીનો હોય તો બાળકનો તત્કાળ નાશ કરે ॥૧॥ સંધ્યાકાળે ચંદ્રહોરામાં રાશીના અંતને પામેલા એવા પાપગ્રહો વડે શિશુનો તત્કાળ નાશ થાય એમ જાણવું ॥૨॥ ચારેકેંદ્રને વિશે ચંદ્ર સહિત પાપગ્રહો રહ્યા હોય તો તત્કાળ શિશુનો નાશ કરે ॥૩॥ કરક અને વૃશ્ચિક લગ્નમાં, પૂર્વાર્ધમાં પાપગ્રહ વડે કરીને અને ઉત્તરાર્ધમાં શુભગ્રહ વડે કરીને બાળકનો સદ્ય વીનાશ જાણવો ॥૪॥ પાપગ્રહે સહવર્તમાન ચંદ્રમા, લગ્ન સાતમું, આઠમું, અને બારમું તેઓમાંના એકસ્થાનકે શુભગ્રહની દ્રષ્ટી કે યોગે હીણ હોય તોપણ બાળકનો નાશ જાણવો ॥૫॥ પાપે સહવર્તમાન લગ્ન તથા સાતમું હોય અને પાપે સહવર્તમાનચંદ્રમાને કોઈ પણ શુભ ગ્રહ ન જોતો હોય તોપણ બાળકનો નાશ જાણવો ॥૬॥ પાપના મધ્યમાં રહેલ લગ્ન અને સાતમા વડે કરીને પણ બાળકનો નાશ જાણવો ॥૭॥ બારમે ક્ષીણચંદ્ર હોય લગ્ને અને આઠમે પાપગ્રહ હોય અને કેંદ્રની બાહાર શુભગ્રહ હોય તોપણ બાળકનો નાશ જાણવો ॥૮॥ અનુક્રમે કરી શુકલ અને કૃષ્ણ પક્ષનાં જન્મને વીશે છઠે કે આઠમે ચંદ્ર હોય અને પાપગ્રહે જોયો તો તરત મૃત્યું કરે અને શુભગ્રહે જોયો હોય તો આઠ વર્ષે મૃત્યું કરે અને મીશ્રગ્રહોએ જોએલ હોય તો ચાર વર્ષે મૃત્યુ કરે ॥૯॥ છઠે અને આઠમે શુભગ્રહ હોય અને વક્રનાગ્રહે જોયો હોય તો એક માસે કરીને મૃત્યુંકરે ॥૧૦॥

पापजितोदयपेस्तेपि ॥११॥ सपापलग्नपेष्टमेच ॥१२॥ क्षीणेंदावंगेरंध्रकेंद्रगैपापैःशिशुमृतिः ॥१३॥ पापांतगेचतुर्थास्ताष्टमस्थेचंद्रेपि ॥१४॥ शुभादृष्टेशुभांतगेचंद्रेत्रिकोणगखलैदृष्टेक्षिप्रनाशः ॥१५॥ सबलजीवादृष्टैर्व्ययनवमलग्नाष्टमस्थैशन्यर्काब्जभोमैःशिशुनाशः ॥१६॥ अंगपादिंदुपेष्टमेसर्वखलदृष्टेद्वद्वयायुः ॥१७॥ गुर्वष्टमेकुजर्क्षगेकेंद्रार्किदृष्टेशुक्रादृष्टेद्वत्रयायुः ॥१८॥ इतिश्रीगणेशजीदैवज्ञात्मजकरुणाशंकरविरचितज्योतिर्विद्भूषणेऽरिष्टाध्यायश्चतुर्थः ॥४॥

ટીકા—પાપે જીતેલો એવો લગ્નનો પતિ સાતમે હોય તો પણ શિશુનો નાશ કરે ॥૧૧॥ પાપે સહવર્તમાન લગ્નનો સ્વામી આઠમે હોય તોપણ શિશુનો નાશ કરે ॥૧૨॥ ક્ષીણચંદ્રમા લગ્નમાં હોય, આઠમે, અને કેંદ્રમાં પાપગ્રહ હોય, તોપણ શિશુનો નાશજાણવો ॥૧૩॥ ચોથે, સાતમે અને આઠમે રહેલો ચંદ્રમા, પાપના મધ્યે હોય

તોપણ નાશ જાણવો ॥૧૪॥ શુભે ન જોએલો, રાશીના અંતને વિશે રહેલો ચંદ્રમા તે ત્રીકોણુને વિશે રહેલા પાપગ્રહે જોયો હોય તો તત્કાળ નાશ કરે ॥૧૫॥ બળવાળા ગુરૂએ ન જોએલા અને લગ્ન આઠમું નવમું, અને બારમું, એઓને વિશે રહેલા શની, સૂર્ય, ચંદ્ર, અને મંગળ વડે પણ શિશુનો નાશ જાણવો ॥૧૬॥ લગ્નના સ્વામી થકી ચંદ્રમાનો સ્વામી આઠમે સર્વ પાપગ્રહોએ દીઠો હોય તો બે વર્ષનું આયુષ જાણવું ॥૧૭॥ મંગળની રાશીનો ગુરૂ આઠમે, સૂર્ય, ચંદ્રને શનીએ દીઠો હોય અને શુક્રે ન દીઠો હોય તો ત્રણ વરસનું આયુષ જાણવું ॥૧૮॥ ઇતિશ્રી ગણેશજી દૈવજ્ઞાત્મજ કરૂણાશંકર વિરચિતે જ્યોતિર્વિદ્‌ભૂષણે સ્વકૃતાયાં ગુર્જરભાષાયામરીષ્ટાધ્યાયશ્ચતુર્થ ॥૪॥

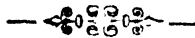
पूर्णेंदुशुभांतरालशुभभगोरिष्टहरः ॥१॥ स्वोच्चभेलग्नगेज्यः सर्वारिष्टहरः ॥२॥ सबलोंगेशोशुभैरदृष्टःकेंद्रस्थशुभेक्षितोदीर्घायुदः ॥३॥ लग्नादहिताष्टमस्थश्चंद्रोज्ञेज्यकाविदृक्काणगश्च ॥४॥ पूर्णेंदुःशुक्लनिशाजन्मनिरिपुरंध्रगःसर्वारिष्टहरः ॥५॥ ज्ञेज्यशुक्राणांकेंद्रगैकतमःसपापोप्यरिष्टभंगकरः ॥६॥ शुभक्षांशदृक्काणगाःज्ञेज्येंदुकवयःसर्वारिष्टभंगकराः ॥७॥ शुभेक्षितकेंद्रगश्चंद्राद्यासितभपोरिष्टहरः॥८॥ शुभवर्गगाःपापाः शुभावलोकितासर्वारिष्टघ्नाः ॥९॥ त्र्यरिलाभगोऽगुःशुभेक्षितयुतःसर्वारिष्टहरः ॥१०॥

ટીકા—શુભના અંતરને વિશે રહેલો એવો પુર્ણચંદ્ર શુભ રાશીનો હોય તો અરીષ્ટનો નાશ કરે ॥૧॥ લગ્નને વિશે ગુરૂ પોતાના ઉચ્ચનો હોય તો સરવે અરીષ્ટોને હરણ કરે ॥૨॥ બળવાળો લગ્નપતી પાપ ગ્રહોએ ન દીઠો હોય અને કેંદ્રને વિશે રહેલા શુભ ગ્રહે જોયો હોય તો દીર્ઘાયુ કરનારો જાણવો ॥૩॥ લગ્નથકી છઠે, આઠમે રહેલો ચંદ્રમા બુધ, ગુરૂ, કે શુકરના ત્રિભાગમાં હોય તો પણ દીર્ઘાયુ કરનારો જાણવો ॥૪॥ શુક્લપક્ષની રાત્રીમાં જન્મ છતાં પુર્ણચંદ્ર આઠમે રહેલો હોય તો સરવ એવાં અરીષ્ટોનો હરણ કરનારો જાણવો ॥૫॥ બુધ, ગુરૂ, અને શુક્ર, એઓમાંથી એક પણ કેંદ્રને વીશે રહેલો હોય અને કદાચ પાપયુક્ત હોય તો પણ સર્વ અરીષ્ટોનો ભંગ કરનારો જાણવો ॥૬॥ શુભનો રાશી અથવા નવમાંશ અથવા ત્રિભાગ એઓમાંના એકને વીશે રહેલા બુધ, ગુરૂ, અને શુક્ર હોય તો સરવ

એવાં અરીષ્ટોના ભંગ કરનારા જાણવા ॥૭॥ ચંદ્રની રાશીનો સ્વામી શુભે જોયેલ કેંદ્રને વીશે રહેલ હોય તો અરીષ્ટનો હરણ કરનારો જાણવો ॥૮॥ પાપ ગ્રહો શુભના રાશીમાં રહ્યા હોય અને શુભ ગ્રહોએ જોયા હોય તો સરવ એવાં અરીષ્ટોના હણનારા જાણવા ॥૯॥ ત્રીજે, છટ્ઠે, અને અગીયારમે; રહેલો રાહુ શુભગ્રહેયુક્ત અથવા જોયેલો હોય તો સરવ અરીષ્ટોનો ભંગ કરનારો જાણવો ॥૧૦॥

पूर्णेंदुःसकलखगेक्षितोऽरिष्टभंगकरः ॥११॥ नृराशिगासकलनभोगाबलिनोरिष्टभंगकराः ॥१२॥ हितनिजोच्चभगासर्वेपि ॥१३॥ केंद्रेबलिशुभोलाभेदिनेशःसर्वारिष्टहरः ।१४। केंद्रस्थशुभभांशगसौम्योमृत्युंजयभजनवत्सर्वारिष्टहरः॥१५। इतिश्रीगणेशजीदैवज्ञात्मजकरुणाशंकरविरचितेज्योतिर्विद्भूषणेऽरिष्टभंगाध्यायःपंचमः ॥५॥

ટીકા—સર્વે ગ્રહોએ જોએલો પૂર્ણ ચંદ્ર અરીષ્ટનો ભંગ કરનારો જાણવો ॥૧૧॥ પુરૂષરાશીને વીશે રહેલા સર્વગ્રહો બળવાળા હોય તો અરીષ્ટના ભંગ કરનારા જાણવા ॥૧૨॥ સર્વે ગ્રહો ઉચ્ચરાશીમાં રહ્યા હોય અગર મીત્રના રાશીમાં રહ્યા હોય તો અરીષ્ટના ભંગ કરનારા જાણવા ॥૧૩॥ શુભગ્રહ બળ પામી કેંદ્રને વીશે રહ્યો હોય તેમજ અગીઆરમે સૂર્ય રહ્યો હોય તો સરવ એવાં અરીષ્ટોને હરણ કરનારો જાણવો ॥૧૪॥ કેંદ્રને વીશે શુભ ગ્રહનો રાશી અથવા નવાંશને પામેલો શુભગ્રહ હોય તો જેમ મહામૃત્યુંજયનું ભજન સરવ એવાં અરીષ્ટોને હરણ કરેછે તેમ તે ગ્રહ પણ સરવ એવાં અરીષ્ટોને હરણ કરે એમ જાણવું ॥૧૫॥ ઈતીશ્રી ગણેશજી દૈવજ્ઞાત્મજ કરૂણાશંકર વિરચિતે જ્યોતિર્વિદ્ભૂષણે સ્વકૃતાયાં ગુર્જરભાષાયાં રિષ્ટાભંગાધ્યાયઃ પંચમઃ ॥૫॥

॥ अथ भावसमास विचार ॥

स्वपशुभैर्युक्तेक्षितभावस्यवृद्धिश्चपापैर्हानिर्मिश्रैर्मिश्रं ॥१॥ स्वमित्रोच्चस्थोग्रहोभावपुष्टिकरः ॥२॥ रिपुनीचस्थोभावनाशकः ॥३॥ यद्भावीयार्थकोणकेंद्रेषुशुभपापमिश्राणांयुत्यवलोकनंतद्भाववृद्धिहानिमिश्रत्वं ॥४ ॥ पापयुतत्रिकभावस्यनाशः ॥५ ॥

ભાવોનો સંક્ષેપ વિચાર ॥ પોતાનો સ્વામી અને સુભગ્રહો એ યુક્ત અથવા જોએલો જે ભાવ હોય તેની વધી જાણવી અને પાપ ગ્રહો વડે કરીને હાની જાણવી અને મીશ્રગ્રહો વડે મીશ્ર જાણવું ॥૧॥ પોતાના મીત્ર અથવા ઊંચરાશીને વીશે રહેલો ગ્રહ ભાવની પુષ્ટી કરનારો જાણવો ॥૨॥ શત્રુ અથવા નીચના રાશીને વીશે રહેલા ગ્રહ ભાવનો નાશ કરનારો જાણવો ॥૩॥ જે ભાવના બીજા પાંચમા અને કેંદ્રને વિશે શુભ પાપ અને મીશ્રગ્રહનું મળવું કે જોવું હોય તે ભાવનું વધી હાની અને મીશ્રપણું જાણવું ॥૪॥ જે ભાવના ત્રીકસ્થાનમાં પાપગ્રહ હોય તે ભાવનો નાશ જાણવો ॥૫॥

त्रिकस्थपस्यवात्रिकेशयुतस्यभावस्यनाशः ॥६॥ शत्रुनीचास्तगस्यभावस्यापिशुभैरयुतेक्षितत्वान्नाशः ॥७॥

॥ धनाप्ति विचारः ॥

लग्नेंद्वोर्दशमगार्कादयोजनकांबारिसुहृद्भ्रातृस्त्रीकर्मकरेभ्यो र्थाप्तिकराः ॥८॥ तदभावेभाब्जार्केखपगांशपवृत्त्या ॥९॥

જે ભાવનો સ્વામી ત્રીકસ્થાનમાં હોય અથવા ત્રીકસ્થાનનો સ્વામી જે ભાવમાં હોય તે ભાવનો નાશ જાણવો ॥૬॥ જે ભાવનો સ્વામી શત્રુ નીચ અને અસ્તને પામ્યો હોય અને શુભગ્રહ યુક્ત કે જોતો ન હોય તો નાશ જાણવો ॥૭॥ લગ્ન અને ચંદ્રમાથી દસમે રહેલા સૂર્યાદિ ગ્રહો બાપ, મા, શત્રુ, મીત્ર, ભાઈ, સ્ત્રી અને ચાકર એઓથી ધન પ્રાપ્તી કરે ॥૮॥ લગ્ન અને ચંદ્રમાથી દસમે ગ્રહ ન હોય તો લગ્ન ચંદ્ર અને સૂર્ય એઓથી દસમાનો સ્વામી જે નવમાંશમાં રહ્યો હોય તે રાશીના સ્વામીની વ્રતીવડે ધન પ્રાપ્તીજાણવી ॥૯॥

सूर्येशपेकनकोर्णमंत्रौपदेशभैषज्यसुगंधिमुक्तामाणिपण्यैर्वृत्ति ॥१०॥ चंद्रेशपेराज्यांगनाश्रय मुक्ताप्रवालशंखादिवाणिज्य कृषिमृद्वाग्विनोदमार्गजलजक्रयविक्रयवृत्त्याधनाप्तिः ॥११॥ कुजेशपेग्निक्रियास्वबलक्रियारंभखड्गचक्रचापकुंततोमराद्यैःम नःशिलाहरितालहिंगुलकांजनप्रभृतिभिर्वृत्तिः ॥१२॥ ज्ञेशपे गणिताक्षरन्यासकाव्यचित्रशिल्पवेदाध्ययनप्रभृतिभिर्वृत्तिः ॥ १३ ॥ जीवेशपेधर्मोपदेशपुराणकथनदेवब्राह्मणपंडिततिर्थोपवासगुरुसेवनादिभ्योवृत्तिः ॥१४॥

સૂર્ય નવમાસનો સ્વામી હોય તો સોનું, ઊણ, મંત્રોપદેશ અથવા વૈદક સુગંધી પદાર્થમોતી અથવા મણીના વેપારવડે વ્રતી જાણવી ॥૧૦॥ ચંદ્ર નવ માંશનોસ્વામી હોય તો રાજ્યાંગનાનોઆશ્રય મોતી, પરવાળાં, શંખાદીકનો વેપાર ખેડ કોમળવાણીનો વીનોદ મારગ જળમાં ઉત્પન્ન થએલા પદાર્થોનો વેપાર એ વ્રતીવડે ધન પ્રાપ્તી કરે ॥૧૧॥ મંગળ નવમાંશનો સ્વામી હોય તો અગ્નીક્રિયા, ખડગ, ચકર, તરવાર વીગેરેવડે કરીને અથવા મણસલ, હડતાળ, હીંગળો, અંજન એ વીગેરેવડે વ્રતી જાણવી ॥૧૨॥ બુધ નવમાંશનો સ્વામી હોય તો ગણીત અક્ષર લખવા, કાવ્ય ચીત્ર,સીલ્પક્રિયા, વેદ ભણવા વીગરેવડે વ્રતી જાણવી ॥૧૩॥ ગુરૂ નવમાંશનો સ્વામી હોય તો ધરમોપદેશ, પુરાણકથા, દેવ, બ્રાહ્મણ, પંડીત, તીરથ, ઉપવાસ, ગુરૂ, એઓના સેવનથી વ્રતી જાણપી ॥૧૪॥

शुक्रेंशपेगोमहिषीगजाश्वैर्वज्रादिमणिभिः सुवर्णरजतादिभिर्वृत्तिः ॥१५॥ शनावंशपेभारवहनाध्वगमननीचाशिल्पादिभिर्वृत्तिः ॥१६॥ अर्थदोर्केस्तुंगेबलिष्टस्वपराक्रमाद्धनदः॥१७॥ षष्टपेसहजेकाष्टोपलादिविक्रेताजीवी ॥१८॥ शुभदृग्विहीनाब्जेभिक्षुकोवाप्रेष्यः॥१९॥ नीचास्तांशगखान्यगैर्भिक्षुकः ॥२०॥ लग्नकंटकांसेष्वब्जशनिजीवैर्भिक्षुकः ॥२१॥ शुक्रोर्कदृष्टेंशेराजप्रेष्यः ॥२२॥ अंशात्खेज्ञावलोकितयुतेपि॥२३॥

શુકર નવમાંશનો સ્વામી હોય તો ગાય, ભેંશ, હાથી, ઘોડા, જવાહીર, સોના રૂપા વીગેરેવડે વ્રતી જાણવી ॥૧૫॥ શની નવમાંશનો સ્વામી હોય તો કાશદાં કરવાં, ભાર ઉપાડવો અને મજુરી કરવી એ વીગેરેવડે વ્રતી જાણવી ॥૧૬॥ ધન પ્રાપ્તી કરનારાઓમાં કહેલ પ્રકારનો સૂર્ય ઊંચનો અને બળવાળો હોય તો પોતાના પરાક્રમથી ધન પ્રાપ્તી કરે ॥૧૭॥ છઠાનો સ્વામી ત્રીજે હોય તો લાકડાં, પથર વીગરેના વેચવાથી વ્રતી કરે ॥૧૮॥ સુભ ગ્રહની દ્રષ્ટીએ હીનચંદ્રમા હોય તો ભીક્ષુક અથવા ચાકર જાણવો ॥૧૯॥ નીચ અને અસ્તાંશને પામેલા સરવે ગ્રહો દસમા ભુવન વીના રહેલા હોય તો ભીક્ષુક જાણવો ॥૨૦॥ લગ્નમાં ચંદ્રમા હોય કેંદ્રમાં શની હોય અને બારમે ગુરૂ હોય તો ભીક્ષુક જાણવો ॥૨૧॥ અંશને વીશે રહેલો શુક્ર સૂર્યે જોયો હોય તો રાજાનો ચાકર હોય ॥૨૨॥ અંશથી દસમું બુધેયુક્ત કે જોએલું હોય તો રાજાનો ચાકર જાણવો ॥૨૩॥

कर्मगार्कारमंदैःशुभदृग्धीनैर्भृतकः ॥२४॥ शुभादृष्टैःखगपापैरपि ॥२५॥ रिपुपःखेखपोसमंदःकेंद्रेदासान्वितः ॥२६॥ राज्येशुभदृगाधिक्येपि ॥२७॥ अंगपेराज्येधनत्रिकोणगेमंदे मृतिगैःपापैर्नीचवृत्त्याजीवी ॥२८॥

દસમે સૂર્ય મંગળ અને શની સુભગ્રહે ન જોએલા હોય તો ચાકર જાણવો ॥૨૪॥ દસમે પાપગ્રહો શુભગ્રહોએ ન જોએલા હોય તો ચાકર જાણવો ॥૨૫॥ છઠાનો સ્વામી દસમે હોય અને દસમાનો સ્વામી શની સાથે કેંદ્રમાં હોય તો ચાકરવાળો જાણવો ॥૨૬॥ દસમે શુભગ્રહની દ્રષ્ટી વિશેષ હોય તો ચાકરવાળો જાણવો ॥૨૭॥ લગ્નનો સ્વામી દશમે હોય ને શની બીજે પાંચમે કે નવમે હોય અને પાપ ગ્રહો આઠમે હોય તો નીચવ્રતીવડે જીવનારો જાણવો ॥૨૮॥

॥ चंद्रयोग विचारः ॥

चंद्राद्वित्तांसोभयगैःरविरहितैःसुनफानफादुरुधुरायोगाश्चान्यथाकेमद्रुमः ॥२९॥ सुनफाजोस्वाधिगतार्थश्चकीर्तियुतोनपोनृपसमोवा ॥३०॥ अनफाजोप्रभुर्निरुजदेहश्चशीलवान् जनविदितसद्गुणोविषयसुखत्रेषोमनोदुःखविनिर्मुक्तः ॥३१॥ भोगसुखभुगर्थवाहनाढ्योदातासुभृत्यश्चदुरुधुराजः ॥३२॥

ચંદ્રમા થકી બીજે ભુવને સૂર્ય વીનાના ગ્રહો રહ્યા હોય તો સુનફા યોગ જાણવો અને બારમે રહ્યા હોય તો અનફા યોગ જાણવો અને બંને ઠેકાણે રહ્યા હોય તોદુરૂધુંરાયોગ જાણવો અને એ બેમાંના એકે ઠેકાણે ન રહ્યા હોય તો કેમદ્રુમયોગ જાણવો ॥૨૯॥ સુનફા યોગમાં ઉત્પન્ન થએલો માણસ દ્રવ્ય કીરતીએ યુક્ત રાજા અથવા રાજા સરખો જાણવો ॥૩૦॥ અનફા યોગમાં ઉત્પન્ન થએલ માણસ સમર્થ, નીરોગી, સારા સ્વ ભાવવાળો, સુખી, સારા ગુણવાળો, સુખી જાણવો ॥૩૧॥ સુખ વાળો દ્રવ્ય, ચાકરોવાળો ઉદાર, દુરૂધુરા યોગમાં ઉત્પન્ન થએલો માણસ જાણવો ॥૩૨

धनपुत्रकलत्रादिदुः खितमलिननीचप्रेष्यश्चकेमद्रुमजोनृपबालोपि ॥३३॥ चंद्रादुपचयगैशुभैर्बहुधनः ॥३४॥चंद्रादुपचयगद्वाभ्यांमध्यधनः ॥३५॥ एकेनाल्पधनः॥३६॥चंद्रवल्लग्नादप्येतेयोगाः ॥३७॥ लग्नचंद्राभ्यामुपचयान्यगैशुभैरतिदरिद्रः

॥३८॥ चंद्राद्वंध्रयामित्रामित्रगैर्नृपसचिवसेनापतिजन्म॥३९॥

કેમદ્રુમયોગમાં ઉપન્ન થએલો માણસ રાજકુમાર હોય તોપણ ધન પુત્ર કળત્રાદી કે દુખીત અને નીચ ચાકરી કરનારો જાણવો ॥૩૩॥ ચંદ્રથકી ઉપચય સ્થાનમાં રહેલા સુભ ગ્રહો હોય તો ઘણા ધનવાળો જાણવો ॥૩૪ ચંદ્રથકી ઉપચય સ્થાનમાં બે શુભગ્રહ રહ્યા હોય તો મધ્યમ ધનવાળો જાણવો ॥૩૫॥ ચંદ્રથકી ઉપચય સ્થાનમાં એક હોય તો અલ્પ ધનવાળો જાણવો ॥૩૬॥ આ યોગો ચંદ્રની માફક લગ્નથકી પણ જોવા. ॥૩૭॥ લગ્ન અને ચંદ્રથકી ઉપચય વીનાના સ્થાનકોમાં રહેલા શુભ ગ્રહો હોય તો આતીશે દાળદરવાળો જાણવો ॥૩૮॥ ચંદ્રથકી આઠમે સુભ ગ્રહો હોય તો રાજાનો જન્મ જાણવો અને સાતમે હોય કારોભારીનો જન્મ જાણવો અને છઠે હોય તો સેનાપતીનો જન્મ જાણવો ॥૩૯॥

॥ प्रथम भाव विचार ॥

लग्नपोलग्नेदेहसौख्यदः ॥४०॥ स्वांशस्थोशुभदृष्टयुतश्च॥४१॥ सपापोंगपस्त्रिकस्थोदेहकष्टदः॥४२॥ पापयुतंलग्नंतदीशोहीन वीर्यश्च ॥४३॥ लग्नपस्थितिभपस्त्रिकस्थोदेहकार्श्यकरः॥४४॥ लग्नपेजलभेशुभोक्षितयुतेदेहपुष्टिः ॥४५॥ सौम्यभेंगेपापदृष्टि हीनेपि ॥४६॥ लग्नेजीवेक्षितयुतेच ॥४७॥

પેહેલા ભાવનો વિચાર ॥ લગ્નનો સ્વામી લગ્નમાં હોય તો દેહનું સુખ જાણવું ॥૪૦॥ લગ્નનો સ્વામી પોતાના નવમાશમાં સુભ ગ્રહના જોગો અગર સુભગ્રહે જોએલો હોય તો પણ દેહનું સુખ જાણવું ॥૪૧ લગ્નનો સ્વામી પાપ ગ્રહની સાથે ત્રીકસ્થાનમાં રહ્યો હોય તો દેહનું કષ્ટ જાણવું ॥૪૨॥ લગ્નમાં પાપ ગ્રહ હોય અને લગ્નનો સ્વામી બળહીન હોય તો દેહનું કષ્ટ જાણવું ॥૪૩॥ લગ્નનો સ્વામી જે રાશીનો હોય તે રાશીનો સ્વામી ત્રીકસ્થાનમાં હોય તો દેહે દુબલાશ કરે ॥૪૪ લગ્નનો સ્વામી જળચરરાશીમાં સુભ ગ્રહ સાથે અગર સુભ ગ્રહે જોએલો હોય તો દેહ પુષ્ટી કરે ॥૪૫॥ લગ્નમાં સુભ ગ્રહનો રાશી પાપ ગ્રહે જોયા વીનાનો હોય તો દેહ પુષ્ટી કરે ॥૪૬॥ લગ્નમાં ગુરૂ હોય અથવા લગ્નને ગુરૂએ જોયું હોય તો પણ દેહ પુષ્ટી જાણવી ॥૪૭

लग्नगेसबलेशुभखगेपि ॥४८॥ तन्वादिराशिपाःशिरःप्रभृति कालावयवेषुकल्प्याः ॥४९॥ यत्रांगेदीर्घराशिर्दीर्घभपश्चेत्त

द्वीर्घेव्यस्तेह्रस्वंमिश्रेमिश्रंस्वमानाधिष्ठितराशिश्वेद्राशिवत्५०
सौम्यादस्तेवक्रेदीर्घदेहः ॥५१॥ दीर्घभेंगेशेदीर्घदेहः ॥५२॥
ह्रस्वभेंगेशेंगदर्शिनिवामनः ॥५३॥ पृष्टोदयभगाब्जेचतुर्थेमं
देक्षितेचांगेशेमेषेवामनः ॥५४॥ चतुष्टयगैःपापैर्विकलांग५५

લગ્નમાં બળ પામેલો સુભ ગ્રહ હોય તો પણ દેહ પુષ્ટી જાણવી ॥૪૮॥ લગ્નાદિક ભાવોના સ્વામી માથા વીગેરે કાળ પુરૂષના અવયવને વીશે કલ્પના કરવી ॥૪૯॥ જે અંગમાં દીર્ઘ રાશી અથવા દીર્ઘ રાશીનો સ્વામી હોય તે અંગ દીર્ઘ નીણવું અને રસ્વ હોય તો રસ્વ જાણવું અને મીશ્ર હોય તો મીશ્ર જાણવું અને ગ્રહો ન હોય તો માત્ર રાશી માફક જાણવું ॥૫૦॥ સુભ ગ્રહેથી સાતમે મંગળ હોય તો દેહ ઊંચો જાણવો ॥૫૧॥ લગ્નનો સ્વામી દીર્ઘ રાશીનો હોય તો દેહ ઊચો જાણવો ॥૫૨॥ લગ્નનો સ્વામી રસ્વ રાશીનો હઇને લગ્નને દેખતો હોય તો ઠીંગણો જાણવો ॥૫૩॥ પ્રષ્ટોદઠ રાશીનો ચંદ્રમા ચોથે હોય અને મેશરાશીમાં લગ્નનો સ્વામી હોય એઓ બંને શનીએ જોએલા હોય તો ઠીંગણો જાણવો ॥૫૪॥ પાપગ્રહો કેંદ્રમાં રહ્યા હોય તો વીકળ અંગવાળો જાણવો ॥૫૫॥

त्रिकोणगेवक्रेपापदृष्टेहीनांगः ॥५६॥ नीचगेवक्रेरक्तपित्त
कोपः ॥५७॥ अरिपेज्ञभेवामृगेदेहेदौर्गंध्यं ॥५८॥ लग्नेब्जेमे
षभेपि ॥५९॥ अंसगेंगेशेक्रूरयुतेक्षितैर्यष्टिगः ॥६०॥ त्रिकेक्षि
णाब्जेमंदेक्षितोविलज्जः ॥६१॥ लग्नेज्येवक्रेक्षितेवि ॥६२॥
ज्ञाब्जावारेक्षितावपि ॥६३॥ वक्राब्जावस्तेजीवेक्षितौसल
ज्जः ॥६४॥ सबलेज्ञेक्रूरयुतेकपटी ॥६५॥

ત્રીકોણમાં રહેલો મંગળ પાપગ્રહે જોએલો હોય તો હીનઅંગવાળો જાણવો ॥૫૬॥ નીચનો મંગળ હોય તો રક્તપીતના રોગવાળો જાણવો ॥૫૭॥ છઠાનો સ્વામી બુધના રાશીમાં અગર મકરમાં હોય તો દેહે દુરગંધ જાણવો ॥૫૮॥ લગ્નમાં મેષનો ચંદ્રમા હોય તો પણ દુરગંધ કેહેવો ॥૫૯॥ લગ્નનો સ્વામી પાપગ્રહની સાથે અગર પાપગ્રહે જોએલો બારમે હોય તો લાકડી લઇ ચાલનારો જાણવો ॥૬૦॥ ત્રીકસ્થાનમાં ક્ષીણ ચંદ્રમા શનીએ જોએલો હોયતો લાજ વીનાનો જાણવો ॥૬૧॥ લગ્નમાં ગુરૂ મંગળે જોયો હોય તો પણ લાજ વીનાનો જાણવો ॥૬૨॥ બુધ અને ચંદ્રમા મંગળે જોએ હોય

તો પણ લાજ વીનાનો જાણવો ॥૬૩॥ સાતમે ચંદ્રમા અને મંગળ ગુરૂએ જોયા હોય તો લાજવાળો જાણવો ॥૬૪॥ બળવાળો બુધ પાપ ગ્રહ સાથે હોય તો કપટી જાણવો ॥૬૫॥

वक्रज्ञयोगेच ॥६६॥ तृतीयगारेशुभेक्षणहीनेपि ॥६७॥ तमारमंद्योगेहृत्कपटी ॥६८॥ तमारमंदैकपातालगेपि ॥६९॥ हिबुकेसोम्यस्वभोच्चगेनिष्कपटी ॥७०॥सुखपेसबलेपि॥७१॥ सुखगेगेशेशुभेक्षितयुतेच ॥७१॥ पारावताद्यंशेगेशेपि॥७३॥ सुखेर्काब्जौक्षगकपट्युर्ध्वंनिष्कपटी ॥७४॥ सुखेराहौक्रूरेक्षितयुतेबाहिःशुद्धोंतःकपटी ॥७५॥

બુધ અને મંગળ સાથે હોય તો કપટી જાણવો ॥૬૬॥ ત્રીજે મંગળ સુભ ગ્રહે ન જોયો હોય તો પણ કપટી જાણવો ॥૬૭॥ મંગળ શની અને રાહુનો યોગ તો ઊંડો કપટી જાણવો ॥૬૮॥ મંગળ શની અને રાહુ એઓમાંથી એક ચોથે હોય તો પણ ઊંડો કપટી જાણવો ॥૬૯॥ સુભ ગ્રહ પોતાના રાશીનો અગર ઊંચનો ચોથે હોય તો કપટ વીનાનો જાણવો ॥૭૦॥ ચોથાનો સ્વામી બળ પામેલો હોય તો પણ કપટ વીનાનો જાણવો ॥૭૧॥ લગ્નનો સ્વામી સુભ ગ્રહની સાથે અગર સુભ ગ્રહે જોએલો ચોથે હોય તો પણ કપટ વીનાનો જાણવો ॥૭૨॥ લગ્નનો સ્વામી પારાવતાદીક અંશમાં હોય તો પણ કપટ વીનાનો જાણવો ॥૭૩॥ સૂર્ય અને ચંદ્રમા ચોથે હોય તો ઘડીવાર કપટી અને પછી નીશ્કપટી જાણવો ॥૭૪॥ પાપ ગ્રહની સાથે અથવા પાપ ગ્રહે જોએલો રાહુ ચોથે હોય તો બાહાર સુધ દેખાતો મનનો કપટી જાણવો ॥૭૫॥

हिबुकेबहुपापेक्षितयुतेपि ॥७६॥ अंशात्सोत्थेक्रूरेशूरःसौम्ये कातरः ॥७७॥ बुनेगेवानिर्बलेवक्रेमंदेक्षितेक्रोधी ॥७८॥ बलयुतेस्तेकुजेपि ॥७९॥ लग्नपेरंध्रांसेच ॥८०॥ धनपेगुलिकयुतेपि ॥८१॥ अंबुपेगेवांगेशेतुर्येक्षमावान् ॥८२॥ मीनालिकर्केकुजेक्षितेपि ॥८३॥ सत्रलेशुभेसुखेच ॥८४॥ मंदभेज्ञावानिजौहास्यासक्तः ॥८५॥

ટીકા—પાપ ગ્રહોવાળુ અથવા ઘણા પાપ ગ્રહોએ જોએલું ચોથું ભુવન હોય તો પણ બાહાર સુધ દેખાતો મનનો કપટી જાણવો

॥૭૬॥ અંશથકી ત્રીજે પાપ ગ્રહ હોય તો સુરવીર જાણવો અને શુભ ગ્રહ હોય તો બીકણ જાણવો ॥૭૭॥ લગ્નમાં અથવા સાતમે નીરબળ મંગળ શનીએ જોએલો હોય તો ક્રોધવાળો જાણવો ॥૭૮॥ બળ પામેલો મંગળ સાતમે હોય તો પણ ક્રોધવાળો જાણવો ॥૭૯॥ લગ્નનો સ્વામી આઠમે કે બારમે હોય તો પણ ક્રોધવાળો જાણવો ॥૮૦॥ બીજા ભુવનનો સ્વામી ગુલીકની સાથે રહેલો હોય તોપણ ક્રોધ વાળો જાણવો ॥૮૧॥ લગ્નનો સ્વામી ચોથે હોય અગર ચોથાનો સ્વામી લગ્નમાં હોય તો શાંતીવાળો જાણવો ॥૮૨॥ સુરજ કરક વ્રશ્ચીક કે મીનરાશીમા મંગળે જોએલો હોય તો પણ શાંતીવાળો જાણવો ॥૮૩॥ બળવાળો સુભ ગ્રહ ચોથા ભુવનમાં હોય તો પણ શાંતીવાળો જાણવો ॥૮૪॥ મંગળ અને બુધ શનીના રાશીમા હોય તો હસવાના સ્વભાવવાળો જાણવો ॥૮૫॥

लग्नेज्ञेद्यूनेगुरावापि ॥८६॥ बुधांशेलग्नेच ॥८७॥ अंगपेज्ञेरि पौद्रोही ॥८८॥ विक्रमेकुजेज्ञाब्जेक्षितोपि ॥८९॥ मंदतमौ धर्मेगुरुद्रोही ॥९०॥ गुलींकेंशेचौरः ॥९१॥

ટીકા—લગ્નમાં બુધ હોય અને સાતમે ગુરૂ હોય તોપણ હસવાના સ્વભાવવાળો જાણવો ॥૮૬॥ લગ્ન બુધના નવમાંશમાં હોય તો પણ હસવાના સ્વભાવવાળો જાણવો ॥૮૭॥ લગ્નનો સ્વામી બુધ છઠે હોય તો દ્રોહી જાણવો ॥૮૮॥ ત્રીજે મંગળ બુધ અને ચંદરમાએ જોએલો હોય તો પણ તેવો જાણવો ॥૮૯॥ શની અને રાહુ નવમે હોય તો ગુરૂદ્રોહી જાણવો ॥૯૦॥ ગુલીક અંશમાં હોય તો ચોર જાણવો ॥૯૧॥

तुर्यपेरिपावापि ॥९२॥ मृतिपेधनेच॥९३॥ बलाढ्यौज्ञकुजा वरिगावपि ॥९४॥ लग्नेमृगेगुरौव्यसनी ॥९५॥ अंशपेनीचेपि ॥९६॥ व्ययेपापैश्च ॥९७॥ अंगेशेनीचेवारिभेपि ॥९८॥ क्रूरेक्षणाधिक्येलग्नेच ॥९९॥ लग्नपेसबलेनिर्व्यसनी ॥१००॥ शाम्येसौम्येच ॥१०१॥ अंशान्मानेसूर्यजीवमात्रेक्षितेगोपालः ॥२॥ अंशाद्राग्पेर्केजीवावाविश्वासी ॥३॥

ટીકા—ચોથાનો સ્વામી છઠે હોય તો પણ ચોર જાણવો ॥૯૨॥ આઠમાનો સ્વામી બીજે હોય તો પણ ચોર જાણવો ॥૯૩॥ બળ પામેલા મંગળ અને બુધ છઠે હોય તોપણ ચોર જાણવો ॥૯૪॥

લગનમાં મકરનો ગુરૂ હોય તો વસની જાણવો ॥૯૫॥ બારમાનો સ્વામી નીચમાં હોય તો પણ વ્યસની જાણવો ॥૯૬॥ બારમે પાપ ગ્રહો હોય તો પણ વસની જાણવો ॥૯૭॥ લગનનો સ્વામી નીચમાં અગર શત્રુના રાશીમાં હોય તો પણ વ્યસની જાણવો ॥૯૮॥ લગ્નને પાપ ગ્રહો જોતા હોય તો પણ વ્યસની જાણવો ॥૯૯॥ લગનનો સ્વામી બળ પામેલો હોય તો વ્યસન વીનાનો જાણવો ॥૧૦૦॥ નવમે સુભગ્રહ હોય તો પણ વ્યસન વીનાનો જાણવો ॥૧૦૧॥ અંશથી દસમે ફકત ગુરૂએ જોએલો સૂર્ય હોય તો ગાયોનો પાળનાર જાણવો ॥૨॥ અંશથી નવમે સૂર્ય અને ગુરૂ હોય તો વીશ્વાસ વીનાનો જાણવો ॥૩॥

भृगौस्वांशेकामी॥४॥पापेक्षितेशुक्रेच॥५॥युग्मभेस्वभेवाभृगावापि ।६। लग्नसुतमानेषुशुक्रेच ॥७॥ वृषेगेधनुषिमंदेल्पकामः ॥८॥ द्यूनेभृगावातिकामुकः॥९॥ विषमोदयभेभृगावल्पवीर्यः ॥१०॥सुखेमंदाब्जावपि।११। शुक्रभेब्जेच ॥१२॥शनिशुक्रौ शुभेक्षणहीनौमानेवामृतौषंढः॥१३॥ जलभेरिपुंसेशनौशुभदृष्टिहीनेपि ॥१४॥

ટીકા—શુકર પોતાના અંશમાં હોય તો કામી જાણવો ॥૪॥ સુકર પાપે જોએલો હોય તો કામી જાણવો ॥૫॥ શમરાશીનો અથવા પોતાના રાશીનો સુકર હોય તો કામી જાણવો ॥૬॥ લગનમાં અથવા પાંચમે અગર દસમે સુકર હોય તો પણ કામી જાણવો ॥૭॥ વરખ લગન હોય અને ધનનો શની હોય તો થોડા કામવાળો જાણવો ॥૮॥ સાતમે સુકર હોય તો અતીશે કામી જાણવો ॥૯॥ વીશમોદય રાશીનો સુકર હોય તો અલ્પ વીર્યવાળો જાણવો ॥૧૦॥ ચંદરમા અને શની ચોથે હોય તો પણ તેવો જાણવો ॥૧૧॥ સુકર રાશીનો ચંદરમા હોય તો પણ તેવો જાણવો ॥૧૨॥ શની સુકર સુભગ્રહે ન જોએલા આઠમે અથવા દસમે હોય તો નપુંશક જાણવો ॥૧૩॥ છઠે કે બારમે સુભગ્રહે ન જોએલો શની જળચર રાશીનો હોય તો પણ ષંઢ જાણવો ॥૧૪॥

अर्काब्जौवार्कारौवाज्ञमंदौओजसमभस्थावन्योन्यंपश्यतश्च ॥१५॥ शुक्राद्रिपौचमृतौशनौपंढोवाताद्दशः॥१६॥अंशेकेतौ ज्ञार्किदृष्टेपि ॥१७॥ व्ययारिनीचगेशनौच ॥१८॥ अजेब्जे कीटेर्केभृगौवाशनौवातमेतुंगगेवीर्यच्युतिः ॥१९॥ अर्केज्पमं

दतमालभस्थामर्कालिद्धकराः ॥२०॥ लाभगेकुजेबलाढ्येद्दृद्धोपितरुणायते ॥२१॥

ટીકા—સૂર્યને ચંદરમા અગર સૂર્ય અને મંગળ અથવા બુધ અને શની સમવીસમ રાશીને વીશે રહીને સામ સામા જોતા હોય તો પણ શંઢ જાણવો ॥૧૫॥ શુક્રથી છઠે કે આઠમે શની હોય તો શંઢ અગર શંઢ જેવો જાણવો ॥૧૬ અંશમાં કેતુ બુધ અને શનીએ જોયો હોય તો પણ શંઢ અથવા શંઢ જેવોજ બાયલો જાણવો ॥૧૭॥ છઠે કે બારમે નીચનો શની હોય તો પણ શંઢ અગર બાયલો જાણવો ॥૧૮॥ મેષમાં ચંદરમા હોય અને કરકમાં સુકર હોય અને શની અથવા રાહુ ઉચના હોય તો વીર્યની હાનીવાળો જાણવો ॥૧૯॥ સુરજ ગુરૂ શની અને રાહુ લગનમાં હોય તો પ્રકૃતીયે કરીને વ્રધ જેવો જાણવો ॥૨૦॥ બળ પામેલો મંગળ અગીઆરમે હોય તો વ્રધ છતાં પણ જવાનના જેવા આચરણવાળો જાણવો ॥૨૧॥

धनपेसबलेशुखभुक् ॥२२॥ धनेशेवैशेषिकांशेवाजीवेक्षितोपि ॥२३॥सोत्थेशेशुभेक्षितयुतेधीरः ॥२४॥ विक्रमपाब्जयोगेच ॥२५॥मंदात्रिभागेगेब्जेक्षितेनीचकर्मा ॥२६॥ कुजेविक्रमेभाग्येशनावंगेर्केस्तेश्रेष्टवर्णजोपिनीचपथगः ॥२७॥ त्रिभागेन वांशेत्रिशांशेवार्कार्किजावेकभगौस्त्रीसंगात्म्लेच्छः ॥२॥

ટીકા—બીજા ભુવનનો સ્વામી બળ પામેલો હોય તો સુખ ભોગવનારો જાણવો ॥૨૨॥ બીજા ભુવનનો સ્વામી વૈશેસીક અંશમાં હોય અગર ગુરૂએ જોએલો હોય તો સુખ ભોગવનારો જાણવો ॥૨૩॥ સુભના રાશી અંશનો ત્રીજાનો સ્વામી શુભગ્રહની સાથે અથવા સુભગ્રહે જોએલો હોય તો ધીરજતાવાળો જાણવો॥૨૪॥ત્રીજાનોસ્વામી અને ચંદરમાનો યોગ હોય તોપણ ધીરજતાવાળો જાણવો ॥૨૫॥ શનીના ત્રીજા ભાગવાળું લગન ચંદરે જોએલુ હોય તો નીચ કરમ કરનારો જાણવો ॥૨૬॥ મંગળ ત્રીજે શની નવમે અને સૂર્યલગનમાં કે સાતમે હોય તો શ્રેષ્ટવર્ણમાં જનમેલો પણ નીચ મારગે જનારો જાણવો ॥૨૭॥ ત્રીભાગમાં અગર નવાંશમાં આથવા ત્રીંશાંશમાં સૂર્ય અને શની એક રાશીના હોય તો સ્ત્રીના સંગથી મલેચ્છ જાણવો ॥૨૮॥

अंगाद्वांशात्रिकस्थैःक्रूरैजातिच्युतः ॥२९॥अंशाद्भाग्येगुरौक्षपिकर्ता ॥३०॥ अंशाद्रिपुगेषुक्रूरेष्वपि ॥३१॥ कुजशनिगु

लिकान्वितेनेत्रपेनेत्ररोगः ॥३२॥ लग्नेकुजेशयनेपि ॥३३॥ लग्नेशेकवेस्त्रिकेच ॥३४॥ त्रिकोणगेर्केक्रूरेक्षितेनिस्तेजोनयनः ॥३५॥ त्रिकेलग्नेनेत्रपावर्कककवियुतौजन्मांधः ॥३६॥ त्रिकेकुजेंदुयोगेपतनादंधः ॥३७॥

ટીકા— લગનથી અથવા અંશથી ત્રીકસ્થાનમાં પાપગ્રહો રહેલા હોય તો જાતી ભ્રષ્ટ જાણવો ॥૨૯॥ અંશથી નવમે ગુરૂ હોય તો ખેડ કરનારો જાણવો ॥૩૦॥ અંશથી છઠે પાપગ્રહો હોય તોપણ ખેડ કરનારો જાણવો ॥૩૧॥ નેત્ર ભુવનનો સ્વામી મંગળ શની અને ગુલીકની સાથે હોય તો નેત્ર રોગ જાણવો ॥૩૨॥ શયન અવસ્થાનો મંગળ લગનમાં હોય તો પણ નેત્ર રોગ જાણવો ॥૩૩॥ શુકરથકી ત્રીકસ્થાનમાં નેત્ર ભુવનનો સ્વામી હોય તો પણ નેત્ર રોગ જાણવો ॥૩૪॥ નવમે અથવા પાંચમે રહેલો સૂર્ય પાપગ્રહે જોયો હોય તો તેજ વીનાના નેત્ર જાણવા ॥૩૫॥ સૂર્ય અને શુકરની સાથે લગન અને નેત્રના સ્વામી ત્રીકસ્થાનમાં હોય તો જનમથી અંધ જાણવો ॥૩૬॥ મંગળ અને ચંદર માનો યોગ ત્રીકસ્થાનમાં હોય તો પડવાથી આંધળોજાણવો ૩૭

त्रिकेकवींदुयोगेकामांधः ॥३८॥ लग्नपकवियुतावर्थांसपौत्रिकगावंधः ॥३९॥ क्रूरकविभ्यांयुक्तश्चंद्रोर्थेपि ॥४०॥ क्रमादर्थाष्टमांसस्थाश्चंद्रार्कमंदाश्च ॥४१॥ सुखेशनावशुभेक्षितेन ष्टदृष्टिः ॥४२॥ स्वोच्चशुभैरयुतेकवींदुयुतेनयनपेलग्नेनिशांधः ॥४३॥ त्रिकेकवींदुयोगेपि ॥४४॥ धनेयमेदक्षनेत्रेघातः॥४५॥ व्ययेकुजेवामनेत्रेघातः ॥४६॥

ટીકા—ચંદર અને શુકરનો યોગ ત્રીકસ્થાનમાં હોય તો ક્રમે કરીને આંધળો જાણવો ॥૩૮॥ બીજા અને બારમાના સ્વામી લગનના સ્વામીને શુકરની સાથે ત્રીકસ્થાનમાં હોય તો આંધળો જાણવો॥૩૯॥ પાપગ્રહ અને શુકરની સાથે ચંદરમા બીજે ભુવને હોય તોપણ આંધળો જાણવો ॥૪૦॥ ક્રમે કરીને બીજે આઠમે અને બારમે ચંદરમા સૂર્ય અને શની હોય તોપણ આંધળો જાણવો ॥૪૧॥ ચોથે શની પાપ ગ્રહોએ જોએલો હોય તો નાશ પામેલ દ્રષ્ટીવાળો જાણવો ॥૪૨॥ નેત્રનો સ્વામી લગનમાં પોતાના ઉચ્ચ વીનાનો હોય તથા સુભગ્રહોના યોગ વીનાનો હોય અને ચંદરમા કે શુકરની સાથે હોય તો રતાંધળો જાણવો ॥૪૩॥ શુકર અને ચંદરમાનો યોગ ત્રીકસ્થાનમાં હોય તો પણ રતાંધળો જાણવો ॥૪૪॥

બીજે શની હોય તો જમણી આંખે ઘાત જાણવી ॥૪૫॥ બારમે મંગળ હોય તો ડાબી આંખે ઘાત જાણવી ॥૪૬॥

अंगेकुजेन्द्वौकविजीवदृष्टेकाणः ॥४७॥ यमात्सुखेज्ञेत्रिकेरिपुपेबाधिरः ॥४८॥ रिपुपज्ञौपापेक्षितावपि ॥४९॥ अरीशेत्रिकेशनीक्षितेच ॥५०॥ इदोर्द्यूनेयमेंगेकविसूर्यौकर्णछेदः॥५१॥ रिपुगेभृगावंगगेवक्रेनासाछेदः ॥५२॥ अर्थपजीवौत्रिकेमूकः ॥५३॥ लग्नेगुर्वरिपावपि ॥५४॥ षष्ठपज्ञावंगेच ॥५५॥

ટીકા—લગનમાં મંગળ અથવા ચંદરમા ગુરૂ અથવા શુકરે જોએલો હોય તો કાણો જાણવો ॥૪૭॥ શનીથી ચોથે બુધ હોય અને છઠા ભુવનનો સ્વામી ત્રિકસ્થાનમાં હોય તો બેરો જાણવો ॥૪૮॥ છઠા ભુવનનો સ્વામી અને બુધ પાપ ગ્રહે જોએલો હોય તો પણ બેરો જાણવો ॥૪૯॥ છઠા ભુવનનો સ્વામી ત્રીકસ્થાનમાં શનીએ જોએલો હોય તો પણ બેરો જાણવો ॥૫૦॥ ચંદરથી સાતમે શની હોય અને લગનમાં સૂર્ય શુકર હોય તો કાનનો છેદ જાણવો ॥૫૧॥ છઠે શુકર હોયને લગનમાં મંગળ હોય તો નાકનો છેદ જાણવો ॥૫૨॥ બીજા ભુવનનો સ્વામી અને ગુરૂ ત્રીકસ્થાનમાં હોય તો મુંગો જાણવો ॥૫૩॥ છઠાનો સ્વામી અને ગુરૂ લગનમાં હોય તોપણ મુંગો જાણવો ॥૫૪॥ છઠા ભુવનનો સ્વામી અને બુધ લગનમાં હોય તોપણ મુંગો જાણવો ॥૫૫॥

शुक्लाब्जवक्रौलग्नेगुंगस्वरः ॥५६॥ तुर्येर्केक्रूरेक्षितेकीटालिमीनस्थेज्ञेइंदुक्षितेपि ॥५७॥ द्यूनेयमेमानेब्जेवाग्मी ॥५८॥ शुक्रशनावर्थेयमभेर्कोपि ॥५९॥ बुधेदिवासिंहेरात्रौकर्केपि॥६०॥ वित्तपपारावतांशेकंटकेच ॥६१॥ द्यूनेक्रूराशुभादृष्टाःदंतविकारः ॥६२॥ मेषवृषचापलग्नेपापेक्षितयुतेपि ॥६३॥ सूर्येंदुमंदावाक्रूराद्यूनेदंताभिघातः ॥६४॥

ટીકા—અજવાળીઆ પખવાડીઆનો ચંદરમા અને મંગળ લગનમાં હોય તો ગુંગણો જાણવો ॥૫૬॥ સુરજ ચોથે પાપગ્રહે જોએલો હોય અને કર્ક મીન અને વશ્ચીકનો બુધ ચંદરમાએ જોએલો હોય તો ગુંગણો જાણવો ॥૫૭॥ શની સાતમે હોય ચંદરમા દસમે હોય તો વાણી વાળો જાણવો ॥૫૮॥ શુકર અને શની બીજે હોય અને સૂર્ય શનીના રાશીમાં હોય તો પણ તેવો જાણવો ॥૫૯॥ બુધ દીવસના જનમમાં સીંહનો હોય અને રાત્રીના જનમમાં કરકનો હોય તો પણ

તેવો જાણવો ॥૬૦॥ બીજા ભુવનનો સ્વામી પારાવતઅંશનો કેંદરમાં હોય તો પણ તેવો જાણવો ॥૬૧॥ સુભગ્રહોએન જોએલા પાપગ્રહો સાતમે હોય તો દાંતનો વીકાર જાણવો ॥૬૨॥ મેશ વરખ કે ધન લગનમાં પાપગ્રહે જોએલ કે યુકત હોય તો પણ દાંતનો વિકાર જાણવો ॥૬૩॥ સુર્ય ચદર અને શની અથવા પાપગ્રહો સાતમે હોય તો દાંતને ઘાત થશે એમ જાણવું ॥૬૪॥

द्यूनेशादर्थेतमेस्थूलदंतः ॥६५॥ रिपुभेशनैाकवियुतेहस्तनाशः ॥६६॥ सूर्येंदुयमारंध्रारिगाहस्तपीडा ॥६७॥ अंशेसगुलिकेबुधमात्रेक्षितेस्थुलांडः ॥६८॥ अंसेब्जवक्रमंदाजंघाक्षतिः ॥६९॥ वक्रार्कयमारिपौपंगुः ॥७०॥ द्यूनपेमंदेसपापेपि ॥७१॥ वित्तपेक्रूरयुतेनीचारिगेदुर्मुखः ॥७२॥ अर्थेशेस्वोच्चगेकंटकेप्रहसितास्यः॥७३॥

ટીકા—સાતમાના સ્વામીથી બીજે રાહુ હોય તો મોટા દાંત વાળો જાણવો ॥૬૫॥ શત્રુના રાશીનો શની શુકર સાથે હોય તો હાથનો નાશ જાણવો ॥૬૬॥ સુર્ય ચંદર અને શની છઠે કે આઠમે હોય તો હાથને પીડા જાણવી ॥૬૭॥ ફકત બુધે જોએલ ગુલીક અંશમાં હોય તો મોટા અંડવાળો જાણવો ॥૬૮॥ ચંદર મંગળ અને શની બારમે હોય તો જંઘાંની હાની સમજવી ॥૬૯॥ સુર્ય મંગળ અને શની છઠે હોય તો પાંગળો જાણવો ॥૭૦॥ સાતમાનો સ્વામી શની પાપગ્રહ સાથે હોય તો પણ પાંગળો જાણવે ॥૭૧॥ બીજા ભુવનનો સ્વામી પાપગ્રહ સાથે નીચ કે શત્રુના રાશીમાં હોય તો દુષ્ટ મોઢાવાળો જાણવો ॥૭૨॥ બીજા ભુવનનો સ્વામી પોતાના ઉચનો કેંદરમાં હોય તો હસ્તા મોઢાવાળો જાણવો ॥૭૩॥

द्वितियभावविचारः ॥

सशुभेवित्तपेवित्तेवाकंटकेकुटंबी ॥७४॥ अर्थेशेर्थेवाशुभसंबंधेपि ॥७५॥ वित्तपेगोपुरांशेवित्तेशांशेशोसिंहासनांशेशतार्द्धजनपालकः ॥७६॥ बहुसौम्ययुतेर्थेशेपारावतांशेविंशतिजनपालकः ॥७७॥ वित्तपेऐरावतांशेभृगौगोपुरांशेगुरौसिंहासनांशेबहुजनपालकः ॥७८॥ अर्थपेसिंहासनांशेपारावतांशेज्ययुतेक्षितेत्रिशतजनपालकः ॥७९॥

બીજા ભાવનો વિચાર ॥ બીજા ભુવનનો સ્વામી સુભગ્રહની સાથે બીજા ભુવનમાં અથવા કેંદરમાં હોય તો કુટુંબવાળો જાણવો ॥૭૪॥ બીજા ભુવનનો સ્વામી બીજા ભુવનમાં અથવા સુભગ્રહના સંબંધમાં હોય તોપણ કુટુંબવાળો જાણવો ॥૭૫॥ બીજા ભુવનનો સ્વામી ગોપુરાંશનો હોય અને બીજા ભુવનના સ્વામીના અંશનો સ્વામી સીંહાસનાંશનો હોય તો પચાસ માણસોનો પાળનારો જાણવો ॥૭૬॥ સુભગ્રહોએ યુક્ત બીજા ભુવનનો સ્વામી પારાવતાંશમાં હોય તો વીશ માણસોનો પાળનારો જાણવો ॥૭૭॥ બીજા ભુવનનો સ્વામી ઐરાવતાંશનો હોય અને શુક્ર ગોપુરાંશનો હોય અને ગુરૂ સીંહાસનાંશનો હોય તો ઘણા મણુસનો પાળનારો જાણવો ॥૭૮॥ બીજા ભુવનનો સ્વામી સીંહાસનાંશનો હોય અને પારાવતાંશના ગુરૂએ યુક્ત કે જોએલો હોય તો ત્રણસે માણુસનો પાળનારો જાણવો ॥૭૯॥

ज्ञेज्यकवियुतेंगेशेकंटकगेसर्वसंपद्युतः ॥८०॥ लग्नपेस्वोच्चमित्र भेवाशुभभेशुभेक्षितेसंपत्तियुतः ॥८१॥ लग्नपेबलाढ्येसूर्येदेव लोकांशेपि ॥८२॥ सबलेंगेशेकंटकेशुभवर्गगेच ॥८३॥ अर्के गेशुभेक्षितेलग्नपेखेपि ॥८४॥ वित्तसुतकंटकेंगपेज्ययोगेच८५ अर्थपांशपेशुभेलाभेशेमानेलग्नपेर्थेनामतोधनी ॥८६॥

ટીકા—લગનનો સ્વામી બુધ ગુરૂ અને શુક્રની સાથે કેંદરમાં હોય તો સરવ સંપતવાળો જાણવો ॥૮૦॥ લગનનો સ્વામી પોતાના ઊંચમાં કે મીત્ર તથા સુભના રાશીમાં સુભ ગ્રહેયુક્ત કે જોએલો હોય તો સરવ સંપતવાળો જાણવો ॥૮૧॥ લગનનો સ્વામી બળ પામેલો સૂર્ય દેવલોકાંશમાં હોય તોપણ તેવો જાણવો ॥૮૨॥ બળવાળો લગનનો સ્વામી કેંદરમાં સુભગ્રહના વર્ગનો હોયતોપણ તેવો જાણવો ॥૮૩॥ સૂર્ય લગનમાં હોય અને સુભગ્રહેયુક્ત અથવા જોએલો લગનનો સ્વામી દસમે હોય તો પણ તેવો જાણવો ॥૮૪॥ લગનનો સ્વામી ગુરૂ સાથે બીજે પાંચમે અથવા કેંદરમાં હોય તો પણ તેવો જાણવો ॥૮૫॥ બીજા ભુનવના સ્વામીના અંશનો સ્વામી સુભગ્રહ હોય અને અગીઆરમાનો સ્વામી દસમે હોય અને લગનનો સ્વામી બીજે હોય તો નામનો ધનવાળો જાણવો ॥૮૬॥

सुतकंटकेखवित्तपयोगेसद्योधनी ॥८७॥ खपांशपलाभपयुतौ च ॥८८॥ बलाढ्येकखायमेर्थनाथेपि ॥८९॥ कंटकात्मजगे

वित्तपेपापषष्ठ्यंशेस्वल्पधनी ॥९० आयपांशपेपापषष्ठ्यंशेक वीज्यान्यतरेक्षितयुतेपिस्वल्पधनी ॥९१॥ अंगार्थलाभपावै शेषिकांशेमहाधनी ॥९२॥ गुरावायेस्वभेर्केसुतेपि ॥९३॥

ટીકા—બીજા અને દસમાના સ્વામીનો યોગ પાંચમે અથવા કેંદરમાં હોય તો તરત ધન મળે ॥૮૭॥ દસમાના સ્વામીના અંશનો સ્વામી અને અગીયારમાનો સ્વામી સાથે હોય તો તેમજ જાણવું ॥૮૮॥ બીજા ભુવનનો સ્વામી બળ પામેલો નવમે દસમે કે અગીયારમે હોય તો પણ તેમજ જાણવું ॥૮૯॥ બીજા ભુવનનો સ્વામી પાપગ્રહના શષ્ઠી અંશનો છઠ્ઠે પાંચમે કે કેંદરમાં હોય તો થોડા ધનવાળો જાણવો ॥૯૦॥ અગીયારમાના સ્વામીના અંસનો સ્વામી પાપગ્રહના શષ્ટાંશમાં ગુરૂ શુકર વીનાના ગ્રહોએયુક્ત કે જોએલો હોય તો થોડા ધનવાળો જાણવો ॥૯૧॥ લગન બીજુ અને અગીયારમું એઓના સ્વામી વૈશેશીક અંશમાં હોય તો ઘણા ધનવાળો જાણવો ॥૯૨॥ ગુરૂ અગીયારમે હોય અને પોતાના રાશીનો સૂર્ય પાંચમે હોય તો પણ તેવો જાણવો ॥૯૩॥

सिंहभेर्केलग्नेवक्रेज्ययुतेपि ॥९४॥ कीटभेब्जेलग्नेजीवारयुतेपि ॥९५॥ अंगपांशपेचार्थपांशपेशुभेजीवेक्षितेसहस्त्रनिष्कनाथः ॥९६॥ वित्तगेंगेशेखगेलाभपेजीवेक्षितेपि ॥९७॥ लग्नपांशपे गोपुरांशेखपेक्षितोपि ॥९८॥ खपस्यनगांशनवांशपौसबलौक वीज्येक्षितावपि ॥९९॥ वित्तलाभपौसबलौशुभषष्ठ्यंशोद्विस हस्त्रनिष्कनाथः ॥२००॥

ટીકા—સૂર્ય સીંહનો હોય અને મંગળ ગુરૂ લગનમાં હોય તો પણ તેવો જાણવો ॥૯૪॥ કરકનો ચંદરમા હોય અને મંગળ ગુરૂ લગનમાં હોય તો પણ તેવો જાણવો ॥૯૫॥ લગનના સ્વામીના અંશનો સ્વામી તથા બીજા ભુવનના સ્વામીના અંશનો સ્વામી શુભ ગ્રહ ગુરૂએ જોએલો હોય તો હજાર રૂપીઆવાળો જાણવો ॥૯૬॥ લગનનો સ્વામી બીજે હોય અને અગીઆરમાનો સ્વામી દસમે ગુરૂએ જોએલો હોય તો પણ તેવો જાણવો ॥૯૭॥ લગનના સ્વામીના અંશનો સ્વામી ગોપુરાંશમાં હોય અને દસમાના સ્વામીએ જોએલો હોય તો પણ તેવોજાણવો ॥૯૮॥ દસમાના સ્વામીના સપ્તમાંશ અને નવમાંશના સ્વામી બળ પામેલા ગુરૂ શુકરે જોયા હોય તો પણ તેવોજાણવો

॥૯૯॥ બીજા અને અગીઆરમાનો સ્વામી બળ પામેલા સુભગ્રહના શષ્ટા અંશમાં હોય તો બે હજાર રૂપીઆવાળો જાણવો ॥૨૦૦॥

अंगपस्यसत्रिभागपनगांशेशोवैशेषिकांशेअयुतानिष्कनाथः॥ ॥१॥ खपस्यांशपस्यनगांशेशेऐरावतांशेलक्षेशः ॥२॥ लग्न पेज्येर्थेवैशेषिकांशेवासुतकंटकेअयुताधिकनिष्कनाथः ॥ ३ ॥ चतुर्षुकंटकेषुसौम्यावित्तेशेसिंहासनेवापारावतांशेद्विलक्षेश : ॥४॥ लाभांगपौपरमोच्चांयगांवैशेषिकांशगौवात्रिलक्षेशः।५। अंगांशपधर्मपौपरमोच्चांशगौलाभपवैशेषिकांशगेकोटीशः।६।

ટીકા—લગનના સ્વામીના ત્રીભાગના સ્વામી શાથે નગાંશનોસ્વામી વૈસેશીક અંશમાં હોય તો દસહજાર રૂપીઆવાળો જાણવો ॥૧॥ દસમાના સ્વામીના અંશના સ્વામીનો નગાંશપતી ઐરાવત અંશમાં હોય તો લાખ રૂપીયાવાળો જાણવો ॥૨॥ લગનનો સ્વામી ગુરૂ બીજે વૈસેશીક અંશમાં હોય અથવા પાંચમે કે કેંદરમાં હોય તો દસ હજારથી વધારે રૂપીયાવાળો જાણવો ॥૩॥ ચારે કેંદરમાં સુભગ્રહો હોય અને બીજાનો સ્વામિ સીંહાસન અંશનો અથવા પારાવત અંશનો હોય તો બેલાખ રૂપીયાવાળો જાણવો ॥૪॥ પરમ ઊંચ અંશને પામેલા લગન અને અગીયારમાના સ્વામી વૈશેશીક અંશમાં હોય તો ત્રણ લાખ રૂપીયાવાળો જાણવો ॥૫॥ પરમ ઊચનો અંશનો લગનના અંશને સ્નામી અને નવમાનો સ્વામી હોય અને અગીયારમાનો સ્વામી વૈશેશીક અંશનો હોય તો કરોડ રૂપીયાવાળો જાણવો ॥૬॥

कंटकगौधर्मार्थपौलग्नगांशेशेक्षितौबाल्येबहुधनाप्तिः ॥ ७ ॥ वित्तपेलाभेलाभपेतनावंगपेर्थेनिध्याप्तिः ॥ ८ ॥ समस्तखगाधिकबलवसंगेशेसेज्यकंटकेवित्तपेवैशेषिकांशेस्वोपार्जितधनः सबलेर्थेशेयस्यकारकेक्षितयुतेतद्वारार्थाप्तिः ॥१०॥ धनर्केकुंभे यमेमेषेजेमृगेशुक्रेपितृधनलाभोन ॥ ११॥ अंशाद्धर्मेतमेपर स्वयासक्तेर्धननाशः ॥१२॥

ટીકા—લગનના સ્વામીના અશના સ્વામીએ જોએલા બીજા અને નવમાના સ્વામી કેંદરમાં હોય તો બાળપણામાં ઘણું ધન મળે ॥૭॥ બીજાનો સ્વામી અગીયારમે હોય અને અગીયારમાનો સ્વામી નગલમાં હોય અને લગનનો સ્વામી બીજે હોય તો ભંડાર મળે ॥૮॥

સરવ ગ્રહોમાં અધીક બળવાળો લગનનો સ્વામી ગુરૂયુક્ત કેંદ્રમાં હોય અને બીજાનો સ્વામી વૈશેશીક અંશમાં હોય તો પોતે પેદા કરેલ ધનવાળો જાણવો ॥૯॥ બળ પામેલા બીજાનો સ્વામી જેના કારક ગ્રહેયુક્ત કે જોયેલો હોય તેનાથી ધન પ્રાપ્ત કરે ॥૧૦॥ ધનનો સૂર્ય, કુંભનો, શની, મેષનો ચંદરમા ને મકરનો શુકર, હોય તો બાપનું ધન મળે નહીં ૧૧ અંશથી નવમે રાહુ હોય તો પરસ્ત્રીના સંગથી ધનનો નાશ થાય ॥૧૨॥

लाभपेव्ययेव्ययेशेवित्तेवित्ते शेनीचगेवात्रिकेराजदंडाद्धननाशः ॥१३॥ अंसर्पोसेपापसंबंधेपापमूलाद्धननाशः ॥१४॥ ज्ञाब्जौवाकवीज्यावेसेधर्ममूलाद्धननाशः ॥१५॥ विबलेसपे गुलिकयुतेवारिपसंबंधेऽरितोधननाशः ॥१६॥ व्ययेशेपापांशेल्पबलेजायेशसंबंधेस्त्रीकृतोधननाशः ॥१७॥ व्ययपेल्पबलेवक्रसंबंधेभ्रातृकृतोधननाशः ॥१८॥

અગીયારમાનો સ્વામી બારમે હોય બારમાનો સ્વામી બીજે હોય બીજાનો સ્વામી નીચનો અથવા ત્રીકસ્થાનમાં હોય તો રાજાના ડંડથી ધનનો નાશ જાણવો ૧૩ બારમાનો સ્વામી બારમે પાપના સંબંધમાં હોયતો પાપ મુળથી ધનનો નાશ થાય ૧૪ બારમે ચંદર બુધ હોય અથવા ગુરૂ શુકર હોયતો ધરમ મુળથી ધનનો નાશ થાય ॥૧૫॥ બળહીન બારમાનો સ્વામી ગુલીક યુક્ત હોય અથવા છઠાના સ્વામીના સંબંધમાં હોય તોશત્રુથી ધનનો નાશ થાય ॥૧૬॥ હીનબળ બારમાંનો સ્વામી પાપ ગ્રહના અંશનો સાતમાંનાં સ્વામીના સંબંધમાં હોય તો સ્ત્રીએ કરેલો ધનનો નાશ થાય ॥૧૭॥ મંગળના સંબંધમાં હોય તો ભાઇયે કરેલા ધનનો નાશ થાય ॥૧૮॥

अंसपेल्पबलेसुतपसंबंधेपुत्रकृतोधननाशः ॥१९॥ मानेशसंबंधेसपेपितृकृतोधननाशः ॥२०॥ लग्नपेरिपौरिपुपेगेमारकेशयुतेदरिद्री ॥२१॥ मृतिपेगेगपेमृतौमारकेशयुतेपि ॥२२॥ धर्मपेसेकेंद्रेक्रूरेच ॥२३॥ चंद्रकुजज्ञमंदानीचगानक्रेशुक्रेराजबालोपिदरिद्री ॥२४॥ सुतेनिधनेवक्रेनीचगेकेपि ॥२५॥ सुतायगैःशुभैःसकलंशुभम् ॥२६॥

ટીકા—હીનબળબારમાનો સ્વામી પાંચમાનાસ્વામીના સંબંધમાં હોય તો પુત્રે કરેલો ધનનો નાશ થાય ॥૧૯॥ બારમાનો સ્વામી દશ-

માના સ્વામીના સંબંધમાં હોય તો બાપનો કરેલો ધનનો નાશ થાય ॥૨૦॥ લગનનો સ્વામી છઠે હોય અને છઠાનો સ્વામી લગનમાં હોય એ બંને મારકેશેયુક્ત હોય તો દળદરી જાણવો ॥૨૧॥ આઠમાનો સ્વામી લગનમાં હોય અને લગનનો સ્વામી આઠમે હોય એ બંને મારકેશયુક્ત હોય તોપણ દળદરી જાણવો ॥૨૨॥ નવમાનો સ્વામી બારમે હોય અને પાપગ્રહ કેંદરમાં હોય તોપણ દળદરી જાણવો ॥૨૩॥ ચંદર મંગળ બુધ અને શની એઓ નીચના હોય અને મકરનો શુકર હોય તો રાજકુમાર હોય તોપણ દળદરી જાણવો ॥૨૪॥ પાંચમે આઠમે મંગળ હોય અને નીચનો સુર્ય હોય તોપણ રાજકુમાર હોય તોપણ દળદરી જાણવો ॥૨૫॥ પાંચમે અને અગીઆરમે સુભ ગ્રેહ હોય તો સરવ સુભ જાણવું ॥૨૬॥

॥ तृतीय भाव विचार ॥

भ्रातृकारकेनीचमांशेक्रूरेक्षितेदुःषष्ठ्यंशेभ्रातृहानिः ॥२७॥ सहजेपापेक्षितयुतेच ॥ २८॥ भ्रातृपेक्रूरांतरगेपि ॥ २९॥ क्रूरांतरगेसहजेनीचग्रहयुतेशुभदृष्टिहीनेपि ॥३०॥ सहजेवा भ्रातृकारकेक्रूरयुतेपि ॥३१॥

ટીકા—ત્રીજા ભાવનો વિચાર॥ભ્રાતૃકારક નીચરાશી અંશનો પાપગ્રહે જોએલો દુષ્ટ શષ્ટીઅંશમાં હોય તો ભાઇઓની હાની કરે ॥૨૭॥ પાપગ્રહે યુક્ત અથવા જોએલું ત્રીજું ભુવન હોય તોપણ તેમ જાણવું ॥૨૮॥ ત્રીજા ભુવનનો સ્વામી પાપગ્રહોની વચે રહેલો હોય તોપણ તેમ જાણવું ॥૨૯॥ ત્રીજું ભુવન પાપગ્રહોની વચે હોય અને નીચના ગ્રહોએ યુક્ત તથા શુભગ્રહોએ ન જોએલું હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૩૦॥ ત્રીજું ભુવન અથવા ભ્રાતૃકારક પાપગ્રહે યુક્ત હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૩૧॥

सहजेयमेवक्रेक्षितेऽनुजहानिः ॥३२॥ धर्मेकेंहरिभेभ्रातृहीनः ॥३३॥ धनभेक्रूराःसहजेतमोपि ॥३४॥ कुजात्सोत्थेक्रूरेभ्रातृसुखंन ॥३५॥ व्ययांगगौक्रूरावनुजोत्पत्तिः ॥३६॥ सहजपेस्वभेसौम्येक्षितेभ्रातृमान् ॥३७॥ सहजपेकेंद्रेशुभयुतेभ्रातृसुखं ॥३८॥ सबलेसहजपेसहजेशुभेक्षितयुतेपि ॥३९॥ भ्रातृपेवाभ्रातृकारकेशुभसंबंधेसबलेपि ॥४०॥

ટીકા—ત્રીજે શની મંગળે જોએલો હોય તો નાના ભાઈની હા-

ની કરે ॥૩૨॥ નવમે સીંહનો સુર્ય હોય તો ભાઈ વીનાનો જાણવો ॥૩૩॥ ધનરાશીના પાપગ્રહો હોય અને ત્રીજે રાહુ હોય તોપણ તેમ જાણવું ॥૩૪॥ મંગળથી ત્રીજે પાપગ્રહ હોય તો ભાઇઓનું સુખ ન હોય ॥૩૫॥ લગન અને બારમામાં પાપગ્રહ હોય તો નાનો ભાઈ હોય ॥૩૬॥ ત્રીજાનો સ્વામી ત્રીજામાં શુભગ્રહે જોએલો હોય તો ભાઈવાળો જાણવો ॥૩૭॥ ત્રીજાનો સ્વામી શુભગ્રહે યુક્ત કેંદ્રમાં હોય તો ભાઇઓનું સુખ જાણવું ॥૩૮॥ ત્રીજાનો સ્વામી બળવાન હોય અને ત્રીજું શુભગ્રહે યુક્ત કે જોએલું હોય તોપણ તેમ જાણવું ॥૩૯॥ ત્રીજાનો સ્વામી અથવા ભ્રાતૃકારક શુભગ્રહના સંબંધમાં અગર બળવાળો હોય તોપણ તેમ જાણવું ॥૪૦॥

भ्रातृकारकेसिंहासनेभ्रातृपेगोपुरेशुभभगेपि ॥४१॥ कंटकस्थसोत्थेशोपारावतेशुभेक्षितयुतेपि ॥४२॥ शुभेक्षितयुतेसहजेशेवैशेषिकांशेपि ॥४३॥ लग्नसहजपौमित्रभेभ्रातृस्नेहश्चारिभेवैरं ॥४४॥ सोत्थपकारकौपुंखगेक्षितौपुंभांशेभ्रातृलाभोन्यथाभगिनीलाभोमिश्रेमिश्रत्वंच ॥४५॥ सहजभांशवशाद्भ्रात्रादिसंख्या ॥४६॥

ટીકા—ભ્રાતૃકારક સીંહાસનાંશનો હોય અને ત્રીજાનો સ્વામી ગોપુરાંશનો શુભના રાશીમાં હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૪૧॥ ત્રીજાનો સ્વામી કેંદ્રમાં પારાવત અંશનો શુભે યુક્ત કે જોએલો હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૪૨॥ શુભગ્રહે યુક્ત કે જોએલો ત્રીજા ભુવનનો સ્વામી વૈશેશીક અંશમાં હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૪૩॥ લગન અને ત્રીજાનો સ્વામી મીત્રના રાશીનો હોય તો ભાઇઓથી સ્નેહ જાણવો અને શત્રુના રાશીનો હોય તો વૈર જાણવું ॥૪૪॥ ત્રીજા ભુવનનો સ્વામી અને કારક પુરૂષ ગ્રહોએ જોએલા પુરૂષના અંશમાં હોય તો ભાઇનો લાભ જાણવો અને એથી બીજી રીતે હોય તો બેનનો લાભ જાણવો અને મીશ્ર હોય તો મીશ્ર જાણવું ॥૪૫॥ ત્રીજા ભુવનના રાશીના અંશથી ભાઇઓની સંખ્યા જાણવી ॥૪૬॥

सहजस्थखेटांशवशाच्च ॥४७॥ सहजपकारकयुतर्क्षांशवशादपि ॥४८॥ भाग्यगैर्युवतिग्रहैर्भगिन्यःपुंग्रहैर्भ्रातरः ॥४९॥ धनुषिजीवज्ञौकन्यायांतमेभ्रातृत्रयं ॥५०॥ सोत्थेशुभेक्षणाधिक्येवाक्रूरयुतेवासोत्थेशेसबलेपराक्रमी ॥५१॥ सहजलग्ने

श्रयोगेपि ॥५२॥ सोत्थेशेसुतेकेंद्रेपि ॥५३॥

ટીકા—ત્રીજા ભુવનમાં રહેલા ગ્રહોના અંશથી પણ સંખ્યા જાણવી ॥૪૭॥ ત્રીજા ભુવનના સ્વામીએ તથા કારકે યુક્ત રાશીના અંશથી પણ જાણવી ॥૪૮॥ નવમે રહેલા સ્ત્રીગ્રહો વડે બેનો જાણવી અને પુરૂષ ગ્રહો વડે ભાઇઓ જાણવા ॥૪૯॥ ધનના ગુરૂ અને બુધ હોય અને કન્યાનો રાહુ હોય તો ત્રણ ભાઇઓ જાણવા ॥૫૦॥ ત્રીજે શુભ ગ્રહોની દ્રષ્ટી વધારે હોય અગર પાપગ્રહો યુક્ત હોય અગર ત્રીજાનો સ્વામી બળ પામેલો હોય તો પરાક્રમ વાળો જાણવો ॥૫૧॥ લગન અને ત્રીજાના સ્વામીનો યોગ હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૫૨॥ ત્રીજાનો સ્વામી પાંચમે કે કેંદરમાં હોય તોપણ તેમજ જાણવું॥૫૩॥

॥ चतुर्थभावविचारः ॥

लग्नपेवर्गोत्तमेवास्वमित्रत्रिभागे वास्वोच्चांशेवाशुभेक्षितयुते आजीवंसुखी ॥५४॥ अंगादासुखगासौम्याप्रथमेवयसिसुखं ॥५५॥ लग्नपेगुरौकंटकेपारावतेबाल्येसुखी ॥५६॥ भृगावंगे पूर्वार्द्धेसुखी ॥५७॥ धनुष्यंगपेवांगपांशपेआयेविंशतिवर्षतो परंसुखी ॥५८॥ अंगपांशपेकेंद्रेवायपांशेत्रिंशद्वर्षतः परंसु खी ॥५९॥

ટીકા—ચોથા ભાવનો વિચાર॥ લગનનો સ્વામી વર્ગોત્તમી હોય અગર પોતાના મીત્રના ત્રિભાગનો હોય અથવા પોતાના ઉચ્ચ અંશનો હોય અગર શુભગ્રહે યુક્ત કે જોએલો હોય તો છેવટ સુધી સુખી જાણવો ॥૫૪॥ લગનથી ચોથા ભુવન સુધીમાં શુભગ્રહો હોય તો પેહેલી અવસ્થામાં સુખી જાણવો ॥૫૫॥ ગુરૂ લગનનો સ્વામી થઇ કેંદરમાં પારાવતાંશનો હોય તો બાલપણામાં સુખ જાણવું ॥૫૬॥ શુકર લગનમાં હોય તો પેહેલી અરધ અવસ્થામાં સુખી જાણવો ॥૫૭॥ લગનનો સ્વામી ધનરાશીનો હોય અને લગનના સ્વામીના અંશનો સ્વામી અગીયારમે હોય તો વીશ વરસ પછી સુખી જાણવો ॥૫૮॥ લગનના સ્વામીના અંશનો સ્વામી કેંદરમાં હોય અગર અગીયારમાના સ્વામીના અંશમાં હોય તો ત્રીસ વરસ પછી સુખી જાણવો ॥૫૯॥

सुताद्रंध्रगासौम्याः मध्येवयसिसुखी ॥६०॥ भाग्यादाव्यय गासौम्याअंत्येवयसिसुखी ॥६१॥ शुभयुतेतुर्यपेसुतकेंद्रेसुखी ॥६२॥ तुर्यपेशुभांतरगेपि ॥६३॥ सुखपेगुरौगोपुरादिभागे

पि ॥६४॥ अंशात्सुखेचंद्रशुक्रौहर्म्यवान् ॥६५॥ अंशात्सु खेतुंगखेटेपि ॥६६॥ अंशात्सुखेमंदतमौच ॥६७॥ अंशादि ज्येतुर्येदारुगृहं ॥६८॥

ટીકા—પાંચમાથી આઠમા સુધીમાં શુભગ્રહો હોય તો મધ્ય અવસ્થામાં સુખી જાણવો ॥૬૦॥ નવમાથી બારમા સુધીમાં શુભ ગ્રહો હોય તો છેલ્લી અવસ્થામાં સુખી જાણવો ॥૬૧॥ શુભગ્રહે યુક્ત ચોથાનો સ્વામી પાંચમે કે કેંદરમાં હોય તો સુખી જાણવો ॥૬૨॥ બે શુભ ગ્રહોની વચે ચોથાનો સ્વામી હોય તોપણ સુખી જાણવો ॥૬૩॥ ચોથાનો સ્વામી ગુરૂ ગોપુરાદીક અંશનો હોય તોપણ સુખી જાણવો ॥૬૪॥ અંશ થકી ચોથે ચંદરમા અને શુકર હોય તો સારા ઘરવાળો જાણવો ૬૫ અંશથી ચોથે ઊંચનો ગ્રહ હોય તોપણ તેવોજ જાણવો ॥૬૬। અંશથી ચોથે શની અને રાહુ હોય તો પણ તેવોજ જાણવો ॥૬૭॥ અંશથી ચોથે ગુરૂ હોય તો લાકડાના ઘરવાલો જાણવો ॥૬૮॥

लग्नांबुपौसुखेऽकस्मात्गृहाप्तिः ॥६९॥ सुखपेरिपौक्रूरेक्षितेगृह नाशः ॥७०॥ सुखपांशपेरिपुगेपि ॥७१॥ वित्तायपौसुखेसु खेशेवैशेषिकांशेशुभेक्षितेबहुवित्तंगृहंप्राप्यते ॥७२॥ खपेतुर्ये तुर्येशेमानेसबलेकुजेबहुक्षेत्रवान् ॥७३॥ सबलौखसुखपौपर स्परमित्रावपि ॥७४॥ सुखेशेसुतेगोपुरांशेच ॥७५॥

ટીકા—લગન અને ચોથાનો સ્વામી ચોથા ભુવનમાં હોય તો અકસ્માત ઘર પ્રાપ્તી થાય ॥૬૯॥ ચોથાનો સ્વામી છઠે પાપ ગ્રહે જોએલો હોય તો ઘરનો નાશ કરે ॥૭૦॥ ચોથાના સ્વામીના અંશનો સ્વામી છઠે હોય તોપણ ઘરનો નાશ કરે ॥૭૧॥ બીજાનો સ્વામી અને અગીયારમાનો સ્વામી ચોથે હોય અને ચોથાનો સ્વામી વૈશેષીક અંશમાં શુભ ગ્રહે જોયેલો હોય તો ઘણા ધનવાળું ઘર મળે. ૭૨॥ દસમાનો સ્વામી ચોથે હોય અને ચોથાનો સ્વામી દસમે હોય અને મંગળ ગમે ત્યાં પણ બળવાળો હોય તો ઘણા ગરાસવાળો જાણવો ॥૭૩॥ બળ પામેલા દસમાને ચોથાના સ્વામી સામસામા મીત્ર હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૭૪॥ ચોથાનો સ્વામી પાંચમે ગોપુરાંશનો હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૭૫॥

सोत्येशेनवातत्कारकेणयुतेसुखेशेभ्रात्दतःक्षेत्राप्तिः ॥७६॥ सबलेलग्नपेसुखेसबलेंगपेलग्नेशुभेक्षितेस्वविक्रमात्क्षेत्राप्तिः७७

नायाकारकेसुखेसुखेशेससमेतयोर्मैत्र्यांजीतःक्षेत्राप्तिः ।७८। क्रूरांतरेभौमेक्रूरेक्षितेक्षेत्रनाशः ॥७९॥ सुखपेत्रिकगेपि ।८०। सुखपेविचेसक्रूरेनिचभेपि ॥८१॥

ટીકા—ચોથાનો સ્વામી ત્રીજાના સ્વામી સાથે અગર ભાતૃ કારક સાથે યુક્ત હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૭૬॥ બળ પામેલો લગનનો સ્વામી ચોથે અને ચોથાનો સ્વામી લગનમાં શુભ ગ્રહે જોયેલો હોય તો પોતાના પરાક્રમથી તેમજ જાણવું ॥૭૭॥ ઓીકારક ચોથે હોય ચોથાનો સ્વામી સાતમે હોય અને એ બન્નેને મીત્રતા હોય તો ઓીથી ક્ષેત્ર પ્રાપ્તી થાય॥૭૮॥ પાપ ગ્રહોની વચે રહેલો મંગળ પાપ ગ્રહે જોયો હોય તો ક્ષેત્રાદીકનો નાશ કરે ॥૭૯॥ ચોથાનો સ્વામી ત્રીકસ્થાનમાં હોય તો પણ તેમજ જાણવું ॥૮૦॥ ચોથાનો સ્વામી પાપ ગ્રહ સાથે શત્રુના રાશિનો અગર નીચ્ચ રાશિનો બીજે હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૮૧॥

खपेसुखगेसक्रूरेच ॥८२॥ सार्केसुखपेमानेराजकोपात्क्षेत्रनाशः ॥८३॥ लग्नसप्तमपमैत्र्यांस्त्रीमैत्री ॥८४॥ लग्नांबुपमैत्र्यां बहुजनमैत्री ॥८५॥ सहजेशेवातत्कारकेबहुक्रूरयुतेबंधुषुनिंद्यः ॥८६॥ सुखेक्रूरभेनीचास्तग्रहयुतेशुभेक्षणहीनेबंधुद्वेषी८७ अंत्यपेक्रूरेपिशुभवर्गगेशयनसुखी ॥८८॥

ટીકા—દસમાનોસ્વામી પાપ ગ્રહ સાથે ચોથે હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૮૨॥ ચોથાનો સ્વામી સુર્ય સાથે દસમે હોય તો રાજાના ક્રોપથી તેમજ જાણવું ॥૮૩॥ લગનના અને સાતમાના સ્વામીને મીત્રતા હોય તો સ્ત્રી સાથે મીત્રતા જાણવી ॥૮૪॥ લગનના અને ચોથાના સ્વામીને મીત્રતા હોયતો ઘણા માણસોથી મીત્રતા જાણવી ॥૮૫॥ ત્રીજા ભુવનનો સ્વામી અથવા ભાતૃકારક ઘણા પાપ ગ્રહો સાથે યુક્ત હોય તો ભાઇઓમાં નીંદા કરવા લાયક જાણવો ॥૮૬॥ ચોથા ભુવનમાં પાપગ્રહનો રાશી હોય અને નીચના કે અસ્તના ગ્રહે યુક્ત હોય તેમજ સુભગ્રહો ન જોતા હોય તો ભાઇઓમાં દ્વેશ કરનારો જાણવો ॥૮૭॥ બારમાનો સ્વામી પાપ ગ્રહ છતાં પણ સુભ ગ્રહના વર્ગનો હોય તો શયનનો સુખી જાણવો ॥૮૮॥

अंगपेत्रिकेशयनसुखाभावः ॥८९॥ रंध्रेगुरौमानेकुजेसबले मातृसुखं न ॥९०॥ इंदोर्यूनेभृगौसक्रूरेपि ॥९१॥ सुखेमंदे

क्रूरयुतेवाक्रूरेक्षितेमातृनाशः ॥९२॥ रजन्यामिंदोस्त्रिकोणे शनौमातृवधः ॥९३॥ मातृकारकेशुभयुतेसुखेशुभेवासबले मातुर्दीर्घायुः ॥९४॥ सबलेंऽजेवाशुभेक्षितयुतेभृगावपि ।९५।

ટીકા—લગનનો સ્વામી ત્રીકસ્થાનમાં હોય તો શયનના સુખનો અભાવ જાણવો ॥૮૯॥ આઠમે ગુરૂ હોય અને દસમે મંગળ બળ પામેલ હોય તો માતુનું સુખ ન જાણવું ॥૯૦ ચંદ્રમાથી સાતમે પાપ ગ્રહ સાથે શુકર હોય તો પણ તેમજ જાણવું ॥૯૧॥ ચોથે શની પાપ ગ્રહ સાથે હોય અગર પાપ ગ્રહે જોએલો હોય તો માતુનો નાશ જાણવો ॥૯૨॥ રાત્રીનો જનમ છતાં ચંદરમાથી નવમે પાંચમે શનિ હોય તો માતુનો વધ જાણવો ॥૯૩॥ માતૃકારક શુભ ગ્રહ યુક્ત હોય અને ચોથે શુભ ગ્રહ હોય અથવા બળ પામેલો ગ્રહ હોય તો માતુનું વધારે આયુશ જાણવું ॥૯૪॥ બળ પામેલો ચંદરમા હોય અગર શુભ ગ્રહે યુક્ત કે જોએલો શુકર હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૯૫॥

सुखपेवैशेषिकांशेशुभेक्षितयुतेपतिव्रतामाता ॥९६॥ तुर्यपे लग्नेबलाढ्येपि ॥९७॥ वक्रयुतेरिपुपेतुर्येचंद्रेक्रूरेक्षितेजारिणी माता ॥९८॥ तुर्येशेसक्रूरेराहुयुतेपि ॥९९॥ सुखपेकंटकेलग्नेशदृष्टेवाशुभयुतदृष्टेमातृस्नेहः ॥३००॥ शुभेक्षितयुतौतुर्यांगेशौपरस्परंमित्रेपि ॥१॥

ટીકા—ચોથા ભુવનનો સ્વામી વૈશેશીક અંશમાં શુભ ગ્રહે યુક્ત કે જોએલો હોય તો માતાનું પતીવ્રતાપણું જાણવું ॥૯૬॥ ચોથાનો સ્વામી બળ પામેલો લગનમાં હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૯૭॥ છઠા ભુવનનો સ્વામી મંગળ સાથે ચોથા ભુવનમાં હોય અને ચંદરમા પાપ ગ્રહે જોએલો હોય તો માતુ જાર કરમ કરનારી જાણવી ॥૯૮॥ પાપ ગ્રહ યુક્ત તથા રાહુ યુક્ત ચોથાનો સ્વામી હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૯૯ ચોથાનો સ્વામી કેંદ્રમાં લગનના સ્વામીએ જોએલો હોય અથવા શુભ ગ્રહે યુક્ત કે જોએલો હોય તો માતુ સાથે સ્નેહ જાણવો ॥૩૦૦॥ શુભ ગ્રહોએ યુક્ત અથવા જોએલ લગન અને ચોથું એઓના સ્વામી સામસામા મીત્ર હોય તો પણ તેમજ જાણવું ॥૧॥

॥ पंचमभावविचार ॥

अन्योन्यावलोकिनौसुतलग्नपौपुत्राप्तिः २ लग्नपदृष्टेसबलेजी

वेसुतेपि ३ सबलेर्थेपपुत्रेजीवेक्षितेपि ॥४॥ सुतपेशुभेक्षितेवैशे षिकांशेजीवेपि ॥५॥ धर्मांगपौद्यूनेवित्तपेलग्नेच ॥६॥ पुत्रपे गोपुराद्यंशेच ॥७॥ लग्नपांशेपसुतेसुतांशपेलग्नेपि ॥८॥ पुत्रां गतपपाःशुभेक्षिताःपारावताद्यंशगाश्च ॥९॥

ટીકા—પાંચમાં ભાવનો વીચાર ॥ લગનનો અને પાંચમાનો સ્વામી સામસામા જોતા હોય તો પુત્રની પ્રાપ્તી કરે ॥૨॥ પાંચમે બળ પામેલો ગુરૂ લગનના સ્વામીએ જોયો હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૩॥ બીજા ભુવનનો સ્વામી બળ પામેલો પાંચમે ગુરૂએ જોએલો હોય તો પણ તેમ જાણવું ॥૪॥ પાંચમાનો સ્વામી શુભ ગ્રહે જોએલો હોય અને ગુરૂ વૈશેશીક અંશમાં હોય તો પણ તેમ જાણવું ॥૫॥ લગન અને નવમાંના સ્વામી સાતમે હોય અને બીજાનો સ્વામી લગનમાં હોય તો પણ તેમ જાણવું ॥૬॥ પાંચમાનો સ્વામી ગોપુરાદિક અંશમાં હોય તોપણ તેમ જાણવું ॥૭॥ લગનના સ્વામીના અંશનો સ્વામી પાંચમે હોય અને પાંચમાના અંશનો સ્વામી લગનમાં હોય તોપણ તેમ જાણવું ॥૮॥ લગન પાંચમું અને નવમું એઓના સ્વામીઓ શુભગ્રહોએ જોએલા પારાવતાદિક અંશમાં હોય તોપણ તેમ જાણવું ॥૯॥

क्रूराःपुत्रेशुभाखेविलंबात्पुत्रसुखम् ॥१०॥ तपपेलग्नेपुत्रपेनी चेशिखिज्ञावात्मजेकष्टात्सुताप्तिः ॥११॥ क्रूरभेक्रूरयुतेंगेऽबले र्केसमभेवक्रेत्रिंशद्वर्षतःपरंपुत्राप्तिः ॥१२॥ कीटाब्जेक्रूरेक्षितपु ते चशनावेक्षितेर्केषष्टितमेवर्षेपुत्राप्तिः ॥१३॥ अंगेशेलग्नार्थ त्द्दतीयगेप्रथमःपुत्रः ॥१४॥ इंद्वारभृगवोद्विस्वभावगाश्च १५

ટીકા—પાંચમે પાપ ગ્રહ હોય અને દસમે શુભગ્રહો હોય તો વીલંબે કરીને પુત્રનું સુખ જાણવું ॥૧૦॥ નવમાનો સ્વામી લગનમાં અને પાંચમાનો સ્વામી નીચનો હોય અને બુધ કેતુ પાંચમે હોય તો કષ્ટે કરીને પુત્રની પ્રાપ્તી જાણવી ॥૧૧॥ લગનમાં પાપગ્રહે યુક્ત અને પાપગ્રહના રાશીનો બળ રહીત સુર્ય હોય તેમજ સમરાશીનો મંગળ હોય તો ત્રીસ વરસ પછી પુત્ર થશે એમ જાણવું ॥૧૨॥ કરકનો ચંદરમા પાપ ગ્રહે યુક્ત કે જોએલો હોય અથવા શનીએ જોએલો સુર્ય હોય તો સાઠ વરસે પુત્ર થશે એમ જાણવું ॥૧૩॥ લગનનો સ્વામી લગનમાં બીજે કે ત્રીજે હોય તો પેહેલો પુત્ર થશે એમ જાણવું ॥૧૪॥ ચંદરમા મંગળ અને શુકર એઓ દ્વીસ્વભાવરાશીના હોય તોપણ પેહેલો પુત્ર થશે એમ જાણવું ॥૧૫॥

लाभेक्रूरेकन्यकजौपुत्रेप्रथमंकन्या ॥१६॥ सुतपेपुंखेटेपुंभांश गेप्रथमंसुतोन्यथापुत्री ॥१७॥ सुतेपुंग्रहेक्षणतुल्यासुताः॥१८॥ सुतेस्त्रीग्रहेक्षणतुल्ययाकन्याः ॥१९॥ लाभेतमेंतेव्रयासिपुत्रसु खं ॥२०॥ सुतेशेनीचेक्रूरयुतेषष्ठादित्रयगेकाकवंध्या ॥२१॥ सुतपेनीचेशनियुतोपि ॥२२॥

ટીકા—અગીઆરમે પાપગ્રહો હોય અને પાંચમે ચંદરમા અને શુકર હોય તો પેહેલી પુત્રી થશે એમ જાણવું ॥૧૬॥ પાંચમાનો સ્વામી પુરૂષગ્રહ હોય અથવા પુરૂષરાશી અંશને પામ્યો હોય તો પેહેલો પુત્ર જાણવો અને એથી ઉલટું હોય તો પુત્રી જાણવી ॥૧૭॥ પાંચમે જેટલા પુરૂષગ્રહો જોતા હોય તેટલા પુત્ર જાણવા ॥૧૮॥ પાંચમે જેટલા સ્ત્રીગ્રહો જોતા હોય તેટલી પુત્રીઓ જાણવી ॥૧૯॥ અગ્યારમે રાહુ હોય તો છેલી અવસ્થામાં પુત્ર સુખ જાણવું ॥૨૦॥ પાંચમા ભુવનનો સ્વામી નીચનો કે પાપગ્રહ યુક્ત છઠે સાતમે કે આઠમે હોય તો કાગવંધ્યા તેની સ્ત્રી જાણવી ॥૨૧॥ પાંચમાનો સ્વામી નીચના શની સાથે હોય તોપણ તેમ જાણવું ॥૨૨॥

केतुतमौपुत्रेकुपुत्रः ॥२३॥ सुतेकविभगेचंद्रेएकपुत्रः॥२४॥सु तेर्केशुभेक्षितेत्रिपुत्रः ॥२५॥ पुत्रेनक्रेमंदेत्रिपुत्रः ॥२६॥ पुत्रेन क्रेकुजेपि ॥२७॥ पुत्रेघटेशनौपंचपुत्रः ॥२८॥ पुत्रेज्ञेंदुकविमं दाबहुकन्याप्रदाः ॥२९॥ नेत्रपाणौज्ञेसुतेपुत्रहानिः ॥कन्या प्तिश्च ॥३०॥ सभावस्थेज्ञेसुतेयामित्रेबहुकन्याः ॥३१॥ पुत्रपे वित्तेरंध्रेपि ॥३२॥

રાહુ અને કેતુ પાંચમે હોય તો નઠારા છોકરાઓવાળો જાણવો ॥૨૩॥ પાંચમે શુકરના રાશીનો ચંદરમા હોય તો એક પુત્રવાળો જાણવો ॥૨૪॥ પાંચમે શુભગ્રહે જોએલો સુર્ય હોય તો ત્રણ પુત્ર જાણવા ॥૨૫॥ પાંચમે મકરનો શની હોય તો ત્રણ પુત્ર જાણવા ॥૨૬॥ પાંચમે મકરનો મંગળ હોય તો પણ ત્રણ પુત્ર જાણવા ॥૨૭॥ પાંચમે કુંભનો શની હોય તો પાંચ પુત્ર જાણવા ॥૨૮॥ પાંચમે ચંદરમા બુધ શુકર અને શની હોય તો ઘણી કન્યાઓ જાણવી ॥૨૯॥ નેત્ર પાણી અવસ્થાનો બુધ પાંચમે હોય તો પુત્રનો નાશ કરે અને પુત્રીની પ્રાપ્તી કરે ॥૩૦॥ સભા અવસ્થાનો બુધ પાંચમે કે સાતમે હોય તો

घणी कन्याओ जाणवी ॥३१॥ पांचमाने स्वामी बीजे के आठमे होय तोपण तेमज जाणवुं ॥३२॥

इंदोर्वांगात्पुत्रेशुभमेशुभसंबंधेपुत्रसंभवोन्यथान ॥३३॥ लाभे सचंद्रेशनावप्रजः ॥३४॥ वक्रयमौसुखेदत्तपुत्रः ॥३५॥ चंद्रज्ञयुतेशनौपुत्रेक्रीतपुत्रः ॥३६॥ सतमपुच्छेशेकविज्ञेक्षितेदासीपुत्रः ॥३७॥ सरिपुपेमंदेषष्टेऽस्तेचंद्रेगर्भपातः ॥३८॥ विबलावारयमौसुखेपि ॥३९॥

टीका—लगनथी अथवा चंदरमाथी पांचमे शुभनो राशी होय अथवा शुभनो संबंध होय तो पुत्रनो संभव जाणवो अने एथी उलटुं होय तो जाणवो नहीं ॥३३॥ अगीआरमे चंदरमा साथे शनी होय तो प्रजा वीनानो जाणवो ॥३४॥ मंगळ अने शनी चोथे होय तो दतपुत्रवाळो जाणवो ॥३५॥ चंदरमा अने बुधनी साथे शनी पांचमे होय तो वेचाथी लीधल पुत्रवाळो जाणवो ॥३६॥ केतुए युक्त अंश अथवा राहुए युक्त अंश बुध शुक्रे जोएलो होय तो दासीथी थएला पुत्रवाळो जाणवो ॥३७॥ छठाना स्वामीनी साथे शनी छठे होय अने सातमे चंदरमा होय तो गरभनो पात जाणवो ॥३८॥ बळ वीनाना मंगळ अने शनी चोथे होय तोपण तेम जाणवुं ॥३९॥

पुत्रभेवापुत्रेशेवापुत्रकारके क्रूरयुतेक्रूरांतरगेपुत्रनाशः ॥४०॥ सुतस्त्रीतपपांशपाःसपापाःक्रूरांशगाश्च ४१ अंसपांशपत्रिभागपेनयुतेक्षितेपुत्रपोपि ४२ लग्नपज्ञौन्यंमकेंद्रस्थौवंशनाशः४३ सुतरंध्रांसगाक्रूराश्च ४४ चंद्राद्रंध्रेक्रूराश्च ॥४५॥ क्रूरमात्राक्रांतेपुत्रेपि ॥४६॥ द्यूनेकवौमानेऽजेक्रूरास्तुर्येपि ४७

टीका—पुत्रराशी अथवा पांचमानो स्वामी अगर पुत्रकारक पापग्रहे युक्त अथवा पाप ग्रहना वचे होय तो पुत्रनो नाश जाणवो ॥४०॥ पांचमुं सात्तमुं अने नवमुं एओना स्वामीना अंशना स्वामी पाप ग्रहेयुक्त अथवा पाप ग्रहना अंशना होय तोपण तेम जाणवुं ॥४१॥ बारमांना स्वामीना अंशना स्वामीना त्रीभागना स्वामीवडे युक्त के जोएलो पांचमानो स्वामी होय तो पण तेम जाणवुं ॥४२॥ लगननो स्वामी अने बुध लगन वीनानो केंदरमां होय तो वंशनो नाश जाणवो ॥४३॥ पांचमे के आठमे पाप ग्रहो होय तो पण तेम जाणवुं ॥४४॥ चंदरमाथी आठमे पापग्रहो होय तोपण तेम

જાણવું ॥૪૫॥ પાંચમે કુક્રત પાપ ગ્રહો હોય તો પણ તેમ જાણવું ॥૪૬॥ શુક્ર સાતમે ચંદરમા દશમે અને પાપ ગ્રહો ચોથે હોય તો પણ તેમ જાણવું ॥૪૭॥

क्रूरमान्यदृष्टेशुभादृष्टेपुत्रेविबलौसुतांकेशौदुः स्थानगौबहुदारोप्यपुत्रः ॥४८॥ प्रकाशेर्केसुतेजातंजातंविनश्यति ॥४९॥ पुत्रेक्रूराश्च ॥५०॥ विबलेर्केपुत्रेपि॥५१॥पुत्रेशुभेशुभेक्षितयुते मतिमान् ॥५२॥पुत्रपेशुभभेउच्चेपि ॥५३॥ पुत्रेज्ञेवातदीशेसबलेकेंद्रेपि ॥५४॥ जीवेसुतकेंद्रेपि ॥५५॥ पुत्रेजीवेपुत्रपेशुभभेपि ॥५६॥

ટીકા—તમામ પાપ ગ્રહોએ જોએલ શુભ ગ્રહોએ ન જોએલ પાંચમું હોય અને બળવીનાના નવમા પાંચમાનો સ્વામીઓ દુષ્ટસ્થાનના હોય તો ઘણી સ્ત્રીઓ છતાં પણ પુત્ર વીનાનો જાણવો ॥૪૮॥ પ્રકાશાવસ્થાનો સુર્ય પાંચમે હોય તો ઉત્પન થએલું બાળક નાશ પામે ॥૪૯॥ પાંચમે પાપ ગ્રહો હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૫૦॥ પાંચમે બળ વીનાનો સુર્ય હોય તો પણ તેમ જાણવું ॥૫૧॥ પાંચમું શુભ ગ્રહે યુક્ત કે જોએલ હોય તો બુધીવાળો જાણવો ॥૫૨॥ પાંચમાનો સ્વામી શુભ ગ્રહની રાશીનો કે ઉચ રાશીનો હોય તોપણ તેમ જાણવું ॥૫૩॥ પાંચમે બુધ હોય અથવા પાંચમાનો સ્વામી બળ પામેલો કેંદરમાં હોય તો પણ તેમ જાણવું ॥૫૫॥ પાંચમે ગુરૂ હોય અને પાંચમાનો સ્વામી શુભના રાશીનો હોય તો પણ તેમજ જાણવું ॥૫૬॥

पुत्रकारकेवापुत्रेशेगोपुरेपि ॥५७॥पुत्रपेसशुभेकंटकेधारणापटुः ॥५८॥ कंटकेइज्येचपलधीः॥५९॥ सूर्येंदुसुतांगेपि॥६०॥ चंद्रकुजज्ञासबलखेटेक्षिताशिघ्रोत्तरदः ६१ लग्नेसपेसुवाक्यः ॥६२॥ अंगेब्जेकुजार्किदृष्टेमतिहीनः ॥६३॥ पुत्रेशेसक्रूरेविस्मयधीः॥६४॥ कवीक्षितेब्जेत्रिकेपि ॥६५॥ सराहौसहजेशेजडः ॥६६॥

ટીકા—પાંચમાનો સ્વામી અથવા પુત્રકારક ગોપુરાંશનો હોય તો પણ તેમ જાણવું ॥૫૭॥ પાંચમાનો સ્વામી શુભ ગ્રહ સાથે કેંદરમાં હોય તો ધારણા કરવામાં ડાહ્યો જાણવો ॥૫૮॥ ગુરૂ કેંદરમાં હોય તો ચપળ બુધીવાળો જાણવો ॥૫૯॥ સુર્ય કે બુધનું લગન હોય તો પણ તેમ જાણવું ॥૬૦॥ ચંદ્રમા મગળ અને બુધ બળ પામેલા ગ્રહે જો-

ચેલ હોય તો હાજર જવાબી જાણવો ॥૬૧॥ બારમાનો સ્વામી લગ્નમાં હોય તો શુભ વચનવાળો જાણવો ॥૬૨॥ લગ્નમાં ચંદરમા મંગલ અને શનીએ જોયો હોય તો મતી હીણો જાણવો ॥૬૩॥ પાંચમાનો સ્વામી પાપ ગ્રહ યુક્ત હોય તો વીસરણા સ્વભાવવાળો જાણવો ॥૬૪॥ શુકરે જોએલો ચંદરમા ત્રીકસ્થાનમાં હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૬૫॥ ત્રીજાનો સ્વામી રાહુ સાથે હોય તો જડ જાણવો ॥૬૬॥

गुलिकार्किचंद्राःकंटकस्थाश्च ॥६७॥ मानेक्रूरयुतेर्थेशेसभाजडः ॥६८॥ शुभयुतिहीनौगुलिकमंदौपुत्रेपि ॥६९॥ अंशेतमपुच्छेकविमात्रेक्षितेयाज्ञिकः ॥७०॥ अंशात्पुत्रेक्रूरद्वयेमांत्रिकः ॥७१॥ अंशेचंद्रज्ञकवीक्षितेभिषक् ॥७२॥ अंशात्सक्रूरौजीवेंदूग्रंथकृत् ॥७३॥ अंशादर्थेपुत्रेजीवेवैयाकरणः७४अंशादर्थात्रिसुतेजीवज्ञौमीमांसकः॥७५॥

ટીકા—ગુલીક શની અને ચંદરમા કેંદરમા હોય તો પણ તેમ જાણવું ॥૬૭॥ પાપગ્રહ સાથે બીજાનો સ્વામી દસમે હોય તો સભામાં જડ જાણવો ॥૬૮॥ શુભના યોગ વીનાના ગુલીક અને શની પાંચમે હોય તો પણ તેમ જાણવું ॥૬૯॥ અંશમાં કેતુ ફકત શુકરે જોયા હોય તો યજ્ઞ કરનારો જાણવો ॥૭૦॥ અંશથી પાંચમે બે પાપ ગ્રહો હોય તો મંત્રો જાણનારો જાણવો ॥૭૧॥ ચંદર અને બુધે એએલ અંશ હોય તો વૈદ જાણવો ॥૭૨॥ અંશથી કુરો સાથે ચંદરમા અને ગુરૂ હોય તો ગ્રંથો કરનારો જાણવો ॥૭૩॥ અંશથી બીજે કે પાંચમે ગુરૂ હોય તો વ્યાકરણ જાણનારો જાણવો ॥૭૪॥ અંશથી બીજે ત્રીજે કે પાંચમે બુધ અને ગુરૂ હોય તો મીમાંસા જાણનારો જાણવો ॥૭૫॥

अंशाद्वित्रिसुतेकुजेज्यौतार्किकः ॥७६॥ अंशाद्वित्तत्रिपुत्रेचंद्रज्यौसांख्यज्ञः ॥७७॥ अंशात्द्वित्रिसुतेसूर्येज्यौसंगीतज्ञः७८सुतायकंटकगेर्थेशेसबलेज्योतिर्विद्वरीष्टः ॥७९॥स्वोच्चेवास्वभेजीवेपि ८० द्वित्रिगौशुक्रज्ञावपि॥८१॥ यमभेर्केक्षितौकुजज्ञौराजाविदुषोरंजकः ॥८२॥

ટીકા—અંશથી બીજે ત્રીજે કે પાંચમે મંગળ અને ગુરૂ હોય તો તર્કશાસ્ત્ર જાણનારો જાણવો ॥૭૬॥ અંશથી બીજે ત્રીજે કે પાંચમે ચંદરમા અને ગુરૂ હોયતો સાંખ્ય શાસ્ત્ર જાણનારો જાણવો ॥૭૭॥ અંશથી બીજે ત્રીજે કે પાચમે સુર્ય અને ગુરૂ હોય તો ગાયન

કળામાં કુશળ જાણવો ॥૭૮॥ પાંચમે અગીયારમે કે કેંદરમાં બળ પામેલો બીજાનો સ્વામી હોય તો જ્યોતીશશાસ્ત્ર જાણનારાઓમાં ઉતમ જાણવો ॥૭૯॥ ઉચનો અથવા પોતાના રાશીનો ગુરૂ હોય તો પણ તેમજ જાણવું ॥૮૦॥ બીજે કે ત્રીજે બુધ અને શુક્ર હોય તો પણ તેમજ જાણવું ॥૮૧॥ શનીના રાશીમાં સુર્યે જોએલા મંગળ અને બુધ હોય તો રાજાઓને તથા વીદ્વાનોને રંજન કરનારો જાણવો ॥૮૨॥

मानपेलग्नेकविः ॥८३॥ आयपेआयेपि॥८४॥ पुत्रेशखेचाये शाब्दिकः ॥८५॥ इंदोसुतेगुरौज्ञात्सुतेकुजेसर्वविद्यः ॥८६॥ कंटकेउत्तमांशेशुक्रेदेवलोकेंजेवेदांतज्ञः ॥८७॥ धर्मेशेशुभेक्षितेपारावतांशेब्रह्मनिष्टः॥८८॥मानपेदेवलोकेशुभेक्षितेपि॥८९॥

॥षष्टभाव विचारः॥

रिपावायपेनानारोगवान् ॥ ९० ॥

ટીકા—દસમાનો સ્વામી લગનમાંહોય તો કવી જાણવો ॥૮૩॥ અગીયારમાનો સ્વામી અગીયારમાં હોય તોપણ તેમ જાણવું ॥૮૪॥ પાંચમાનો સ્વામી દશમે કે અગીયારમે હોય તો શાબ્દીક જાણવો ॥૮૫॥ ચંદરમાંથી પાંચમે ગુરૂ હોય અને બુધથી પાંચમે મંગળ હોય તો સર્વ વીદ્યા જાણનારો જાણવો ॥૮૬॥ કેંદરમાં ઉતમ અંશનો શુકર હોય અને દેવલોક અંશનો ચંદરમા હોય તો વેદાંતી જાણવો ॥૮૭॥ નવમાનો સ્વામી શુભ ગ્રહે જોએલો પારાવત અંશમાં હોય તો બ્રહ્મનીષ્ટ જાણવો ॥૮૮॥ દસમાનો સ્વામી શુભ ગ્રહે જોએલો દેવલોક અંશનો હોય તો પણ તેમ જાણવું ॥૮૯॥ છઠા ભાવનો વિચાર ॥ ॥ અગીયારમાનો સ્વામી છઠે હોય તો તરેહ તરેહના રોગવાળો જાણવો ॥૯૦॥

कविकुजौद्यूनेरोगी ॥९१॥ कुजमंदौरिपौसूर्यतमोक्षितौविबलेगेदीर्घरोगी ॥९२॥ मृतौयमेगेब्जेउदररोगी ॥९३॥ तमेज्येगेदशनरोगी ॥९४॥ कीटाल्यंशेब्जेक्रूरयुतेगुप्तरोगी ॥९५॥ तुर्येवासेकुजज्ञलग्नपाःसिंहस्थागुदरोगी ॥९६॥ मृतौक्रूराःगुह्यरोगी ॥९७॥ आरेंगेसूर्यार्किदृष्टेशस्त्रपीडा ॥९८॥ मृतिपेत्रिकोनिस्थरोगी ॥९९॥

ટીકા—મંગળ અને શુકર સાતમે હોય તો રોગી જાણવો ॥૯૧॥ છઠે મંગળ અને શની સુર્યે અને રાહુએ જોએલા હોય ને લગનનો સ્વામી બળ રહિત હોયતો મહા રોગી જાણવો ॥૯૨॥ લગનમાં ચંદ-

રમા હોય આઠમે શની હોય તો પેટના રોગવાળો જાણવો ॥૯૩॥ લગનમાં રાહુ ગુરૂ હોય તો દાંતના રોગવાળો જાણવો ॥૯૪॥ અંશમાં કરક કે વૃશ્ચિકનો ચંદરમા પાપગ્રહ યુક્ત હોય તો ગુપ્ત રોગી જાણવો ॥૯૫॥ મંગળ બુધ અને લગનનો સ્વામી એઓ ચોથે કે બારમે સિંહના હોય તો ગુદાના રોગવાળો જાણવો ॥૯૬॥ આઠમે પાપગ્રહો હોય તો ગુહ્યસ્થાનકના રોગવાલો જાણવો ॥૯૭॥ લગનમાં મંગલ સુર્ય શનીએ જોએલો હોય તો શસ્ત્રથી પીડા કરે ॥૯૮॥ આઠમાનો સ્વામી ત્રીકસ્થાનમાં હોય તો નીત્ય રોગી જાણવો ॥૯૯॥

रिपौशिखितमौदंतेवाधरेरोगी ४०० सशनावब्जेकुजेक्षितेअपस्मारी ॥१॥ तमेंदूरंध्रेपि ॥२॥ रंध्रांगगासूर्येंदुकुजाक्रूरेक्षिताश्च ॥३॥ सहजेगुलिकेगलरोगी ॥ ४ ॥ सहजेशेसक्रूरगुलिकेपि ॥५॥ कुजशनितमाएकभगामस्तकरोगी ॥६॥ कुजार्कौवित्तेमुखरोगी ॥७॥ कुजेप्रेतपुरिषभागेसहजेकर्णरोगी ॥८॥ सहजेशुभेक्षणहीनौगुलिकमंदावपि ॥९॥

ટીકા—છઠે રાહુ કે કેતુ હોય તો દાંતનો અગર હોઠનો રોગી જાણવો ॥૪૦૦॥ શનીયુક્ત ચંદરમા મંગલે જોએલ હોય તો વઈના રોગવાલો જાણવો ॥૧॥ ચંદરમા અને રાહુ આઠમે હોય તો પણ તેમજ જાણવું ॥૨॥ સુર્ય ચંદરમા અને મંગલ પાપગ્રહે જોએલા લગનમાં કે આઠમે હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૩॥ ગુલીક ત્રીજે હોય તો ગલાના રોગવાલો જાણવો ॥૪॥ ત્રીજાનો સ્વામી પાપગ્રહ અને ગુલીકની સાથે હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૫॥ મંગલ શની અને રાહુ એક રાશીના હોય તો માથાના રોગવાલો જાણવો ॥૬॥ સુર્ય અને મંગલ બીજે હોય તો મુખના રોગવાલો જાણવો ॥૭॥ મંગલ પ્રેતપુરીશ અંશનો ત્રીજે હોય તો કાંનના રોગવાલો જાણવો ॥૮॥ શુભ ગ્રહે ન જોએલા શની અને ગુલીક ત્રીજે હોય તો પણ તેમજ જાણવું ॥૯॥

सूर्येंदूपरस्परभगौतनुशोषः ॥१०॥ सयमेब्जेकीटालिकुंभांशेगुल्मरोगी ॥११॥ अंशात्कोणेकेतौसंग्रहणीरोगी ॥ १२ ॥ अंगेशराहूयामित्रेकुजमंदावतिसाररोगी ॥१३॥ भृग्वर्कयमापुत्रेप्रमेहरोगी ॥ १४ ॥ व्ययारिगौकुजमंदौशूलरोगी ॥१५॥ सप्तमेकुजांगेशौव्ययेशनावर्शरोगी ॥१६॥ सूर्यार्कियुतौकफ

रोगी ॥१७॥ सशनावरिपेनीचेवातरोगी ॥१८॥

ટીકા—સુર્ય અને ચંદરમા એક બીજાના રાશીના હોય તો શરીરનું સોસાઈ જવું જાણવું ॥૧૦॥ અંશમાં શનીયુક્ત ચંદરમા કરક વૃશ્ચક કે કુંભનો હોય તો ગુલ્મના રોગવાલો જાણવો ॥૧૧॥ અંશથી પાંચમે કેતુ હોય તો સંગ્રહણીના રોગવાલો જાણવો ॥૧૨॥ લગનમાં બુધ અને રાહુ હોય સાતમે મંગલ અને શની હોય તો અતિસાર રોગવાલો જાણવો ॥૧૩॥ સુર્ય શુકર અને શની પાંચમે હોય તો પ્રમેહના રોગવાલો જાણવો ॥૧૪॥ બારમે અને છઠે મંગલ અને શની હોય તો શૂલના રોગવાલો જાણવો ॥૧૫॥ સાતમે મંગળ અને લગનનો સ્વામી હોય અને બારમે શની હોય તો હરશના રોગવાલો જાણવો ॥૧૬॥ સુર્ય અને શનીનો યોગ હોય તો કફરોગી જાણવો ॥ ૧૭ ॥ શનીયુક્ત છઠાનો સ્વામી નીચનો હોય તો વાયુના રોગવાળો જાણવો ॥૧૮॥

लग्नेसकुजेरिपुपेपित्तरोगी ॥१९॥ अंशेकीटेजलभीत्तिः॥२०॥ मृतावब्जेपि ॥२१॥ गुलिकेक्षितयुतेतमेवित्तेसर्पभीत्तिः ॥२२॥ क्रूरेलग्नेगुलिकेत्रिकोणेचौरभीः ॥ २३ ॥ सकुजेरिपुपेग्निभीः ॥२४॥ सहजेशेज्यौलग्नेचतुष्पदभीः ॥ २५ ॥ लग्नारीशौगुरुयुतौगजभीः ॥२६॥ अंगारिपुपावब्जयुतावश्वभीः ॥ २७ ॥

ટીકા—મંગલ સાથે છઠાનો સ્વામી લગનમાં હોય તો પીતના રોગવાલો જાણવો ॥૧૯॥ અંશમાં કરક હોય તો પાણીથી ભય જાણવો ॥૨૦॥ આઠમે ચંદરમા હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૨૧॥ ગુલી કે યુક્ત કે જોએલો રાહુ બીજે હોય તો સરપથી ભય જાણવો ॥૨૨॥ લગનમા પાપગ્રહ હોય અને ત્રીકોણમાં ગુલીક હોય તો ચોરથી ભય જાણવો ॥૨૩॥ છઠાનો સ્વામી મંગલ સાથે હોય તો અગનીથી ભય જાણવો ॥૨૪॥ ત્રીજાનો સ્વામી અને ગુરૂ લગનમાં હોય તો ચારપગવાળા જંતુથી ભય જાણવો ॥૨૫॥ લગનનો અને છઠાનો સ્વામી ગુરૂયુક્ત હોય તો હાથીથી ભય જાણવો ॥૨૬॥ લગનનો અને છઠાનો સ્વામી ચંદરમા યુક્ત હોય તો ઘોડાથી ભય જાણવો ॥૨૭॥

शुभेक्षणाधिक्येषष्टेमातुलसुखं ॥२८॥ शुभेरिपुपावापि ॥२९॥ सशुभेबुधेपि ॥३०॥ क्रूरेक्षितेकुजेधर्मेमानेमातुलाभावः ३१ नीचास्तशत्रुगृहयुतेरिपुपेत्रिकेसबलेंगपेशत्रुनाशः ॥ ३२ ॥

अंगपात्षष्टेशेल्पबलेपि ॥३३॥ अरिपेरिपौज्ञातिशत्रुः ॥३४॥ अंगपस्यायांबुपयोर्वैरेमातृवैरं ॥ ३५ ॥ खांगपयोशात्रवेपि तृवैरं ॥ ३६ ॥

ટીકા—છઠું ભુવન ઘણા શુભગ્રહોએ જોએલ હોય તો મામાનું સુખ જાણવું ॥૨૮॥ છઠે શુભ ગ્રહ રહેલો હોય તો પણ તેમજ જાણવું ॥૨૯॥ શુભયુક્ત બુધ હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૩૦॥ પાપગ્રહે જોએલો મંગલ નવમે અગર દસમે હોય તો મામાનો અભાવ જાણવો ॥૩૧॥ નીચઅસ્ત કે શત્રુતાવાલા ગ્રહનારાશીયેં યુક્ત છઠાનો સ્વામી ત્રીકસ્થાનમાં હોય અને લગનનો સ્વામી બલ પામેલો હોય તો શત્રુનો નાશ જાણવો ॥૩૨॥ લગનના સ્વામીથી છઠાનો સ્વામી અલ્પબલવાલો હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૩૩॥ છઠાનો સ્વામી છઠે હોય તો નાતનો શત્રુ જાણવો ॥૩૪॥ લગનના સ્વામીના ચોથાનો સ્વામી અને અગીયારમાનો સ્વામી એઓને વૈરતા હોય તો માતુ સાથે વૈર જાણવું ॥૩૫॥ લગનનો સ્વામી અને દશમાનો સ્વામી શત્રુતાવાળા હોય તો પીતા સાથે વૈર જાણવું ॥૩૬॥

केंद्रेक्रूरोक्षिते रिपुपेशत्रुपीडा ॥ ३७ ॥ क्रूरेक्षितेवाक्रूरांतरालेऽरिशेऽबलेशत्रुपीडा ॥३८॥ द्युनांगेशयोर्वैरेस्त्रीशत्रुः ३९ अंशेमृगेग्रंथ्यादिरोगी ॥४०॥ ज्ञांगपौत्रिकेपित्तरोगी ॥४१॥ लग्नपेज्यौत्रिकेआमरोगी ॥४२॥ मंदारेक्षितेंगेश्वासक्षयादिरोगी ॥४३॥ सुखगाकुजेज्यमंदाहृद्रोगी ॥ ४४ ॥ सूर्येंदूपरस्परभांशगौक्षयरोगी ॥ ४५ ॥

ટીકા—પાપગ્રહે જોએલો છઠાનો સ્વામી કેંદરમાં હોય તો શત્રુથી પીડા જાણવી ॥૩૭॥ બલ વીનાનો છઠાનો સ્વામી પાપગ્રહે જોએલો અગર પાપગ્રહોની વચે હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૩૮॥ લગનનો સ્વામી અને સાતમાનો સ્વામી એ બંનેને શત્રુતા હોય તો સ્ત્રી શત્રુ જાણવી ॥૩૯॥ અંશમાં મકર હોય તો ગાંઠ વીગરેના રોગવાળો જાણવો ॥૪૦॥ લગનનો સ્વામી અને બુધ ત્રીકસ્થાનમાં હોય તો પીતના રોગવાલો જાણવો ॥૪૧॥ લગનનો સ્વામી અને ગુરૂ ત્રીકસ્થાનમાં હોય તો આમવાયુના રોગવાલો જાણવો ॥૪૨॥ મંગળ અને શનીએ જોએલ લગન હોય તો શ્વાસક્ષય વીગરેના રોગવાલો જાણવો ॥૪૩॥ મંગળ ગુરૂ અને શની ચોથે હોય તો છાતીના રોગવાલો જાણવો

॥૪૪॥ સુર્ય અને ચંદરમા એક બીજાના રાશી નવમાંશમાં હોય તો ક્ષયના રોગવાલો જાણવો ॥૪૫॥

लग्नेरिपुपेशत्रुहंता ॥४६॥ रिपुपेसबलेशत्रुहंता ॥४७॥ रिपौशुभेक्षणाधिक्येवैरिहंता ॥४८॥

॥ सप्तमभावविचारः ॥

फलत्रेकलत्रपदृष्टावाष्टमेऽष्टमपदृष्टाबलाढ्यायावंतोग्रहास्तावंतोविवाहाः ॥४९॥ शुभाःकंटकस्थास्त्रीवित्तपौनीचभगावेकोविवाहः ॥५०॥ सूर्यारांशेजीवज्ञावपि ॥५१॥ कलत्रेजीवज्ञांशेपि ॥५२॥

ટીકા—છઠાનો સ્વામી લગનમાં હોય તો શત્રુનો હણનારો જાણવો ॥૪૬॥ છઠાનો સ્વામી બળ પામેલો હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૪૭॥ છઠે સુભગ્રહોનું વધારે જોવું હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૪૮॥ સાતમા ભાવનો વિચાર—સાતમે સાતમાના સ્વામીએ જોએલા અને આઠમે આઠમાના સ્વામીએ જોએલા બલ પામેલા જેટલા ગ્રહો હોય તેટલા વિવાહ જાણવા ॥૪૯॥ કેંદરમાં શુભગ્રહો અને બીજા સાતમાના સ્વામી નીચના રાશીના હોય તો એક વીવાહ જાણવો ॥૫૦॥ સુર્ય અને મંગલના અંશમાં ગુરૂ અને બુધ હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥ ૫૧ ॥ સાતમામાં ગુરૂ કે બુધનો અંશ હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૫૨

लग्नेद्यूनेऽष्टमपेद्विदारः ॥५३॥ वित्तपेऽरौक्रूरेद्यूनेपि ॥५४॥ दारकारकेक्रूरयुतेवानीचास्तारिपुभांशेपि ॥५५॥ बहुक्रूरयुतेस्तेपि ॥५६॥ द्यूनपदृष्टिहीनाक्रूराद्युनेत्रिदारः ॥५७॥ सबलकवीक्षितेद्यूनेबहुदारः ॥५८॥ अंशात्कलत्रेमंदेवयोधिकदारः ॥ ५९ ॥ दारकारकेवाकलत्रपेशुभेक्षितयुतेवाशुभांतरगेसुदारः ॥६०॥

ટીકા—આઠમાનો સ્વામી લગનમાં કે સાતમે હોય તો બે સ્ત્રીઓવાળો જાણવો ॥૫૩॥ બીજાનો સ્વામી છઠામાં અને પાપગ્રહ સાતમે હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૫૪॥ દારકારક પાપગ્રહેયુક્ત અથવા નીચ અસ્ત કે શત્રુના રાશી અંશનો હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૫૫॥ ઘણા પાપગ્રહોએ યુક્ત સાતમું હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૫૬॥

સાતમાના સ્વામિએ ન જોએલા પાપગ્રહો સાતમે હોય તો ત્રણ સ્ત્રીઓ-વાળો જાણવો ॥૫૭॥ બળ પામેલા શુકરે જોએલું સાતમું હોય તો ઘણીક સ્ત્રીઓવાળો જાણવો ॥૫૮॥ અંશથી સાતમે શની હોય તો ઉમરે મોટી સ્ત્રીવાળો જાણવો ॥૫૯॥ દારકારક અગર સાતમાનો સ્વામી શુભગ્રહે યુક્ત કે જોએલ હોય અથવા શુભગ્રહોની વચે હોય તો સારી સ્ત્રીવાળો જાણવો ॥૬૦॥

स्वभोच्चगेकवौगोपुराद्यंशेपि ॥६१॥ जीवेक्षितयुतेस्त्रीकारके वास्त्रीपेपतिव्रतेशः ॥६२॥ रिपुरंध्रभाग्यपाःक्रूरेक्षिताजारिणीशः ॥६३॥ दारकारकेवादारेशेनीचभांशेकुकलत्रः॥६४॥ द्यूनेशुक्रेलग्नेमंदे ऋक्षसंधिगेवंध्यानारीशः ॥६५॥ चंद्रज्ञार्किभेशनौह्रस्वभगेशः ॥६६॥ द्यूनपेसक्रूरेदीर्घभगेशः ॥ ६७ ॥ सूर्येगेस्तेशनौदारनाशः ॥६८॥

ટીકા—પોતાના ઉચનો શુકર ગોપુરાદિક અંશનો હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૬૧॥ સ્ત્રીકારક અથવા સાતમાનો સ્વામી ગુરૂએ યુક્ત કે જોએલો હોય તો પતીવ્રતા સ્ત્રીવાલો જાણવો ॥૬૨॥ છઠું આઠમું અને નવમું એઓના સ્વામીઓ પાપગ્રહે જોએલા હોય તો છીનાળ સ્ત્રીવાળોજાણવો ॥૬૩॥ દારકારક અથવા સાતમાનો સ્વામી નીચરાશી અંશનો હોય તો નઠારી સ્ત્રીવાળો જાણવો ॥૬૪॥ સાતમે સુકર અને લગનનાં શની ઋક્ષ સંધીના હોય તો વાંઝણી સ્ત્રીવાળો જાણવો ॥૬૫॥ ચંદર બુધ અને શનીના રાશીનો શની હોય તો નાના ભગવાળી સ્ત્રીનો સ્વામી જાણવો ॥૬૬॥ સાતમાનો સ્વામી પાપગ્રહ યુક્ત હોય તો મોટા ભગવાળી સ્ત્રીનો સ્વામી જાણવો ॥૬૭॥ સુર્ય લગનમાંહોય અને સાતમે શની હોય તો સ્ત્રીનો નાશ જાણવો ॥૬૮॥

शनितमावंगेलोकापवादाद्दारत्यागः ॥६९॥ ज्ञशुक्रावस्तेस्त्रीहीनः ॥७०॥ द्यूनेकवौव्ययेऽजेस्त्रीहंता ॥७१॥ अंशेवाणिजेवाणिज्यवान् ॥७२॥ अंशेशुभेवार्केकापि ॥७३॥ कुजज्ञयुतावपि ॥७४॥ सहजेशेगोपुरसिंहासनाद्यंशेयुद्धकुशलः ॥७५॥ सशुभेसहजेशेउच्चेयुद्धाभिलाषी ॥ ७६ ॥ बलाढ्येसहजेशेवै शेषिकांशेपि ॥७७॥

ટીકા— શની અને રાહુ લગનમાં હોય તો લોકોના અપવાદથી સ્ત્રીનો ત્યાગ જાણવો ॥૬૯॥ બુધ અને શુકર સાતમે હોય તો સ્ત્રી

વીનાને જાણવો ॥૭૦॥ સાતમે શુકર અને બારમે ચંદરમા હોય તો સ્ત્રીનો હણનારો જાણવો ॥૭૧॥ અંશમાં તુલા હોય તો વેપારવાળો જાણવો ॥૭૨॥ અંશમાં શુભ ગ્રહ હોય અગર કરક હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૮૩॥ મંગળ અને બુધ ભેગા હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૭૪॥ ત્રીજાનો સ્વામી ગોપુર સીંહાસનાદિક અંશનો હોયતો યુદ્ધમાં કુશળ જાણવો ॥૭૫॥ શુભ ગ્રહ સાથે ત્રીજાનો સ્વામી ઊચનો હોય તો યુધની ઈછા વાળો જાણવો ॥૭૬॥ બળ પામેલો ત્રીજાનો સ્વામી વૈશેશીક અંશમાં હોયતો પણ તેમજ જાણવું ॥૭૭॥

सहजेशेउच्चगारिपयुतेयुद्धेपराजयः ॥७८॥ भाग्येशयुतेबुपेशुभभेसेनापतिः ॥७९॥ शुक्रारौद्यूनखगौव्यभिचारी ॥८०॥ इंदोर्मानेशुक्रेशुक्रान्मानेशनावपि ॥८१॥ अंशाद्धर्मेकेतौमरणांतंपरस्त्रीगामी ॥८२॥ चंद्रार्कौक्रूरेक्षितयुतौमातृगामी ८३ तुर्येशेक्रूरेक्षितयुतेशुभेक्षणहीनेद्यूनपादल्पबलेलग्नेशेमातृसमानागामी ॥ ८४ ॥

ટીકા—ત્રીજાનો સ્વામી ઊચને પામેલા છઠાના સ્વામી ભેગો હોય તો યુધમાં પરાજય જાણવો ॥૭૮॥ નવમાના સ્વામી સાથે ચોથાનો સ્વામી શુભના રાશિનો હોય તો સેનાપતી જાણવો ॥૭૯॥ શુકર અને મંગળ સાતમે અને દશમે હોય તો વ્યભીચારી જાણવો ॥૮૦॥ ચંદરમાથી દશમે શુકર હોય અને શુકરથી દસમે શની હોય તો પણ તેમજ જાણવું ॥૮૧॥ અંશથી નવમે કેતુ હોય તો મરતાં સુધી પરસ્ત્રી ગામી જાણવો ॥૮૨॥ સૂર્ય અને ચંદરમા પાપગ્રહે યુક્ત કે જોયેલા હોય તો માતૃગામી જાણવો ॥૮૩॥ ચોથાનો સ્વામી પાપગ્રહે યુક્ત કે જોયેલો અને શુભગ્રહે ન જોયેલો હોય તેમજ સાતમાના સ્વામીથી ઓછા બળવાળો લગનનો સ્વામી હોય તો માતુ તરીકની સ્ત્રી સાથે ભ્રષ્ટ જાણવો ॥૮૪॥

तूर्येसक्रूरेंबुपेक्रूरेक्षितेभगिनीगामी ॥८५॥ द्यूनेर्केवंध्यागामी ॥८६॥ कलत्रेकुजेरजस्वलागामी ॥८७॥ लग्नेसक्रूरेभृगौगुरुकलत्रगामी ॥८८॥ भाग्येज्येवयोधिकदारगामी ॥ ८९ ॥ षष्ठांगपौसक्रूरौव्यभिचारी ॥९०॥ सक्रूरेक्षणेदावस्तेपि ९१ सक्रूरेद्यूनेशेपि ॥९२॥ चंद्रकुजशनियोगेदंपतीजारौ ॥९३॥ द्यूनस्थेबुधेव्यभिचारी ॥९४॥

ટીકા—ચોથાનો સ્વામી પાપગ્રહે જોયેલો પાપગ્રહ સાથે ચોથે હોય તો બેહેન સાથે ભ્રષ્ટ થયેલો જાણવો ॥૮૫॥ સાતમે સૂર્ય હોય તો વંધ્યાગામી જાણવો ॥૮૬॥ સાતમે મંગળ હોય તો રજસ્વળા ગામી જાણવો ॥૮૭॥ લગનમાં પાપગ્રહની સાથે સુકર હોય તો ગુરૂ સ્ત્રી ગામી જાણવો ॥૮૮॥ નવમે ચંદરમા હોય તો પોતાથી મોટી ઊમરની સ્ત્રી સાથે ભ્રષ્ટ જાણવો ॥૮૯॥ લગન અને છઠાના સ્વામી પાપગ્રહ યુક્ત હોય તો વ્યભીચારી જાણવો ॥૯૦॥ પાપગ્રહે જોયેલો ચંદરમા સાતમે હોય તો પણ તેમજ જાણવું ॥૯૧॥ સાતમાનો સ્વામી પાપ-ગ્રહ યુક્ત હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૯૨॥ ચંદર મંગળ અને સ-નીનો યોગ હોયતો સ્ત્રી પુરૂષ બન્ને જાર જાણવાં ॥૯૩॥ સાતમે બુધ હોય તો વ્યભીચારી જાણવો ॥૯૪॥

क्तारिद्यूनगौसक्रूरौजीवभृगावापि ॥ ९५ ॥ लग्नेशेसक्रूरेपि ॥९६॥ लग्नपेलग्नेजारोवाद्विदारः ॥९६॥ केंद्रचतुष्टयेक्रूरेक्षितयुतेपशुगामी ॥९८॥ सक्रूरगुलिकशनावपि ॥९९॥ तुर्येकुजेयूनेतमेपि ॥५००॥ क्रूरयुतेकंटकत्रयेपशुवत्मैथुनशीलः १

॥ अष्टम भाव विचारः ॥

तमेंगेरिपुरंध्रेजेपापेक्षितेसद्योमृतिः ॥ २ ॥

ટીકા—બીજે છઠે અને સાતમે પાપગ્રહે યુક્ત ગુરૂ સુકર હોય તો પણ તેમજ જાણવું ॥૯૫॥ લગનનો સ્વામી પાપગ્રહ યુક્ત હોય તો પણ તેમજ જાણવું ॥૯૬॥ લગનનો સ્વામી લગનમાં હોય તો જાર ક્યા બે બાઇડીયો વાળો જાણવો ॥૯૭॥ ચારે કેંદર પાપગ્રહે યુક્ત કે જોયેલાં હોય તો પશુ ગામી જાણવો ॥૯૮॥ પાપગ્રહ અને ગુલી કે યુક્ત શની હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૯૯॥ ચોથે મંગળ હોય અને સાતમે રાહુ હોય તો પણ તેમ જાણવું ॥૫૦૦॥ ત્રણ કેંદર પાપગ્રહે યુક્ત હોયતો પશુની માફક મૈથુન કરવાના સ્વભાવ વાળો જાણવો ॥૧॥ આઠમા ભાવનો વીચાર ॥ લગનમાં રાહુ હોય અને છઠે કે આ-ઠમે પાપગ્રહ જોયેલો ચંદરમા હોયતો તરત મૃત્યુ કરનારો જાણવો ॥૨॥

रविभेयमेयमभेरवौद्वादशाष्टेमृतिः ।३। सूर्यारयमारिपुरंध्रेसद्योमृतिः४ क्रूरदृष्टौसूर्यतमावंशेसर्पान्मृतिः ॥५॥ मानेकुजेऽब्धौसूर्येस्तेश्वदंशनान्मृत्युः ६ लग्नपयुतेर्केयमभेविद्युत्पातान्मृतिः ७ भाग्यपेंगेतिर्थेमृतिः ॥८॥ रंध्रेशनावंत्येकुजेकुमृतिः ॥ ९ ॥

लग्नेशन्यारौरंध्रेऽब्जेशस्त्रान्मृत्युः ॥१०॥

ટીકા – સૂર્યના રાશિમાં શની હોય અને શનીના રાશિમાં સૂર્ય હોય તો બારમે વરશે મૃત્યુ જાણવું ॥૩॥ સૂર્ય મંગળ અને શની છઠે કે આઠમે હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૪॥ અંશમાં પાપ ગ્રહે જોયેલ સૂર્ય અને રાહુ હોય તો સરપથી મૃત્યુ જાણવું ॥૫॥ મંગળ અને ગુરૂ દશમે અને સૂર્ય સાતમે હોયતો કુતરાના કરડવાથી મૃત્યુ જાણવું ॥૬॥ લગનના સ્વામીએ યુક્ત સૂર્ય શનીના રાશિમાં હોયતો વીજળી પડવાથી મૃત્યુ જાણવું ॥૭॥ નવમાનો સ્વામી લગનમાં હોયતો તીર્થમાં મૃત્યુ જાણવું ॥૮॥ આઠમે શની અને બારમે મંગળ હોય તો ખરાબ મૃત્યુ જાણવું ॥૯॥ લગનમાં મંગળ શની હોય અને આઠમે ચંદરમા હોય તો શસ્ત્રથી મૃત્યુ જાણવું ॥ ૧૦ ॥

कुजज्ञौमृतौबंधनगृहेमृतिः ॥११॥ शनिवक्रौरंध्रेउर्ध्वबंधनतोमृतिः ॥१२॥ तमशिखियुतावंगार्थेशौत्रिकेऽपि ॥१३॥ क्रूरारीक्षणहीनेशुभेमृतौयुद्धेमृतिः ॥१४॥ सूर्याब्जावंगनायांक्रूरेक्षितौस्वजनतोमृतिः ॥ १५ ॥ वक्रभेऽब्जेक्रूरांतरगेशस्त्रतोवाग्नितोमृतिः ॥१६॥ सूर्येमानेवक्रेतुर्येयानपातान्मृतिः ॥१७॥

ટીકા—મંગળ અને બુધ આઠમે હોય તો કેદખાનામાં મૃત્યુ જાણવું ॥૧૧॥ શની અને મંગળ આઠમે હોય તો ગળે ફાંસા વીગરેથી મૃત્યુ પામે ॥૧૨॥ લગન અને બીજાના સ્વામી રાહુ અને કેતુ સાથે ત્રીકસ્થાનમાં હોયતો પણ તેમજ જાણવું ॥૧૩॥ પાપ અને શત્રુ ગ્રહે ન જોએલો શુભ ગ્રહ આઠમે હોય તો યુધમાં મૃત્યુ જાણવું ॥ ૧૪ ॥ કન્યા રાશિમાં સૂર્ય ચંદર પાપ ગ્રહે જોએલા હોય તો પોતાના માણસથી મૃત્યુ જાણવું ॥૧૫॥ મંગળના રાશિનો ચંદરમા પાપ ગ્રહોનિ વચે હોય તો શસ્ત્રથી અગર અગનીથી મૃત્યુ જાણવું ॥૧૬॥ સૂર્ય દશમે અને મંગળ ચોથે હોય તો વાહનથી પડવાથી મૃત્યુ જાણવું ॥૧૭॥

लग्नेर्केभृगावजेद्यूनेसक्रूरेचंद्रेस्त्रीतोमृतिः ॥ १८ ॥ उभयोदयगावर्केंदूजलेमृतिः ॥ १९ ॥ षष्ठेऽष्टमेवाऽब्जाजाऽब्जौविषतोमृतिः ॥२०॥ रंध्रेक्षीणेऽब्जेजलेमृतिः ॥२१॥ नीचास्तरिपुहीनबलेसुखपेजलभेसुखारिस्थेऽपि ॥२२॥ क्रूरेसुपेऽबलेषात्रापि ॥२३॥ अंशतोऽव्ययेऽजेधनुषिशुभेब्रह्मसायुज्यं ॥२४॥ मृतिपेसुखेशुभयुतेशानिद्रेतेऽपि ॥२५॥

ટીકા—લગનમાં સૂર્ય મેષનો શુક્ર અને સાતમે પાપગ્રહ યુક્ત ચંદરમા હોયતો સ્ત્રીથી મૃત્યુ જાણવું ॥૧૮॥ ઉભયોદય રાશીમાં સૂર્ય ચંદર હોય તો પાણીથી મૃત્યુ જાણવું ॥૧૯॥ છઠે આઠમે ચંદર બુધ હોય તો ઝેરથી મૃત્યુ જાણવું ॥૨૦॥ ક્ષીણ ચંદરમા આઠમે હોય તો પાણીમાં મૃત્યુ જાણવું ॥૨૧॥ જળચર રાશીનો ચોથાનો સ્વામી નીચનો અસ્તનો કે શત્રુના રાશીનો કે હીન બલી હઈને ચોથે કે છઠે હોય તો પણ તેમજ જાણવું ॥૨૨॥ બળ વીનાનો ચોથાનો સ્વામી ચોથામાં હોય તો પણ તેમજ જાણવું ॥૨૩॥ અંશથી બારમે મેષ કે ધનનો શુભ ગ્રહ હોયતો બ્રહ્મ સાથે એકતા પામે ॥૨૪॥ આઠમાનો સ્વામી ચોથે શુભ ગ્રહ યુક્ત અથવા નીદ્રા અવસ્થાનો હોય તો પણ તેમજ જાણવું ॥ ૨૫ ॥

मृतावर्कारौमस्तकच्छेदः ॥२६॥ शुभेक्षणहीनाव्ंयत्रित्तगौ क्रूरावल्पायुः॥२७॥शुभदृष्टिहीनेलग्नपेऽबलेकंटकेक्रूरेपि॥२८॥ क्रूरेक्षितौवासक्रूरावार्किमृतिपौक्रूरषष्ठ्यंशेपि ॥२९॥ क्रूरेऽबलेलग्नपेत्रिकगेपि ॥३०॥ मृतावंगपेपि ॥३१॥ रिपाविज्पेमृताविंदौकुजार्कौलग्नेपि ॥३२॥ भाग्येवित्तपेशुक्रेज्यावायेशनावस्तेपि ॥३३॥

ટીકા—સૂર્ય અને મંગળ આઠમે હોયતો માથાનું કપાવું જાણવું ॥૨૬॥ બીજે અને બારમે શુભ ગ્રહે જોયેલા પાપગ્રહ હોયતો અલ્પ આયુષવાળો જાણવો ॥૨૭॥ બળ વીનાનો લગનનો સ્વામી શુભ ગ્રહે ન જોયેલો હોય તો અને કેંદરમાં પાપગ્રહ હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૨૮॥ પાપગ્રહે યુક્ત કે જોયેલ શની અને આઠમાનો સ્વામી પાપગ્રહના શષ્ટી અંશમાં હોય તો પણ તેમજ જાણવું ॥૨૯॥ પાપગ્રહ લગનનો સ્વામી બળ વીનાનો ત્રીકસ્થાનમાં હોય તો પણ તેમ સમજવું ॥૩૦॥ લગનનો સ્વામી આઠમે હોય તો પણ તેમજ સમજવું ॥૩૧॥ ગુરૂ છઠે લગનમાં સૂર્ય અને મંગળ અને આઠમે ચંદરમા હોય તો પણ તેમજ જાણવું ॥૩૨॥ બીજાનો સ્વામી નવમે ગુરૂ શુક્ર અગીયારમે શની સાતમે હોય તો પણ તેમજ જાણવું ॥૩૩॥

तनुमृतिपाव्ंयरिपुगावपि ॥३४॥ आपोक्लीमगाक्रूराश्च ३५ सक्रूरेमृतिपेव्ययेपि ॥३६॥ सबलेर्कजेवाक्रूरेषष्टेष्टमेकंटककोणेमध्यमायुः ॥३७॥ सोत्थसुखपणफरस्थाक्रूराश्च ॥ ३८ ॥

इंदावात्मजेकोणेजीवेमानेकुजेदीर्घायुः ॥३९॥ मृतिपेस्वभे पि ॥४०॥ लग्नाष्टमास्यदपाकोणायकंटकगाश्च ॥४१॥

ટીકા—લગનનો અને આઠમાનો સ્વામી બારમે અને છઠે હોય તો પણ તેમજ જાણવું ॥૩૪॥ પાપગ્રહો આપો ક્લીમ સ્થાનમાં હોય તો પણ તેમજ જાણવું ॥૩૫॥ પાપગ્રહ સાથે આઠમાનો સ્વામી બારમે હોય તો પણ તેમજ જાણવું ॥૩૬॥ બળ પામેલો શની અથવા પાપગ્રહ છઠે કે આઠમે હોય અને શુભ ગ્રહ પાંચમે કે કેંદરમાં હોય તો મધ્યમ આયુષ જાણવું ॥૩૭॥ ત્રીજે ચોથે કે પણ ક્રૂરસ્થાનમાં પાપગ્રહો હોય તો પણ તેમજ જાણવું ॥૩૮॥ પાંચમે ચંદરમા અને ગુરૂ હોય, દશમે મંગળ હોય તો દીર્ઘ આયુષવાળો જાણવો ॥૩૯॥ આઠમાનો સ્વામી પોતાના રાશિનો હોય તો પણ તેમજ જાણવું ॥૪૦॥ લગન આઠમું અને દશમું એઓના સ્વામી પાંચમું અગીઆરમું અને કેંદર એઓસ્થાનમાં હોય તો પણ તેમજ જાણવું ॥૪૧॥

लग्नाष्टमेशाष्टमेलाभेवापि ॥४२॥ षष्ठास्ताष्टमेशुभारूयरिलाभेक्रूराश्च ॥४३॥ लग्नाष्टमेशेकवीज्यंक्षितेपि ॥४४॥ कोणकंटकेशुभाःपारावतांशेक्रूराश्च ॥४५॥ साब्जेक्रूरेमृतिपेकेंद्रेवात्रिकोणेक्रूरैर्दृष्टेत्रयस्त्रिंशद्वर्षायुः ॥ ४६ ॥ पापांतःस्थेगेगपेयुग्मस्थेषष्टेजीवेसप्तत्रिंशद्वर्षायुः ॥४७॥ सारेमृतिपेस्थिरेगेद्विवेदवर्षायुः ॥४८॥

ટીકા— લગનનો અને આઠમાનો સ્વામી આઠમે અને અગીયારમે હોય તો પણ તેમજ જાણવું ॥૪૨॥ છઠા સાતમા અને આઠમામાં સુભ ગ્રહો હોય અને ત્રીજા છઠા અને અગીયારમામાં પાપગ્રહો હોય તો પણ તેમજ જાણવું ॥૪૩॥ લગન અને આઠમાનો સ્વામી ગુરૂ સુકરે જોયેલો હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૪૪॥ પાંચમે અને કેંદરમાં શુભ ગ્રહો હોય અને પારાવત અંશમાં પાપગ્રહો હોય તો પણ તેમજ જાણવું ॥૪૫॥ આઠમાનો સ્વામી પાપગ્રહ ચંદરમા સાથે કેંદરમા કે ત્રીકોણમાં પાપગ્રહોયે જોયેલ હોયતો તેત્રીસ વરસનું આયુષ જાણવું ॥૪૬॥ પાપગ્રહોની વચ્ચે લગન હોય લગનનો સવામી સમરાશીનો હોય છઠે ગુરૂ હોયતો સાડત્રીશ વરસનું આયુષ સમજવું ॥૪૭॥ સ્થિર લગનમાં મંગળ સાથે આઠમાનો સ્વામી હોયતો બેતાળીશ વરશનું આયુષ જાણવું ॥૪૮॥

स्वोच्चेकुजेंगेगुरावस्तेखेमंदेवेदाब्धिवर्षायुः ॥४९॥ पूर्णेंदौमेषस्थेंगेपापापदृष्टिहीनयुतेनगाब्धिवर्षायुः ॥५०॥ धनुषिलग्नेजीवेमृतावारेनगेषुवर्षायुः ॥५१॥ चंद्रज्ञजीवेक्षितेशुक्रेलग्नेवाखेषष्टिवर्षायुः ॥५२॥ सेंद्वर्कोखेशनावंगेसुखेजीवेडष्टषष्टिवर्षायुः ५३ कोणेकुजेनीचेशनावस्तेर्केसप्ततिवर्षायुः ५४

ટીકા—લગનમાં ઉચનો મંગળ હોય, સાતમે ગુરૂ અને દશમે શની હોયતો ચુંમાળીશ વરસનું આયુષ જાણવું ॥૪૯॥ લગનમાં મેષનો પુરણ ચંદરમા શુભગ્રહે જોયેલો અને પાપગ્રહે ન જોયેલ હોયતો સડતાળીશ વરસનું આયુષ જાણવું ॥૫૦॥ ધન લગનમાં ગુરૂ હોય અને આઠમે મંગળ હોય તો સત્તાવન વરસનું આયુષ જાણવું ॥૫૧॥ લગનમાં અથવા દશમે શુકર, ચંદરમા બુધ અને ગુરૂએ જોએલ હોયતો સાઠ વરસનું આયુષ જાણવું ॥૫૨॥ દશમે સૂર્ય ચંદ્ર હોય શની લગનમાં હોય ગુરૂ ચોથે હોય તો અડસઠ વરસનું આયુષ જાણવું॥૫૩॥

પાંચમે મંગળ અને નીચનો શની અને સાતમે સૂર્ય હોય તો સીત્તેર વરસનું આયુષ જાણવું ॥૫૪॥

लग्नास्तांतरेशुभावलाढ्याःपरार्द्धेपापाःशीतिवर्षायुः ॥५५॥ शुभाःकेंद्रस्थाःक्रूरारंध्रान्यगाश्चंद्रेरिगेषडशीतिवर्षायुः॥५६॥ केंद्रकोणान्यगाःक्रूराःलग्नपात्केंद्रेजीवेशतवर्षायुः ॥ ५७ ॥ सेज्येशुक्रेसुखेसाब्जेमंदेंगेखेपापहीनेपरमायुः ॥५८॥ मीनांसनवांशेंगेवृषभेपुवर्गकलायांज्ञेपरमायुः ॥५९॥

ટીકા—બળ પામેલા શુભગ્રહો લગન અને સાતમાની વચે હોય અને સાતમેથી બારમા વચે પાપગ્રહ હોયતો એંશી વરસનું આયુષ જાણવું ॥૫૫॥ શુભગ્રહો કેંદરમાં હોય અને આઠમા વીના ગમે ત્યાં પાપગ્રહો હોય અને છઠે ચંદ્રમા હોય તો છાશીવરસનું આયુષ જાણવું ॥૫૬॥ પાંચમું અને કેંદર વીના બીજે પાપગ્રહો હોય અને લગનના સ્વામીથી કેંદરમાં ગુરૂ હોય તો સો વરસનું આયુષ જાણવું ॥૫૭॥ ગુરૂ સુકર ચોથે અને શની ચંદર લગનમાં તેમજ પાપગ્રહ વીનાનું દશમું ભુવન હોયતો પરમ આયુષ જાણવું ॥૫૮॥ લગન મીનના છેલા નવમાશમાં હોય અને વૃષભ રાશીની પચીસ કળામાં બુધ હોય તો પણ પરમ આયુષ જાણવું ॥૫૯॥

सेज्येसिंहेगेकर्कगेशुक्रेऽर्थगेज्ञेसहस्त्रवर्षायुः ॥६०॥ केंद्रगौज्ञशुक्रौशशीज्याबंगेत्र्यारिलाभगैःशेषैरमितायुः ॥६१॥ कर्केगेवर्गोत्तमेकेंद्रेजीवेद्यूनेभौमेशुक्रेसिंहासनांशेपि ॥६२॥ नवमभावविचारः ॥ अंशेजीवकेतूइश्वरभक्तः ॥ ६३ ॥ अंशेकेलकावपि ॥ ६४ ॥ मानपेगोपुरांशेतडागादिकर्ता ॥६५॥ अंशेकुंभेपि ॥ ६६ ॥

ટીકા—સિંહ લગનમાં ગુરૂ હોય કરકનો સુકર હોય અને બુધ બીજાનો હોયતો હજાર વરસનું આયુષ જાણવું.॥૬૦॥ બુધ અને સુકર કેંદરમાં હોય ચંદરમા અને ગુરૂ લગનમાં હોય ત્રીજે છઠે કે અગીયારમે બાકીના ગ્રહો હોયતો અમીત વરસનું આયુષ જાણવું ॥૬૧॥ લગનમાં કરકનો વર્ગોતમી ગ્રહ હોય કેંદરમા ગુરૂ હોયસાતમે મંગળ હોય અને શુકર સીંહાસન અંશમાં હોયતો પણ અમીત વરસનું આયુષ જાણવું ॥૬૨॥ નવમા ભાવનો વીચાર ॥ અંશમાં ગુરૂ અને કેતુ હોયતો પરમેશ્વરનો ભક્ત જાણવો ॥૬૩॥અંશમાં સૂર્ય અને કેતુ હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૬૪॥ દશમાનો સ્વામી ગોપુરાંશમાં હોયતો તળાવ કુવા વીગરે નવાંણોનો કરાવનાર જાણવો॥૬૫॥ અંશમાં કુંભ હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૬૬॥

खेशयुतेक्षितेर्थेलाभेभाग्यवान् ॥६७॥ स्थिरलग्नांगपौस्थिरग्रहेक्षितौस्वदेशेभाग्योदयः ॥६८॥ चरलग्नांगपौचरग्रहेक्षितौपरदेशेभाग्योदयः ॥६९॥ अन्यथासर्वत्रभाग्योदयः ॥७०॥ द्यूनेवोपचयेभृगौविवाहानंतरंभाग्योदयः ॥ ७१ ॥ जायेशेस्तोपचयस्थेपि॥७२॥शुक्रजीवेक्षितयुतेभाग्येभाग्यवान् ७३

ટીકા—બીજાનો સ્વામી દશમાના સ્વામીએ યુક્ત કે જોયેલો અગીયારમે હોય તો ભાગ્યશાળી જાણવો ॥૬૭॥ સ્થિર લગન અને એનો સ્વામી સ્થિર ગ્રહે જોએલ હોયતો પોતાના દેશમાં ભાગ્યનો ઉદય જાણવો॥૬૮॥ ચર લગન અને એનો સ્વામી ચર ગ્રહે જોએલ હોય તો પરદેશમાં ભાગ્યનો ઉદય જાણવો॥૬૯॥ઉપર કહ્યાથી બીજી રીતે હોય તો સરવ ઠેકાણે ભાગ્યનો ઉદય જાવો ॥૭૦॥ સાતમે અગર ઉપચય-સ્થાનમાં શુકર હોય તો પરણ્યા પછી ભાગ્યનો ઉદય જાણવો ॥૭૧॥ સાતમા ભુવનનો સ્વામી સાતમે અથવા ઉપચયમાં હોય તો પણ તેમજ જાણવું ॥૭૨॥ નવમું ગુરૂ શુકરે યુક્ત કે જોયેલું હોય તો ભાગ્યશાળી જાણવો ॥૭૩॥

भाग्येशेशुक्रेज्येक्षितयुतेपि ॥७४॥ वित्तांगपौकोणेपि ॥७५॥ अंगपेधर्मेधर्मपेंगेपि ॥७६॥ भाग्यलाभेशयुतावपि ॥७७॥ मृतिगेबुधेशुभेक्षितेबहुतीर्थकर्ता ॥७८॥ भाग्यखेशयुतावपि ॥७९॥ अर्थपेज्यशुक्रास्तुंगेपि ॥८०॥ लग्नेचंद्रकुजावस्तेशनौ पापी ॥८१॥ सकुजेलग्नपेसक्रूरेचंद्रोरिपावपि ॥८२॥

ટીકા—નવમાને સ્વામી ગુરૂ શુકરે યુક્ત કે જોયેલો હોય તો પણ તેમજ જાણવું ॥૭૪॥ લગનનો અને બીજાનો સ્વામી પાંચમે હોય તો પણ તેમજ જાણવું ॥૭૫॥ લગનનો સ્વામી નવમે અને નવમાનો સ્વામી લગનમાં હોય તો પણ તેમ જાણવું ॥૭૬॥ નવમા અને અગીયારમાના સ્વામીનો યોગ થતો હોય તો પણ તેમજ જાણવું ॥૭૭॥ આઠમે બુધ શુભગ્રહે જોએલો હોય તો ઘણાં તીરથનો કરનારો જાણવો ॥૭૮॥ નવમાનો અને દશમાનો સ્વામી સાથે હોય તો પણ તેમજ જાણવું ॥૭૯॥ બીજાનો સ્વામી ગુરૂ અને શુકર ઉચ્ચના હોય તો પણ તેમજ જાણવું ॥૮૦॥ લગનમાં ચંદર અને મંગળ હોય અને સાતમે શની હોય તો પાપી જાણવો ॥૮૧॥ લગનનો સ્વામી મંગળ સાથે હોય અને પાપગ્રહ યુકત ચંદરમા છઠે હોય તો પણ તેમજ જાણવું ॥૮૨॥

मृतिपेभाग्येपि ॥८३॥ सूर्यारयोगेपि ॥८४॥ सुखेवासुखेशे क्रूरेक्षितयुतेवाक्रूरांतरेपि ॥८५॥ सुखगैपापैसुखेशेसगुलिके पि ॥८६॥ धर्मगेपापैरपि ॥८७॥ भाग्येशेपापेक्षितयुतेवाक्रूरांतरस्थेपि ॥ ८८ ॥ शनितमौभाग्येगुलिकेक्षितावतिपापी ॥८९॥ सतमेज्ञेसक्रुरेज्येक्षितेपि ॥९०॥ सगुलीकेशनावंसे गुप्तपापी ॥९१॥

ટીકા—આઠમાનો સ્વામી નવમે હોય તો પણ તેમજ જાણવું ॥૮૩॥ સૂર્ય અને મંગળનો યોગ હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૮૪॥ ચોથું અગર ચોથાનો સ્વામી પાપગ્રહે યુકત કે જોએલ હોય ઇયા પાપગ્રહોની વચે હોય તો પણ તેમજ જાણવું ॥૮૫॥ ચોથે પાપગ્રહો હોય અને ચોથાનો સ્વામી ગુલીક જોડે હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૮૬॥ નવમે પાપગ્રહો હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૮૭॥ નવમાનો સ્વામી પાપગ્રહે યુકત કે જોયેલો અગર પાપગ્રહની વચે હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૮૮॥ ગુલી કે જોયેલા શની અને મંગળ નવમેહોય

તો અતી પાપી જાણવો ॥૮૯॥ રાહુ યુક્ત ચંદરમા પાપગ્રહ યુક્ત ગુરૂયે જોયેલો હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૯૦॥ ગુલીક યુક્ત શનિ બારમે હોય તો ગુપ્ત પાપી જાણવો ॥૯૧॥

यमेक्षितावर्काब्जावस्तेपि ॥९२॥ क्षीणेंदुकुजयोगेपि ॥९३॥ सक्रुरौगुलिकार्थपावपि ॥९४॥ शुक्रज्ञौतुर्येपुण्यवान् ॥९५॥ शुभांतरेतुर्येपि ॥९६॥ शुक्रेगोपुराद्यंशेपि ॥९७॥ जीवेसिंहासनाद्यंशेपि ॥९८॥ शुभेक्षणाधिक्येभाग्येपि ॥९९॥ भाग्येसूर्येभोजनेपि ॥६००॥ भाग्येशेशुभेक्षितयुतेपि ॥१॥

ટીકા—શનીએ જોયેલા સૂર્ય ચંદર સાતમે હોય તો પણ તેમજ જાણવું ॥૯૨॥ ક્ષીણચંદરમા અને મંગળનો યોગ હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૯૩॥ પાપગ્રહે યુક્ત બીજાનો સ્વામી અને ગુલીક હોય તો-પણ તેમજ જાણવું ॥૯૩ પાપગ્રહે યુક્ત બીજાનો સ્વામી અને ગુલીક હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૯૪॥ બુધ સુકર ચોથે હોય તો પુન્યવાળો જાણવો ॥૯૫॥ શુભ ગ્રહોની વચે ચોથું હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૯૬॥ સુકર ગોપુરાદીક અંશમાં હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૯૭॥ ગુરૂ સીંહાસનાદીક અંશમાં હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૯૮॥ વધારે શુભગ્રહે જોયેલું નવમું હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૯૯॥ ભોજન અવસ્થાનો સૂર્ય નવમે હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૬૦૦॥ શુભગ્રહે યુક્ત કે જોએલો નવમાનો સ્વામી હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૧॥

॥ दशमभावविचारः ॥

मानपेकोणेबुपेखेसुतेशेक्षितेराजाधिराजः ॥२॥ स्वोच्चस्थाषट्खगाश्च ॥३॥ भाग्यकोणेशावंगेशयुतौन्यस्तर्केंद्रेपि ॥४॥ इंदोसहजेसूर्येयमौसुखेशुक्रज्ञावायेगुरावपि ॥५॥ मेषेसूर्येज्यावारेमानेचंद्रज्ञशुक्राभाग्येपि ॥६॥ अंगनांगेज्ञेमीनेगुरावायेशनौसूर्यारौबलाढ्यावपि ॥ ७ ॥ भौमेतुंगेभाग्येशनौज्ञगुरुकवयःसुतेपि ॥८॥

ટીકા—દશમા ભાવનો વીચાર ॥ દશમાનો સ્વામી પાંચમે અને ચોથાનો સ્વામી દશમે પાંચમાના સ્વામીએ જોયેલ હોય તો રાજાધી-રાજ જાણવો ॥૨॥ પોતાના ઊચના ૭ ગ્રહો હોય તોપણ તેમજ જાણવું. ॥૩॥ લગનના સ્વામીએ યુક્ત પાંચમાનો અને નવમાનો સ્વામી

સાતમા વીનાના કેંદરમાં હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૪॥ ચંદરમાથી ત્રીજે સૂર્ય શની અને ચોથે બુધ સુકર અને અગીયારમે ગુરૂ હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૫॥ મેશના સૂર્ય ગુરૂ, દશમે મંગળ અને રવી બુધ સુકર નવમે હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૬॥ કન્યા લગનમાં બુધ મીનનો ગુરૂ અગીયારમે શની અને સૂર્ય મંગળ બળ પામેલા હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૭॥ ઉચનો મંગળ નવમે શની અને બુધ ગુરૂ શુકર પાંચમે હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૮॥

सकलाश्चरभेष्वपि ॥९॥ सहजेयमेऽरात्रारेमानेकत्रावंकेस्त्रो चेर्कोपि ॥१०॥ बलाढ्येपुत्रपेधर्मसुखपयोगेकंटकोपि ॥११॥ देवलोकेमानपेभाग्यार्थपौपारावतेगोपुरेलाभेशोपि ॥ १२ ॥ सकलाःवृषांगनालिझपेष्वपि ॥१३॥ सघटार्ककुजज्ञेज्यभेषु सकलेष्वपि ॥१४॥ स्वभगेःसप्तग्रहैर्नृपातिः ॥ १५ ॥ सप्तामित्रभगैश्च ॥१६॥

टीका—તમામ ગ્રહો ચર રાશીના હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૯॥ ત્રીજે શની છઠે મંગળ દશમે સુકર અને નવમે ઊચનો સૂર્ય હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૧૦॥ પાંચમાનો સ્વામી બળ પામેલો હોય અને કેંદરમાં નવમાના અને દશમાના સ્વામીનો યોગ હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૧૧॥ દશમાનો સ્વામી દેવલોક અંશનો હોય બીજાનો અને નવમાનો સ્વામી પારાવત અંશનો હોય અગીઆરમાનો સ્વામી ગોપુરાંશનો હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૧૨॥ વરખ કન્યા વૃશચીક અને મિનરાશિમાં તમામ ગ્રહો હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૧૩॥ કુંભ યુકત રવી મંગળ બુધ અને ગુરૂના રાશીમાં તમામ ગ્રહો હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૧૪॥ પોતાના ઉચના સાત ગ્રહો હોયતો રાજા જાણવો ॥૧૫॥ સાત ગ્રહો મીત્રના રાશિના હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૧૬॥

तनोश्चंद्राद्वांकखेशावन्योन्यगावपि ॥१७॥ स्वतुंगगेष्वशुभेषु क्रूरोभूपः॥१८॥ तुंगगैःपंचादिभिर्नृपातिः ॥१९॥ स्वोच्चगाः सूर्यारजीवयमाश्चंद्रेत्रांगगेपि ॥ २० ॥ मेषेर्केलग्नेकीटेब्जेपि ॥२१॥ कीटेलग्नेजीवेंद्वापि ॥ २२ ॥ तुलेलग्नेशनौकीटेचंद्रोपि ॥२३॥ नक्रेलग्नेकुजेर्कीटेचंद्रोपि ॥२४॥ इंदौवर्गोत्तमेखगचतुष्टयादीक्षितेपि ॥२५॥

ટીકા—લગ્નથી અથવા ચંદરમાથી નવમાનો અને દશમાનો સ્વામી એક બીજામાં હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૧૭॥ પાપગ્રહે ઉચના હોય તો ક્રુર સ્વભાવનો રાજા જાણવો ॥૧૮॥ પાંચ વિગેરે ગ્રહો ઊંચના હોય તો રાજા જાણવો ॥૧૯॥ ચંદરમા લગનમાં અને રવી મંગળ ગુરૂ શની ઊચમાં હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૨૦॥ મેશનો રવી અને કરકનો ચંદરમા લગનમાં હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૨૧॥ કરક લગનમાં ચંદરમા ગુરૂ હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૨૨॥ તુલા લગનમાં શની અને ચંદરમા કરકનો હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૨૩॥ મકર લગનમાં મંગળ હોય અને કરકનો ચંદરમા હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૨૪॥ વર્ગોતમી ચંદરમા ચાર આદીક ગ્રહોએ જોએલો હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૨૫॥

लग्नेशनौनक्रेकुजेधनुषिसूर्येद्वपि ॥२६॥ नक्रेलग्नेकुजचंद्रौधनुषिसूर्येपि ॥२७॥ लग्नेर्केस्तेमंदेदूधनुषिगुरावपि ॥२८॥ स्वोच्चेज्जेगेहरावर्केस्तेजीवेखेमंदेपि ॥२९॥ नक्रेगेशनावंसेजीवेसहजेचंद्रेयुग्मर्क्षेकुजेभाग्येज्ञेपृथुयशोगुणोनृपातिः ॥३०॥ स्वोच्चेज्ञेलग्नेकोणेकुजमंदौखेकवीज्येंदवोगुणीनृपतिः ॥३१॥ झर्षेगेचंद्रेस्वभेर्केघटेयमेतुंगेकुजेनृपतिः ॥३२॥

ટીકા—લગનમાં શની મકરનો મંગળ અને ધનના સૂર્ય ચંદર હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૨૬॥ મકર લગનમાં ચંદર મંગળ અને ધનનો રવી હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૨૭॥ લગનમાં રવી સાતમે ચંદરમા શની અને ધનનો ગુરૂ હોય તોપણ તેમ જાણવું ॥૨૮॥ લગનમાં પોતાના ઊચનો ચંદરમા સીંહનો રવી સાતમે ગુરૂ અને દશમે શની હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૨૯॥ મકર લગનમાં શની બારમે ગુરૂ ત્રીજે ચંદરમા સમરાશિમાં મંગળ અને નવમે બુધ હોયતો ઘણા ગુણ અને યશ વાળો રાજા જાણવો ॥૩૦॥ લગનમાં પોતાના ઉચનો બુધ હોય પાંચમે મંગળ શની અને ચોથે ચંદર ગુરૂ શુકર હોય તો ગુણવાળો રાજા જાણવો ॥૩૧॥ મીન લગનમાં ચંદરમા સીંહમાં સૂર્ય કુંભનો શની અને ઊચનો મંગળ હોયતો રાજા જાણવો ॥૩૨॥

विकुजेज्येंगेकुजेऽजेजीवेतुंगेनृपतिः ॥ ३३ ॥ स्वोच्चेमेगुरावजेऽर्केचंद्रज्ञकवयोलाभाप ॥३४॥ नक्रेगेमंदेस्वभेसूर्याज्जौमे

षेकुजेतुलेभृगौयुग्ममेज्ञेपृथुयशोनृपतिः ॥३५॥ स्वोच्चंगेज्ञको णेकुजयमावस्तेजीवेंदूमानेभृगौनृपतिः ॥३६॥ आत्मकारका दर्थेसुखेपुत्रेशुभेनृपातिः आत्मकारकात्र्यारिगौक्रुरावपि ३८

टीका—मंगळ अने गुरु वीनाना ग्रहो लगनमां होय मंगळ मेशनो होय अने गुरु ऊचनो होयतो राजा जाणवो ॥३३॥ पोताना ऊचनो गुरु लगनमां मेशनो सूर्य अने चंदर बुध शुकर अगीआर-मे होय तोपण तेमज जाणवुं ॥३४॥ मकर लगनमां शनी होय पोतानी राशिना रवी चंदर मेशनो मंगळ तुळानो शुकर अने सम राशिनो बुध होय तो घणा यश वाळो राजा जाणवो ॥३५॥ पोताना ऊचनो बुध लगनमां पांचमे मंगळ शनी सातमे चंदर गुरु अने दशमे शुकर होयतो राजा जाणवो ॥३६॥ आत्मकारकथी बीजे चोथे अने पांचमे शुभग्रह होयतो राजा जाणवो ॥३७॥ आत्मकारकथी त्रीजे अने छठे पापग्रह होय तोपण तेमज जाणवुं ॥३८॥

लग्नेकीटेसुखेशनि कुजौसूर्यज्ञजीवकवयोमानेपि ॥३९॥ घटे गेभृगौतुंगगेषुचतः षुखगेष्वपि ॥४०॥ धर्मेशनिकुजौपूर्णेदुयु क्तावपि ॥४१॥ जीवभेतुलेगेशनावपि ॥४२॥ रिपौकुजत मौमानेसूर्यज्ञावपि ॥४३॥ सहजेगुरावष्टमेकवावपि ॥४४॥ हरिभेवक्रेयुग्मभेतमेपि ॥४५॥ लग्नेवामानेचंद्रकुजावपि ४६ लग्नेशशुभाउपचयगाश्च ॥४७॥

टीका—लगनमां करक चोथे शनी मंगळ अने दशमे रवी, बुध, गुरु, शुकर होय तोपण तेमज जाणवुं ॥३९॥ लगनमां कुंभनो शुकर अने चार ग्रहो ऊंचना होय तोपण तेमज जाणवुं ॥४०॥ पुरण चंदरमाए युक्त मंगळ, शनी नवमे होय तोपण तेमज जाणवुं ॥४१॥ गुरुना राशीमां अगर तुळा लगनमां शनी होय तोपण तेमज जाणवुं ॥४२॥ छठे मंगळ, राहु अने दशमे रवी बुध होय तोपण तेमज जाणवुं ॥४३॥ त्रीजे गुरु अने आठमे शुकर होय तोपण तेमज जाणवुं ॥४४॥ सींहनो मंगळ अने संमरारीनो राहु होय तोपण तेमज जाणवुं ॥४५॥ लगनमां के दसमे चंदर मंगळ होय तोपण तेमज जाणवुं ॥४६॥ लगननो स्वामी अने शुभग्रहो ऊपचयमां होय तोपण तेमज जाणवुं ॥४७॥

पुत्रेइंद्वारतमाश्च ॥४८॥ चरेगेधर्मेशेसिंहासनेकंटकेपि ॥४९॥

स्थिरलग्नपेखेगुरौकंटकेपि ॥५०॥ धर्मपांशपेतुर्यसुतेपि ५१ सूर्येलाभात्मजकंटकेशुभषष्ठ्यंशेनृपतिः ॥५२॥ एतेष्वन्यकुलजोमंत्री ॥५३॥ पुत्रपेधर्मेधर्मपेपुत्रेनृपतिः ॥५४॥ अंगांबुसुतखपानांयुतावपि ॥५५॥

ટીકા—પાંચમે ચંદર, મંગળ, રાહુ હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૪૮॥ ચર લગન અને નવમાનો સ્વામી સીંહાસન અંશનો કેંદરમાં હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૪૯॥ સ્થિર લગનનો સ્વામી દશમે અને ગુરૂ કેંદરમાં હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૫૦॥ નવમાના સ્વામીના અંશનો સ્વામી ચોથે કે પાંચમે હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૫૧॥ શુભ શષ્ટી અંશનો રવી પાંચમે અગીયારમે કે કેંદરમાં હોય તો રાજા જાણવો ॥૫૨॥ એ યોગોમાં ઉત્પન થએલ રાજકુળથી બીજા કુળનો હોય તો કારોભારી જાણવો ॥૫૩॥ નવમાનો સ્વામી પાંચમે અને પાંચમાનો સ્વામી નવમે હોય તો રાજા જાણવો ॥૫૪॥ લગન ચોથુ પાંચમું અને દસમું એઓના સ્વામીનો યોગ હોય તોપણ તેમજ જાણવો ॥૫૫॥

चंद्रात्खपेबलाढ्येवित्तांककंटकेपि ॥ ५६ ॥ सुहृद्दिक्षितोप्येकोतुंगगोपि ॥५७॥ भाग्यपेगुरुभेखेभृगौसुतपेक्षितेपि ॥५८॥ जीवकवीसुखेपि ॥५९॥ जीवेंदूकीटेपि ॥ ६० ॥ ज्ञचंद्रावंगनायामपि ॥६१॥ बलाढ्यशनियुतेर्केतुंगेनृपतिः ॥६२॥ सुतकंटकेतुंगगौजीवभृगावपि ॥६३॥ व्यस्तकेंद्रसुतेतुर्यपेपि६४

ટીકા—ચંદરમાથી દશમાનો સ્વામી બળ પામેલો બીજે નવમે કે કેંદરમાં હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૫૬॥ મીત્રે જોયેલો ઊચનો એક ગ્રહ હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૫૭॥ નવમાનો સ્વામી ગુરૂના રાશિમાં હોય અને પાંચમાના સ્વામીએ જોએલો શુકર દશમે હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૫૮॥ ચોથે ગુરૂ શુકર હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૫૯॥ કરકમાં ગુરૂ ચંદર હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૬૦॥ કન્યામાં બુધ ચંદર હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૬૧॥ બળવાળા શનિયે યુક્ત સૂર્ય ઊચમાં હોય તો રાજા જાણવો ॥૬૨॥ પાંચમે કે કેંદરમાં ઊચના ગુરૂ શુકર હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૬૩॥ ચોથાનો સ્વામી પાંચમે ઈયા સાતમા વીનાના કેંદરમાં હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૬૪॥

तुंगगेज्येकेंद्रेभृगौखेपि ॥६५॥ मानपेवितसुतकेंद्रेशुभेक्षितेपि

६६ पारावतेर्थपेशुभेक्षितेचंद्रादंकपेदेवलांके नृपातिः ॥६७॥ अंगपेधर्मेमानेशेलग्नेऽपि ॥६८॥ स्वभकवौसुखेइदौभाग्येनृपतिः ॥६९॥ लग्नखायगाश्चंद्रेज्ययमाविते कुजज्ञौ सुखेसूर्यभृगावापि ॥७०॥ गोपुराद्यंशेजीवेबलाढ्यपुत्रपयुतेनृपातिः ७१

ટીકા—ઉચનો ગુરૂ કેંદરમાં અને દશમે શુકર હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૬૫॥ શુભગ્રહે જોયેલો દશમાનો સ્વામી બીજે પાંચમે કે કેંદરમાં હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૬૬॥ શુભગ્રહે જોએલો બીજાનો સ્વામી પારાવત અંશમાં અને ચંદરથી નવમાનો સ્વામી દેવલોક અંશમાં હોય તો રાજા જાણવો ॥૬૭॥ લગનનો સ્વામી નવમામાં હોય અને દશમાનો સ્વામી લગનમાં હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૬૮॥ પોતાના રાશીનો શુકર ચોથે અને ચંદરમા નવમે હોય તો રાજા જાણવો ॥૬૯॥ ચંદરમા ગુરૂ અને શની લગ્નમાં દશમે અને અગીયારમે હોય બીજે મંગળ બુધ હોય ચોથે સૂર્ય શુકર હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૭૦॥ ગોપુરાદીક અંશનો ગુરૂ ખળવાળો પાંચમાના સ્વામી યુક્ત હોય તો રાજા જાણવો ॥૭૧॥

एतेष्वन्यकुलजोऽमात्यः ॥७२॥ धर्मखलाभपनीचगाराजयोगव्यर्थकराः ॥७३॥ भद्राव्यतिपातक्रांतिपातेषुजन्मनि नृपतियोगाव्यर्थाः ॥ ७४ ॥ शशिनिपरमनीचांशगेनृपतियोगाःव्यर्थाः ॥७५॥ उच्चगग्रहैर्नीचांशगैरपि ॥७६॥ तुंगगेसूर्येनीचांशेनृपजोऽपिनीचः ॥७७॥ सूर्येपरमनीचगेऽपि ॥७८॥ नीचगेकवौस्वांशेर्कभांशेनृपतियोगा व्यर्थाः ॥७९॥ नृपयोगकारकान्नीचशत्रुगाश्च ॥८०॥

ટીકા—એ યોગોમાં બીજા કુળનો હોય તો કારોભારી જાણવો ॥૭૨॥ નવમા દશમા અને અગીયારમાના સ્વામી નીચના હોય તો રાજયોગોને વ્યર્થ કરે ॥૭૩॥ ભદરા વ્યતીપાત અને ક્રાંતીસામ્યાદીકમાં જનમ હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૭૪॥ પરમનીચ અંશનો ચંદરમા હોય તોપણ તેમજ જાણવુ ॥૭૫॥ ઊચના ગ્રહો નીચના અંશમાં હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૭૬॥ ઊચનો સૂર્ય નીચના અંશમાં હોયતો રાજ બાળક પણ નીચ થાય ॥૭૭॥ પરમ નીચનો સૂર્ય હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૭૮॥ નીચનો શુકર પોતાનો અંશમાં ઈયા

રવીના રાશીના અંશમાં હોયને રાજયોગો વ્યર્થ જાણવા ॥૭૯॥ રાજયોગ કરનારાઓ સાતમામાં કે નીચમાં કે શત્રુના રાશિમાં હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૮૦॥

नीचग्रहेमानेपि ॥८१॥ चतुर्षुग्रहेषुनीचांशगेषुशारिपुभगेष्वपि ॥८२॥ स्वग्रमात्रादृष्टांगंवाचंद्रोपि ॥ ८३ ॥ सक्रूरर्केसिंहांशे क्षीणेचंद्रेशुभादृष्टेनृपतियोगाव्यर्थाः ॥८४॥ भृगौवागुरौपरमनीचांशेपि ॥८५॥ सर्वेक्रूरानीचगाकेंद्रेत्रिकेशुभाश्च ॥८६॥ तमेंगेचंद्रेक्षितेत्रिषडायगाक्रूराःनृपतियोगाव्यर्थाः ॥ ८७ ॥ सौम्यदृष्ट्याधिक्येखेव्यापारी ॥८८॥

ટીકા—દશમે નીચનો ગ્રહ હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૮૧॥ ચાર ગ્રહો નીચ અંશમાં હોય અગર શત્રુના રાશીના હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૮૨॥ કોઈ ગ્રહે ન જોએલ લગન અગર ચંદરમા હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૮૩॥ પાપગ્રહ યુક્ત રવી સીંહાંશમાં હોય અને ક્ષીણ ચંદરમા શુભ ગ્રહે ન જોએલ હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૮૪॥ ગુરૂ અથવા શુકર પરમનીચ અંશમાં હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૮૫॥ સરવે પાપગ્રહો નીચના કેંદરમાં હોય અને શુભગ્રહો ત્રીકસ્થાનમાં હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૮૬॥ ચંદરમાએ જોએલ રાહુ લગનમાં અને ત્રીજે, છઠે, અગીયારમે, પાપગ્રહો હોયતો રાજયોગો વ્યર્થ જાણવા ॥૮૭॥ શુભગ્રહોએ અધીક જોએલ દશમું ભુવન હોયતો વેપારી જાણવો ॥૮૮॥

मानेबुधेव्यापारी ॥८९॥ लग्नमानपयुतावपि ॥९०॥ लग्नपेमानेपि ॥९१॥ सुतलाभकेंद्रेदशमपेशुभेक्षितेपि ॥९२॥ स्वभेमानपेशुभेक्षितेव्यापारी ॥९३॥ जीवेक्षितेलग्नपेभाग्येराजमान्यः ॥९४॥ दशमपेशुभसंबंधेराजमान्यः ॥९५॥ दशमपेशुभभेवास्वोच्चेपि ॥९६॥ सौम्यांतरालेखेपि ॥९७॥

ટીકા—દશમે બુધ હોયતો વેપારી જાણવો ॥૮૯॥ લગનના અને દશમાના સ્વામીનો યોગ હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૯૦॥ લગનનો સ્વામી દશમે હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૯૧॥ શુભગ્રહે જોએલ દશમાનો સ્વામી પાંચમે અગીયારમે કે કેંદરમાં હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૯૨॥ શુભગ્રહે જોયેલો દશમાનો સ્વામી પોતાના રાશીમાં હોયતો વેપારી જાણવો ॥૯૩॥ ગુરૂએ જોએલો લગનનો સ્વામી

નવમે હોયતો રાજાઓને માનવાળો એક જાણવો ॥૯૪॥ દશમાનો સ્વામી શુભના સંબંધમાં હોય તોપણ તેમ જાણવું ॥૯૫॥ દશમાનો સ્વામી શુભગ્રહ હોય અથવા ઊંચાનો હોય તોપણ તેમ જાણવું ॥૯૬॥ શુભગ્રહોની વચ્ચે દશમું હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૯૭॥

दशमपेवैशेषिकांशेपि ॥९८॥ गुरुज्ञयुतावपि ॥९९॥ दशमेशेक्रूरसंबंधेमानहीनः ॥७००॥ दशमपेक्रूरवर्गेमानहीनः॥१॥ आयेभाग्यपेराजवंद्य ॥२॥ भाग्यपेपारावतादावपि ॥ ३ ॥ अंगपेगोपुरादावपि॥४॥ जीवेक्षितेकीटेभृगौसत्कीर्तिः॥५॥ मानपेपारावतादावपि ॥६॥

ટીકા—દશમાનો સ્વામી વૈશેશીક અંશમાં હોય તોપણ તેમજ જાણવું॥૯૮॥ બુધ અને ગુરૂ યુકત હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૯૯॥ દશમાનો સ્વામી પાપગ્રહના સંબંધમાં હોયતો માંન વીનાનો જાણવો ॥૭૦૦॥ દશમાનો સ્વામી પાપના વર્ગનો હોય તોપણ તેમ જાણવું ॥૧ નવમાનો સ્વામી અગીયારમે હોયતો રાજાઓને વંદન કરવા વાળો એક જાણવો॥૨॥ નવમાનો સ્વામી પારાવતાદીક અંશમાં હોય તોપણ તેમ જાણવું ॥૩॥ લગનનો સ્વામી ગોપુરાદીક અંશનો હોય તોપણ તેમ જાણવું ॥૪॥ ગુરૂએ જોએલો કરકમાં શુકર હોય તો સારી કીરતીવાળો જાણવો ॥૫॥ દશમાનો સ્વામી પારાવતાદીક અંશનો હોય તો સારી કીરતિવાળો જાણવો ॥૬॥

मानपशुभयोगेपि ॥७॥ शुभेक्षितेमानपेशुभांतरगेपि ॥८॥ शुभांशेमानेशेपि ॥ ९ ॥ लग्नेशेसबलेमानेशेदेवलोकेभाग्येशेसिंहासनेपि ॥१०॥ मानेशेपापसंबंधेअसत्कीर्तिः ॥ ११ ॥ सूर्ययमौमानेपि ॥१२॥ पापांतरेमानेपि ॥१३॥ अंशेसार्केराजकार्यकर्ता ॥१४॥ सूर्येकंटकेराजकार्यकर्ता ॥१५॥

ટીકા—દશમાનો સ્વામી અને શુભગ્રહનો યોગ હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૭॥ શુભગ્રહે જોએલો દશમાનો સ્વામી શુભગ્રહોની વચે હોય તોપણ તેમજ જાણવું॥૮॥ દશમાનો સ્વામી શુભ અંશમાં હોય તોપણ તેમજ જાણવું॥૯॥ લગનનો સ્વામી બળ પામેલો હોય દશમાનો દેવલોક અંશનો હોય અને નવમાનો સ્વામી સીંહાસન અંશનો હોય તોપણ તેમજ જાણવું॥૧૦॥ દસમાનો સ્વામી પાપગ્રહના સંબંધમાં હોય તો અશુભ કીરતીવાળો જાણવો ॥૧૧॥ દશમે રવી અને શની હોય

તોપણ તેમજ જાણવું ॥૧૨॥ પાપગ્રહોની વચ્ચે દશમું હોય તોપણ તેમ જાણવું ॥૧૩॥ અંશમાં રવી હોય તો રાજ કામનો કરનારો જાણવો ॥૧૪॥ સૂર્યકેંદરમાં હોય તો રાજકામનો કરનારો જાણવો ॥૧૫॥

अंशेद्विखेटयोगेकुलमुख्यः ॥१६॥ षष्ठाष्टमेशावन्योन्यगौवा कंठकगौप्रतापी ॥१७॥ जीवेरिपार्विदावायेप्रतापी ॥१८॥ लाभेशेसौम्यांशेप्रतापी ॥१९॥ आयेसबलेसौम्येसौम्येक्षिते श्रीमान् ॥२०॥ अर्थगैश्चंद्रजीवशुक्रैःश्रीमान् ॥२१॥ पारावताद्यंशेमानेशेपितुसुखं ॥२२॥ मानपेशुभेक्षितयुतेपितृसुखं ॥२३॥ पितृकारकेगोपुराद्यंशेपितृसुखं ॥२४॥

ટીકા—અંશમાં બે ગ્રહો યુક્ત હોય તો કુળમાં પ્રમુખ જાણવો ॥૧૬॥ છઠા અને આઠમાના સ્વામી સામસામા હોય અગર કેંદરમાં હોય તો પ્રતાપવાળો જાણવો ॥૧૭॥ છઠે ગુરૂ અને અગીયારમે ચંદરમા હોયતો પ્રતાપવાળો જાણવો ॥૧૮॥ અગીયારમાનો સ્વામી શુભના અંશમાં હોય તો પ્રતાપવાળો જાણવો ॥૧૯॥ શુભગ્રહે જોએલ શુભગ્રહ બળ પામેલો અગીયારમે હોય તો શોભાવાળો જાણવો ॥૨૦॥ ચંદરમા ગુરૂ અને શુક્ર બીજે હોયતો શોભાવાળો જાણવો ॥૨૧॥ દશમાનો સ્વામી પારાવતાદીક અંશમાં હોય તો પીતાનું સુખ જાણવું ॥૨૨॥ શુભગ્રહે યુક્ત કે જોએલો શુભગ્રહ દશમે હોય તો પીતાનું સુખ જાણવું ॥૨૩॥ પીતૃકારક ગોપુરાદીક અંશમાં હોય તો પીતાનું સુખ જાણવું॥૨૪॥

मानपेक्रूरांतरगेवाक्रूरसंबंधे पितृदुःखं ॥२५॥ सूर्यात्खपेक्रूरेक्षितयुतेपितादुःखी ॥२६॥ खेंकेकुजार्कौपितृनाशः ॥२७॥ सक्रूरेर्केस्तेपितृनाशः ॥२८॥ मेषारसूर्यौमानेजन्मतःपूर्वंपितृनाशः ॥ २९ ॥ नीचगेजीवेलग्नेभाग्येशेमृतौशुभांशेनृपतिसमः ॥३०॥ उच्चांशस्थैर्नीचगैरपि ॥३१॥ स्वतुंगसुहृदंशेमानेशेपारावताद्यंशेनृपतिसमः ॥३२॥

ટીકા—દશમાનો સ્વામી પાપગ્રહોની વચે ઈયા પાપગ્રહના સંબંધમાં હોય તો પીતાનું દુખ જાણવું ॥૨૫॥ રવીથી દશમાનો સ્વામી પાપગ્રહે યુક્ત કે જોએલો હોય તો પીતા દુખી જાણવો ॥૨૬॥ નવમે કે દશમે રવી મંગળ હોય તો પીતાનો નાશ જાણવો ॥૨૭॥ સાતમે

પાપગ્રહયુક્ત રવી હોયતો પીતાનો નાશ જાણવો ॥૨૮॥ દશમે મેશના રવી મંગળ હોય તો જન્મ થયા પહેલાં પીતાનો નાશ જાણવો ॥૨૯॥ નીચનો ગુરૂ લગનમાં અને નવમાનો સ્વામી આઠમે શુભ અંશમાં હોય તો રાજાના બરાબર જાણવો ॥૩૦॥ પોતાના ઊચના ગ્રહો નીચ અંશમાં હોય તો રાજા સરખો જાણવો ॥૩૧॥ પારાવતાદીકાંશનો દશમાનો સ્વામી પોતાના મીત્રના કે ઊચના અંશમાં હોય તો રાજા સરખો જાણવો ॥૩૨

॥ एकादशभाव विचारः ॥

सौम्येक्षणाधिक्येलाभेबहुलाभः ॥३३॥ सौम्यालाभेन्यायतो लाभदाक्रूराश्चान्यायतोमिश्रामिश्रत्वेन ॥३४॥ सुतकंटकेला भेशेबहुलाभः ॥३५॥ सौम्यसंबंधेआयेशोपि ॥३६॥ चंद्राद स्तेभृगौवाहनवान् ॥३७॥ चंद्रात्रिलाभेशुक्रोपि ॥३८॥ तुर्ये पेलाभेशुभेक्षितोपि ॥३९॥ जीवेक्षिततुर्यपेनेक्षितेहिबुकोपि४०

ટીકા—અગીયારમા ભાવનો વીચાર—શુભગ્રહોના જોવાના વીશેશપણાવાળું અગીયારમું ભુવન હોય તો ઘણો લાભ કેવો ॥૩૩॥ શુભગ્રહો અગીયારમે હોય તો ન્યાયથી દ્રવ્ય મળે પાપગ્રહો હોય તો અન્યાયથી અને મીશ્ર હોય તો તે રીતે ॥૩૪॥ અગીઆરમાનો સ્વામી પાંચમે કે કેંદરમાં હોય તો ઘણો લાભ જાણવો ॥૩૫॥ અગીઆરમાનો સ્વામી શુભગ્રહના સંબંધમાં હોય તોપણ તેમ જાણવું ॥૩૬॥ ચંદરમાથી સાતમે સુકર હોય તો વાહનવાળો જાણવો ॥૩૭॥ ચંદરમાથી ત્રીજે કે અગીઆરમે શુકર હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૩૮॥ શુભ ગ્રહે જોએલો ચોથાનો સ્વામી અગીયારમે હોય તોપણ તેમ જાણવું ॥૩૯॥ ગુરૂએ જોએલા ચોથાના સ્વામીએ જોએલ ચોથું હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૪૦॥

तुर्यपयुतौगुरुकवीसुतलाभकंटकगौ बहुवाहनवान् ॥४१॥ भाग्येशयुतौशुक्रेज्यौभाग्येपि ॥४२॥ भाग्यस्वलाभपाःसुखे वाहनसुखं ॥४३॥ मानेतुंगगग्रहेलग्नांकपेक्षितेपि ॥४४॥ अं गपेक्षितौसुखखपौसिंहासनोपि ॥४५॥ धर्मपादायपेशेतुर्यपे भाग्येपि ॥४६॥ लाभेशेगोपुरेपि ॥४७॥

ટીકા—ચોથાના સ્વામીએ યુકત ગુરૂ અને શુકર પાંચમે અગીઆરમે કે કેંદરમાં હોય તો ઘણાં વાહનવાળો જાણવો ॥૪૧॥ નવમાના

સ્વામીએ યુક્ત ગુરૂ શુક્ર નવમે હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૪૨॥ નવમું દશમું અને અગીયારમું એઓના સ્વામીઓ ચોથે હોય તો વાહનનું સુખ જાણવું ॥૪૩॥ લગન અને નવમાના સ્વામીએ જોએલ ઊચનો ગ્રહ દશમે હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૪૪॥ લગનના સ્વામીએ જોએલ ચોથાનો અને દશમાનો સ્વામી સીંહાસન અંશમાં હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૪૫॥ ચોથાનો સ્વામી નવમામાં નવમાના સ્વામીથી દશમાના સ્વામીના અંશમાં હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૪૬॥ અગીયારમાનો સ્વામી ગોપુરાંશમાં હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૪૭॥

सुखपेरावतांशेवाहनसुखम् ॥४८॥

॥ द्वादशभावविचारः ॥

शुभेव्ययेसव्द्ययीक्रूरेऽशुभव्ययीमिश्रे मिश्रसं ॥४९॥ अंत्येऽर्कभृगुतमपोगेराजद्वारार्थव्ययः ॥५०॥ क्षीणेंदुर्कांत्यसेनृपोर्थंहरेत् ॥५१॥ व्ययेकुजेयमौभ्रातृद्वारार्थव्ययः ॥५२॥ लग्नपेत्ये थैक्रुरेमानपेलाभेशेक्षितयुतेऋणी॥५३॥सक्रुरेऽर्थपेमुढेपि ५४

ટીકા—ચોથાનો સ્વામી ઐરાવત અંશમાં હોયતો વાહનનું સુખ જાણવું ॥૪૮॥ બારમા ભાવનો વીચાર—બારમે શુભગ્રહ હોય તો શુભ મારગે પાપગ્રહ હોય તો અશુભ રસ્તે અને મીશ્ર હોય તો તે રસ્તે વ્યય કરનારો જાણવો ॥૪૯॥ બારમે રવી શુક્ર અને રાહુનો યોગ હોય તો રાજાની દ્વારાએ વ્યય જાણવો ॥૫૦॥ બારમે રવી અને ક્ષીણ ચંદરમા હોય તો રાજા ધન હરે એમ જાણવું ॥૫૧॥ બારમે મંગળ શની હોય તો ભાઇની દ્વારાએ વ્યય જાણવો ॥૫૨॥ લગનનો સ્વામી બારમે હોય બીજે પાપગ્રહ હોય અગીયારમાના સ્વામીએ યુક્ત કે જોએલો દશમાનો સ્વામી હોય તો દેવાદાર જાણવો ॥૫૩॥ બીજાનો સ્વામી પાપ યુક્ત હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૫૪॥

अर्थायपौनीचगावपि ॥५५॥ लग्नपांशपोमृद्वंशेइज्येक्षितःऋणदाता ॥५६॥ द्विसिमुतांसेपुक्रूरेषुबंधनं ॥५७॥ रिपौमृतौ चंद्रेस्तेशनावर्थहानिः ॥५८॥ क्रूरेक्षणाधिक्येंसेपि ॥ ५९ ॥ अंशेशपेत्यागी ॥६०॥ तुंगगेभाग्येशेशुभेक्षितेदानी ॥ ६१ ॥ शुभेक्षितयुतेभाग्येपि ॥६२॥ भाग्येशेपारावतांशेजीवेक्षिते शुक्रेक्षितेगेशेपि ॥६३॥

ટીકા—અગીયારમાનો અને બીજાનો સ્વામી નીચમાં હોય તો-પણ તેમજ જાણવું ॥૫૫॥ લગનના સ્વામીના અંશનો સ્વામી મૃદુ-અંશમાં ગુરૂએ જોએલો હોયતો દેવાનો આપનારો જાણવો ॥૫૬॥ બીજે ત્રીજે પાંચમે અને બારમે પાપગ્રહો હોયતો બંધન જાણવું ॥૫૭॥ છઠે કે આઠમે ચંદરમા અને સાતમે શની હોય તો ધનની હાની જાણવી ॥૫૮॥ બારમે પાપગ્રહોનું વધારે જોવું હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૫૯॥ અંશમાં મીન હોય તો ત્યાગી જાણવો ॥૬૦॥ નવમાનો સ્વામી શુભગ્રહે જોએલો ઊચમાં હોય તો દાની જાણવો. ॥૬૧॥ નવમું શુભગ્રહે યુકત કે જોએલું હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૬૨॥ ગુરૂએ જોએલો નવમાનો સ્વામી પાંરાવત અંશમાં અને લગ-નનો સ્વામી શુકરે જોએલો હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૬૩॥

भाग्येशेक्षितेंगेशेकंटकेमहादानी ॥६४॥ भाग्गेशेक्षितेतुंगगेज्ञे कंटकायस्थेपि ॥६५॥ बलाढ्येंगेशेलाभेतपखपेक्षितेदानप्राप्तिः ॥६६॥ सुतकंटकेमानेशेक्षितेतपपेपि ॥६७॥ जीवभृगावर्येऽर्थपेवैशेषिकेऽन्नदाता ॥६८॥ बलाढ्येर्थपेकेंद्रोपचयेसबलशुभेक्षितेऽन्नदाता ॥६९॥

॥ प्रव्रज्या विचारः ॥

ટીકા—નવમાના સ્વામીએ જોએલું લગન અને લગનનો સ્વામી કેંદરમાં હોય તો મોટાં દાન આપનારો જાણવો ॥૬૪॥ નવમાના સ્વામીએ જોએલો બુધ ઊચનો કેંદરમાં કે અગીયારમે હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૬૫॥ બળ પામેલો લગનનો સ્વામી અગીયારમામાં નવમા અને દશમાના સ્વામીએ જોએલો હોય તો દાનની પ્રાપ્તી જા-ણવી ॥૬૬॥ દશમાના સ્વામીએ જોએલો નવમાનો સ્વામી પાંચમે કે કેંદરમાં હોય તો પણ તેમજ જાણવું ॥૬૭॥ ગુરૂ શુકર બીજે અને બીજાનો સ્વામી વૈશેશીક અંશમાં હોય તો અંનનો આપનારો જાણ-વો ॥૬૮॥ બળ પામેલો બીજાનો સ્વામી કેંદર કે ઊપચયમાં બળ પામેલા શુભગ્રહે જોયો હોય તો અંનનો આપનારો જાણવો ॥૬૯॥ પ્રવરજ્યાનો વીચાર—

एकभगंखगचतुष्टयादिप्रव्रज्याकरं ॥७०॥ क्रमादर्कादितोयन्याशनः कापिलकोरक्तपटोयतिराजीवीचक्रधरोनग्नः ७१ बलाढ्यायावंतस्तावंतः स्वस्वप्रव्रज्याकराः ॥७२॥ अस्तगे

स्तुतद्भक्ताः ॥७३॥ पराजितेप्रव्रज्याप्रदायकेतद्भ्रष्टः॥७४॥ शनिमात्रेक्षितेजन्मपेपि ॥७५॥ शनिमात्रेक्षितेचंद्रेयमत्रिभागेवाकुजार्क्यंशेभिक्षुः ॥७६॥ विबलौलग्नेशयमावापि॥७७॥

ટીકા—એક રાશીના ચાર આદીક ગ્રહ હોય તો પ્રવરજ્યા યોગ જાણવો ॥૭૦॥ અનુક્રમે કરી રવી પ્રમુખ ગ્રહોથી દીક્ષાઓ—ફલાહારી—ગોરજી-ભગવાં વીગેરે પેરનારોજ—સંન્યાશી—ઊદરપોશણ ત્યાગી-જંગમ વીગેરે-નગનરેનારો ॥૭૧॥ જેટલા બળ પામેલા હોય તેટલા પોત પોતાની દીક્ષા કરે ॥૭૨॥ અસ્તના હોય તો માત્ર તેમાં ભગતી રખાવે ॥૭૩॥ પ્રવજ્યા કરગ્રહ પરાજીત હોય તો તેથી ભ્રષ્ટ કરે ॥૭૪॥ ફક્ત શનીએ જોએલો જન્મનો સ્વામી હોય તો પણ તેમજ જાણવું ॥૭૫॥ ફકત શનીએ જોએલો ચંદરમા શનીના ત્રીભાગમાં હોય અગર મંગળ શનીના અંશમાં હોય તો સંન્યાસી જાણવો ॥૭૬॥ બળ વીનાનો લગનનો સ્વામી અને શની હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૭૭॥

सगुलीकेतमेंदुयोगेसंन्यासभ्रष्टः ॥७८॥ शनिमात्रेक्षितेकेतावंशेसंन्यासाभासः ॥७९॥ सुखेर्कोरिपाविज्येतपोहीनसंन्यासी ॥८०॥ इतिश्रीगणेशजीदैवज्ञात्मज करुणाशंकरविरचितेज्योतिर्विद्भूषणेमिश्राध्यायःषष्टः ॥६॥ स्त्रीणामंगेंद्वोशरीरं तदस्तरंध्रयोसौभाग्यवैधव्ये ॥१॥ स्त्रीणामसंभववत्फलंपातिषु ॥२॥ युग्मोजभेंगेंद्वोःस्त्रीस्त्रीपुंस्वभावा ॥३॥

ટીકા—ગુલીકે યુક્ત ચંદર અને રાહુનો યોગ હોય તો સંન્યાસથી ભ્રષ્ટ જાણવો ॥૭૮॥ અંશમાં કેતુ ફકત શનીએજ જોયેલો હોય તો સંન્યાશી જેવા ડોળવાળો જાણવો ॥૭૯॥ ચોથે રવી અને છઠે ગુરૂ હોય તો તપેહીન સંન્યાશી જાણવો ॥૮૦॥ ઈતીશ્રી ગણેશજી દૈવજ્ઞાત્મજ કરૂણાશંકર વીરચીતે જ્યોતિર્વિદ્દભૂષણે સ્વકતાયાં ગુર્જરભાષાયાં મીશ્રાધ્યાય: ષષ્ઠ: ॥૬॥ સ્ત્રીયોનું શરીરનું સુખ લગન અને ચંદરમાથી જોવું સૌભાગ્ય સાતમાથી જોવું વૈધવ્ય આઠમાથી જોવું ॥૧॥ સ્ત્રીયોને વીશે ઘટે નહી તેવું ફળ હોય તે તેના સ્વામી વીશે જાણવું ॥૨॥ એકી રાશીમાં લગન અને ચંદરમા હોય તો સ્ત્રી પુરૂશના જેવા સ્વભાવવાળી જાણવી અને બેકી રાશીમાં હોય તો સ્ત્રી જેવા સ્વભાવની જાણવી ॥૩॥

शुभाशुभेक्षिताबंगेंदूसुशीलयुक्ताविगुणरूपा ॥४॥ चंद्रतन्वोर्योबलीतास्त्रिंशांशेफलं ॥५॥ क्रूरेक्षितावारशनिभगौचंद्रशुक्रावंगेमात्रासहान्यसक्ता ॥६॥ वक्रभांशेस्तेयमेक्षितेसगदभगा ॥७॥ शुभभांशेस्तेशुभेक्षितेसद्भगा ॥८॥ अर्कभांशेस्तेमंदरतिःपतिः ॥९॥ चंद्रभांशेद्यूनेकामिपतिः ॥१०॥

ટીકા—લગન અને ચંદરમા સુભગ્રહે જોએલ હોય તો સારા સ્વભાવવાળી અને પાપગ્રહે જોએલ હોય તો ગુણ અને રૂપવીનાની જાણવી ॥૪॥ લગન અને ચંદરમાં જે બળ વધારે પામેલ હોય તેના ત્રીશાંશમાં ફળ જાણવું ॥૫॥ પાપગ્રહે જોએલ ચંદર શુક્ર મંગળ અને શનીના રાશીના લગનમાં હોય તો પોતાની મા સાથે પરપુરશમાં આસક્ત જાણવી ॥૬॥ શનીએ જોએલ સાતમું ભુવન મંગળના રાશી અંશમાં હોય તો રોગ યુક્ત ભગવાળી જાણવી ॥૭॥ શુભગ્રહે જોયેલ સાતમું શુભગ્રહના રાશી અંશમાં હોય તો સારા ભગવાળી જાણવી ॥૮॥ સાતમું રવીના રાશી અંશમાં હોયતો તેનો સ્વામી મંદ કામવાળો જાણવો ॥૯॥ સાતમું ચંદરના રાશીઅંશમાં હોય તો તેનો સ્વામી કામી જાણવો ॥૧૦॥

कुजभांशेस्तेक्रोधीपतिः ॥११॥ ज्ञभांशेस्तेविद्वान्पतिः ॥१२॥ जीवभांशेस्तेजितेंद्रीयःपतिः ॥ १३ ॥ भृगुभांशेद्यूनेभाग्यसौंदर्ययुतोपतिः ॥१४॥ यमभांशेद्यूनेवृद्धोमूर्खश्चपतिः ॥१५॥ चंद्रात्च्छावंगेसुखयुतामात्सर्यवती ॥ १६ ॥ चंद्रज्ञावंगेगुणसुखयुता ॥१७॥ लग्नेशुक्रज्ञौपतिप्रियाकलाज्ञा ॥१८॥ अंगेशुभाबहुगुणसुखाढ्या ॥१९॥

ટીકા—સાતમું મંગળના રાશીઅંશમાં હોય તો તેનો સ્વામી ક્રોધવાળો જાણવો ॥૧૧॥ સાતમું બુધના રાશીઅંશમાં હોય તો તેનો સ્વામી વીદ્વાન્ જાણવો ॥૧૨॥ સાતમું ગુરૂના રાશી અંશમાં હોય તો તેનો સ્વામી જીતેંદ્રી જાણવો ॥૧૩॥ સાતમું શુકરના રાશીઅંશમાં હોય તો તેનો સ્વામી ભાગ્ય અને રૂપવાળો જાણવો ॥૧૪॥ સાતમું શનીના રાશીઅંશમાં હોય તો તેનો સ્વામી ઘરડો અને મુરખ જાણવો ॥૧૫॥ ચંદર અને શુક્ર લગનમાં હોય તો સુખવાળી અને ઈરશાભાવવાળી જાણવી ॥૧૬॥ ચંદરમા અને બુધ લગનમાં હોય

તો સારા ગુણ અને સુખવાળી જાણવી ॥૧૭॥ બુધ અને શુકર લગનમાં હોય તો પોતાના સ્વામીને વાહલી અને કળાકુશલ જાણવી ॥૧૮॥ લગનમાં સુભ ગ્રહો હોય તો ઘણા ગુણ અને સુખવાળી જાણવી ॥૧૯॥

चंद्रेवृषसिंहकन्यालिगेल्पपुत्रा ॥२०॥ कुजज्ञेज्यशुक्राःबलिनोब्रह्मज्ञा ॥२१॥ क्रूरभेस्तेक्रूरेक्षितेऽनपत्या॥२२॥चूनेद्व्यादिशुभेषुपतिप्रीयाराज्ञी ॥२३॥ चूनेतमेकुलदोषदा ॥२४॥ लग्नेंद्वोःक्रूरमात्रयुतेसप्तमेवारंध्रेविधवा ॥२५॥ क्रूरांतरस्थौलग्नेंदूशुभादृष्टौकुलद्वयनाशिनी ॥२६॥ सूर्यारावस्तेकर्केपरासक्ता ॥२७॥ कुजेस्तेक्रूरेक्षितेबालविधवा ॥२८॥

ટીકા—વરખ સીંહ કન્યા કે વૃશ્ચીકમાં ચંદરમા હોય તો થોડા છોકરાંવાળી જાણવી ॥૨૦॥ મંગળ બુધ ગુરૂ અને શુકર બળ પામેલા હોય તો બ્રહ્મનીષ્ટા જાણવી ॥૨૧॥ પાપગ્રહે જોએલ સાતમામાં પાપરાશી હોય તો છોકરાં વીનાની જાણવી ॥૨૨॥ સાતમે બે આદીક શુભગ્રહો હોય તો રાજાની માનેતી રાણી જાણવી ॥૨૩॥ સાતમે રાહુ હોય તો કુળને કલંક દેનારી જાણવી ॥૨૪॥ લગન અને ચંદરમાથી સાતમે અને આઠમે પાપગ્રહ હોય તો વીધવા જાણવી ॥૨૫॥ સુભ ગ્રહે ન જોયેલ લગન અને ચંદર પાપગ્રહ વચે હોય તો બંને કુળનો નાશ કરનારી જાણવી ॥૨૬॥ સાતમે કરકના રવી મંગળ હોય તો પરપુરૂષ સાથે આસક્ત જાણવી ॥૨૭॥ સાતમે મંગળ પાપગ્રહે જોયેલ હોય તો બાળરંડા જાણવી ॥૨૮

रंध्रपेस्तेस्तपेरंध्रेक्रूरेक्षितेबालविधवा ॥२९॥ रिपुरंध्रपावरिव्ययगावशुभेक्षितावपि ॥३०॥ रंध्रेशुक्रेज्ञागुरौनष्टगर्भावामृतापत्या ॥३१॥ रंध्रेवक्रेकुलटा ॥ ३२ ॥ रंध्रेयमेरोगीपतिः ॥३३॥ रंध्रेर्केसंतापयुता ॥३४॥ तमेष्टमेकुलधर्मनाशिनी ३५ शन्यश्लेषाद्वितीयायामुद्भवाविषाख्या ॥३६॥ शततारकार्केद्वादश्यामुद्भवापि ॥३७॥

ટીકા—પાપગ્રહે જોયેલ સાતમાનો સ્વામી આઠમે અને આઠમાનો સ્વામી સાતમે હોય તો બાળરંડા જાણવી ॥૨૯॥ પાપગ્રહે જોએલ છઠા આઠમાના સ્વામી છઠે બારમે હોય તો બાળરંડા જાણવી

॥૩૦॥ આઠમે ગુરૂ કે શુકર હોય તો ગર્ભપાત થનારી અગર મૃતપ્રજા જાણવી ॥૩૧॥ આઠમે મંગળ હોય તો છીનાળ જાણવી ॥૩૨॥ આઠમે શની હોય તો રોગીષ્ટ સ્વામીવાળી જાણવી ॥૩૩॥ આઠમે રવી હોય તો સંતાપવાળી જાણવી ॥૩૪॥ આઠમે રાહુ હોય તો કુળના ધરમનો નાશ કરનારી જાણવી ॥૩૫॥ બીજતીથી અશલેશા નક્ષત્ર અને શનીવારના યોગમાં ઉતપન થઇ હોય તો તે વીષકન્યા જાણવી ॥૩૬॥ દ્વાદશીતીથી રવીવાર શતભીશા નક્ષત્ર એઓના યોગમાં જનમેલી વીષકન્યા જાણવી ॥૩૭॥

विशाखारसभम्यामुद्भवापि ॥३८॥ क्रूरेभेऽशुभयुतेषष्ठेक्रूरावपि ॥३९॥ लग्नेयमेसुतेसूर्येधर्मेकुजेपि ॥४०॥ विषाख्यामृतापत्याधनहीनासशोकादुर्भगास्यात् ॥४१॥ द्यूनेद्यूनेशेवाशुभेनविषाख्या ॥४२॥ रंध्रेज्ञेकाकवंध्या ॥४३॥ रंध्रेसूर्ययमौवंध्या ॥४४॥ कुजभेकुजस्यत्रिंशांशे बाल्यदुष्टाज्ञस्यप्रपंचयुतागुरोःसाध्वीभृगोःकुवृत्ताशनेर्दासी ॥४५॥

ટીકા—સાતમતીથી મંગળવાર વીશાખા નક્ષત્રના યોગમાં જનમેલી વીષકન્યા જાણવી ॥૩૮॥ લગનમાં પાપગ્રહ યુક્ત પાપરાશી અને છઠે પાપગ્રહો હોય તોપણ વીષકન્યા જાણવી ॥૩૯॥ લગનમાં શની પાંચમે રવી અને નવમે મંગળ હોય તોપણ વીષકન્યા જાણવી. ॥૪૦॥ વીષકન્યા નઠારા ભાગ્યવાળી શોકવાળી ધન વિનાની જાણવી અને તેને છોકરાં પણ જીવે નહી ॥૪૧॥ સાતમે સાતમાનો સ્વામી અગર શુભગ્રહ હોય તો વીષકન્યા જાણવી નહી ॥૪૨॥ આઠમે બુધ હોય તો કાક વંધ્યા જાણવી ॥૪૩॥ આઠમે રવી અને શની હોય તો વાંઝણી જાણવી ॥૪૪॥ મંગળના રાશિમાં મંગળનો ત્રીશાંશ હોય તો બાળપણામાંથી બગડેલી જાણવી બુધનો હોય તો પ્રપંચી જાણવી ગુરૂનો હોય તો સતી જાણવી શુકરનો હોય તો કુળના રીવાજવાળી જાણવી શનીનો હોય તો લોંડી જાણવી ॥૪૫॥

शुक्रभेभृगोस्त्रिंशांशेगुणख्याताज्ञस्यकलाज्ञाजीवस्यगुणमयीशनेर्पुनर्भूः भौमस्यदुष्टा ॥४६॥ ज्ञभेज्ञस्यत्रिंशांशे गुणयुताभौमस्यकपटयुतागुरोःसतीभृगोःकामुकीशनेःक्लैब्यवती ४७ कीटेकुजस्यत्रिंशांशेवेश्याज्ञस्यशिल्पज्ञागुरोर्गुणयुताभृगोःकु

ष्टाशनेःपतिघ्नी ॥४८॥ सिंहेभौमस्यत्रिंशांशेनराचाराज्ञस्य नरचेष्टिताजीवस्यराज्ञी भृगोपुत्रगामिनीशनेकुलभ्रष्टा४९

ટીકા—શુક્રના રાશીમાં શુક્રનો ત્રીશાંશ હોય તો ગુણવાળી જાણવી બુધનો હોય તો કલા કુશળતાવાળી જાણવી ગુરૂનો હોય તો ગુણવાળી જાણવી શનીનો હોય તો નાતરાની જાણવી મંગળનો હોય તો નઠારી જાણવી ॥૪૬॥ બુધના રાશીમાં બુધનો ત્રીશાંશ હોય તો ગુણવાળી મંગળનો હોય તો કપટવાળી ગુરૂનો હોય તો સતી શુકરનો હોય તો કામવાળી શનીનો હોય તો હીજડા સ્ત્રી જાણવી ॥૪૭॥ કરક રાશીમાં મંગળનો ત્રીશાંશ હોય તો વેસ્યા જાણવી બુધનો હોય તો શીલ્પકલાજાણનારી ગુરૂનો હોય તો ગુણવાળી શુકરનો હોય તો છીનાળ શનીનો હોય તો સ્વામીને મારી નાખનારી જાણવી ॥૪૮॥ સીંહ રાશીમાં મંગળનો ત્રીશાંશ હોય તો પુરૂપ જેવા આચરણવાળી બુધનો હોય તો પુરૂપ જેવી ચેષ્ટાવાળી ગુરૂનો હોય તો રાણી શુકરનો હોય તો છોકરા સાથે ગમન કરનારી શનીનો હોય તો કુળથી ભ્રષ્ટ કરેલી જાણવી ॥૪૯॥

गुरुभेकुजस्यत्रिंशांशेगुणाढ्याज्ञस्यधीमतीजीवस्यगुणतत्वज्ञा भृगोसतीयमस्यजारिणी ॥५०॥ यमभेकुजस्यत्रिंशांशेदासी ज्ञस्यदुष्टागुरोसाध्वीभृगोर्वंध्यायमस्यजारिणी ॥५१॥ द्यूने शनिज्ञौपंढःपतिः ॥५२॥ चरेलग्नेप्रवासीपतिः ॥५३॥ द्यूने र्केभर्त्रात्यज्यते ॥५४॥ शुभेक्षितेविबलेक्रूरेद्यूनेपि ॥५५॥ श नावस्तेक्रूरैर्दृष्टेविवाहरहिता ॥५६॥

ટીકા—ગુરૂના રાશીમાં મંગળનો ત્રીશાંશ હોય તો ગુણવાળી, બુધનો હોય તો બુધીવાળી, ગુરૂનો હોય તો ગુણોના તત્વને જાણનારી, શુકરનો હોય તો સતી, શનીનો હોયતો છીનાળ જાણવી ॥૫૦॥ શનીના રાશીમાં મંગળનો ત્રીશાંશ હોય તો લોંડી, બુધનો હોય તો નઠારી, ગુરૂનો હોયતો સતી, શુકરનો હોય તો વાંઝણી, શનીનો હોય તો છીનાળ જાણવી ॥૫૧॥ સાતમે શની અને બુધ હોય તો હીજડા ધણીની સ્ત્રી જાણવી ॥૫૨॥ ચરલગન હોય તો પ્રવાસ કરનારાની સ્ત્રી જાણવી ॥૫૩॥ સાતમે સૂર્ય હોય તો તેનો સ્વામી ત્યાગ કરશે એમ જાણવું ॥૫૪॥ શુભગ્રહે જોએલ બળ વીનાનો પાપગ્રહ સાતમે હોય તોપણ તેમજ જાણવું ॥૫૫॥ પાપગ્રહોયે જોએલો શની સાતમે હોય તો વીવાહ નહીં થાય એમ જાણવું ॥૫૬॥

चूनेमिश्राःपुनर्भूः ॥५७॥ इतिश्रीगणेशजीदैवज्ञात्मजकरुणा शंकरविरचितेज्योतिर्विद्भूषणेस्त्रीजातकाध्यायःसप्तमः ॥७॥ शुभाशुभदाग्रहःस्वदशांतर्दशायांफलंददाति ॥१॥ तुंगाभिमुखग्रहस्यारोहिणीसाशुभफलदा ॥२॥ स्वोच्चसुहृद्गृगस्यारिनीचांशगस्तेपूर्वदलेशुभापरार्द्धेमिश्रा ॥३॥ स्वोच्चमूलत्रिकोणगस्यदशाश्रेष्टा ॥४॥ सुहृद्वर्गोत्तमगस्यापि ॥५॥ नीचारिभांशगस्यारोहिण्यप्यल्पशुभदा ॥६॥

ટીકા—સાતમે શુભ અને પાપગ્રહોની મીશ્રતા હોયતો નાતરાની જાણવી ॥૫૭॥ ઇતીશ્રી ગણેશજી દૈવજ્ઞાત્મજ કરૂણાશંકર વિરચિતે જ્યોતિર્વિદ્ભુષણે સ્વકૃતાયાં ગુર્જર ભાષાયાંસ્ત્રી જાતકાધ્યાયઃ સપ્તમઃ ॥૭॥ શુભ કીયા અશુભફળ આપનાર ગ્રહ પોતાની દશા અગર અંતર દશામાં ફળ આપે ॥૧॥ ઊચ ઉપર જતા ગ્રહની દશા આ રોહીણી કેહેવાય તે શુભફળ આપનારી જાણવી ॥૨॥ ઊચ મીત્ર કે પોતાના રાશીનો ગ્રહ નીચના અંશમાં હોય તો દશાનો પેહેલો અર્ધ ભાગ સારો અને પાછળનો મીશ્ર જાણવો પોતાના રાશીના ગ્રહની તથા પોતાના મૂલત્રીકોણના ગ્રહની દશા સારી જાણવી ॥૪॥ મીત્રના રાશીના અગર વરગોતમી ગ્રહની પણ તેવીજ જાણવી ॥૫॥ નીચ કે શત્રુના રાશી અંશવાળા ગ્રહની આરોહીણી હોય તોપણ થોડા સુખને આપનારી જાણવી ॥૬॥

नीचाभिमुखग्रहस्यावरोहिण्यशुभदा ॥७॥ अवरोहिण्यपिस्वभोच्चमित्रांशगस्यमिश्रा ॥ ८ ॥ परमोच्चगस्यसंपूर्णार्थारोग्यवर्द्धिनी ॥९॥ चातिबलगस्य ॥१०॥ नीचगस्यार्थहानिकष्टदा ॥११॥ त्रिबलस्यापि ॥१२॥ उच्चगाल्पबलस्यार्थदा ॥१३॥ शत्रुनीचास्तमांशगस्याशुभा ॥१४॥ अवरोहिणीनेष्टाकष्टदा ॥१५॥ आरोहिणीमिश्रापिशुभदा ॥१६॥

ટીકા નીચ ઉપર જતા ગ્રહની દશા અવરોહીણી જાણવી તે બરાબર ફળને આપે એમ જાણવું ॥૭॥ ઊચમીત્ર કે પોતાના અંશવાળા ગ્રહની અવરોહીણી પણ મીશ્ર જાણવી ॥૮॥ પરમ ઊચના ગ્રહની સંપુરણ ધન સુખ આપનારી જાણવી ॥૯॥ વધારે બળ પામેલાની પણ તેવીજ જાણવી ॥૧૦॥ નીચના ગ્રહની દશા ધનની

હાની કરનારી તથા કષ્ટ દેનારી જાણવી ॥૧૧॥ બળ વિનાના ગ્રહની પણ તેવીજ જાણવી ॥૧૨॥ અલ્પ બળવાળા ઊચના ગ્રહની દશા ધન આપનારી જાણવી ॥૧૩॥ શત્રુ નીચ કે અસ્તના રાશી અંશના ગ્રહની દશા અશુભ ફળ દેનારી જાણવી ॥૧૪॥ અવરોહીણી દશા નઠારી અને કષ્ટ દેનારી જાણવી ॥૧૫॥ આ રોહીણી મીશ્ર અને શુભ ફળ દેનારી જાણવી ॥૧૬॥

चरभेंगेगदशाद्दष्काणक्रमात्शुभामिश्रानेष्टा ॥१७॥ स्थिरेगे त्रिभागक्रमादधमोत्तममिश्रा ॥१८॥ द्विस्वभावेगेद्दष्काणक्रमात्नेष्टमिश्रशुभाः ॥१९॥ त्रिकेतरगस्यदशाभीष्टदा ॥२०॥ तमयुतखगस्यदशारिष्टदा ॥२१॥ क्रूरांतरगक्रूरदशायामरितोर्थहानिर्महाभयश्च ॥२२॥ क्रूरांतरगशुभदशायामादौसुखंपश्चाद्भयश्च ॥२३॥ शत्रुयुतक्रूरस्यक्रूरदशांतरेमहाविपत् २४ शुभांतरगक्रूरदशायामादौकष्टंपश्चात्सुखं ॥२५॥

ટીકા-ચરરાશીનું લગન હોયતો લગનની દશા ત્રીભાગના અનુક્રમે કરી શુભ મીશ્ર અને નેષ્ટ જાણવી ॥૧૭॥ સ્થીર લગન હોય તો ત્રીભાગની રીત પ્રમાણે અધમ, ઊતમ અને મીશ્ર જાણવી ॥૧૮॥ દ્વીસ્વભાવ લગન હોય તો ત્રીભાગની રીતથી નેષ્ટ મીશ્ર અને શુભ જાણવી ॥૧૯॥ ત્રીકવીના બીજે રહેલ ગ્રહની દશા શુભ જાણવી ॥૨૦॥ રાહુ યુક્ત ગ્રહની દશા અરીષ્ટ કરનારી જાણવી ॥૨૧॥ પાપગ્રહમાં પાપગ્રહની દશામાં શત્રુથી ધનની હાની અને મોટો ભય જાણવો ॥૨૨॥ પાપગ્રહમાં શુભગ્રહની દશામાં પેહેલું સુખ અને પછીથી ભય જાણવો ॥૨૩॥ શત્રુયુક્ત પાપગ્રહની દશામાં પાપગ્રહની દશા હોય તો મહા વીપત્તી જાણવી ॥૨૪॥ શુભમાં પાપની દશા હોયતો પેહેલું કષ્ટ અને પછે સુખ જાણવું ॥૨૫॥

शुभांतरगशुभदशायांसुखं ॥२६॥ त्रिकेतरस्थेसबलेचंद्रेदशाश्रेष्ठा ॥२७॥ इतिश्रीगणेशजीदैवज्ञात्मजकरुणाशंकरविरचितेज्योतिर्विद्भूषणेदशाफलकथनाध्यायोऽष्टमः ॥८॥ जन्मशकेष्टशकांतरामिषुघ्नंगघ्नवेदाप्तंजानिवारघट्या।दियुतंवाराद्यब्दप्रवेशः ॥१॥ संमासाद्यकांकेर्कतष्टजन्मांगाच्छेषांकसमभावेंथिहा ॥२॥ पार्श्वद्वयत्रिवेदेषुसप्तमेषुपादद्वृद्ध्याग्रहःपश्यति ॥३॥

ટીકા-શુભગ્રહમાં શુભગ્રહની દશા હોયતો સુખ જાણવું ॥૨૬॥ ત્રીકવીના બીજે રહેલ બળ પામેલા ચંદરમાની દશા સારી જાણવી ॥૨૭॥ ઇતીશ્રી ગણેશજી દૈવજ્ઞાત્મજ કરૂણાશંકર વિરચિત્ત જ્યોતિર્વિદ્ભુ-ષણે સ્વકૃતાયાં ગુર્જર ભાષાયાં દશાફલ કથના ધ્યાયોડષ્ટમઃ ॥૮॥ જ-નમ શક અને ઇછીત શકનું અંતર કરતાં શેષ રહે તેને પાંચ બે અને છ વડે ગુણી ચારે ભાગ લઈ તેમાં જનમકાળનાં વાર ઘડી પળ ભેળવવાથી વારાદીક વરષ પ્રવેશ જાણવો ॥૧॥ પ્રવરતમાન વ-રસનો અંક બારે ભાગતાં બાકી રહે તેટલામે ભાવે જનમના લગન-થી મુંથા જાણવી ॥૨॥ ગ્રહ રહ્યો હોય તહાંથી બે બાજુએ ત્રીજે, ચોથે, પાંચમે અને સાતમે અકેક વધતા પાયે જુવે એમ એક પાયેથી અનુક્રમ જાણવો ॥૩॥

सूर्यारेज्यानराश्चात्रान्येयुवतिग्रहाः ॥४॥ वर्षाधिपत्त्वाधिकारिणःपंच ॥५॥ जन्मांगपोवर्षांगपोमुंथेशोदिवसेर्कभपोरात्राबजभपोत्रैराशिकेशश्च ॥६॥ पंचाधिकारिणामंगाधिकेक्ष्यमाणोवर्षेश्वरः ॥७॥ दृक्तुल्यतायांपंचवर्ग्यादिजबलात्प्रबलोवर्षेश्वरः ॥८॥ दृग्विर्यसाम्येमुंथेशोवर्षेश्वरः ॥९॥

ટીકા—આ વીશયમાં રવી, મંગળ અને ગુરૂ પુરૂષ જાણવા અને બાકીના સ્ત્રી ગ્રહો જાણવા ॥૪॥ વરસના અધીપતી પણામાં પાંચ અધીકારીઓ જાણવા ॥૫॥ જનમનો સ્વામી, બીજો, વરસનો સ્વા-મી, ત્રીજો, મુંથાનો સ્વામી ચોથો, દિવસે વરસ બેસતું હોય તો ર-વિના રાશીનો સ્વામી, અને રાતરે વરસ બેસતું હોય તો ચંદરના શશીનો સ્વામી, પાંચમો ત્રૈરાશી કેશ્વર ॥૬॥ પાંચે અધીકારીઓમાંનો જે ગ્રહ લગનને વધારે જોતો હોય તે વરસપતી જાણવો ॥૭॥ એ-ઓમાંથી બે ગ્રહની લગન ઉપર સરખી દ્રષ્ટી હોય તો પંચ વર્ગી વગેરેમાં અધીક બળ પામ્યો હોય તે એ બેમાંથી વરસપતી જાણવો ॥૮॥ લગનને જોવે અને બળ એ બંને સરખાં હોય તો મુંથાપની વરસપતી જાણવો ॥૯॥

तद्बलमुत्तममध्यमाल्पभेदैस्त्रिधानुमेयं ॥१०॥ तेषुफलभेदस्तात् ॥११॥ तिथ्यर्कोष्टसप्तांकनगांकमार्तंडाः सूर्यादिराक्रांतानां दीप्तांशाः ॥१२॥ पुंग्रहाःदिनखेटास्त्रिखेटारात्रिग्रहाः ॥१३॥ स्वस्वामिनात्रातन्मित्रेणवाबलाढ्यशुभे नेक्षितश्चेतेषिहाशुभा

॥१४॥ स्वपारिणावाल्पबलेनपापेनैक्षितयुतैथिहानिंदा १५ मिश्रैयुतेक्षितैथिहाबलवत्तरग्रहफलदा ॥ १६ ॥ मुंथहायाःशुभाशुभफलंतदीशपाकेज्ञेयं ॥१७॥

ટીકા—જે બળ ઊત્તમ મધ્યમ અને અલ્પ એમ ત્રણ પ્રકારે જાણવું ॥૧૦॥ તેઓમાં ફળનો ફારફેર છે માટે ॥૧૧॥ પનર, બાર, આઠ, સાત, નવ અને બાર એઓ રવી વીગેરે રાહુ સમેત ગ્રહોના દીપતાંશા જાણવા ॥૧૨॥ પુરૂષગ્રહને દિવસગ્રહો જાણવા અને સ્ત્રી ગ્રહોને રાત્રીગ્રહ જાણવા ॥૧૩॥ પોતાનો સ્વામી કે સ્વામીનો મીત્ર કે બળ પામેલ ગ્રહે યુક્ત જોયેલ મુંથા સારી જાણવી ॥૧૪॥ પોતાના સ્વામીનો શત્રુ તથા અલ્પ બળવાળા પાપગ્રહે યુક્ત કે જોએલ મુંથા હોય તો નઠારી જાણવી ॥૧૫॥ મીશ્ર ગ્રહોયે યુક્ત કે જોએલી મુંથા હોય તો અધીક બળવાળા ગ્રહ સમાન ફળ આપનારી જાણવી ॥૧૬॥ મુંથાનું શુભ અને અશુભ ફળ તેના સ્વામીની દશામાં જાણવું ॥૧૭॥

सूर्यभेसूर्येक्षितयुतेथिहाशुभफलदा ॥१८॥ चंद्रभेचंद्रेक्षितयुतेथिहायशोधर्मवृद्धिदा ॥ १९ ॥ चंद्रभेपापमात्रेक्षितातिदुःखदा ॥ २० ॥ कुजभेभौमेक्षितयुतेथिहाशस्त्रादिघातंचरुधिरप्रकोपंव्रोणरुजंतनोति ॥२१॥ बुधभेबुधेक्षितयुतेथिहास्त्रीधर्मयशसौख्यदा ॥२२॥ गुरुभेजीवेक्षितयुतेथिहापुत्रकलत्रादिसौख्यदा ॥ २३ ॥ कविभेकवीक्षितयुतेथिहास्त्रीलाभयशसौख्यदा ॥२४॥

ટીકા—રવીના રાશીમાં રવીએ જોએલ કે યુક્ત મુંથા સારૂ ફળ આપનારી જાણવી ॥૧૮॥ ચંદરના રાશીમાં ચંદરે જોએલ કે યુક્ત મુંથા હોય તો યશ અને ધરમની વરધી કરનારી જાણવી ॥૧૯॥ ચંદરના રાશીમાં ફકત પાપગ્રહોએજ જોએલી મુંથા હોય તો અતીશે દુખ દેનારી જાણવી ॥૨૦॥ મંગળના રાશીમાં મંગળે જોયેલ કે યુક્ત મુંથા હોય તો શસ્ત્રાદિક ઘાત તથા લોહીવીકાર તથા ગરમાઇનો રોગ કરે ॥૨૧॥ બુધના રાશીમાં બુધે યુક્ત કે જોએલ મુંથા હોયતો સ્ત્રી ધરમયશનું સુખ કરે ॥૨૨॥ ગુરૂના રાશીમાં ગુરૂએ યુક્ત કે જોએલ મુથા હોય તો સ્ત્રી પુત્રનું સુખ આપે ॥૨૩॥ શુકરના રાશીમાં શુક્રે યુક્ત કે જોએલ મુંથા હોય તો સ્ત્રી લાભ યશ અને સુખની આપનારી જાણવી ॥૨૪॥

शनिभेशनियुतेक्षितेथिहाऽनिलगदार्थनाशाग्निभयमानभंगप्रदा ॥२५॥ तत्रापिबलाढ्यजीवेक्षणतःशुभं ॥२६॥ वर्षपेदीप्तेऽनुपमादीप्तिः ॥ २७॥ स्वस्थेऽद्बपेस्थिरमनस्त्वर्थकिर्तिसौख्यंच ॥२८॥ मुदितेद्बपेयथेप्सितफलावाप्तिः ॥२९॥ प्रसुप्ते वर्षेशेविपत् ॥३०॥ पीडितेद्बपेशत्रुकृतापीडा ॥३१॥ मौढ्यंगतेद्बपेऽर्थनाशः ॥३२॥

ટીકા-શનીના રાશીમાં શનીએ યુક્ત કે જોયેલ મુંથા હોયતો વાયુનો રોગ ધનનો નાશ અગ્નીનો ભય, માનનો ભંગ કરનારી જાણવી ॥૨૫॥ તેમાં પણ બળ પામેલો ગુરૂ જોતો હોય તો શુભ જાણવું ॥૨૬॥ વરસનો સ્વામી દીપ્ત અવસ્થાનો હોય તો સારી દીપ્તી જાણવી ॥૨૭॥ સ્વસ્થ અવસ્થાનો હોય તો સ્થીર મન ધન કીરતીનું સુખ જાણવું ॥૨૮॥ વરસનો સ્વામી મુદીત અવસ્થામાં હોય તો ઈછીત ફળની પ્રાપ્તી જાણવી ॥૨૯॥ વરસનો સ્વામી સુપ્ત અવસ્થાનો હોય તો વીપત્ કરનારો જાણવો ॥૩૦॥ વરસનો સ્વામી પીડીત અવસ્થાનો હોય તો શત્રુએ કરેલી પીડા જાણવી ॥૩૧॥ વરસનો સ્વામી અસ્તનો હોય તો ધનનો નાશ જાણવો ॥૩૨॥

उत्तमबलेर्केद्बपेभूधनकीर्तिलाभसुखादिकमरिनाशश्च॥३३॥ मध्यवीर्येर्केद्बपेनृपस्वजनपुत्रादितो ल्पसुखंरोगविवादभयंचं ॥३४॥ अल्पबलेर्केद्बपेनृपरोगाद्युग्रभयमर्थनाशश्च ॥ ३५ ॥ उत्तमवीर्येचंद्रेद्बपे पुत्रकलत्रराज्यसौख्यंश्वेतादिवस्तुतोधनाप्तिश्च ॥३६॥ मध्यबलेब्जेऽद्बपेनृपविरोधस्वजनवैरवित्तनाशादिकमहाभयंच ॥३७॥

ટીકા—ઊતમ બળવાળો રવી વરસનો સ્વામી હોયતો પ્રથવી ધન કીરતીનો લાભ સુખ પ્રાપ્તી અને શત્રુનો નાશ જાણવો ॥૩૩॥ મધ્યમ બળવાળો રવી વરસનો સ્વામી હોય તો રાજા પોતનાં માણસો અને પુત્રાદીકનું થોડું સુખ અને રોગવિવાદનો ભય જાણવો ॥૩૪॥ અલ્પ બળ પામેલો રવી વરસનો સ્વામી હોય તો રાજા રોગ વીગેરેનો મોટો ભય અને ધનનો નાશ જાણવો ॥૩૫॥ ઊતમ બળ પામેલો ચંદરમા વરસનો સ્વામી હોય તો સ્ત્રી પુત્ર રાજ એઓથી સુખ અને ધોળી વસ્તુથી ધનનો લાભ જાણવો ॥૩૬॥ મધ્યમ બ-

ળવાળો ચંદરમા વરસનો સ્વામી હોય તો રાજાથી વીશેષ પોતાના માણસોથી વૈર ધનનો નાશ અને મોટો ભય જાણવો ॥૩૭॥

अल्पबलेचंद्रेब्दपेवातकफादिपीडारिभयादिकमन्त्रपाके मृत्युभयंच ॥ ३८ ॥ उत्तमवीर्येकुजेब्दपेनृपतिधनाप्तिविजयादिकंस्त्रीमार्गादितोधनोपलब्धिश्च ॥ ३९ ॥ मध्यबलेकुजेब्दपेस्वजननृपतिवैरधनक्षयादिकंलोहाग्निगदभयंच ॥ ४० ॥ अल्पबलेकुजेब्दपेसुतमित्रकलत्र कलहपीत्तोग्रोद्भवादिकंचौरास्त्राग्न्यादिभयंन ॥ ४१ ॥ उत्तमबलेज्ञेब्दपेपठनादिलाभस्त्रीसुतमित्रादिसौख्यंव्यापारतोलाभश्च ॥ ४२ ॥

ટીકા—અલ્પ બળ પામેલો ચંદરમા વરસનો સ્વામી હોય તો વાયુ કફ વીગેરેની પીડા શત્રુથી ભય અને તેની દશાગાં મૃત્યુનો ભય જાણવો ॥૩૮॥ ઉતમ બળવાળો મંગળ વરસનો સ્વામી હોય તો રાજાથી ધનની પ્રાપ્તી વીજય અને સ્ત્રી વીગેરેથી ધનનો લાભ જાણવો ॥૩૯॥ મધ્યમ બળવાળો મંગળ વરસનો સ્વામી હોય તો પોતાનાં માણસો રાજા એઓથી વૈર ધનનો અને રોગ અગની તથા લોઢાથી ભય જાણવો ॥૪૦॥ અલ્પ બળવાળો મંગળ વરસનો સ્વામી હોય તો પુત્ર મીત્ર અને સ્ત્રી સાથે કલેશ પીતનો પ્રકોપ ચોર અગ્ની શસ્ત્રનો ભય જાણવો ॥૪૧॥ ઉતમ બળ પામેલો બુધ વરસનો સ્વામી હોય તો ભણવા વીગેરેથી લાભ સ્ત્રી પુત્ર મીત્રનું સુખ વેપારથી લાભ જાણવો ॥૪૨॥

मध्यबलेज्ञेब्दपेनिजवाक्यदोषार्थहान्यादिकं पुत्रकलत्रमित्रकलहादिकंच ॥ ४३ ॥ अल्पबलेज्ञेब्दपेनृपभयानृतसाक्षिताक्लेशार्थनाशादिकंचौरभयनेत्रपीडादिकंच ॥४४॥ उत्तमबलेजीवेब्दपेस्त्रीविलासपुत्रमित्रसौख्यादिकं धनागमनारिपुविनाशसकलजनवल्लभत्वंच ॥ ४५ ॥ मध्यबलेजिवेब्दपेनृपशत्रुलोकविरोधक्लेशत्वादिकंचौरादिभयंच ॥ ४६ ॥

ટીકા—મધ્યમ બળ પામેલો બુધ વરસનો સ્વામી હોય તો પોતાના વેણના દોશથી ધનની હાની વીગેરે પુત્ર મીત્ર સ્ત્રીથી કલેશ જાણવો ॥૪૩॥ અલ્પ બળ પામેલો બુધ વરસનો સ્વામી હોય તો રાજ ભય જુઠી સાક્ષી કલેશ ધનનો નાશ ચોરથી ભય આંખે પીડા

વીગેરે જાણવું ॥૪૪॥ ઊતમ બળ પામેલો ગુરૂ વરસનો સ્વામી હોય તો સ્ત્રીયકી વીલાસ પુત્ર મીત્ર વીગેરેથી સુખ ધનનું આવવું શત્રુનો નાશ તમાંમ લોકોનું પ્રીતીપણું જાણવું ॥૪૫॥ મધ્યમ બળ પામેલો ગુરૂ વરસનો સ્વામી હોય તો રાજા શત્રુ અને લોકોથી વીરોધ તથા દુબળું થવું અને ચોર વીગેરેનો ભય જાણવો ॥૪૬॥

अल्पबलेजीवेब्दपेनृपतितोधननाशोबंधु विरोधवातोग्रपीडा दिकंतनुक्षयश्च ॥४७॥ उत्तमबलेकवावब्दपेसुतमित्रकलत्रा दिसुखंप्रतापारोग्यादिकंच ॥४८॥ मध्यबलेकवावब्दपेस्व जनविरोधश्लेष्मातिकार्यार्थहान्यादिकंमोहोद्भवश्च ॥४९॥ अल्पबलेकवावब्दपे सकलजनकलहार्थहानिशोकभयादिकं मतिसंक्षयश्च ॥५०॥ उत्तमबलेशनावब्दपेवनपर्वतादितोला भोवाणिज्यादितोलाभश्च ॥ ५१ ॥

ટીકા—અલ્પ બળવાળો ગુરૂ વરસનો સ્વામી હોય તો રાજાથી ધનનો નાશ, ભાઈઓથી વીરોધ, વાયુની પીડા તથા શરીરનો નાશ જાણવો ॥૪૭॥ ઊતમ બળવાળો શુકર વરસનો સ્વામી હોય તો પુત્ર, મીત્ર, સ્ત્રીથી સુખ, તથા પ્રતાપ અને તનદુરસ્તી વીગેરે જાણવું ॥૪૮॥ મધ્યમ બળ પામેલો શુકર વરસનો સ્વામી હોય તો પોતાનાં માણસોથી વીરોધ સલેખમ, ઊધરસ વીગેરેની પીડા, ધનની હાની વીગેરે તથા મોહ થવાપણું જાણવું ॥૪૯॥ અલ્પ બળ પામેલો શુકર વરસનો સ્વામી હોય તો સરવ લોકથી કલેશ ધનની હાની શોક ભય વીગેરે તથા બુધીનો નાશ જાણવો ॥૫૦॥ ઊતમ બળ પામેલો શની વરસનો સ્વામી હોય તો વનપરવત વીગેરેથી લાભ તથા વેપારથી લાભ જાણવો ॥૫૧॥

मध्यबलेशनावब्दपेस्वजनराज विरोधवातोद्भवजठरपृष्टार्ति नेत्ररुगादिकंधनहानिश्च ॥५२॥ अल्पबलेशनावब्दपेक्रिया विफलतानिलरुगर्थहान्यादिकंदंष्ट्रिभयंमृत्युश्च ॥ ५३ ॥ जीवकवीहतरुचौनीचगेब्जेगदप्राप्तिः ॥ ५४ ॥ रंध्रपोंगेग पोरंध्रेतौक्रुरयुतदृष्टौशस्त्रमृत्युकरौ ॥ ५५ ॥

ટીકા—મધ્યમ બળ પામેલો શની વરસનો સ્વામી હોય તો પોતાનાં માણસો તથા રાજાથી વીરોધ તથા વાયુથી થએલ પેટ

તથા બરડે પીડા તથા આંખે પીડા, ધનની હાની વીગેરે જાણવું ॥૫૨॥ અલ્પ બળ પામેલો શની વરસનો સ્વામી હોય તો કરવા આંડેલ કામનું ફોગટપણું, વાયુનો રોગ, ધનની હાની વીગેરે તથા ડાઢવડે ઘાતકી જંતુઓનો ભય તથા મૃત્યુનો ભય જાણવો ॥૫૩॥ ગુરૂ અને શુકર અસ્ત ના હોય અને નીચનો ચંદરમા હોય તો રોગની પ્રાપ્તી જાણવી ॥૫૪॥ લગનનો સ્વામી આઠમે હોય અને આઠમાનો સ્વામી લગનમાં એઓ બંને પાપગ્રહે યુક્ત કે જોએલા હોય તો શસ્ત્રથી મૃત્યુ કરનારા જાણવા ॥૫૫॥

जन्मांगेथिहेशावर्ककरलुप्तौयमेक्षितयुतौरिष्टकरौ ॥ ५६ ॥ जन्मांगादष्टमाब्दांगार्मिथिहापेक्षितयुतंरिष्टकरं ॥ ५७ ॥ शुभादृष्टाब्जोंगारिग्गुनरंध्रांत्यगोरिष्टकरः ॥ ५८ ॥ तेष्वेवाब्जोकुजेक्षितयुतोशस्त्राग्निकष्टकरः ॥५९॥ तेष्वेवाब्जोशनियुतेक्षितोऽनिलप्रकोपकरः ॥ ६० ॥ कुजेक्षितयुताब्दागपोरंध्रेमृतिदः ॥ ६१ ॥

ટીકા—જનમલગનનો અને મુંથાનો સ્વામી સૂર્ય કીરણમાં અસ્ત હોય અને શનીએ યુક્ત કે જોયેલ હોય તો રીષ્ટના કરનારા જાણવા ॥૫૬॥ જનમલગનથી આઠમું વરસ લગન હોય અને મુંથાના સ્વામી એ યુક્ત કે જોએલ હોયતો રીષ્ટ કરનારૂં જાણવું ॥૫૭॥ શુભગ્રહોયે ન જોએલ ચંદરમા લગનમાં છઠે, સાતમે, આઠમે, કે બારમે હોય તો રીષ્ટ કરનારો જાણવો ॥૫૮॥ એઓ સ્થાનોમાં ચંદરમાં મંગળે યુક્ત કે જોએલ હોય તો શસ્ત્ર છયા અગનીથી કષ્ટ કરનારો જાણવો ॥૫૯॥ એઓ સ્થાનમાં ચંદરમા શનીએ યુક્ત કે જોએલ હોય તો વાયુનો પ્રકોપ કરનારો જાણવો ॥૬૦॥ મંગળે યુક્ત કે જોયેલ વરસના લગનનો સ્વામી આઠમે હોય તો મૃત્યુ કરે ॥૬૧॥

लग्नेथिहेशावर्कमंडलगावार्कियुतेक्षितौमृतिकरौ ॥ ६२ ॥ अर्थारिरंध्रांत्यगाक्रूरारीष्टप्रदाः ॥ ६३ ॥ शनियुतेक्षितेथिहाऽनिलप्रकोपदा ॥६४॥ षडष्टांत्यगापापयुतेथिहाशस्त्राग्निकष्टदा ॥६५॥ जन्मांगादस्तायुर्व्ययबंधुगेथिहारिष्टदा ॥ ६६ ॥ तेषुक्रूरेक्षितयुतोक्तरिष्टदा ॥६७॥ तेषुसौम्येक्षितयुतोक्तात्परिष्टदा ॥ ६८ ॥

ટીકા—લગન અને મુંથાનો સ્વામી શનીએ યુક્ત કે જોએલા સુર્યમંડળમાં હોય તો મૃત્યુ કરનારા જાણવા ॥૬૨॥ બીજે, છઠે, આઠમે અને બારમે પાપગ્રહો હોય તો તે રિષ્ટ કરનારા જાણવા ॥૬૩॥ શનીએ યુક્ત કે જોયેલ મુંથા વાયુનો પ્રકોપ કરે ॥૬૪॥ પાપગ્રહે યુક્ત કે જોએલ મુંથા છઠે, આઠમે કે બારમે હોય તો શસ્ત્ર અગનીથી કષ્ટ દેનારી જાણવી ॥૬૫॥ જનમ લગનથી ત્રીજે, સાતમે, આઠમે કે બારમે મુંથા હોય તો રીષ્ટ કરે ॥૬૬॥ તેમાં પાપગ્રહે યુક્ત કે જોએલ હોય તો કહ્યા મુજબ રીષ્ટ કરે ॥૬૭॥ તેમાં શુભગ્રહે યુક્ત કે જોએલ હોય તો કહ્યાથી થોડું રીષ્ટ કરે ॥૬૮॥

लग्नेंदोःषष्ठाष्टमांत्यगाःलग्नेथिहायुपाःरिष्टप्रदा ॥ ६९ ॥ सांगपाःसौम्याःकेंद्रत्रिकोणगारिष्टहंतारः ॥७०॥ बलाढ्येज्यकेंद्रस्थोरिष्टविनाशकरः ॥७१॥ लग्नपशुभेक्षितयुतोकेंद्रगोरिष्टनाशकः ॥ ७२ ॥ मुंथहेशोशुभेक्षितयुतात्रिकोणकेंद्रगोरिष्टघ्नः ॥ ७३ ॥ केंद्रत्रिकोणगाःशुभाख्यरिलाभगाःक्रूरालक्ष्मीप्राप्तिकराः ॥ ७४ ॥ स्वतुंगोपगौशनिशुक्रौकेंद्रस्थौधनप्रदौ ॥ ७५ ॥

ટીકા—લગને અને ચંદરમાથી છઠે, આઠમે કે બારમે લગન મુંથા અને આઠમાના સ્વામીઓ હોય તો રીષ્ટ કરે ॥ ૬૯ ॥ લગનના સ્વામીએ યુક્ત શુભગ્રહો કેંદર કે ત્રીકોણમાં હોય તો રીષ્ટને હણે ॥૭૦॥ બળ પામેલો ગુરૂ કેંદરમાં હોય તો રીષ્ટનો નાશ કરે ॥૭૧॥ શુભગ્રહે યુક્ત કે જોએલ લગનનો સ્વામી કેંદરમાં હોય તો રીષ્ટને હણે ॥૭૨॥ મુંથાનો સ્વામી શુભગ્રહે યુક્ત કે જોએલ ત્રીકોણ કે કેંદરમાં હોય તો રીષ્ટનો નાશ કરે ॥૭૩॥ શુભગ્રહો કેંદર કે ત્રીકોણમાં હોય અને પાપગ્રહો ત્રીજે, છઠે કે અગીયારમે હોય તો ધનની પ્રાપ્તી કરે ॥૭૪॥ ઊંચના શની અને શુકર કેંદરમાં હોય તો ધનની પ્રાપ્તી કરે ॥૭૫॥

शुभेक्षितयुतौबुधोतुर्येधनाप्तिकरः ॥७६ ॥ लग्नेज्यशुभेक्षितयुतोद्रव्यप्राप्तिकरः ॥ ७७ ॥ शुभेक्षितयुतोर्थपोलग्नगोधनप्रदः ॥ ७८॥ धर्मेशोंगेसौम्ययुतदृष्टोद्रव्यदः ॥ ७९ ॥ लग्नेज्योंग

पेनास्तस्थेनेक्षिताक्षितिपेभ्योधनाप्तिकरः ॥ ८० ॥ जीवयुता र्थेशोर्थेर्थवृद्धिकरः ॥८१॥ लग्नपोवानिजयुतेक्षितोरंध्रेपनपि त्तकफकृच्चधनक्षयकरः ॥ ८२ ॥

ટીકા—શુભગ્રહે યુક્ત કે જોએલો ચોથાનો સ્વામી ચોથે હોય તો ધનની પ્રાપ્તી કરે ॥૭૬॥ લગનમાં ગુરૂ શુભગ્રહે યુક્ત કે જોએલો હોય તો ધનની પ્રાપ્તી કરે ॥૭૭॥ શુભગ્રહે યુક્ત કે જોએલો બીજાનો સ્વામી લગનમાં હોય તો ધનની પ્રાપ્તી કરે ॥૭૮॥ શુભગ્રહે યુક્ત કે જોએલ નવમાનો સ્વામી લગનમાં હોય તો ધન આપે ॥૭૯॥ સાતમે રહેલ લગનના સ્વામીએ જોયેલો ગુરૂ લગનમાં હોય તો રાજાઓથી ધન પ્રાપ્તી કરે ॥૮૦॥ બીજાનો સ્વામી બીજે ગુરૂ યુક્ત હોય તો ધનની વૃધી કરે ॥૮૧॥ લગનનો સ્વામી મંગળે યુક્ત કે જોયેલો આઠમે હોય તો વાત પીત અને કફ કરે તથા ધનનો નાશ કરે ॥૮૨॥

ग्रहाःस्वदीप्तांशमध्येष्वत्यंतंशुभदाः ॥८३॥ तदतिक्रमेन्यून फलप्रदाः ॥ ८४ ॥ मृतिपेनान्वितोंगेशोयद्भावस्थोतद्भावहा निप्रदः ॥८५॥ जनुर्वर्षयोसबलाग्रहापूर्णफलप्रदाः ॥ ८६ ॥ येग्रहाजन्मनिबलाढ्याः वर्षेहीनबलास्तेब्दपूर्वभागेशुभाश्चा परभागेनेष्टाः ॥८७॥ जनुषिहीनबलाग्रहावर्षेबलाढ्यास्तेब्द पूर्वभागेऽशुभाश्चापरभागेशुभाः ॥८८॥

ટીકા—પોતાના દીપ્તાંશોમાં રહેલા ગ્રહો અત્યંત સારૂં ફળ આપનારા જાણવા ॥૮૩॥ દીપ્તાંશોથી વધતા હોય તો ઓછું આપનારા જાણવા ॥૮૪॥ લગનનો સ્વામી આઠમાના સ્વામી સાથે જે ભાવમાં રહ્યો હોય તે ભાવનો નાશ જાણવો ॥૮૫॥ જનમ અને વરશ એ બંનેમાં બળવાળા ગ્રહો હોય તે પરીપુરણ ફળ આપનારા જાણવા ॥૮૬॥ જે ગ્રહો જનમમાં બળ પામેલો હોય અને વરશમાં હીન બળવાળા હોય તો વરશના પેહેલા ભાગમાં સારૂં ફળ આપે અને વરશના પાછળના ભાગમાં નઠારૂ ફળ આપે એમ જાણવું ॥૮૭॥ જે ગ્રહો જનમમાં હીન બળવાળા હોય અને વરશમાં સારા બળવાળા હોય તો તે ગ્રહો વરશના પેહેલા ભાગમાં અશુભ ફળ આપે અને છેલા ભાગમાં સારૂં ફળ આપે એમ જાણવું ॥૮૮॥

उभयत्रवीर्यहीनास्तेत्यंतमनिष्टाः ॥८९॥ स्वस्वामिशुभेक्षित युतंसहमंबलयुतं ॥ ९० ॥ तद्विपर्ययेबलहीनंसहमं ॥ ९१ ॥ बलाबलविचारेणयेषांसंभवस्तान्येवफलदानि ॥ ९२ ॥ सहमाधिपवशात्सहमबलाबलं ॥९३॥ सहमस्थानादिवशादपि बलाबलं ॥९४ ॥ द्वयोर्बलाबलानुमानेनसिद्धंबलं ॥ ९५ ॥ सहमफलेषुफलाप्तियोग्यतयाफलं ॥९६॥

ટીકા—જનમ તથા વરશ બંનેના હીન બળવાળા હોય તો ઘણા ખરાબ જાણવા ॥૮૯॥ પોતાના સ્વામીએ અગર શુભગ્રહે યુક્ત કે જોએલું સહમ બળવાળું જાણવું ॥૯૦॥ એથી ઉલટું હોય તો બળહીન જાણવું ॥૯૧॥ બલાબળના વીચાર વડે જેઓનો ફળ આપવાનો સંભવ હોય તેઓજ ફળ આપે ॥૯૨॥ સહમના સ્વામીથી પણ સહમનું બલાબળ જાણવું ॥૯૩॥ સહમના સ્થાનાદીકથી પણ બલાબળ જાણવું ॥૯૪॥ બંને બલાબળ જોવાની રીતથી અનુમાન કરી સીધ બલાબળ જાણવું ॥૯૫॥ સહમ વીગેરેના ફળ કેવામાં ફળ પ્રાપ્તીની યોગ્યતા હોય તો ફળ કેવું ॥૯૬॥

द्विवार्षिकबालस्यात्मजसंभवेपिनवाच्यं ॥ ९७ ॥ तद्वद्दोषोयोगोषंढानामपिनवाच्यः ॥९८॥ तद्वद्वंध्यादीनामपिनोवाच्यः ॥९९॥ एवमखिलेषुविमृश्यवाच्यं ॥ १०० ॥ सहमादीनामेकाब्देनैवफलोपलब्धित्वात् ॥ १ ॥ सहमतदीशांतरभागास्वोदयघ्नास्त्रवाग्निभक्तालब्धंफलाप्तिसीमाख्यादिनानि ॥२॥ रोमकोक्तानयारित्याफलाप्तिसीमाख्यादिनानिवाच्यानि॥३॥

ટીકા—બે વરશના બાળકને પુત્ર સહમનો સંભવ હોય તોપણ કહેવો નહી ॥૯૭॥ તેમજ એ યોગ હીજડાને હોય તોપણ ન કેવો ॥૯૮॥ તેમજ વાંઝણી વીગેરેને ન કેવો ॥૯૯॥ એ પ્રમાણે તમાંમ બાબતમાં વીચાર કરી કેવું ॥૧૦૦॥ સહમાદીકોનું ફળ એક વરશમાંજ મળે છે માટે ॥૧॥ સહમ અને તેનો સ્વામી એઓના અંતરના અંશો પોતાના ઉદયમાં ને ગુણી ત્રેણુસેંયે ભાગ લેતાં લબ્ધ આવે તે ફળ મળવાના અવધીના દીવસો જાણવા ॥૨॥ રોમકાચાર્યની કહેલી આ રીતીયે ફળ પ્રાપ્તીના અવધી દીવસો કેવા ॥૩॥

पूर्णबलार्कःस्वदशायांगजाश्वलाभबलकांत्यादिकं तनुयात्

॥ ४ ॥ स्वदशायांव्यापारपुरग्रामादितोद्रव्यलाभसुखदोम ध्यबलोर्कः ॥ ५ ॥ स्वदशायांरोगशोकभयादिप्रदोऽल्पब लोर्कः ॥६॥ स्वदशायांतेजोभ्रंशघातनैस्वबंधुविरोधादिप्रदो विबलोर्कः ॥ ७ ॥ पूर्णबलश्चंद्रोनृपलाभधनाप्तिशत्रुक्षयादि प्रदःस्वदशायां ॥ ८ ॥ मध्यबलश्चंद्रोव्यापारार्थलाभधर्मोद यादिप्रदःस्वदशायां ॥ ९ ॥

ટીકા—પુરણ બળ પામેલો રવી પોતાની દશામાં હાથી ઘોડા કાંતી બળ વીગેરેનું સુખ આપે ॥૪॥ મધ્યમ બળ પામેલો રવી પોતાની દશામાં વેપાર ગામ વીગેરેથી સુખ દેનારો જાણવો ॥૫॥ અલ્પ બળ પામેલો રવી પોતાની દશામાં રોગ શોક ભય વીગેરે આપે ॥૬॥ બળ વીનાનો રવી પોતાની દશામાં ભાઇઓથી વીરોધ તેજની હાની-ઘાત, નીરધનપણું કરે ॥૭॥ પુરણ બળ પામેલો ચંદરમા પોતાની દશામાં રાજાથી લાભ, ધનની પ્રાપ્રી, શત્રુનો નાશ કરે ॥૮॥ મધ્ય બળ પામેલો ચંદરમા પોતાની દશામાં વેપારથી ધનનો લાભ અને ધરમનો ઉદય કરે ॥૯॥

स्वमित्रपुत्रदारादिवैरत्वार्थनाशादि करोल्पबलश्चंद्रःस्वदशा यां ॥१०॥ स्वदशायांभिक्षाटनवातपित्तकफार्तिस्वजनवैरा दिप्रदोविबलश्चंद्र ॥ ११ ॥ पूर्णवीर्योकुजःस्वदशायांरणजय नृपतिसमागमधनाप्तिकरः ॥१२॥ मध्यबलोवनिजोरिपुभय रुधिरामयादिप्रदस्वदशायां ॥१३ ॥ स्वदशायांपुत्रमित्रदा रादिविरोधादिप्रदोल्पवीर्योऽवनिनंदनः ॥ १४ ॥ विवीर्यो गारकःस्वदशायांबलार्थस्वजननाशप्रदोमृत्युप्रदश्च ॥१५॥

ટીકા—અલ્પ બળ પામેલો ચંદરમા પોતાની દશામાં સ્ત્રી પુત્ર અને મીત્રથી વૈર તથા ધનનો નાશ કરે ॥૧૦॥ બળ વીનાનો ચંદર-મા પોતાની દશામાં પોતાના માણસોથી વૈર, વાત, પીત, કફનો રોગ તથા માગી ખાવા વીગેરે કરે ॥૧૧॥ પુરણ બળ પામેલો મંગળ પોતાની દશામાં લડાઇમાં ફતે રાજાનો સમાગમ અને ધનની પ્રાપ્રી કરે ॥૧૨॥ મધ્યમ બળ પામેલો મંગળ પોતાની દશામાં શત્રુથી ભય-રૂધીર વીકાર વીગેરે કરે ॥૧૩॥ અલ્પ બળ પામેલો મંગળ પોતાની દશામાં પુત્ર સ્ત્રી અને મીત્રથી વીરોધ વીગેરે કરે ॥૧૪॥

બળ વીનાનો મંગળ પોતાની દશામાં બળ, ધન, અને પોતાના માણુસોનો નાશ તથા પોતાનું મૃત્યુ કરે ॥૧૫॥

पूर्णबलोज्ञःस्वदशायां स्वहस्तार्जितार्थस्वजनभृत्यराज्यसौख्यप्रदः ॥ १६ ॥ मध्यबलोज्ञःस्वदशायांबुद्धिवृधिविद्याविलासादिप्रदः ॥१७॥ अल्पबलोज्ञस्वदशायांस्वजनभृत्यविरोधकीर्तिक्षयादिप्रदः ॥ १८ ॥ विवीर्योज्ञस्वदशायांवित्तमतिक्षयादिप्रदः ॥१९॥ सबलसुरेज्यस्वदशायांमानकीर्तिराज्यसुखादिप्रदः ॥२०॥ मध्यबलोजीवस्वदशायांव्यापारार्थागमपुत्रमित्रकलत्रादिसुखप्रदः ॥२१॥

ટીકા—પુરણુ બળ પામેલો બુધ પોતાની દશામાં પોતાના હાથે ઉતપન કરેલ ધન પોતાનાં માણુસો તથા ચાકર તથા રાજ્ય એઓનું સુખ આપે ॥૧૬॥ મધ્યમ બળ પામેલો બુધ પોતાની દશામાં બુધીની વૃધી વીદ્યાનો વીલાસ કરે ॥૧૭॥ અલ્પ બળ પામેલો બુધ પોતાની દશામાં પોતાનાં માણુસો તથા ચાકરોથી વીરોધ કીરતીનો નાશ વીગેરે કરે ॥૧૮॥ બળ વીનાનો બુધ પોતાની દશામાં ધનનો ઘણો નાશ કરે ॥૧૯॥ પુરણુ બળવાળો ગુરૂ પોતાની દશામાં માન કીરતી અને રાજ સુખ વીગેરે આપે ॥૨૦॥ મધ્યમ બળ પામેલો ગુરૂ પોતાની દશામાં વેપારથી ધનનું આવવું પુત્ર સ્ત્રી અને મીત્રનું સુખ કરે ॥૨૧॥

अल्पबलोजीवोमित्रपुत्रकलत्रविरोधादिप्रदःस्वदशायां॥२२॥ विवीर्योजीवःस्वदशायांदुःखागमधर्मार्थनाशादिप्रदः ॥२३॥ पूर्णबलोभृगुःस्वदशायांराज्यकलात्रार्थसुखादिप्रदः ॥२४॥ मध्यबलोभृगुःस्वदशायांस्त्रीपक्षार्थागमांबरामिष्टान्नादिप्रदः॥ ॥२५॥ अल्पबलोभृगुसहोत्थात्मजकामिनीक्लेशादिप्रदःस्वदशायां ॥२६॥ विवीर्योभृगुस्वदशायांसंभ्रमणज्ञानयशोर्थनाशकरः ॥२७॥

ટીકા—અલ્પ બળ પામેલો ગુરૂ પોતાની દશામાં સ્ત્રી પુત્ર અને મીત્રાદીકથી વીરોધ કરે ॥૨૨॥ બળ વીનાનો ગુરૂ પોતાની દશામાં દુખ તથા ધરમ અને ધનનો નાશ કરે ॥૨૩॥ પુરણુ બળવાળો શુ-

કર પોતાની દશામાં રાજ સ્ત્રી તથા ધનનું સુખ કરે ॥૨૪॥ મધ્યમ બળવાળો શુકર પોતાની દશામાં સ્ત્રીના પક્ષથી ધનનું આવવું તથા વસ્ત્ર ભોજન વીગેરેનું સુખ કરે ॥૨૫॥ અલ્પ બળ પામેલો શુકર પોતાની દશામાં સ્ત્રી પુત્ર તથા ભાઈ વીગેરેથી કલેશ કરે ॥૨૬॥ બળ વીનાનો શુકર પોતાની દશામાં રખડવું તથા જ્ઞાનયશ અને ધનનો નાશ કરે ॥૨૭॥

पूर्णबलोर्कजःस्वदशायांनीचाधिपत्यपरांगनाप्तिसुखादिप्रदः ॥ २८ ॥ मध्यबलोर्कजःस्वदशायांस्वजनविरोधार्थनाशादिप्रदः ॥२९॥ अल्पबलोर्कजःस्वदशायांमित्रकलत्रपुत्रादिक्लेशप्रदः ॥३०॥ विवियोर्कजः स्वदशायांसुतदारमित्रदुःखदोमृत्युप्रदश्च ॥३१॥ लग्नदशाफलंतदीशवशाद्वाच्यं ॥३२॥ मासेश्वरोमासांगपोनकल्पनीयः ॥ ३३॥ पंचाधिकारिणांजन्मपस्थानेऽब्दपोऽब्दपस्थानेमासांगपंसंस्थाप्याब्दपवन्मासपकार्यः ॥३४॥

ટીકા—પુરણ બળ પામેલો શની પોતાની દશામાં નીચ અધીકાર તથા પરસ્ત્રીની પ્રાપ્તી વીગેરે સુખ કરે ॥૨૮॥ મધ્યમ બળ પામેલો શની પોતાની દશામાં પોતાના માણસોથી વીરોધ તથા ધનનો નાશ કરે ॥૨૯॥ અલ્પ બળ પામેલો શની પોતાની દશામાં સ્ત્રી પુત્ર તથા મીત્રથી કલેશ કરે ॥૩૦॥ બળ વીનાનો શની પોતાની દશામાં સ્ત્રી, પુત્ર, મીત્રાદીકથી દુખ તથા મૃત્યુ કરે ॥૩૧॥ લગનની દશાનું ફળ તેના સ્વામીથી જાણવું ॥૩૨॥ માસના લગનનો સ્વામી માસેશ્વર કલ્પના કરવો નહી ॥૩૩॥ પંચાધીકારીઓમાં જનમપતીના સ્થાને વરશપતી અને વરશપતીના સ્થાને માસના લગનનો સ્વામી દાખલ કરી વરશના સ્વામીની માફક માસેશ્વર પણ કરવો. ॥૩૪॥

मासपनवांशपादितःफलविशेषः ॥३५॥ शेषंवर्षवत्फलंविमृश्यवाच्यं ॥३६॥ इतिश्रीगणेशजीदैवज्ञात्मजकरुणाशंकरविरचितेज्योतिर्विद्भूषणेवर्षफलकथनाध्यायोनवमः ॥ ९ ॥

शुभेसिंधुरास्यमादौसंस्मरेत् ॥१॥ दिनक्षयवृद्धिसंक्रमगणयामार्द्धवैधृतिपातकुलिकंशुभेसंत्यजेत् ॥२॥ गंडांतमेकार्गलम

सितानंगचतुर्दिनंपित्रोः क्षयदिनंखलहोरांसूर्याब्जक्रांतिसाम्यंनेशादिनार्द्धंच ॥३॥

ટીકા—માસ પતીના નવાંશપતી વીગરેથી ફળની વીસેશતા જાણવી ॥૭૫॥ બાકી રહ્યાં તે વરશના ફળની માફક વીચાર કરી કહેવું ॥૨૬॥ ઇતીશ્રી ગણેશજીદૈવજ્ઞાત્મજ કરૂણાશંકર વીરચીતેજ્યોતીર્વિદભુશણે સ્વકૃતાયાં ગુર્જર ભાશામાં વર્શફળ કથનાધ્યાયે નવમઃ ॥૯॥ શુભ કામમાં પેહેલું ગજાનનનું સ્મરણ કરવું ॥૧॥ તીથીનો ક્ષય અને વૃધી તથા તમામ સંક્રમણો તથા યામાર્ધયોગ વૈધૃત વ્યતીપાત અને કુલીક એઓ શુભ કામમાં તજવાં ॥૨॥ ગંડાંત એકાર્ગલ તથા અંધારી તેરશથી ચાર દાહાડા માબાપનો સંવછરીનો દાહાડો પાપગ્રહની હોરા રવી ચંદરનો ક્રાંતીસામ્ય મધ્યાન તથા મધ્યરાત્રી એઓ પણ શુભ કામમાં તજવાં ॥૩॥

परिघादिदलंमात्रार्त्तवंजन्ममासादिकंग्रहणर्क्षं विष्याशूवगंडातिषुयुतिषुत्र्यंकेष्वंकरसतुपूर्वघाटिकाश्च ॥४॥ ग्रहजनिमरणोद्भवंसुतकंदुश्चिन्हान्यग्रजज्येष्टपापयुगितैष्यभानिविद्धर्क्षं जन्मपक्रवीज्यास्तंव्याध्यशुभचंद्रादिकंशुभेसंसजेत् ॥ ५ ॥ सूर्यर्क्षात्पंचाशभयोश्चाग्न्यस्त्रासाध्यंसिद्धिदंशुभंन ॥६॥

ટીકા—પરીઘનો પેહેલો અરધભાગ માતુનું રતુ જનમના માસ તીથીવાર નક્ષત્રાદીક ગ્રહણનું નક્ષત્ર અને યોગોમાં વિશ કુંભની પેહેલી ત્રણ ઘડી વ્યાઘાતની પેહેલી નવ ઘડી શુલની પેહેલી પાંચ ઘડી વજ્રની પેહેલી નવ ઘડી ગંજની પેહેલિ છ ઘડી અતીગંજની પેહેલી છ ઘડી એઓપણ શુભકામમાં તજવાં ॥૪॥ ગ્રહણ જનમ અને મરણનું સુતક નઠારાં ચીન્હ પેહેલા સંતાનનો જેષ્ટમાસ પાપગ્રહે ભોગવેલ તથા યુક્ત તથા ભોગવવાનું નક્ષત્ર તથા વેધવાળું નક્ષત્ર તથા જનમપતી, ગુરૂ અને શુકરનો અસ્ત વ્યાધી અને અશુભ ચંદરમા વીગરે શુભ કામમાંતજવાં ॥૫॥ સૂર્યના પનરીયા નક્ષત્રથી પાંચમા અને દશમા નક્ષત્રમાં અગની અને શસ્ત્ર વડે સાધ્ય કામ સીધી આપનાર જાણવું અને બીજું શુભ કામ કરવું નહી ॥૬॥

सप्तमाष्टमयोश्च ॥७॥ चतुर्दशपंचदशयोश्च ॥८॥ अष्टादशै

कोनविंशयोश्च ॥९॥ एकविंशादिषुभेषुच ॥१०॥ अश्वि न्यादिनांस्वेशतोसंज्ञा ॥११॥ अश्विन्याःदस्रावीशौ॥१२॥ भरणीशोयमः ॥१३॥ कृत्तिकेशोदहनः ॥१४॥ रोहिणी शोब्रह्मा ॥१५॥ मृगस्येशश्चंद्र ॥१६॥ आर्द्रेशोमहादेवः ॥ ॥१७॥ पुनर्वसुपोऽदितिः ॥१८॥ पुष्येशोगुरुः ॥१९॥ अश्लेषेशःसर्पः ॥२०॥

ટીકા—સાતમા અને આઠમામાં પણ એમજ જાણવું ॥ ૭ ॥ ચઉદમા અને પનરમામાં પણ એમજ જાણવું ॥૮॥ અઢારમા અને ઓગણીશમામાં પણ એમજ જાણવું ॥૯॥ એકવીશમા નક્ષત્રથી પાંચ નક્ષત્ર પણ એમ જાણવું ॥૧૦॥ અશ્વની વીગેરે નક્ષત્રોની તેઓના સ્વામીથી સંજ્ઞા જાણવી ॥૧૧॥ અસ્વનીનો સ્વામી દસ્ર એટલે અસ્વની કુમાર જાણવો ॥૧૨॥ ભરણીનો શ્વામી યમ જાણવો ॥૧૩॥ કૃતીકાનો સ્વામી અગની જાણવો ॥ ૧૪ ॥ રોહીણીનો સ્વામી બ્રહ્મા જાણવો ॥૧૫॥ મૃગશરનો સ્વામી ચંદ્રમા જાણવો ॥૧૬॥ આડદરાનો સ્વામી મહાદેવ જાણવો ॥૧૭॥ પુનર્વસુનો સ્વામી અદીતી જાણવો॥ ૧૮॥ ગુરૂ પુશનો સ્વામી જાણવો ॥ ૧૯ ॥ અશલેશાનો સર્પ સ્વામી જાણવો ॥ ૨૦ ॥

मघेशःपितरः ॥२१॥ पूर्वाफाल्गुनीशोभगः ॥२२॥ उत्तरा फाल्गुनीशोऽर्यमा ॥२३॥ हस्तेशोर्कः ॥२४॥ चीत्रेशस्त्वष्टा २५॥ स्वातीशोवायुः॥२६॥ विशाखेंद्राग्निदेवताद्वयं ॥२७॥ अनुराधेशोमित्रः ॥२८॥ ज्येष्टेशोवज्री ॥ २९॥ मूलेशोरा क्षसः ॥३०॥ पूर्वाषाढायाश्चजलं ॥३१ ॥ उत्तराषाढाया श्चविश्वे ॥३२॥ अभिजितश्चविधिः ॥३३॥ श्रवणस्यविष्नु श्च ॥३४॥ धनिष्टायाश्चवसवः ॥ ३५ ॥

ટીકા—મઘાનો પીતૃ સ્વામી જાણવો ॥૨૧॥ પુરવા ફાલગુનીનો ભગ સ્વામી જાણવો ॥૨૨॥ ઉતરાફાલગુનીનો અર્યમા સ્વામી જાણવો ૨૩ ॥ હસ્તનો રવી સ્વામી જાણવો ॥૨૪॥ ચીત્રાનો વીશ્વકરમા સ્વામી જાણવો ॥૨૫॥ સ્વાંતીનો વાયુ સ્વામી જાણવો ॥૨૬॥ વીશાખા-

ના ઇંદ્ર અને અગની એ સ્વામી જાણુવા ॥૨૭॥ અનુરાધાનો મીત્ર સ્વામી જાણુવો ॥૨૮॥ જેષ્ટાનો ઇંદ્રિ સ્વામી જાણુવો ॥ ૨૯ ॥ મુળનો રાક્ષસ સ્વામી જાણુવો ॥૩૦॥ પુરવાશાઢાનો જળ સ્વામી જાણુવો ॥ ૩૧॥ ઉતરાશાઢાનો વીશ્વે સ્વામી જાણુવો ॥ ૩૨ ॥ અભીજીનો વીધી સ્વામી જાણુવો ॥૩૩॥ શ્રવણુના વીશનુ સ્વામી જાણુવા ॥ ૩૪॥ ધનેષ્ટાના વસુ સ્વામી જાણુવા ॥૩૫॥

शततारकायाश्ववरुणः ॥ ३६ ॥ पूर्वाभाद्रपदायाश्चजैकचरणः ॥३७॥ उतराभाद्रपदायाश्चाहिर्बुध्न्यः ॥ ३८॥ रेवसाश्चपूषा ॥३९॥ रोहिणीयुतोत्तरात्रयंस्थिरंध्रुवंच ॥४०॥ पूर्वात्रयमघायुताभरणीक्रूरोग्राच ॥ ४१ ॥ श्रवणत्रयपुनर्वसुयुतास्वातीचलाचराच ॥४२ ॥ अश्विन्यभिजितुतहस्तभंलघुक्षिप्रंच॥४३॥ चित्रानुराधारेवतीयुतेंदुभंमृदुमैत्रंच॥४४॥

ટીકા—શતભીશાનો વરૂણુ સ્વામી જાણુવો ॥૩૬॥ પુરવાભાદ્રપદનો અજૈક ચરણુ સ્વામી જાણુવો ॥૩૭॥ ઉતરાભાદ્રપદનો અહીરબુધ્ન સ્વામી જાણુવા ॥૩૮॥ રેવતીનો પુશા સ્વામી જાણુવો ॥ ૩૯ ॥ રોહણી અને ત્રેણ ઉતરાએઓની સ્થીર અને ધ્રુવ એવી સંજ્ઞા જાણુવી ॥૪૦॥ ત્રણુ પુરવા મધા અને ભરણી એઓની ક્રુર અને ઉગ્રસંજ્ઞા જાણુવી ॥૪૧॥ શ્રવણુથી ત્રણુ પુનર્વસુ અને સ્વાંતીએઓની ચલ અને ચર એવી સંજ્ઞા જાણુવી ॥૪૨॥ અશ્વની અભીજીત અને હસ્ત એઓની લઘુ અને ક્ષીપ્ર એવી સંજ્ઞા જાણુવી ॥૪૩॥ ચીત્રા અનુરાધા રેવતી અને મગશર એઓની મૃદુ અને મૈત્ર સંજ્ઞા જાણુવી ॥૪૪॥

कृत्तिकाविशाखाभेसाधारणेमिश्रेच ॥४५॥ ज्येष्ठाश्लेषाद्रीपूतमूलंदारुणंतीक्ष्णंच ॥४६॥ स्थिरादिभेषुसंज्ञातुल्यंकार्यमाचरणीयं ॥४७॥ सूर्यस्थिरसंज्ञः ॥ ४८ ॥ चंद्रश्चंचलसंज्ञः ॥४९॥ भौमःउग्रसंज्ञः ॥५०॥ बुधोमिश्रसंज्ञः ॥ ५१ ॥ गुरुक्षिप्रसंज्ञः ॥५२॥ शुक्रोमृदुसंज्ञः ॥५३ ॥ शनिर्दारुणज्ञः ॥५४ ॥ नक्षत्रसमाननाथेषुदिनरात्रिमुहुर्तेषुनक्षत्रोक्तंकर्मकार्यं५५॥दिनादितिथिलवेशःशिवस्तत्रार्द्रोक्तंकर्मकार्यं५६

ટીકા—કૃતિકા અને વીશાખાની સાધારણ અને મીશ્રસંગ્રા જાણવી ॥ ૪૫ ॥ જેષ્ટા, અશલેશા, આરદરા અને મુળ એઓની દારૂણ અને તીક્ષણ સંગ્રા જાણવી ॥ ૪૬ ॥ સ્થીરાદીક નક્ષત્રોમાં સંગ્રા બારાબરીઆં કામો કરવાં ॥ ૪૭ ॥ રવીનીસ્થીર સંગ્રા જાણવી ॥ ૪૮ ॥ ચંદ્રમાની ચર સંગ્રા જાણવી ॥ ૪૯ ॥ મંગળની ઉગ્રસંગ્રા જાણવી ॥ ૫૦ બુધની મીશ્ર સંગ્રા જાણવી ॥ ૫૧ ॥ ગુરૂની ક્ષીપ્ર સંગ્રા જાણવી॥ ૫૨ ॥ શુકરની મૃદુ સંગ્રા જાણવી ॥૫૩॥ શનીની દારૂણ સંગ્રા જાણવી ॥ ૫૪ ॥ નક્ષત્ર સમાન સ્વામીવાળા દીન રાત્રીના મુહુરતોમાં તે તે નક્ષત્રોમાં કહેલું કામ કરવુ ॥ ૫૫ ॥ દીનમાનના પેહેલા પનર ભાગના અધીપતી મહાદેવ છે જેથી તેમાં આરદરામાં કહેલ કામ કરવું ॥ ૫૬ ॥

दिनेद्वितियस्तिथिलवेशः सर्पस्तत्राश्लेषोक्तंकर्मकार्यं ॥५७॥ दिनेतृतीयोमित्रस्तत्रानुराधोक्तं ॥५८॥ चतुर्थपितातत्रमघोक्तंदिने ॥५९॥ पंचमोवसुस्तत्रधनिष्टोक्तंदिने ॥ ६०॥ दिने षष्ठोंबुस्तत्रपूर्वाषाढोक्तं ॥ ६१॥ दिनेसप्तमोविश्वेतत्रोत्तराषाढोक्तं ॥ ६२॥ दिनेष्टमोविधिस्तत्राभिजिदुक्तं ॥६३॥ दिने नवमोब्रह्मातत्ररोहिण्युक्तं ॥ ६४ ॥ दिनेदशमोवज्रीतत्रज्येष्टोक्तं ॥ ६५ ॥

ટીકા—દીવસે બીજા ભાગનો સ્વામી સર્પ છે માટે તેમાં અશ્લેશામાં કહેલ કામ કરવું ॥ ૫૭ ॥ ત્રીજા મુહુરતનો સ્વામી મીત્ર છે તેમાં અનુરાધામાં કહેલ કામ કરવું ॥ ૫૮ ॥ ચોથા મુહુરતનો સ્વામી પીતૃ છે તેમાં મઘામાં કહેલ કામ કરવું ॥ ૫૯ ॥ પાંચમા મુહુરતનો સ્વામી વસુ છે તેમાં ધનેષ્ટામાં કહેલ કામ કરવું ॥૬૦ ॥ દીવસે છઠા મુહુરતનો સ્વામી જળ છે તેમાં પુરવાશાઢામાં કહેલ કામ કરવું ॥ ૬૧ ॥ સાતમા મુહુરતનો સ્વામી વીશ્વેછે તેમાં ઉતરાશાઢામાં કહેલ કામ કરવું ॥ ૬૨ ॥ આઠમો વીધી છે તેમાં અભીજીતમાં કહેલ કામ કરવું ॥ ૬૩ ॥ નવમાનો સ્વામી બ્રહ્માછે તેમાં રોહીણીમાં કહેલ કામ કરવું ॥ ૬૪ ॥ દશમાનો સ્વામી ઇંદ્ર છે તેમાં જેષ્ટામાં કહેલ કામ કરવું ॥ ૬૫ ॥

एकादशइंद्राग्नातत्रावशाखोक्तादन ॥६६ ॥ दिनेद्वादशोनि

शाचरस्तत्रमूलोक्तं ॥६७॥ दिनेत्रयोदशोवरुणस्तत्रशततार कोक्तं ॥६८॥ चतुर्दशअर्यमाख्यस्तत्रोत्तराफाल्गुन्युक्तंदि ने ॥ ६९ ॥ दिनेपंचदशोनिलस्तत्रस्वात्युक्तं ॥७० ॥ रात्रौप्रथमतिथिलत्रेशशिवएव ॥ ७१॥ द्वितीयोजैकचरणस्त त्रपूर्वाभाद्रपदोक्तंरात्रौ ॥ ७२ ॥

ટીકા—અગીયારમા મુહુરતના સ્વામી ઇંદ્રિ અને અગની બે છે તેમાં વીશાખામાં કહેલ કામ કરવું ॥ ૬૬ ॥ દીવસે બારમા મુહુરતનો સ્વામી રાક્ષસછે તેમાં મૂળમાં કહેલ કામ કરવું ॥ ૬૭ ॥ તેરમા મુહુરતનો સ્વામી વરૂણ છે તેમાં શતભીશામાં કહેલ કામ કરવુ ॥૬૮ ચઉદમાનો સ્વામી અર્યમા છે તેમાં ઉતરાફાલગુનીમાં કહેલ કામ કરવું ॥ ૬૯ ॥ દીવસે પનરમા મુહુરતનો સ્વામી વાયુ છે તેમાં સ્વાંતીમાં કહેલ કામ કરવું ॥ ૭૦ ॥ રાત્રીએ પણ રાત્રીમાનના પેહેલા પનરમા ભાગના સ્વામી મહાદેવ છે તેમાં આરદરામા કહેલ કામ કરવું ॥ ૭૧ ॥ રાત્રીયે બીજા મુહુરતનો સ્વામી અજૈક ચરણ છે તેમાં પુરવા ભાદ્રપદમાં કહેલ કામ કરવું ॥ ૭૨ ॥

तृतियोहिर्बुध्न्यस्तत्रोत्तराभाद्रपदोक्तंरात्रौ ॥ ७३ ॥ चतुर्थः पूषारात्रौतत्ररेवत्युक्तं ॥७४॥ रात्रौपंचमोदस्त्रस्तत्राश्विन्युक्तं ॥७५॥ रात्रौषष्ठोंतकस्तत्रभरण्युक्तं ॥ ७६॥ रात्रौसप्तमोग्नि स्तत्रकृतिकोक्तं ॥ ७७ ॥ रात्रावष्टमोब्रह्मातत्ररोहिण्युक्तं ॥ ७८॥ रात्रौनवमःइंदुस्तत्रमृगोक्तं ॥७९॥ रात्रौदशमोदित स्तत्रपुनर्वस्त्रुक्तं ॥ ८० ॥

ટીકા—ત્રીજાનો સ્વામી અહીર બુધ્નછે તેમાં ઉતરાભાદ્રપદમાં કહેલ કામ કરવું ॥ ૭૩ ॥ રાત્રીયે ચોથા મુહુરતનો સ્વામી પુષા છે તેમાં રેવતીમાં કહેલ કામ કરવું ॥ ૭૪ ॥ રાત્રીએ પાંચમાનો સ્વામી દસ્ર છે તેમાં અશ્વનીમાં કહેલ કામ કરવું ॥ ૭૫ ॥ રાત્રીયે છઠાનો સ્વામી યમ છે તેમાં ભરણીમાં કહેલ કામ કરવું ॥ ૭૬ ॥ રાત્રીએ સાતમાનો સ્વામી અગની છે તેમાં કૃતિકામાં કહેલ કામ કરવું ॥૭૭॥ રાત્રીએ આઠમાનો સ્વામી બ્રહ્મા છે તેમાં રોહીણીમાં કહેલું કામ કરવું ॥૭૮ ॥ રાત્રીયે નવમાનો સ્વામી ચંદરમા છે તેમાં મૃગશરમાં કહેલ

કામ કરવું ॥૭૯॥ રાત્રીયે દશમાનો સ્વામી અદીતી છે તેમાં પુનર્વ-સુમાં કહેલું કામ કરવું ॥ ૮૦ ॥

रात्रावेकादशोजीवस्तत्रपुष्योक्तं ॥८१॥ रात्रौद्वादशोविष्णुस्तत्रश्रवणोक्तं ॥ ८२ ॥ रात्रौत्रयोदशोरविस्तत्रहस्तोक्तं ॥ ८३॥ रात्रौचतुर्दशस्त्वष्टातत्राचित्रोक्तं ॥ ८४ ॥ रात्रौपंचदशोनिलस्तत्रस्वात्युक्तं ॥८५॥ द्युरात्रिमानतस्तिथिलवः ॥ ८६॥ आद्यर्तौमधुशुक्रशुचिनभस्योजपौषमासाशुभान॥८७॥ ॥ विष्कुंभगंडातिगंडव्याघातशूलवज्रव्यतिपातपरिघवैधृतयश्चनेष्टाः ॥ ८८ ॥

ટીકા—રાત્રીએ અગીઆરમાનો સ્વામી ગુરૂ છે તેમાં પુષમાં કહેલ કામ કરવું ॥ ૮૧ ॥ રાત્રીએ બારમાના સ્વામી વિસ્નુ છે તેમાં શ્રવણમાં કહેલ કામ કરવું ॥૮૨॥ રાત્રીએ તેરમાના સ્વાંમી રવી છે. તેમાં હસ્તમાં કહેલ કામ કરવું ॥ ૮૩ ॥ રાત્રીએ ચઉદમાનો સ્વામી ત્વષ્ટા છે તેમાં ચીત્રામાં કહેલ કામ કરવું ॥ ૮૪ ॥ રાત્રીએ પનર-માં મુહુરતના સ્વામી વાયુછે તેમાં સ્વાંતીમાં કહેલ કામ કરવું ॥૮૫॥ દીવસે દીનમાનને પનરે ભાગ લેવો અને રાત્રીએ રાત્રીમાનને પનરે ભાગ લેવો એ રીતે તીથી લવ કરવો ॥ ૮૬ ॥ ઓને પેહેલું રતુ આવે જેમાં ચઇતર, જેઠ, અશાડ, ભાદરવો, કારતક અને પોશ એ માસો સારા નહી ॥ ૮૭ ॥ વીશકુંભ ગંજ અતીગંજ, વ્યાઘાત, શુળ, વજ્ર, વ્યતીપત પરીઘ અને વૈધૃત એ યોગો પણ સારા ન જાણવા ॥ ૮૮ ॥

पापवाराश्चषष्ठ्यष्टमीद्वादश्यमारिक्तास्तिथयोनेष्टाः ॥८९ ॥ परगृहकुत्सितस्थानेच ॥९०॥ त्रिभक्तादिनतृतीयभागरात्रिसंध्याश्च ॥९१॥ तिथिभादिसंधयश्च ॥ ९२ ॥ मिश्रोग्रामूलतीक्ष्णभानिच ॥ ९३ ॥ अनरुणाल्पाधिकशोणितंनेष्टं ॥ ॥९४॥ गराद्यष्टकरणान्यशुभानि ॥९५॥ त्रिविधोत्पातश्च॥ ॥ ९६ ॥ पापलग्नमपिनेष्टं ॥ ९७ ॥ अरुणजीर्णनीलचित्रांवरंनष्टं ॥ ९८ ॥

ટીકા—પાપવારો તથા છઠ, આઠમ, બારસ, અમાસ, ચોથ, નોમ અને ચઊદશ એ તીથીઓ પણ સારી ન જાણવી ॥ ૮૯ ॥ પારકું ઘર તથા નઠારૂં સ્થાન પણ સારૂં ન જાણવું ॥૯૦॥ ત્રણે ભાગ લેતાં દિવસનો ત્રીજો ભાગ તથા રાત્રી તથા સંધ્યાકાળ એઓ પણ સારાં ન જાણવાં ॥૯૧॥ તીથી તથા નક્ષત્રોના સંધીયો પણ સારા ન જાણવા ॥૯૨॥ મીશ્ર ઊગ્ર તથા મૂલવીનાનાં તીક્ષણ નક્ષત્રો પણ સારાં ન જાણવાં ॥ ૯૩ ॥ રાતા વીનાનું થોડું અગર ઘણું રૂધીર પણ સારૂં ન જાણવું ॥ ૯૪ ॥ ગર વીગરે આઠ કરણો પણ સારાં ન જાણવાં ॥ ૯૫ ॥ ત્રણ પ્રકારનો ઊતપાત પણ સારો ન જાણવો ॥૯૬॥ પાપ ગ્રહનું લગન પણ સારૂં ન જાણવું ॥૯૭॥ રાતું, કાળું, કાબરૂં અને જીરણ લુગડું પણ સારૂં ન જાણવું ॥ ૯૮ ॥

उक्तान्येषुरजोदर्शनंशुभं ॥ ९९ ॥ साधारणलग्नबलेतनुरिष्फाष्टमांसगश्चंद्रस्त्याज्यः॥१००॥ अस्तंगतस्यलग्ननवांशावपि ॥१॥ पापग्रहेंदुयुतांगनवांशावपि ॥२॥ यत्रकुत्राप्यंगेपापनवांशोपि ॥३॥ लग्नादष्टमग्रहोपि ॥४॥ जन्मराशिजन्मलग्नाभ्यामष्टमराशितन्नाथावंगगौत्याज्यौ ॥५॥ केंद्रत्रिकोणगाः शुभास्तेतथारिलाभगापापाश्चशुभदाः ॥६॥ एतत्साधारणलग्नबलेकुत्रपठितविशेषश्चिंत्यः ॥ ७ ॥

ટીકા—કહ્યાથી બીજામાં રતુ આવેતો સારૂં જાણવું ॥ ૯૯ ॥ સાધારણ લગન સુદ્ધીમાં લગન છઠું, આઠમું અને બારમું એઓમાં ચંદરમા તજવો ॥ ૧૦૦ ॥ અસ્ત પામેલા ગ્રહનું લગન તથા નવાંશ પણ તજવો ॥ ૧ ॥ પાપગ્રહ અગર ચંદરમા એઓએ યુક્ત લગન તથા નવમાંશ તજવાં ॥૨॥ ગમેતે લગન હોય પણ તેમા પાપગ્રહનો નવમાંશ તજવો ॥ ૩ ॥ લગનથી આઠમેગ્રહ પણ તજવો ॥ ૪ ॥ જનમરાશી અને જનમ લગનથી આઠમો રાશી તથા તેનો સ્વામી એઓ લગનમાં તજવા ॥૫॥ કેંદર ત્રીકોણમાં શુભગ્રહો અને ત્રીજે, છઠે અને અગીઆરમે પાપગ્રહો શુભ ફળ આપનારા જાણવા ॥૬॥ આ લગન સુધી સાધારણ તો એ સરવ કામોમાં ઉપયોગી જાણવી અને જેજે કામમાં વીશેષ કહ્યો હોય તે આ લગન સુધીમાં જોડવો ॥ ૭ ॥

कृतौस्वस्त्रींपूर्व रात्रिचतुष्टयांतेमुदितःसुतार्थीविषमादिनसंधि श्राद्धतत्पूर्वदिनानित्यक्त्वोपेयात् ॥८॥ मूलमघांत्यभान्यपित्य क्त्वा ॥९॥ दिनाष्टमीचतुर्दशीजनिभपर्वाण्यापित्यक्त्वा ॥१० सुतार्थीसुचंद्रेविषमभलवगबलाढ्यार्केंदुलग्नेज्यैस्वस्त्रीमुपेयात्। ॥ ११ ॥ कन्यार्थीव्यस्तैरेतैस्वस्त्रीमुपेयादयुगहनि ॥ १२ ॥ ।पुष्याभिजित्पुनर्वसुहस्तानुराधापूर्वाभाद्रपदाश्विनीचैतानि पूंभानि ॥ १३ ॥

ટીકા—પુત્રની ઇછાવાળો પુરૂષ પોતાની સ્ત્રીને રતુ આવ્યું હોય તારે પેહેલી ચાર રાત્રી પછી એકી દિવસ સંધ્યાકાળ સરાદનો દાડો તથા તેનો પેહેલો દાડો એઓનો ત્યાગ કરી પોતાની સ્ત્રી પાસે જાય ॥ ૮ ॥ તેમજ મૂલ મઘા અને રેવતી એઓ નક્ષત્ર પણ તજવાં ॥ ૯ ॥ દિવસ તથા આઠમ ચઊદશ જનમનું નક્ષત્ર તથા પરવણી તીથીઓ પણ તજવીઓ ॥ ૧૦ ॥ છોકરાની ઇછાવાળો પુરૂષ શુભ ચંદરમામાં એકી રાશી અંશના બલ પામેલા સૂર્ય ચંદર લગન અને ગુરૂ વડે પોતાની સ્ત્રી પાસે જાય ॥ ૧૧ ॥ છોડીની ઇછાવાળો પુરૂશ એકી દીવસોમાં શુભ ચંદર અને વીપરીતતાવાળા ઉપર કહેલાઓ વડે પોતાની સ્ત્રી પાસે જાય ॥ ૧૨ ॥ પુષ અભીજીત પુનર્વસુ હસ્ત અનુરાધા પુરવા ભાદરપદ અશ્વની એટલાં પુરૂષ નક્ષત્રો જાણવાં ॥ ૧૩ ॥

पूंभान्वितार्कारेज्यवारेपुंसवनंचसीमंतोन्नयनंसत् ॥ १४ ॥ पर्वरिक्तोनतिथ्यांच ॥ १५ ॥ त्रिमिथुनौजभांशयोश्चाशुभर हितकोणांत्ययोश्च ॥१६ ॥ द्वित्रिप्रसंख्येमासिपुंसवनंसत् ॥ १७॥ चतुर्थषष्ठाष्टममासेषुसमिंतोन्नयनंसत् ॥१८ ॥ प्रोक्तेपुं गर्भांगग्रहबलेऽनयोरपियोज्येशुक्लपक्षश्च ॥१९ ॥ गर्भाधना शनांत्येषुगुरुशुक्रास्तादिकंनचिंत्यं ॥ २० ॥

ટીકા—પુરૂશ નક્ષત્રે યુક્ત રવી મંગલ અને ગુરૂવારે પુંસવન તથા સીમંતો નયન શુભ જાણવું ॥ ૧૪ ॥ તેમાં પરવણી અને રીગતા તીથીઓ તજવી ॥ ૧૫ ॥ લગન સુધીમાં મીથુન વીનાનો એકી રાશી નવમાંસ લેવા તથા પાપગ્રહ રહીત પાંચમું તથા બારમું લેવું ॥

૧૬ ॥ બીજા અગર ત્રીજા મહીનામાં પુંસવન શુભ જાણવું ॥૧૭॥ ચોથા છઠાકે આઠમા મહીનામાં સીમંતોનયન શુભ જાણવું ॥ ૧૮ ॥ પેહેલાં પુરૂશ ગરભને માટે કહેલ લગન અહબળ આ બનેઓમાં જાણવાં તથા અજવાળીઊ પક્ષ જાણવુ ॥ ૧૯ ॥ ગર્ભાધાનથી અનપ્રાશન સુધીનાં કામોમાં ગુરૂ શુકરનો અસ્ત વીગરે કાંઈ પણ જોવું નહી ॥ ૨૦ ॥

चरास्थिरमृदुक्षिप्रभैर्जनिमरणाशौचेपितदंतेवासुतौजातकुर्यात् ॥ २१॥ ब्राह्मणादयःसुतेरर्काष्टिर्विंशाकृतिमितदिवसेनामकुर्युः ॥२२॥ जातभैर्वाकालातिक्रमेचरांगांसगग्रहरा।त्रिदिनत्र्यांशरिक्ताष्टम्यारमदानूत्यक्त्वानामकुर्युः ॥ २३ ॥ प्रसूतेर्द्वादशेन्हिबालकंपालकेन्यसेत् ॥२४॥ कालातिक्रमेध्रुवमृदुलघुभैर्लग्नबलान्वितेन्हिच ॥ २५ ॥

ટીકા—જનેમ અથવા મરણના આશૌચમાં પણ અથવા તેના અંતે• ચર સ્થિર મૃદુ અને ક્ષીપ્ર નક્ષત્રોવડે કરીને જાત કરમ કરવું ॥ ૨૧ ॥ પ્રસુતીથી બારમે દાડે બ્રાહ્મણ સોળમે દહાડે ક્ષત્રી વીશમે દહાડે વૈસ્ય અને બાવીશમે દહાડે શુદ્રોએ નામ પાડવું ॥ ૨૨ ॥ કાળનુ અતીક્રમણપણું થઈ ગયું હોય તો જાત કરમનાં નક્ષત્રવડે ચરલગન બારમે કોઈપણગ્રહેઃ રાત્રી દીવસનો ત્રીજો ભાગ રીગતા તીથી આઠમ મંગળ અને શનીવારનો ત્યાગ કરી નામ પાડવું ॥ ૨૩ ॥ પ્રસુતીથી બારમે દાડે બાળકને ઘોડીઆમાં સુવારવું ॥૨૪॥ કાલાતી ક્રમમાં ધ્રુવ મૃદુ અને લધુ નક્ષત્ર વડે લગન બળવાળા દીવસે ઘોડીઆમાં સુવારવું ॥ ૨૫ ॥

मृगाश्विपुष्यध्रुवेंद्रभैःपंचममासशुभादिवसेभुव्यर्भमुपवेशयेत् ॥ २६ ॥ राहुर्वर्जितदिग्मुखे ऽर्भेएकात्रिंशद्दिवसेवाप्राशनोक्तभेषु शंखेनपयःपाययेत् ॥ २७ ॥ तुर्येमास्यर्भकस्यगमनवनिष्क्रमणमुक्तं ॥२८॥ व्यनलांबुपकभैश्चरास्थिरामित्राक्षिप्रैश्चैकाफापौषुपुंस्त्रीकर्णौदक्षवामादिवेध्यौ ॥२९॥ सूर्यारमंदभांशवारांस्त्यक्त्वाच ॥३०॥ रिक्तापर्वाष्टमीश्वरातिथींस्त्यक्त्वाच॥३१॥

પ્રસુતીથી પાંચમા માસના સુભ દિવસે મૃગશર અશ્વની પુષ

જેષ્ટા અને ધ્રુવ નક્ષત્રવડે પૃથ્વી ઉપર બાળકને બેસારવું ॥૨૬॥ પ્રસુતીથી એકત્રીશમે દિવસે રાહુ રહિત દિશા મુખ બાળકને અંનપ્રાશનમાં કહેલ નક્ષત્રોમાં શંખે કરી દુધ પાવું ॥૨૭॥ ચોથે મહીને ગમનની બરાબર બાળકનું નીશક્રમણ કહ્યું છે ॥૨૮॥ કારતગ પોસ અને ફાગણ માસમાં સ્વાતી શતભીશા અને રોહીણી વીનાનાં ચર સ્થિર મીત્ર અને ક્ષીપ્ર નક્ષત્રોવડે બાળકના કાન વીંધવા તેમાં પુરૂશનો પેલાં જમણો વીંધી ડાબો વીંધવો અને કન્યાને એથી ઉલટું ॥ ૨૯ ॥ રવી મંગળ અને શનીનો રાશી અંશ અને વાર તેમાં તજવો ॥ ૩૦ ॥ રીગતા તિથી પરવણી તીથી આઠમ અને અગીઆરશ એઓપણ તજવાં ॥ ૩૧ ॥

रात्रिसंध्यासमाब्दं चत्यजेत्काकर्णौविध्यौ ॥३२॥ नरस्यषष्टेऽष्टमेकन्यायाःपंचमेसप्तमेमास्यन्नप्राशनं ॥ ३३ ॥ रिक्तानंदाष्टमीद्वादशीरात्रिजन्मभान्यपास्यच ॥३४॥ व्यब्जशुभदृष्काणांशदिवसेचरस्थिरमृदुक्षिप्रभेच ॥ ३५ ॥ अजालिमीनांगे पूर्णेंदुरिष्टश्च ॥ ३६ ॥ केंद्रत्रिकोणाष्टमांसेष्वपापेष्वन्नप्राशनंसत् ॥३७॥ गुरुशुक्रयोर्बाल्यवार्द्धेसप्ताहस्तः॥३८॥ वेदपास्तेनिगमारंभश्चव्रतमापिनकुर्यात् ॥ ३९ ॥

ટીકા—રાત્રી સંધ્યાકાળ અને બેકિ વરસ તજી કાંન વીંધવા ॥ ૩૨ ॥ પુરૂશને છઠે આઠમે મહીને અને કન્યાને પાંચમે સાતમે મહીને અમોટણુ કરાવવું ॥ ૩૩ ॥ તેમાં રાત્રી જનમ નક્ષત્ર રીકતા નંદા આઠમ અને બારશ એઓ વણુ તજવાં ॥ ૩૪ ॥ ચંદર વીના શુભ ગ્રહના ત્રીભાગનવાંશ અને દીવસમાં ચર સ્થિર મદુ અને ક્ષીપ્ર નક્ષત્રોવડે અંનપ્રાશન કરાવવું ॥૩૫॥ મેષ વસ્ચીક કે મીન લગનમાં પુરણ ચંદરમા સારો જાણવો ॥ ૩૬ ॥ કેંદર ત્રીકોણ આઠમું અને બારમું પાપગ્રહ વીનાનું હોય તો અમોટણ કરાવતું શુભ જાણવું ॥ ૩૭ ॥ ગુરૂ અને સુકરના બાળ અને વરધ પણાના સાત દાડા જાણવા ॥૩૮॥ વેદપતી અસ્તનો હોય તો વેદારંભ અને જનોઇ એઓ ન કરવાં ॥ ૩૯ ॥

गुरुसितास्तादिकंचौलादिकर्मसुत्यजेत् ॥ ४० ॥ द्वित्रिपंचमितेब्देवास्वाचाराद्विचैत्रमाघादिपंचसुचौलं ॥ ४१ ॥ तत्र

क्रमेणत्रवर्णेषुसूर्याराकिंशनिवाराःशुभाः ॥ ४२ ॥ ज्ञेज्यभृगुशुक्लेंदुवाराःसर्वेषांच ॥४३ ॥ रेवत्यश्विनीपुनर्वसुपुष्यज्येष्ठामृगहस्ताचित्रास्वातिश्रवणधनिष्ठावरुणभेषुच ॥ ४४॥ षष्ठीपुर्णिमारिक्तारात्रिसंध्याजन्मभानित्यत्काच ॥४५ ॥ सूर्याराकिंकवयःसप्तमेत्याज्याः ॥४६॥विशुक्राखिलामृतौच॥४७॥

ટીકા—ગુરૂ સુકરનો અસ્ત વીગરે ચૌળાદીક કરમમાં તજવાં ॥ ૪૦ ॥ બીજે ત્રીજે કે પાંચમે વરશે અગર પોતાના કુળાચાર રીતે ચૈત્ર વીનાના માઘમાસથી પાંચ માસમાં ચૌળ કરમ કરવું ॥ ૪૧ ॥ તેમાં બ્રાહ્મણને રવીવાર ક્ષત્રીને મંગલવાર અને વૈશ્ય તથા શુદ્રને શનીવાર શુભ જાણવો ॥ ૪૨ ॥ બુધ ગુરૂ સુકર અને અંજવાળીઆનો સોમવાર સરવેને શુભ જાણવો ॥૪૩ ॥ રેવતી, અસ્વની, પુનર્વસુ પુષ, જેષ્ટા, મૃગશર, હસ્ત, ચીત્રા, સ્વાંતી, શ્રવણ, ધનેષ્ટા અને સતભાશા એઓ નક્ષત્રો ચૌલમાં શુભ જાણવાં ॥૪૪॥ છઠ પુંનમ અને રીગતા તીથીએ રાત્રી સંધ્યાકાળ અને જનમનું નક્ષત્ર એઓ તજવાં ૪૫॥ રવી મંગળ શુકર અને શની સાતમે તજવાં ॥ ૪૬ ॥ શુકર વીનાના તમાંમ ગ્રહો આઠમે તજવા ॥ ૪૭ ॥

विचंद्राखिलाव्ययेशुभदाः ॥४८॥ सूनोर्मातरिगर्भिण्यामेतन्नकार्यं ॥४९॥ उपनित्यासहायंनिरोधोन ॥५०॥ व्रतादिकंतुमातुरजसिशुद्धिपर्यतंनकुर्यात् ॥५१॥ चौलोक्तर्क्षादौचद्विजनृपाज्ञायांक्षौरंसत् ॥ ५२ ॥ व्रतादौपंचमेब्देविकुंभोदगयनेर्केमित्रहस्तत्रयादितिज्येष्ठांत्यश्रवणाश्विनीभैःप्रथमाक्षरारंभःशुभः ॥ ५३ ॥ ब्राह्मणस्यगर्भतोजन्मतोवाष्टमाब्देमुख्योव्रतबंधकालस्तत्राशुभेज्येपिमीनार्केचैत्रेत्रर्षबलात्कार्यं॥५४॥

ટીકા—ચંદર વીનાના તમાંમ ગ્રહો બારમે સારા જાણવા ॥૪૮ બાળકની માતુ ગરભવાળી હોય તો ચૌલ કરવું નહી॥ ૪૯॥ જનોઈ સાથે હોય તો આ નિશેધ નહી ॥૫૦॥ ઉપવીતાદીક કરમો માતુ રજસ્વળા હોય તો સુદ્ધી થતાં સુધી કરવાં નહી ॥ ૫૧ ॥ ચૌળમાં કહેલ નક્ષત્રોમાં અગર બ્રાહ્મણ કે રાજાની આગનાયે ક્ષૌર કરાવવું શુભ જાણવું ॥ ૫૨ ॥ જનોઈ પેહેલાં પાંચમે વરશે કુંભ સંક્રાંતી વીનાના

ઉતરાયણમાં અનુરાધા, હસ્ત, ચીત્રા, સ્વાતી, પુનર્વસુ, જેષ્ટા, રેવતી શ્રવણ અશ્વની એઓ નક્ષત્રવડે પેહેલાં અક્ષર શીખવવા શુભ જાણવા ॥ ૫૩ ॥ બ્રાહ્મણને ગરભથી અથવા જનમથી આઠમે વરશે જનોઇનો મુખ્યકાળ જાણવો તેમાં અશુભ ગુરૂ હોય તો પણ ચૈત્ર માસમાં મીનરાશીના રવીમાં કરવું શુભ જાણવું ॥ ૫૪ ॥

ब्राह्मणस्याष्टवर्षात्शोडषाब्दपर्यंतंगौणःकालः ॥५५॥ अध्यनोत्सुक्यात्पंचमेब्देपिव्रतंकार्यं ॥ ५६॥ क्षत्रियस्यैकादशतो द्वाविंशांताष्टाब्देषुमुख्यगौणपठनरुचिजव्रतवंधकालाः॥५७ वैश्यस्यार्कात्श्चतुर्विंशांतांकाब्देषुमुख्यगौणपठनरुचिजव्रत बंधकालाः ॥५८॥ अनयोरप्यानिष्टेज्येऽग्रजवत् ॥ ५९॥ जन्मराशेरिहाद्यत्रिषट्खगोगुरुःपूजनाच्छुभः ॥ ६० ॥

ટીકા—બ્રાહ્મણને આઠમા વરસથી સોળ સુધી ગૌણકાળ જાણવો ॥ ૫૫ ॥ ભણવાની આતુરતા હોય તો પાંચમે વરશે પણ જનોઈ દેવું ॥ ૫૬ ॥ તેમજ ક્ષત્રીઓને અગીયારમે વરશે મુખ્યા કાળ અગીયારથી બાવીશ સુધી ગૌણકાળ અને ભણવાના આગ્રહથી આઠમે વરશે પણ જનોઈ આપવું ॥ ૫૭ ॥ વૈશ્યને બારમે વરશે મુખ્ય કાળ બારથી ચોવીશ સુધી ગૌણકાળ અને ભણવાની પ્રીતીથી નવમે વરશે પણ જનોઇનું કરમ શુભ જાણવું ॥ ૫૮ ॥ ક્ષત્રી તથા વૈશ્યોને પણ અશુભ ગુરૂ હોય તો બ્રાહ્મણ માફક જાણવું ॥ ૫૯ ॥ આ કામમાં જનમના રાશીથી પેહેલો ત્રીજો અને છઠો અને દશમો ગુરૂ હોય તો પુજન કરવાથી શુભ જાણવો ॥ ૬૦ ॥

तूर्याष्टमांत्यस्थस्वभोच्चगश्चेत्शुभोन्यथान ॥ ६१ ॥ कन्याराशेस्तथैवशुभाशुभत्वादनिष्टोद्विरच्यर्योष्टमस्थास्त्रिरच्यःशुभः ॥ ६२ ॥ द्वीष्वायागांकसंस्थोगुरुर्व्ययजलनिधनत्रिखगैर्नविद्धश्चेच्छु भोन्यथाशुभोनिष्टोपिवामंत्रेधितोशुभोष्टमस्थोन ॥ ६३॥सप्तमित्रयोदश्यनध्यायांश्चकर्क्रांशंप्रदोषंत्यत्कामाघादि पंचसुशुक्लेदिवसपूर्वार्द्धेव्रतशुभं ॥ ६४ ॥

ટીકા—ચોથે આઠમે કે બારમે રહેલ ગુરૂ પોતાના રાશીનો કે ઉચનો હોય તો સારો બીજી રીતે હોય તો નહી ॥૬૧ ॥ કન્યાની રા-

શીથી પણ તેમજ સુભાસુભ પણું છે માટે જેનો ગુરૂ બે વાર પુજવો અને આઠમાનો તરણવાર પુજવાથી શુભ જાણવો ॥ ૬૨ ॥ બીજું પાંચમું અગીયારમું અને સાતમું એઓમાં રહેલ ગુરૂ બારમુ ચોથું આઠમું ત્રીજું અને દશમું એઓમાં રહેલ ગ્રહે વેધો ન હોય તો શુભ જાણવો અશુભ પણ વીલોમવેધી ન હોય તો શુભ જાણવો આઠમે રહેલો શુભ ન જાણવો ॥ ૬૩ ॥ સાતમ તેરશ અનધ્યાય તીથીઓ કરકનો અંશ તથા પ્રદોશનો ત્યાગ કરી મહા વીગરે પાંચ મહીનાના શુકલ પક્ષના દીવશના પુરવ અરધમાં ઉપવીત શુભ જાણવું ॥ ૬૪ ॥

मघाभरणीज्येष्टाविशाखाकृतिकारहितैःसर्वभैर्व्रतंशुभं ॥ ६५ ॥ क्रमाद्गुरुशुक्रभौमबुधाःवेदशाः ॥ ६६ ॥ ज्ञेवेदपेबलाढ्येच स्वोच्चभांशगशुभव्रेदेशाकेंद्रकोणेपशुगृहधन वेदार्थज्ञानयुतो वर्णयत्रशनावंत्यसेवी ॥ ६७ ॥ लग्नेपापाब्जाश्चषष्ठेचंद्रकव्यंगेशाःसितोंत्येनिखिलाःमृतौवटुमारकाःसूर्योचेंदूतनुगौशुभौ ६८

ટીકા—મઘા, ભરણી, જેષ્ટા, વીશાખા અને કૃતિકા એ રહીત સર્વ નક્ષત્રોવડે, ઉપવીત આપવું શુભ જાણવું ॥ ૬૫ ॥ અનુંક્રમે કરી ગુરૂ સુકર મંગળ અને બુધ એમના સ્વામી જાણવા ॥ ૬૬ ॥ બુધ અને વેદપતી બળવાન હોય અગર પોતાના ઉચ્ચ તથા રાશી અંશના શુભ ગ્રહો તથા વેદપતી કેંદરમાં કે પાંચમે હોય તો ધન ઘર પશુ વીગરેના સુખવાળો વેદના અર્થનો જાણનાર વરણી જાણવો તેમાં શની હોય તો નીચ પુરૂષની સેવા કરનારો જાણવો ॥ ૬૭ ॥ લગનમાં પાપગ્રહો અને ચંદરમા હોય અગર છઠે ચંદર શુકર અને લગનનો સ્વામી હોય તથા બારમે શુકર હોય તથા સરવે ગ્રહો આઠમે હોયતો બટુકના મારનારા જાણવા જેમાં રવી અને ઉચનો ચંદરમા લગનમાં હોય તો સારા ॥ ૬૮ ॥

स्थिरचरांगत्र्युत्तरब्राह्मरहितैर्मौंज्युक्तकालेगणे शंसरस्वतींपूजयित्वाविद्यामारभेत् ॥ ६९ ॥ शोडषेब्दे चौलवत्केशांतंव्रतोक्तेकालेमौंजीविनोक्षमनयोर्गुरुबलंनावलोक्यं ॥ ७० ॥ मौंज्यभावव्रतांतदुदितमासतिथिभेप्यारेवारेंशेउदितभौमगुरुशुक्रैः शस्त्रबंधनमुक्तमार्यैः ॥ ७१ ॥ स्त्रीणामष्टभतःस्त्रवर्षेषुवैसाज्ञ

ज्येष्टमार्गमाघफाल्गुनेषु विवाहःशुभस्तत्राग्रजयोर्ज्येष्टमासजन्ममासादिकंत्यजेत् ॥ ७२ ॥

ટીકા—ગ્રહના સ્થીર અને ચર લગન ત્રણ ઉતરા અને રોહીણી એ રહીત જનોઈમાં કહેલ કાળ જે વિશે ગણપતી તથા સરસ્વતિનું પુજન કરી વીદ્યારંભ કરવો ॥ ૬૯ ॥ સોળમે વરસે ચૌળ કરમની માફકકેશાંત કરમ કરવું ઉપવીતમાં કહેલકાળે મોંજીવીમોક્ષ કરવો એઓ બંનેમાં ગુરૂ બળ જોવું નહીં ॥ ૭૦ ॥ મોંજી ન થતી હોય તેવા લોકોને તેમાં કહેલ માસ તીથી નક્ષત્ર મંગળ વીનાના વારે અને અંશમાં ઉદય પામેલ મંગલ ગુરૂ અને સુક્ર વડે શસ્ત્રબંધન કરવું એમ આર્યોનું કેહેવું છે ॥ ૭૧ ॥ સ્ત્રીઓના આઠમા નવમા અને દશમા વરસમાં વૈશાંખ જેઠ માગશર માહા અને ફાગણ માસમાં વીવાહ સુભ જાણવો તેમાં પેહેલા ખોળાના બાળકમાં જેઠ માસ તથા જનમ માસાદીક તજવાં ॥ ૭૨ ॥

मूलांत्यहस्तमघानिलमित्रस्थिरभानिविवाहेशुभान्यत्रपापभुक्तभोग्ययुतानिंदुभुक्चाविद्धंभंनसत् ॥ ७३ ॥ उत्तरामृगयोश्चभरण्यनुराधयोश्चरोहिण्यभिजितयोर्मघाश्रवणयोरेवत्युत्तराफाल्गुन्योः पुनर्वसुमूलयोर्वरुणस्वात्योरुभाहस्तयोर्वेधसोविवाहेत्याज्यः ॥ ७४ ॥ ईशानादिप्रदक्षिणंकृतिकादिभयुतेसप्तशलाकाचक्रेसर्वकर्मसुवेधोवलोकनीयः ॥७५ ॥

ટીકા—મુળ રેવતી હસ્ત મઘા સ્વાતી અનુરાધા અને સ્થીર નક્ષત્રોમાં વિવાહ શુભ જાણવો એઓમાંનું પાપગ્રહે ભોગવેલ વર્ત્તમાન કે ભોગવાનું ચંદ્રે ન ભોગવેલું હોય અગર વધેલું હોય તો શુભ ન જાણવું ॥ ૭૩ ॥ ઉત્તરા અને મૃગશરને તથા ભરણી અને અનુરાધાને તથા રોહણી અને અભીજીતને તથા મઘા અને શ્રવણને તથા રેવતી અને ઉત્તરાફાલ્ગુનીને તથા પુનરવસુને અને મુળને તથા શતભીશા અને સ્વાંતીને તથા ઉત્તરાભાદ્રપદ અને હસ્તને સામ સામો વેધ જાણવો તે વીવાહમાં તજવો ॥ ૭૪ ॥ ઈશાન કોણાદિક પ્રદક્ષિણક્રમે કૃતિકાદિક નક્ષત્ર વાળા સપ્તશલાકા ચક્રમાં સર્વ કામને વિષે વેધ જાણવો ॥ ૭૫ ॥

लग्नपेलाभेपशुभेक्षितेचंद्रेवान्यज्जशुभेंगेचशुभहोरायामेषामे

केपिवेघभंगरार्यैरुक्तः ॥ ७६ ॥ केंद्रकोणगेंदुजोदोषाणांस तंतत्स्थशुक्रोद्विशतंतत्स्थोगुरुर्लक्षंघातयेत्सबलोलग्नेज्यौपाता दिकांश्च ॥ ७७ ॥ सूर्यास्तात्पर पूर्वार्द्धघटिकंगोधूलंहीन जातौशुभं ॥ ७८ ॥ विवाहोक्तभेषुपुनर्भवापरिणयउक्तस्त त्रवेधादिकंनचिंत्यं ॥ ७९ ॥ उक्तान्यवर्ज्यंत्याज्यकथनस्थं चिंत्यं ॥ ८० ॥

ટીકા—લગનનો સ્વામી અગ્યારમે હોય અગર શુભગ્રહે જોએલો ચંદ્રમા હોય અથવા ચંદ્ર વિનાનો શુભગ્રહ લગ્નમાં હોય કે શુભગ્રહ-ની હોરા હોય તો વેધનો ભંગ જાણવો ॥ ૭૬ ॥ પાંચમે કે કેંદ્રમાં બુધ હોય તો સો દોશો ને ટાળે અગર તે ઠેકાણે શુક્ર હોય તો બસેં દોશોને ટાળે અથવા તે ઠેકાણે ગુરૂ હોયતો લાખ દોશોને ટાળે અને બળ પામેલ લગ્ન અને ગુરૂ હોય તો પાતાદિક તમામ દોશોને ટાળે॥ ॥૭૭॥ રવીના અસ્તની આગળનાં પંદર પળ અને પછીના પંદરપ-ળમાં હીન જાતી વાળાઓને ગોધુલીક શુભ જાણવો ॥૭૮॥ વિવાહીક નક્ષત્રોમાં નાતરૂં પણ કરવું તેમાં વેધાદિક જોવું નહી ॥૭૯॥ કહેલથી વધારે તજવાનું ત્યાજ્ય કહ્યાંમાં જોવું ॥૮૦॥

पंचमेसप्तमेविषष्टेसमे न्हिमंडपोत्थापनंकार्यं ॥ ८१ ॥ ग्रहण भंषण्मासंचंद्रांगगत्याज्यं ॥ ८२ ॥ वेधर्क्षजन्मलग्नभान्यंगा नित्याज्यानि ॥ ८३ ॥ सूर्यभान्मनुभंत्याज्यं ॥ ८४॥ सूर्य संक्रमणेपरपूर्वतोरदघटिकास्त्याज्याऋतुसंधित : षट्षष्टिमि ताः ॥ ८५ ॥ चंद्रादीनांसंक्रमणेद्विनवद्विचतुरशीतिरसखाति थिघटिकास्त्याज्याः ॥८६ ॥ तिथिभयुक्संधौद्विघटिकेत्या ज्ये॥८७॥ चंद्रादीनांसंक्रमणघटित्यागोनबहुसंमतः॥८८॥

ટીકા—લગનના દીવસથી પાંચમે સાતમે કે છઠ્ઠા વિનાના બેકી દાડે માંડવાનું ઉથાપન કરવું ॥ ૮૧ ॥ ગ્રહણનુંનક્ષત્ર ૭ મહીના સુધી લગન યા ચંદ્રમાં આવતું હોય તો તજવું ॥ ૮૨ ॥ વેધીત નક્ષત્ર રાશી તથા જન્મ લગ્ન રાશી તથા જન્મચંદ્ર રાશી લગ્નમાં આવેતો તજવો ॥ ૮૩ ॥ રવીના નક્ષત્રથી ચઉદમું નક્ષત્ર તજવું ॥૮૪॥ રવી-ના સક્રમણમાં આગળ પાછળ મળી બત્રીશ ઘડીઓ તજવી રતુનો

સંધી હોય તો તે રીતે છાસઠ તજવી ॥ ૮૫ ॥ ચંદ્રમા વીગરેના સં-ક્રમણુમાં અનુક્રમે કરીને બે નવ બે ચોરાશી ૭ અને દોઢસો ઘડીયો તજવી ॥ ૮૬ ॥ તેથી નક્ષત્રને યોગના સંધીમાં બેઘડી તજવી ॥૮૭॥ ચંદ્રાદિકના સંક્રમણુ ઘટિનો ત્યાગ કરવામાં ઘણા લોકોનો મતનથી૮૮

माधवनभोमार्गपौषफाल्गुनेषुमृदुध्रुवानिलवरुणार्केज्यवसुभे गृहारंभः शुभः ॥८९॥ अपापाष्टमकेंद्रेस्थिरेंगे ॥ ९० ॥ पृष्टाग्रकुंभझषगेञ्जेरिक्तातिथावकारवारांशयोर्गृहारंभोनशुभः ॥ ९१॥ सिंहात्त्रित्रिषुवायव्यादिकोणेषुसव्येनखातं ॥ ९२ ॥ खननोक्तभैरर्कभात्षष्टादष्टसुचद्वाविंशतेःषट्सुप्रवेशःशुभः९३

ટીકા—વૈશાક, શ્રાવણુ, માગશર, પોસ અને ફાગણુ એ માસોમાં મૃદુ નક્ષત્ર, ધ્રુવ નક્ષત્ર, સ્વાંતી, સતભીષા, હસ્ત પુસ્ય અને ધનેષ્ટા એ નક્ષત્રોવડે ખાત કરવું શુભ જાણવું ॥ ૮૯ ॥ તેની લગન સુદ્ધીમાં સ્થીર લગન લેવું અને આઠમે કે કેંદ્રમાં પાપગ્રહ લેવા નહીં॥ ૯૦॥ કૃતિકાદિ સાત સાત નક્ષત્રો સવ્ય માર્ગે પૂરવાદિ દીશાઓમાં કલ્પના કરતાં તેમાંનાં પાછલ્યા નક્ષત્રમાં તથા સનમુખના નક્ષત્રમાં ચંદ્રમા હોય અ-કુંભ કે મીન રાશીનો ચંદ્રમા હોય તથા રીકતા તીથી તથા રવી મંગળવાર ગર કે તેમનો નવમાંશ એઓમાં ખાત કરવું સારૂં નહીં ॥૯૧॥ સીંહરા-શીથી ત્રણુ ત્રણુ રાશીઓમાં સવ્ય માર્ગે વાયુકોણુ વીગરે કોણોમાં ખાત કરવું ॥ ૯૨ ॥ ખાતમાં કહેલ નક્ષત્રોવડે સૂર્યના નક્ષત્રથી ગણુ-તા છઠાથી આઠ અને બાવીશમાં થકી છ કળશના નક્ષત્રોમાં વાસ્તુ પ્રવેશ શુભ જાણવો ॥ ૯૩ ॥

प्रशुभेलेसयुतेस्थिरद्व्यंगोदयेप्रवेशःशुभः ॥ ९४ ॥ लग्नादष्टेषुद्विभवेभ्यआपंचमगतोर्कोवामार्कस्तस्मिन्क्रमात्पूर्वा दिदिक्प्रवेशःशुभः ॥ ९५ ॥ द्वाश्चकेऽर्कभाद्वेदाद्विजलधिद्व्यब्धिद्विवेदाद्विशेषपुर्ध्वादिक्रमेणन्यसेत्तत्रमध्योर्ध्वपार्श्वगंशुभं ॥९६ हस्तेंदुश्रवणाश्विपुष्यवस्वर्कमैत्रांसभेषुयानंशुभं ॥९७ ॥ तत्रैकाग्निपंचसप्तमितास्ताराम्त्यजेत् ॥ ९८ ॥

ટીકા—વાસ્તુ પ્રવેશની લગ્ન સુદ્ધીમાં શુભ ગ્રહ યુક્ત સ્થીર અથવા દ્વિસ્વભાવ લગ્ન અને શુભગ્રહે યુક્ત દશમું ભુવન લેવું ॥૯૪॥ લગનથી આઠમું પાંચમું બીજુ અને અગીયારમું તેઓથી પાંચ સુધી-માં સૂર્ય હોય તો વામાર્ક જાણુવો તે અનુક્રમે પૂર્વાદિક દીશાઓના પ્રવેશમાં શુભ જાણુવો ॥ ૯૫ ॥ દ્વારચક્રમાં ઉર્ધ્વાદિક ક્રમે કરીને સવ્ય માર્ગે ચાર બેચાર બેચાર બેચાર બે અને ત્રણુ નક્ષત્રો મૂકતાં

મધ્ય ઊર્ધ્વ અને સામો ઉપર આવેતો શુભ જાણવું ॥ ૯૬ ॥ હસ્ત મૃગશર શ્રવણ અસ્વની, પુષ્ય, ધનેષ્ઠા હસ્ત, અનુરાધા અને રેવતી એમાં પ્રણાય શુભ જાણવું ॥૯૭ ॥ તેમાં એક ત્રણ પાંચ અને સાત તારાઓનો ત્યાગ કરવો ॥ ૯૮ ॥

पूर्वादितोज्येष्टामूलेचंद्रमंदौसश्रवणषट्कगुरुवारं पुष्यकमेशुक्रार्कौउत्तराफाल्गुनीहस्तौज्ञारौश्च ॥९९॥अर्कारार्किरिक्ताद्यनिष्टंच ॥ १०० ॥ ज्येष्टाश्रवणमृदूक्तवलधुवभैःपाकपकुजार्कोदयजन्मपैराजस्विभिःसद्युतेर्शार्षोदयास्थिरेंगेनृपाभिषेकः शुभः ॥ १ ॥ रिक्तांसक्ताजनुलग्नादुपचयेंगेत्रिषडायगैः ॥ क्रूरैरंत्यषडष्टवर्जितशुभैर्नृपाभिषेकः शुभः ॥ २ ॥

ટીકા—પૂર્વાદિક દિશાઓમાં જેષ્ટા ળ ચંદ્ર અને શનીવાર તથા શ્રવણથી ૭ નક્ષત્ર અને ગુરૂવાર તથા પુષ્ય રોહણી શુક્ર અને રવીવાર તથા ઉત્તરાફાલ્ગુની હસ્ત મંગળ અને બુધવાર એઓનો ત્યાગ કરવો ॥ ૯૯ ॥ રવી મંગળ શની અને રીગતા તીથી વીગરે અશુભ તજવાં ૧૦૦॥ જેષ્ટા શ્રવણ મૃદુ ધ્રુવ અને લઘુ નક્ષત્રો વડે તથા દશાપતિ મંગળ સૂર્ય લગન જન્મ એઓના સ્વામી બળવાન વડે શુભ ગ્રહે યુક્ત શીરશોદય સ્થીર લગનને વિશે રાજ્યાભીષેક શુભ જાણવો ૧॥ રીગતાનો ત્યાગ કરી જન્મ લગન થકી ઊપચય લગનને વિષે ત્રીજે છઠે ને અગીયારમે પાપગ્રહો વડે તથા છઠું આઠમું અને બારમું એઓએ રહીત શુભગ્રહોવડે રાજ્યાભીષેક શુભ જાણવો ॥૨ ॥

अत्रानुक्तकंघटनानुकुलतयाज्ञेयं ॥ ३ ॥ शुभारंभेशुभावलोकनादिकंशुभकरंतथा शुभावलोकनादिकमपीनाब्जाग्निनेत्रस्मरणतःशुभकरमेवज्ञेयं ॥ ४ ॥ इतिश्रीगणेशजीद्विजात्मजकरुणाशंकरविरचिते ज्योतिर्विभूषणेशुभाशुभमुहूर्तकथनाध्यायोदशमः ॥ १० ॥

ટીકા—આ પુસ્તકમાં ન કહેલાં મુહુર્તો ઘટનાની અનુકુળતા વડે જાણવાં ॥ ૩ ॥ શુભ કામના આરંભમાં શુભ જોવાવીગરે શુભ કરનારૂં જાણવું અને તેમજ અશુભ જોવા વીગરે પણ રવી ચંદ્ર અને અગનીના નેત્રવાળા શાંબશીવના સ્મરણ કરવાથી શુભ કરનારૂંજ જાણવું ॥ ૪ ॥ ઇતિ શ્રીગણેશજી દ્વિજાત્મજ કરૂણાશંકર વીરચીતે જ્યોતીર્વિદ્ ભૂષણે સ્વકૃતાયાં ગૂર્જર ભાષાયાં શુભાશુભ મુહુર્ત કથનાધ્યાયો દશમઃ ॥ ૧૦ ॥